Mensur Abdul-Hakim Muhammed

Džibril, a.s.

Povjerenik Božije objave

Prijevod:
Balić Halid

Lektor:
Omer Resulović

Izdavač:
Libris d.o.o
Sarajevo,
tel 061 147 414
e-mail: libris@bih.net.ba.
www.libris.ba

Za izdavača:
Said Katica

Tehnički urednik:
Safer Muminović

CIP - Katalogizacija u publikaciji Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-167.2

MENSUR Abdul -Hakim Muhammed
Džibril, a.s., povjerenik Božije objave / MENSUR Abdul -Hakim Muhammed; (prijevod Balić Halid). - Sarajevo : Libris, 2009. - 264 str. ; 21 cm

Bibliografija i bilješke uz tekst

ISBN 978-9958-636-51-6
COBISS.BH - ID 17309958

MENSUR ABDUL-HAKIM MUHAMMED

DŽIBRIL, A.S.,
POVJERENIK BOŽIJE OBJAVE

Sarajevo, 2009. / 1430. god. po H.

SADRŽAJ

PREDGOVOR

Doista hvala pripada Allahu, dž.š., Koga hvalimo, od Koga tražimo pomoć, oprost i uputu. Njemu se utječemo od naših loših i hrđavih djela. Zahvala pripada samo Allahu, dž.š., Koji stvara meleke s jednim, dva, tri ili četiri krila. Hvaljen i uzvišen je On, sve je stvorio, opskrbu svemu dao, nikog nije izostavio.

Svjedočim da nema boga osim Allaha, dž.š., Jednog Jedinog, Koji sudruga nema. On ima vlast nad svime, Njemu hvala i On sve može. Svjedočim da je Muhammed, a.s., Božiji rob, poslanik, odabranik, prijatelj, pečat svih poslanka i vjerovjesnika, a.s., dostavio Objavu, izvršio zadaću i savjetovao zajednicu. Allah, dž.š., šaljući ga odgnao je tamu i ostavio nas na svijetlom i Pravom putu, s kojeg ne skreće niko osim nesretnik.

Potom....

Svijet meleka naziva se i svijetom svjetlosti, jer su stvoreni od iste materije, kao što nas obavještava o tom Poslanik, a.s., gdje kaže:

„Meleki su stvoreni od svjetlosti, džini su stvoreni od plamena vatre, a Adem je stvoren onako kako vam je opisano (u Kur'anu)."[1]

Vjerovanje u meleke jeste obavezno i ono spada u jedan od sastavnih dijelova vjerovanja u Allaha, dž.š. Oni, baš kao

1 Sahihul-Muslim.

i džini, spadaju u onaj svijet u koji treba obavezno vjerovati, kaže Uzvišeni:

„Elif-Lam-Mim. Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, upustvo je svima onima koji se budu Allaha bojali; onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i molitvu obavljali i udjeljivali dio od onoga što im Mi budemo davali.“[2]

Govoreći o dijelovima imana, Bejheki veli: „Doista, vjerovanje u meleke može se posmatrati iz dva aspekta: prvo, vjerovanje u njihovo postojanje, različit međusobni položaj, kao i u to da su oni Allahova, dž.š., stvorenja i robovi poput ljudi i džina koji imaju svoja naređenja i obaveze, ne mogu ništa učiniti osim ono što im On dozvoli, i smrt im je propisana, ali Allah, dž.š., odredio im je dug život i neće ih usmrtiti dok ga ne prožive; drugo, priznanje da su neki od njih izaslanici onima koje On hoće od ljudi, a mogu biti i jedni drugima.“[3]

Džibril, a.s., povjerenik je Božije objave Njegovim poslanicima i vjerovjesnicima, on je dolazio Poslaniku, a.s., s časnim Kur'anom, od prvog susreta u pećini Hira pa do preseljenja Poslanikovog, a.s., na onaj svijet.

U ovoj knjizi ilustrirat ćemo ono što je rečeno o melekima općenito, a posebno ćemo se osvrnuti na Džibrila, a.s.

Ona predstavlja svijetlo imansko putovanje s Džibrilom, a.s., i melekima, neka je na njih Allahov blagoslov i mir.

Zajedno ćemo uživati u tom putovanju kroz ono što je navedeno o njima u Kur'anu, Poslanikovoj, a.s., praksi i islamskoj doktrini, a također ćemo navesti ono to je rečeno o njima u prijašnjim objavama, Tevratu i Indžilu.

Molimo Allaha, dž.š., za pomoć, podršku i zaštitu. Doista je On Jedini Zaštitnik i svemoćan, te da nam posljednje riječi budu: „Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svjetova.“ Neka je

2 El-Bekara, 1-3.

3 Sujuti, *El-Habaiki fi ahbaril-melaik.*

Njegov mir i blagoslov na Muhammeda, a.s., njegovu porodicu i sljedbenike. Amin!

- *Kairo, januar 2006.*
- *Mensur Abdul-Hakim Muhammed*

DŽIBRIL, A.S., POVJERENIK BOŽIJE OBJAVE

- *Vjerovanje u meleke... značenje vjerovanja*
- *Značenje imena Džibril, a.s.*
- *Džibril i meleki, a.s., u Kur'anu*
- *Susreti Poslanika, a.s., i viđenje Džibrila, a.s., u različitim oblicima*
- *Opis meleka koji drže Allahov, dž.š., prijesto*
- *Jevrejsko neprijateljstvo prema Džibrilu, a.s., i Allahov, dž.š., stav naspram onih koji su protivnici Džibrila, a.s., ili nekog od Njegovih poslanika.*

VJEROVANJE U MELEKE... ZNAČENJE VJEROVANJA

Islamsko vjerovanje jeste skup načela u koje duše vjeruju, pri kojima se srca smiruju i u koja njeni nosioci imaju čvrstu i duboku spoznaju.

Mjesto vjerovanja i uvjerenja jeste srce čovjeka.

Vjerovanje u islamu je jedna njegova komponenta s obzirom da je on sastavljen od dvije, a to su teorija i praksa, tj. riječ i djelo. Vjerovanje ne uključuje u sebe praktični dio, već samo ono što musliman nosi u svom srcu.

Vjerovanje predstavlja čvrstu spoznaju u koju nema sumnje, kao što ga definišu učenjaci islamske doktrine: „Ono je sud koji ne prihvata nikakvu sumnju od njegovog nosioca."

Uzvišeni Alah, dž.š., opisao je vjernike riječima da su oni ti koji ne sumnjaju nakon vjerovanja, pa kaže: „Pravi vjernici samo su oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju, i bore se na Allahovom putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni."[4]

Primarno svojstvo ili atribut istinskih vjernika u Allaha, dž.š., jeste neskeptičnost, odbacivanje sumnje koja je proturječna vjerovanju i uvjerenju, vjerovanje u ono s čim je došao Poslanik, a.s., od Gospodara svoga i u ono što je objavljeno u Kur'anu, a nakon toga dolazi džihad imecim i životima na Allahovom, dž.š., putu kao jedan istinski i praktični dokaz

4 El-Hudžurat, 15.

koji je prirodna refleksija koja proizlazi iz primarnog svojstva iskrenosti imana i vjerovanja.

Dogmatska pitanja većinom su trascendentalnog, nevizuelnog i nevidljivog karaktera. Uzvišeni Allah, dž.š., nevidljiv je, meleki i džini također, a i objavljene knjige, iako ih vidimo ispisane u redovima. Do nas su došle putem Objave od Allaha, dž.š., a to je također nevidljivo jer se veže za Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., pohvalno spominje vjernike, koji, između ostalog, vjeruju u nevidljivi svijet, pa kaže:

„Elif-Lam-Mim. Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali; onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i molitvu obavljali i udjeljivali dio od onoga što im Mi budemo davali.“[5]

Također, pohvalno spominje Poslanikove, a.s., drugove koji su vjerovali u nevidljivi svijet, riječima: „Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: 'Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih', i oni govore: 'Čujemo i pokoravamo se; oprosti nam, Gospodaru naš; Tebi ćemo se vratiti.'“[6]

Navedeni ajeti objedinjuju osnovne obavezne islamske doktrine u koje treba vjerovati radi ispravnosti i potpunosti imana, a i Poslanik, a.s., također ih je spomenuo u svom poznatom hadisu, kad ga je upitao Džibril, a.s., o imanu, pa mu je Poslanik, a.s., odgovorio riječima: *„Iman je da vjeruješ u Allaha, dž.š., i meleke Njegove, i knjige Njegove, i u susret s Njime, i u poslanike Njegove, i da vjeruješ u proživljenje.“*[7]

Onaj ko zaniječe ono što je navedeno u ovom hadisu i prethodnim ajetima o osnovama i temeljima vjerovanja, on

5 El-Bekara, 1-3.

6 El-Bekara, 285.

7 *Sahihul-Buhari* i *Sahihul-Muslim*.

je nevjernik, koncenzusom islamskih učenjaka; koji govore da ko zaniječe postojanje Allaha, dž.š., on je nevjernik.

Također, ako ne vjeruje u poslanike ili u nekog od poslanika od Adema, a.s., pa do Muhammeda, a.s., on je nevjernik. Potvrda za to jesu riječi Uzvišenog:

„Oni koji u Allaha i u poslanike Njegove ne vjeruju i žele da između Allaha i poslanika Njegovih u vjerovanju naprave razliku, i govore: 'U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo', i žele da između toga nekakav stav zauzmu – oni su zbilja pravi nevjernici; a Mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju."[8]

Da, zaista su oni pravi nevjernici...

8 En-Nisa, 150-151.

ZNAČENJE IMENA DŽIBRIL

Naprije ćemo se upoznati sa značenjem imena Džibril s obzirom da svako ime ima svoju simboliku i značenje. Ime Džibril jeste složenica od dvije riječi.

Ibn Džerir prenosi od Ikrime i nekih drugih da su rekli: „Riječi džibr, mik i israf znače rob, a riječ il znači Allah."

Ibn Ebu Hatim prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: „Doista je ime Džibril (Allahov rob) kao ime Abdullah (Allahov rob) i Abdurahman (rob Milostivog); rečeno je da riječ džibr znači rob a riječ il znači Allah, dž.š."

Prenosi Muhammed ibn Ishak od Zehrija, a on od Alije ibn Huseina da je rekao:

„'Da li znate koje ime od vaših imena ima isto značenje kao ime Džibril?'

Odgovorili smo: 'Ne.'

On nam je rekao: 'Ono ima isto značenje kao i ime Abdullah, tj. Allahov, dž.š., rob, i svako složeno ime koje završava s 'il' odnosi se na Allaha Uzvišenog.'"

Isto se mišljenje prenosi od: Ikrime, Mudžahida, Dahaka i Jahje ibn Ja'mera.

Ibn Ebu Hatim prenosi od Adulaziza ibn Umejra da je rekao: „Značenje imena Džibril jeste Allahov, dž.š., sluga."

Zatim je rekao: „Ispričao sam to Ebu Sulejmanu ed-Daraniju pa se on obradovao i reče: 'Draže mi je ovo od svega što se nalazi u knjizi koju je držao u rukama.'"

Svi meleki stvoreni su od svjetlosti. Tako nam prenosi Aiša, r.a., da je Poslanik, a.s., rekao:

„Meleki su stvoreni od svjetlosti, džini su stvoreni od plamena vatre a Adem je stvoren onako kako vam je to opisano (u Kur'anu)."[9]

9 *Sahihul-Muslim.*

DŽIBRIL I MELEKI, A.S., U KUR'ANU

Meleki su Allahova, dž.š., stvorenja, Njegovi izaslanici i Njegova vojska. Spomenuti su u Kur'anu u mnogim ajetima, a spomenut je i Džibril, a.s., posebno, kao što ćemo to ilustrirati.

Meleki su spomenuti, u jednini i množini, u oko 89 ajeta:

„A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti...'" (El-Bekara, 30)

„I poduči On Adema nazivima svih stvari, a onda ih predoči melekima i reče: 'Kažite Mi nazive njihove, ako istinu govorite!'" (El-Bekara, 31)

"'Hvaljen neka si', rekoše oni, 'mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio; Ti si Sveznajući i Mudri.'" (El-Bekara, 32)

„A kada rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!', oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i posta nevjernik." (El-Bekara, 34)

„Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha, i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike, i koji od imetka, iako im je drag, daju rođacima, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima, i prosjacima, i za otkup iz ropstva, i koji molitvu obavljaju i zekat daju, i koji obavezu svoju, kada je preuzmu, ispunjavaju, naročito oni koji su izdržljivi u neimaštini, i u bolesti, i u boju ljutom. Oni su iskreni vjernici, i oni se Allaha boje i ružnih postupaka klone." (El-Bekara, 177)

„Čekaju li oni da im Allahova kazna dođe iz vedra neba, i meleki, i da bude svemu kraj?! – A Allahu se sve vraća." (El-Bekara, 210)

"'Znak njegove vlasti', reče im vjerovjesnik njihov, 'bit će kovčeg koji će vam stići i koji će meleki nositi, u kojem će biti smirenje za vas od Gospodara vašeg i ostatak onoga što su Musa i Harun ostavili. To vam je, zaista, dokaz, ako ste vjernici!'" (El-Bekara, 248)

„Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, a i meleki i učeni, i da On postupa pravedno. Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog!" (Alu Imran, 18)

„I dok se on u hramu stojeći molio, meleki ga zovnuše: 'Allah ti javlja radosnu vijest: rodit će ti se Jahja, koji će u Allahovu knjigu vjerovati, i koji će prvak biti, i čedan, i vjerovjesnik, potomak onih dobrih.'" (Alu Imran, 39)

„I kada meleki rekoše: 'O Merjema, tebe je Allah odabrao i čistom stvorio, i boljom od svih žena na svijetu učinio...'" (Alu Imran, 42)

„A kada meleki rekoše: 'O Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ: ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin, bit će viđen i na ovom i na onom svijetu i jedan od Allahu bliskih.'" (Alu Imran, 45)

„On vam neće narediti da meleke i vjerovjesnike bogovima smatrate. Zar da vam naredi da budete nevjernici, nakon što ste postali muslimani?" (Alu Imran, 80)

„Kazna im je – prokletstvo od Allaha i meleka i svih ljudi, nad svima njima." (Alu Imran, 87)

„Kad si ti rekao vjernicima: 'Zar vam neće biti dovoljno da vam Gospodar vaš tri hiljade meleka u pomoć pošalje...'" (Alu Imran, 124)

„Hoće! Ako budete izdržljivi i poslušni, i ako vas oni napadnu odmah, Gospodar vaš će vam poslati u pomoć pet hiljada meleka, sve obilježenih." (Alu Imran, 125)

„Kad budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: 'Šta je bilo s vama?' 'Bili smo potlačeni

na Zemlji', odgovorit će. 'Zar Allahova Zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?', reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti Džehennem, a užasno je on boravište." (En-Nisa, 97)

„Allah svjedoči da je istina ono što ti objavljuje, objavljuje ono što On Jedini zna, a i meleki svjedoče – a dovoljan je Allah kao svjedok."

(En-Nisa, 166)

„Mesihu neće biti zazorno priznati da je Allahov rob, pa ni melekima, Njemu najbližim. A one kojima bude zazorno da se Njemu klanjaju, i koji se budu oholili, Allah će ih sve pred Sebe sakupiti." (En-Nisa, 172)

„...a da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: 'Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdrživom kaznom biti kažnjeni zato što ste na Allaha ono što nije istina iznosili i što ste se prema dokazima Njegovim oholo ponašali.'"

(El-En'am, 93)

„Kada bismo im meleke poslali, i kad bi im mrtvi progovorili, i kad bismo pred njih očigledno sve dokaze sabrali, oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna." (El-En'am, 111)

„Zar oni čekaju da im meleki dođu, ili kazna Gospodara tvoga, ili neki predznaci od Gospodara tvoga? Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, ni jednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio. Reci: 'Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati!'"

(El-En'am, 158)

„Zašto nam meleke ne dovedeš, ako je istina to što govoriš!"

(El-Hidžr, 7)

„Mi meleke šaljemo samo s istinom, i tada im se ne bi dalo vremena da čekaju.“ (El-Hidžr, 8)

„I kad Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja ću stvoriti čovjeka od ilovače, od blata ustajalog...'“ (El-Hidžr, 28)

„Svi su se meleki zajedno poklonili.“ (El-Hidžr, 30)

„On šalje meleke s Objavom, po volji Svojoj, onim robovima Svojim kojima hoće: 'Opominjite da nema boga osim Mene, i bojte Me se!'“

(En-Nahl, 2)

„...kojima su meleki dušu uzeli u času kad su nevjernici bili. I oni će se pokoriti i reći: 'Mi nismo nikakvo zlo činili!' 'Jeste, Allah, doista, dobro zna ono što ste radili.'“ (En-Nahl, 28)

„One kojima će meleki duše uzeti, a oni čisti, i kojima će govoriti: 'Mir vama! Uđite u Džennet zbog onoga što ste činili!'“ (En-Nahl, 32)

„Zar mnogobošci čekaju da im dođu meleki, ili da dođe kazna Gospodara tvoga? Tako su postupali i oni prije njih; Allah nije bio nepravedan prema njima, oni su sami prema sebi bili nepravedni.“

(En-Nahl, 33)

„Allahu se klanja sve živo na nebesima i na Zemlji, u prvom redu meleki, i oni se ne ohole.“ (En-Nahl, 49)

„Zar je vaš Gospodar vas sinovima obdario, a Sebi, kao kćeri, meleke uzeo. Vi, zaista, izgovarate krupne riječi.“ (El-Isra, 40)

„I kada rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!', oni se svi, osim Ibilsa, pokloniše. 'Zar da se poklonim onome koga si od ilovače stvorio?', reče.“ (El-Isra, 61)

„...ili dok na nas nebo u parčadima ne oboriš, kao što tvrdiš; ili dok Allaha i meleke kao jamce ne dovedeš.“ (El-Isra, 92)

„Reci: 'Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s neba meleka za poslanika poslali.'“ (El-Isra, 95)

„A kad smo rekli melekima: 'Poklonite se Ademu!', svi su se poklonili osim Iblisa, on je bio jedan od džina, i zato se ogriješio o zapovijest Gospodara svoga. Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelje prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji? Kako je šejtan loša zamjena nevjernicima!" (El-Kehf, 50)

„A kad smo melekima rekli: 'Poklonite se Ademu!', svi su se oni poklonili, samo Iblis nije htio." (Ta-Ha, 116)

„Neće ih brinuti najveći užas, nego će ih meleki dočekivati: 'Evo ovo je vaš dan, vama obećan!'" (El-Enbija, 103)

„Allah odabire poslanike među melekima i ljudima. – Allah sve čuje i sve vidi." (Al-Hadž, 75)

„Ali su glavešine naroda njegova, koji nisu vjerovali, govorili: 'Ovo je samo čovjek kao i vi, samo hoće da je od vas ugledniji. Da je Allah htio, meleke bi poslao; ovako nešto nismo čuli od naših predaka davnih.'"

(El-Mu'minun, 24)

„Oni koji ne vjeruju da će pred Nas stati – govore: 'Zašto nam se ne pošalju meleki ili zašto Gospodara svoga ne vidimo?' Oni su, zaista, u dušama svojim oholi, a u nepravičnosti su sve granice prešli."

(El-Furkan, 21)

„Onoga dana kada ugledaju meleke, grešnici se neće radovati i uzviknut će: 'Sačuvaj nas, Bože!'" (El-Furkan, 22)

„A na Dan kada se nebo rastvori i samo tanak oblak pojavi i kada se meleki sigurno spuste..." (El-Furkan, 25)

„A na Dan kad ih sve sabere, pa meleke upita: 'Zar su se ovi vama klanjali...'" (Saba, 40)

„Hvaljen neka je Allah, stvoritelj nebesa i Zemlje, Koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može." (Fatir, 1)

„Zar smo u njihovu prisustvu meleke kao žene stvorili?" (Es-Saffat, 150)

„I kad je melekima Gospodar tvoj rekao: 'Stvorit ću čovjeka od ilovače...'" (Sa'd, 71)

„Meleki su se, svi do posljednjeg, zajedno poklonili." (Sa'd, 73)

„I vidjet ćeš meleke kako Prijesto okružuju, veličajući i hvaleći Gospodara svoga; i svima će se po pravdi presuditi i reći će se: 'Hvaljen neka je Allah, Gospodar svjetova!'" (Ez-Zumer, 75)

„...kada su im sa svih strana poslanici njihovi dolazili i govorili: 'Ne klanjajte se nikome do Allahu', a oni odgovarali: 'Da je Gospodar naš htio, On bi meleke poslao, mi ne vjerujemo u ono što je po vama poslano.'" (Fussilet, 14)

„Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah', pa poslije ostanu pri tome, dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan.'" (Fussilet, 30)

„Gotovo da se nebesa raspadnu jedna iznad drugih! A meleki veličaju i hvale Gospodara svoga i mole oprosta za one koji su za Zemlji. – Allah je, zaista, Taj Koji prašta i Koji je milostiv." (Aš-Šura, 5)

„Oni meleke, koji su robovi Milostivoga, ženama nazivaju. Zar su oni prisustvovali stvaranju njihovu? Njihova tvrđenja bit će zapisana, i oni će odgovarati!" (Ez-Zuhruf, 19)

„Zašto mu nisu stavljene narukvice od zlata ili zašto zajedno s njim nisu došli meleki?" (Ez-Zuhruf, 53)

„A da hoćemo, mogli bismo neke od vas u meleke pretvoriti, da vas oni na Zemlji naslijede." (Ez-Zuhruf, 60)

„A kako će tek biti kada im meleki budu duše uzimali udarajući ih po obrazima i po leđima njihovim!" (Muhammed, 27)

„Oni koji ne vjeruju u onaj svijet nazivaju meleke imenima ženskim." (En-Nedžm, 27)

„Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete. A ako se protiv njega udružite, pa Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici; konačno, i svi meleki će mu na pomoći biti.“ (Et-Tahrim, 4)

„O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre, čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.“ (Et-Tahrim, 6)

„K Njemu se penju meleki i Džibril u danu koji pedeset hiljada godina traje.“ (El-Me'ridž, 4)

„Mi smo čuvarima Vatre meleke postavili i odredili broj njihov kao iskušenje onima koji ne vjeruju – da se oni kojima je Knjiga data uvjere, i da se onima koji vjeruju vjerovanje učvrsti, i da oni kojima je Knjiga data i oni koji su vjernici ne sumnjaju, i da oni čija su srca bolesna i oni koji su nevjernici – kažu: ‘Šta je Allah htio ovim primjerom?’ Tako Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće, i na Pravi put ukazuje onome kome hoće. A vojske Gospodara tvoga samo On zna. I Sekar je ljudima samo opomena.“ (El-Muddessir, 31)

„...a Dan kada Džibril i meleki budu u redove poredani, kada će samo onaj kome Milostivi dozvoli govoriti, a istinu će reći.“ (En-Naba, 38)

„Meleki i Džibril, uz dozvolu Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake.“ (El-Kadr, 4)

„Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.“ (El-Bekara, 98)

„Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: ‘Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih.’ I oni govore: ‘Čujemo i pokora-

vamo se; oprosti nam, Gospodaru naš, Tebi ćemo se vratiti.'" (El-Bekara, 285)

Ajeti u kojima se spominju meleki u jednini:

„Reci: 'Ja vam ne kažem: 'Kod mene su Allahove riznice', niti: 'Meni je poznat nevidljivi svijet', niti vam kažem: 'Ja sam melek' – ja slijedim samo ono što mi se objavljuje.' Reci: 'Zar su isto slijepac i onaj koji vidi? Zašto ne razmislite?'" (El-En'am, 50)

„Nemoj ti ništa od onoga što ti se objavljuje izostaviti, što tišti grudi tvoje, zato da oni ne bi rekli: 'Zašto mu nije poslano kakvo blago', ili: 'Zašto s njim nije došao melek?' Tvoje je da opominješ, a o svemu se samo Allah brine." (Hud, 12)

„Ja vam ne kažem: 'Kod mene su Allahove riznice', niti: 'Meni je poznata budućnost', niti kažem: 'Ja sam melek', a ne govorim ni o onima koje vaše oči s prezirom gledaju: 'Allah im nikakvo dobro neće dati' – ta Allah dobro zna šta je u dušama njihovim, jer bih se tada ogriješio." (Hud, 31)

„I oni govore: 'Šta je ovom 'poslaniku', on hranu uzima i po trgovima hoda; trebalo je da mu se jedan melek pošalje da zajedno s njime opominje." (El-Furkan, 7)

„I kad ona ču za ogovaranja njihova, posla po njih, te im priredi divane, dade svakoj od njih po nož i reče: 'Izađi pred njih!' A kad ga one ugledaše, zadiviše se ljepoti njegovoj i po rukama svojim se porezaše: 'Bože, Bože!', uskliknuše, 'ovo nije čovjek, ovo je melek plemeniti!'" (Jusuf, 31)

„Reci: 'Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti.'" (Es-Sedžda, 11)

„A koliko na nebesima ima meleka čije posredovanje nikome neće biti od koristi, sve dok Allah to ne dozvoli onome kome On hoće i u korist onoga kime je zadovoljan." (En-Nedžm, 26)

„I meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijesto Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati." (El-Hakka, 17)

„I kad dođe naređenje Gospodara tvoga, a meleki budu sve red do reda..." (El-Fedžr, 22)

„Oni govore: 'Trebalo je da mu se pošalje melek!' A da meleka pošaljemo, s njima bi svršeno bilo, ni cijeli čas vremena im ne bi više dao." (El-En'am, 8)

„A da ga melekom učinimo, opet bismo ga kao čovjeka stvorili i opet bismo im učinili nejasnim ono što im nije jasno." (El-En'am, 9)

„Reci: 'Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s neba meleka za poslanika poslali.'" (El-Isra, 95)

Meleci spomenuti u dvojini:

„...i povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik, šejtani su nevjernici učeći ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu. A njih dvojica nisu nikoga učili, dok mu ne bi rekli: 'Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik!' I ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega nikakve koristi neće imati, iako su znali da onaj koji tom vještinom vlada neće nikakve sreće na onom svijetu imati. A doista je jadno ono za što su se prodali, kada bi samo znali!" (El-Bekara, 102)

Ovim smo zaokružili spominjanje meleka u jednini, dvojini i množini u Kur'ani-kerimu. Međutim, u daljem tekstu, spomenut ćemo nekoliko ajeta koji govore o imenima prvaka među melekima, njihove karakteristike, zadaće i sposobnosti na ovom i onom svijetu.

„Oni govore: 'Milostivi ima dijete!' Hvaljen neka je On! A meleki su samo robovi poštovani." (El-Enbija, 26)

„Oni ne govore dok On ne odobri, i postupaju onako kako On naredi." (El-Enbija, 27)

„On zna šta su radili i šta će uraditi, i oni će se samo za onoga kime On bude zadovoljan zauzimati, a oni su i sami, iz stahopoštovanja prema Njemu, brižni." (El-Enbija, 28)

„A onoga od njih koji bi rekao: 'Ja sam, doista, pored Njega, bog!', kaznili bismo Džehennemom, jer Mi tako kažnjavamo mnogobošce."

(El-Enbija, 29)

„Meleki koji drže Prijesto i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Nj i mole se da budu oprošteni grijesi vjernicima: 'Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri!'" (Gafir, 7)

„Njegovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! A oni koji su kod njega ne zaziru da Mu se klanjaju, i ne zamaraju se." (El-Enbija, 19)

„Hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju." (El-Enbija, 20)

„A ako oni neće da te poslušaju, pa, oni koji su kod Gospodara tvoga hvale Ga i noću i danju i ne dosađuju se." (Fussilet, 38)

„Svakome od nas mjesto je određeno." (Es-Saffat, 164)

„Mi smo u redove poredani." (Es-Saffat, 165)

„I samo Njega hvalimo!" (Es-Saffat, 166)

„'Mi smo u Džennet ušli samo dobrotom Gospodara tvoga, On je vladar svega, On zna budućnost našu i prošlost našu i ono što je između toga', govorit će. Gospodar tvoj ne zaboravlja." (Merjem, 64)

„...koji znaju ono što radite." (El-Infitar, 12)

„I kad izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: 'Ovo je mučan dan!'" (Hud, 77)

SUSRETI POSLANIKA, A.S., I VIĐENJE DŽIBRILA, A.S., U RAZLIČITIM OBLICIMA

Džibril, a.s., kao i ostali meleki, stvoren je od svjetlosti i niko ga ne može vidjeti osim Božijih poslanika, a.s. To je stvar koja je specifična samo njima, s obzirom da su oni Njegovi poslanici ljudima, i niko od islamskog ummeta nije vidio meleke u njihovom izvornom obliku osim Muhammeda, a.s.

Ispravni hadisi pokazuju nam da se Muhammed, a.s., susreo i vidio dva puta Džibrila, a.s., u njegovom izvornom obliku, a viđao ga je mnogo puta u drugim oblicima.

Također, ashabi, r.a., viđali su Džibrila i meleke, a.s., u mnogobrojnim situacijama i mjestima, što ćemo kasnije izložiti, uz Allahovu, dž.š., pomoć.

Ibn Kesir spominje u svom djelu *Bidaja ven nihaja* da se pojavljuju meleki ljudima u obliku prelijepih mladića kušajući ih, kao što se desilo s Lutovim, a.s., narodom, kako bi bili svjedoci protiv njih, te da ih Allah, dž.š., kazni zbog onog što su radili.

Džibril, a.s., dolazio je Poslaniku, a.s., u različitim svojstvima i oblicima, nekad u obliku ashaba pod imenom Dihja ibn Halifa el-Kelebi, nekad u obliku beduina, a nekad u svom

prirodom obliku, u kojem je stvoren, sa šest stotina krila, a između dva krila je raspon kao između istoka i zapada. U ovom svojstvu Poslanik, a.s., vidio ga je dva puta: prvi put kako silazi s neba ka Zemlji, a drugi put kod Sidretul-muntehaa, kod džennetskog boravišta, kao što kaže Uzvišeni:

„**Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome na obzorju najvišem, zatim se približio, pa nadnio.**“[10]

Ovo je mišljenje mnogih ashaba, među kojima su: Ibn Mesud, Ebu Hurejra, Ebu Zer i Aiša, r.a.

A za riječi Uzvišenog: „**Pa zašto se prepirete s njim o onom što je vidio? On ga je i drugi put vidio, kod Sidretul-muntehaa, kod kojeg je džennetsko prebivalište, kad ga je pokrivalo ono što je pokrivalo – pogled mu nije skrenuo, nije prekoračio**“[11], kada ga je upitala Aiša, r.a., na koga se odnose i koga je vidio, odgovorio je Poslanik, a.s., riječima: „Doista je to bio Džibril, nisam ga vidio u njegovom izvornom obliku osim ta dva puta, vidio sam ga kako silazi s neba, veličina njegovog bića popunila je prostor između nebesa i Zemlje.“[12]

Hazreti Aiša, r.a., kada je upitana za riječi Svevišnjeg: „**... zatim se približio, pa nadnio...**“[13] rekla je: „Doista je to bio Džibril, pojavljivao se u ljudskom obliku, ali ovaj put mu je došao u svom izvornom obliku u kojem je stvoren, pa je popunio obzorje nebesa.“[14]

Od Abdullaha ibn Mesuda prenosi se da je rekao: „Vidio je Muhammed, a.s., Džibrila sa šest stotina krila.“[15]

10 En-Nedžm, 5-8.

11 En-Nedžm, 12- 17.

12 *Sahihul-Muslim.*

13 En-Nedžm, 2.

14 *Sahihul-Muslim.*

15 *Sahihul-Buhari.*

U drugom predanju od Ibn Mesuda, r.a., stoji da je Poslanik, a.s., kad je bio upitan za ajet: „**Vidio je najveličanstvenija znamenja svoga Gospodara**“[16], rekao: „Tj. vidio sam zeleni ćilim koji je popunio obzorje.“

To je upravo bio Džibril, a.s., u svom izvornom obliku u kojem je stvoren, što nam je preciznije objasnio Ibn Mesud u predanju gdje stoji: „Vidio je Allahov, dž.š., poslanik Muhammed, a.s., Džibrila na ćilimu, koji je popunio sve između nebesa i Zemlje.“[17]

U predanju koje prenosi Nesai od Ibn Mesuda, r.a., stoji: „Vidio je Muhammed, a.s., Džibrila sa šest stotina krila, koji je popunio sve horizonte.“

A u predanju koje prenosi Ahmed u svom *Musnedu*, Ibn Mesud, r.a., kaže: „Vidio je Allahov Poslanik, a.s., Džibrila u njegovom obliku, sa šest stotina krila: svako je krilo popunjavalo horizonte, s njegovih krila spadali su raznobojni biseri i safiri.“

Allah, dž.š., naziva i opisuje Džibrila plemenitim izaslanikom. On je izaslanik Gospodara svjetova ispred meleka Allahovom, dž.š., poslaniku Muhammedu, a.s., ispred ljudskog roda, plemeniti izaslanik časnom Poslaniku, a.s., kako kaže Allah, dž.š., u Kur'anu:

„**Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara svemira cijenjenog, kome se drugi potčinjavaju, tamo pouzdanog**!“[18]

Ibn Kesir, tumačeći ajet: „**Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog**“, kaže da je ovaj Kur'an dostavljanje objave časnom Poslaniku, a.s., od plemenitog meleka, lijepog stasa i zadivljujućeg izgleda.

---

16 En-Nedžm, 18.

17 Komentar na *Sahihul-Buhari* od Ibn Hadžera el-Askalanija; također predanje od En-Nesaija i Hakima.

18 Et-Tekvir, 19-21.

Ibn Abbas, Ša'bi, Mejmun ibn Mehran, Hasen, Katada, Rebia ibn Enes, Dihak i neki drugi, r.a., kažu za atribut „**moćnog**", u prethodno navedenim ajetima, da ima isto značenje kao sintagma „**ogromne snage**", u riječima Uzvišenog:

„**Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome**", tj. jakog stasa, koji je učinkovit i snažan.

A dio ajeta „**...od Gospodara svemira cijenjenog...**" upućuje na to da Džibril, a.s., ima posebno mjesto kod Allaha, dž.š., i uzvišen položaj.

Ibn Salih, tumačeći isti ajet, kaže da Džibril, a.s., prolazi kroz sedamdeset zastora od svjetlosti bez dozvole, dok dio ajeta „**...kome se drugi potčinjavaju...**" pojašnjava da Džibril, a.s., uživa posebnu reputaciju, da je njegova riječ poštovana i da mu se drugi meleki pokoravaju.

Katada kaže za ovaj dio ajeta da se Džibril, a.s., ne ubraja u obične meleke, već da je on od onih odabranih i posebno počašćenih o kome se drugi brinu, koji je izabran za izaslaničku misiju.[19]

Opis Džibrila kao pouzdanog u dijelu ajeta „**...tamo pouzdanog...**" jeste atribut Džibrilov, i to predstavlja veliku stvar kad Gospodar svjetova posvjedoči u Svojoj knjizi za Svog roba, izaslanika iz reda meleka, Džibrila, a.s., da je on pouzdan kao što je posvjedočio i za Svog roba, poslanika Muhammeda, a.s., u ajetu da nije lud, pa kaže:

„**Vaš drug nije lud.**"[20]

Ibn Kesir kaže u svom *Tefsiru*:

„Vidio je Muhammed, a.s., Džibrila koji mu je dostavljao Objavu od Allaha, dž.š., u njegovom prirodnom obliku, onako kako ga je Allah, dž.š., stvorio, sa šest stotina krila."[21]

---

19 *Tefsir*, Ibn Kesir.

20 Et-Tekvir, 22.

21 *Tefsir*, Ibn Kesir.

Dalje, Ibn Kesir tumači ajet „**On ga je na obzorju jasnom vidio**“[22], tj. čistom i vidljivom horizontu i to je bilo prvo viđenje Džbrila, a.s., u njegovom izvornom obliku od Muhammeda, a.s., koje se zbilo u mekanskoj dolini, a spominje se, također, u ajetu:

„**Uči ga jedan ogromne snage, razboriti, koji se pojavio u liku svome, na obzorju najvišem, zatim se približio, pa nadnio – blizu koliko dva luka ili bliže – i objavio robu Njegovu ono što je objavio.**“[23]

Očito da je ova sura, tj. Et-Tekvir, objavljena prije Israa i Miradža jer u njoj se ne spominje drugo viđenje i susret Muhammeda, a.s., s Džibrilom, a Allah, dž.š., nabolje zna.

Što se tiče drugog susreta s Džibrilom u njegovom izvornom i prirodnom obliku, spominje se u riječima Uzvišenog:

„**On ga je i drugi put vidio, kod Sidretul-muntehaa, kod kojeg je džennetsko prebivalište.**“[24]

Sura En-Nedžm govori o drugom susretu Poslanika, a.s., s Džibrilom u njegovom obliku s oobzirom da je objavljena nakon Israa i Miradža kada se to dogodilo.

---

22 Et-Tekvir, 23.

23 En-Nedžm, 5-10.

24 En-Nedžm, 13-15.

OPIS MELEKA KOJI DRŽE ARŠ

Svijet meleka vrlo je raznolik. Neki od njih su izaslanici, neki čuvari, neki pisari, a postoje i oni koji drže Arš, kao što kaže Allah, dž.š., u Kur'anu:

„**...a prijesto Gospodara tvoga će toga dana iznad njih osmerica držati.**“[25]

Na drugom mjestu kaže Allah, dž.š.:

„**Meleki koji drže prijesto i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga...**“[26]

A Poslanik, a.s., u predanju koje prenosi Džabir ibn Abdullah veli:

„*Dozvoljeno mi je govoriti o jednom od Allahovih meleka, jednom od onih koji drže Allahov, dž.š., Prijesto (Arš), razmak između resice njegovog uha i njegovih pleća iznosi sedam stotina godina hoda.*“[27]

U drugom hadisu, koji nam prenosi Enes, r.a., govoreći o jednom od meleka koji drže Allahov, dž.š., prijesto, Poslanik, a.s., kaže:

„*Dozvoljeno mi je pričati o jednom od meleka koji drže Allahov, dž.š., prijesto, njegove noge su na Zemlji, a na njegovom rogu je Allahov, dž.š., prijesto, a od resice njegovog uha pa do njegovih pleća ima sedam stotina godina ptičijeg lepršanja. Taj melek govori: 'Hvaljen nek si Ti, gdje god bio.'*“[28]

Ne treba se čuditi veličini ovih Allahovih, dž.š., stvorenja s obzirom da smo već spomenuli da je Poslanik, a.s., vidio

25 El-Hakka, 17.

26 Gafir, 7.

27 *Sunen*, Ebu Davud.

28 *Mudžemul-evset*, Taberani.

Džibrila, a.s., sa šest stotina krila. Također, neki kur'anski ajeti nam opisuju meleke s dva, tri ili četiri krila, kao što kaže Allah, dž.š., u Kur'anu:

„**Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i Zemlje, koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može.**"[29]

A Poslanik, a.s., opisujući Džibrila, a.s., onako kako ga je viđao u ljudskom obliku, kaže:

„*Vidio sam Džibrila, a.s., a od svih ljudi koje sam vidio najsličniji mu je Dihja*", a u drugom predanju stoji puno ime, pa kaže: „*...Dihja ibn Halifa.*"[30]

Ovdje se radi o ashabu pod imenom Dihja ibn Halifa el-Kalebi, r.a., koji je bio jako lijepog izgleda.

Ibn Kesir, u vezi s riječima Uzvišenog: „**...na krajevima njegovim...**", u ajetu:

„**Meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijesto Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati**"[31] kaže da se misli na krajeve „nebesa", te da će meleki na njima stajati, a Rebia ibn Enes, r.a., kaže da će meleki stajati na okrajcima nebesa koji su preostali nakon njihovog cijepanja.

A pod riječima „**tog dana**" u dijelu ajeta: „**...a prijesto Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati**" misli se na Sudnji dan, tj. kad nastupi Sudnji dan, Prijesto Gospodara tvoga nosit će osam meleka, ali da li se pod „prijestoljem" podrazumijeva Allahov, dž.š., prijesto koji drže meleki ili se misli na prijesto koji će biti postavljen na Zemlji radi suđenja kad nastupi Sudnji dan, Allah, dž.š., najbolje zna.

Ibn Omer, r.a., kaže da će osam meleka držati prijesto na Sudnjem danu, a inače ga drže samo četverica pozivajući se na hadis koji prenosi Ibn Abbas, r.a., a u kojem stoji da je

29 Fatir, 1.

30 *Sahihul-Muslim.*

31 El-Hakka, 17.

Allahov, dž.š., Poslanik, a.s., rekao: „*Pogodio je istinu Umeja ibn Ebu es-Sult*[32] *u dijelu svoje poezije gdje kaže*:

'Deva i bik ispod njegove desne noge,
orao, ispod druge, s lavom budnim',
pa je Poslanik, a.s., rekao: '*Istina je.*'
'Sunce izlazi na kraju svake noći,
crveno, postaje dok polahko procvate,
donosi nam dok se mirno rađa,
Il' patnju, il' strpljenje...'
pa je opet Poslanik, a.s., to odobrio riječma: '*Istina je.*'

Ibn Kesir kaže da je lanac prenosilaca navedenog predanja jak i da se može razumjeti da meleka koji drže prijesto ima četverica, a kada nastupi Sudnji dan, bit će ih osmerica, kao što je nagovijestio Uzvišeni u Kur'anu:

„**...a prijesto Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati.**"[33]

Ovdje se postavlja pitanje kako objediniti ono što se razumije iz navedenog ajeta i hadisa, tj. da meleka koji drže prijesto ima četverica, s hadisom koji prenosi Ibn Abbas, r.a., koji kaže: „*Bio sam u dolini Meke sa skupinom ashaba u društvu s Poslanikom, a.s., kada se pojavio oblak, pa ga je Poslanik, a.s., pogledao i rekao: 'Kako nazivate ovo?'*

Odgovorili smo: '*Oblak.*'

Pa je rekao: '*Bijeli oblak (muzn).*'

Rekli smo: '*I bijeli oblak.*'

On tada reče: '*I kišni oblak (anan).*'

---

32 Umeja ibn Ebu es-Sult, jedan od predislamskih pjesnika koji je svojom poezijom pozivao na monoteizam, i nije bio idolopoklonik, priželjkujući da bude posljednji poslanik. Kad se pojavio Muhammed, a.s., odbio je slijediti ga i ustrajao je u tom do smrti. Poslanik, a.s., za njega kaže: „Jezikom je povjerovao, a srcem uznevjerovao, da nas Allah, dž.š., zaštiti od takvog poniženja."

33 El-Hakka, 17.

Zatim je upitao: *'Da li znate kolika je udaljenost između neba i Zemlje?'*

Odgovorili smo: *'Ne znamo.'*

On reče: *'Udaljenost između njih je sedamdeset jedna, dvije ili tri godine, zatim je drugo nebo iznad njega isto toliko udaljeno'*, i tako je nabrojao sedam nebesa. *'Iznad sedmog neba je more čija je dubina onolika kolika je i razdaljina između dva neba, zatim iznad mora ima osam meleka u obliku divojarca, a udaljenost između njihovih kopita i koljena jeste poput udaljenosti između dva neba, zatim je tu Allahovo, dž.š., prijestolje na njihovim leđimam, od čijeg najdonjeg dijela pa do najvećeg ima kao od neba do neba, a zatim je Hvaljeni i Svevišnji Allah iznad toga.*"[34]

Iz ovoga se razumije da ih ima osmerica, kao što se spominje u ovom hadisu, a isto mišljenje ima i Šehr ibn Havšeb, r.a., koji kaže da meleka koji drže prijestolje ima osmerica; četverica govore: „Hvaljen neka si Ti, Tebe molimo i Tebi zahvaljujemo, neka Ti je hvala na tvojoj blagosti nakon Tvoga znanja", a druga četverica govore: „Hvaljen neka si Ti, Tebe molimo i Tebi zahvaljujemo, neka Ti je hvala zbog oprosta Tvoga nakon moći Tvoje", i zbog toga govore, dok oprosta traže za one koji vjeruju: „**Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš Svojom milošću i znanjem.**"

Meleki će na Sudnjem danu kružiti oko prijestolja, okružujući ga sa svih strana, hvaleći Allaha, dž.š., veličajući Ga, slaveći Ga, odstranjivajući od Njega bilo kakve nedostatke, a stvar će biti već završena, i bit će presuđeno pravedno među svim stvorenjima, kao što se kaže u Kur'anu:

„**I vidjet ćeš meleke kako prijesto okružuju, veličajući i hvaleći Gospodara svoga; i svima će se po pravdi presuditi i reći će se: 'Hvaljen neka je Allah, Gospodar svjetova.'**"[35]

---

34 *Sunen*, Ebu Davud; *Sunen*, Et-Tirmizi; *Sunen*, Ibn Madža. Tirmizi kaže da je hadis hasen-garib.

35 Ez-Zumer, 75.

Kurtubi, Allah, dž.š., mu se smilovao, smatra da meleka koji drže Allahov, dž.š., prijesto ima osam redova, a tačan broj samo Allah najbolje zna.

A od Hasena se prenosi da je rekao: „Samo Allah zna koliko ih ima: osam ili osam hiljada."

Kurtubi spominje da je Poslanik, a.s., rekao: *„Meleka koji drže prijesto ima četverica, a kad nastupi Sudnji dan, Allah će ih pojačati još četvericom, pa će ih biti osmerica."*

Sealibi spominje predanje, a Maverdi isto bilježi od Ebu Hurejre, r.a., u kojem stoji da je Poslanik, a.s., rekao:

„Četiri meleka drže prijestolje sad, a kad nastupi Sudnji dan, bit će ih osam."

El-Abbas ibn Abdulmelik rekao je prenoseći od Poslanika, a.s., da ih je osmerica u obliku divojarca.

Es-Suddi kaže: „Prijestolje drže meleki zaduženi za to, a njih niko ne drži nego Allah, dž.š."

A za riječi Uzvišenog: **„...iznad njih..."** u ajetu: **„Meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijesto Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati"** kaže se da se pod riječima „iznad" misli iznad meleka koji će stajati po rubu nebesa u vrijeme suđenja, a neki kažu da se misli iznad ljudi će držati prijesto dok im se bude sudilo.

Kurtubi, također, kaže u svom *Tefsiru* da se prenosi od Poslanika, a.s., da noge meleka koji drže prijesto dosežu do Zemlje, a glave njihove dodiruju prijesto, i, pored toga, ponizni su do te mjere da ne podižu očne kapke, iako su među najpočašćenijim i najboljim melekima.

U hadisu stoji: *„Allah je naredio svim melekima da nazivaju selam onima koji drže prijesto jutrom i uvečer kao posebnu počast nad ostalima."*

Ovdje ćemo dodati ono što se kaže da je Allah, dž.š., stvorio prijesto od zelene supstance, a između dva njegova dijela, a

ima ih više, jeste razdaljina od osamdeset hiljada godina brzog leta ptice.

Također se spominje da oko Allahovog, dž.š., prijestolja ima sedamdeset hiljada vrsta meleka koji kružeći oko njega izgovaraju tehlil i tekbir; iza njih je sedamdeset hiljada drugih koji stoje, držeći ruke na svojim ramenima, podižući glasove donose tehlil i tekbir, a iza njih hiljadu safofa meleka koji su stavili svoju desnicu preko ljevice, i nijedan od njih, hvaleći Allaha, dž.š., ne ponavlja ono što drugi izgovara, tj. svi Ga na različit način veličaju.

Fahru Razi u svom tefsiru *Mefatihul-gajbi*, kaže da treba znati da Allah, dž.š., spominje u Kur'anu različite vrste meleka i njihova svojstva, i spominje u svom tefsiru tri vrste, a to su:

1. oni koji drže Allahov, dž.š., prijesto, kao sto stoji u Kur'anu: „**...a prijesto Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati...**"[36];
2. oni koji kruže oko Allahovog prijestolja spomenuti u riječima Uzvišenog: „**I vidjet ćeš meleke kako prijesto okružuju, veličajući i hvaleći Gospodara svoga...**"[37];
3. velikani i vođe meleka, kao što su Džibril i Mikail, a.s., poimenice spomenuti u Kur'anu: „**Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.'**"[38]

36 El-Hakka, 17.

37 Ez-Zumer, 75.

38 El-Bekara, 97.

JEVREJSKO NEPRIJATELJSTVO PREMA DŽIBRILU, A.S., I ALLAHOV, DŽ.Š., STAV NASPRAM ONIH KOJI NEPRIJATELJUJU S DŽIBRILOM, A.S., ILI NEKIM OD NJEGOVIH POSLANIKA

Jevrejsko neprijateljstvo naspram Džibrila, a.s., spominje se u Kur'anu, u ajetu:

„Reci: '**Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.**“[39]

Kurtubi spominje da je razlog objave ovog ajeta to što su Jevreji rekli Muhammedu, a.s.: „Nema nijednog poslanika a da mu melek ne donosi objavu, pa nam reci ko od meleka tebi dostavlja, kako bi te slijedili?“

Rekao je Poslanik, a.s.: „Džibril.“

Rekli su: „To je onaj što dolazi s ratom i borbom, to je naš neprijatelj. Da si rekao Mikail, onaj koji spušta kišu i milost, slijedili bismo te!“

Zatim je Allah, dž.š., objavio:

„Reci: '**Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim i posla-**

39 El-Bekara, 97-98.

nicima Njegovim i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.“

Ovaj završni dio drugog ajeta: „**...pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju**“ znači prijekor i prijetnju onima koji su neprijatelji Džibrilu, a.s., a objavljivanje neprijateljstva prema nekim od meleka nalaže Allahovo, dž.š., neprijateljstvo prema onom ko to čini, a neprijateljstvo prema Božijem robu jeste neposlušnost Njemu, nepokornost i neprijateljstvo.

A neprijateljstvo Allahovo, dž.š., prema nekom podrazumijeva kaznu nad njim i ostavljanje tragova neprijateljstva na njemu.

Kurtubi navodi da su se komentatori Kur'ana složili da je ovaj ajet objavljen kao odgovor na tvrdnju Jevreja da im je Džibril, a.s., neprijatelj, a Mikail, a.s., prijatelj, ali se razilaze o pitanju uzroka objave ovog ajeta, pa jedni kažu da je razlog objave rasprava između Jevreja i Poslanika, a.s., o pitanju njegovog poslanstva koju prenosi Ibn Abbas, r.a., koji kaže:

„Došla je skupina Jevreja Poslaniku, a.s., pa su rekli: 'O Ebu Kasime[40], ispričaj nam o nekim stvarima o kojima ćemo te pitati, a koje niko ne poznaje osim onog ko je poslanik.'“

Poslanik, a.s., reče: 'Pitajte šta želite, ali dajte mi zavjet, kao što je Jakub, a.s., uzeo zavjet od svojih sinova, da ako vam odgovorim na to, a vi budete znali da je istina, vi ćete me slijediti u islamu.'

Odgovorili su: 'Pripada ti to.'

Poslanik, a.s., reče: 'Pitajte šta želite.'

Oni su rekli: 'Obavijesti nas o slijedeće četiri stvari: koju je hranu sebi zabranio Jakub prije nego što je objavljen Tevrat. Obavijesti nas kako izgleda sjeme muškarca, a kako sjeme žene i kako dolazi do začeća muškog i ženskog djeteta. Oba-

40 Nadimak Božijeg poslanika Muhammeda, a.s.

vijesti nas o Poslaniku, nepismenom, opisanom u Tevratu, i koji mu melek donosi objavu?'

Poslanik, a.s., reče na to: 'Da li uzimate na sebe Allahov zavjet ako vam kažem da ćete me slijediti?'

Oni su voljom Božijom preuzeli na sebe obavezu i zavjet dali, pa je Poslanik, a. s, rekao:

'Zaklinjem vas Onim Koji je Musau Tevrat objavio, da li znate da je Jakub obolio od teške bolesti koja je podugo potrajala, pa se strogo zavjetovao Allahu, dž.š., da će, ako ga izliječi, zabraniti sebi najdražu hranu i piće, a najdraža hrana bila mu je devino meso, a najdraže piće njeno mlijeko.'

Oni su odgovorili odobravajući: 'Tako je.'

A Poslanik je dodao: 'O Gospodaru, budi svjedok za ovo što kažu.'

Zatim je nastavio: 'Zaklinjem vas Allahom, osim Koga boga nema, Koji je objavio Tevrat Musau, da li znate da je sjeme čovjeka gusto i bjelkasto a sjeme žene rijetko je i blijedo, pa koje od njih bude jače, dijete će imati njegov spol i njemu će sličiti, uz Allahovu pomoć. Ako sjeme čovjeka bude jače od sjemena žene, dijete će biti muško, a ako bude jače sjeme žene onda će dijete biti žensko, uz Božiju pomoć.'

Rekli su: 'Tako je.'

Poslanik, a.s., dodao je: 'O Gospodaru, budi svjedok.'

Zatim je nastavio: 'Zaklinjem vas Allahom, Koji je objavio Tevrat Musau, da li znate da oči Poslanika, nepismenog, spavaju, a njegovo srce ne spava?"

Odgovorili su: 'Da.'

Poslanik je rekao: 'O Gospodaru, budi svjedok.'

Rekli su: 'Ti si sad taj. Reci nam još koji ti melek dolazi i koji ti je prisan prijatelj i zaštitnik među melekima?"

Odgovorio je Poslanik, a.s., riječima: 'Moj prisni prijatelj i zaštitnik među melekima je Džibril, i kojeg god je Allah vjerovjesnika poslao, on mu je bio zaštitnik i prijatelj.'

Oni tada rekoše: 'U ovome se razilazimo, da je bio iko drugi od meleka tvoj prijatelj i zaštitnik, mi bismo te slijedili i potvrdili bismo tvoje poslanstvo.'

Poslanik, a.s., upita: 'Zašto vas sprečava on da potvrdite moje poslanstvo?'

Rekli su: 'Džibril, on je naš neprijatelj.'

Zatim je Allah objavio ove ajete: '**Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.**' Zbog toga su navukli na sebe Allahovu srdžbu."[41]

Po drugom predanju, razlog objave jeste to što su upitali za Džibrila, a.s., a Poslanik, a.s., je rekao:

„'Zaklinjem vas Allahom i njegovim danima kod sinova Israilovih, da li znate da je Džibril taj koji mi dolazi?'

Rekli su: 'Znamo, ali je on nama neprijatelj, on je melek koji dolazi sa žestinom i krvoprolićem, a da nije tako, mi bismo te slijedili.'

Potom je Allah, dž.š., objavio ajete: '**Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.**'

41 *Musned* Ahmeda ibn Hanbela.

Tako su Jevreji obznanili svoje neprijateljstvo prema Džibilu, a.s."

Razlozi neprijateljstva naivni su i slabi, i samo nam govore o njihovom pobijanju poslansta uopće. Oni se ponašaju shodno svojim navikama iz prošosti, a to je da oni žele posebnog poslanika, po nekim njihovim mjerilima i uvjetima, kao što se to dešavalo s ostalim Allahovim poslanicima koji bi, ako im ne bi godili, bili ubijani. Oni su ubijali poslanike, a.s., i najgora su stvorenja na Zemlji.

Pitajmo se šta bi se desilo da je neki drugi melek osim Džibrila bio povjerenik Božije objave, da li bi ga Jevreji prihvatili?

Naravno da ne bi, oni su skloni nijekanju i pobijanju, i dobro znaju da je bilo koji melek Božije stvorenje koje Mu se pokorava u onom što mu naređuje. Meleki čine ono što im Uzvišeni Allah, dž.š., naređuje.

O pokornosti meleka, s Džibrilom, a.s., na čelu, Gospodaru svjetova obavještavaju nas slijedeći ajeti:

„Na Dan kada Džibril i meleki budu u redove poredani, kada će samo onaj kome Milostivi dozvoli govoriti, a istinu će reći;"[42]

„O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre, čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti;"[43]

„Hvale ga noću i danju, ne malaksavaju;"[44]

„Allahu se klanja sve živo na nebesima i na Zemlji, u prvom redu meleki, i oni se ne ohole, boje se gospodara svoga Koji vlada njima, i čine ono što im se naredi."[45]

42 En-Naba, 38.

43 Et-Tahrim, 6.

44 El-Enbija, 20.

45 En-Nahl, 49-50.

Meleki su po svojoj prirodi, razumijevajući navedene ajete, skloni da obožavaju Allaha, dž.š., da čine ono što im On naređuje, i oni, hvaleći Ga i zikr čineći, ne malaksavaju.

Jevreji dobro znaju tu istinu, ali njihova tvrdoglavost i oholost, koja ih je već skupo koštala i i koja će ih baciti u propast, jeste stvarni razlog koji ih je naveo da ne vjeruju u Allaha, dž.š., poslanike Njegove i meleke.

Zbog toga im Allah govori da je svako onaj ko je neprijatelj Džibrilu ili nekom drugom od časnih meleka automatski i Njegov neprijatelj, jer su svi meleki, s Džibrilom, a.s., na čelu, Allahova, dž.š., vojska, izaslanici i robovi, koji strogo izvršavaju sve naredbe, te sve što čine, čine Njegovom voljom i naredbom i sve što se desilo Jevrejima, od kazni koje su zaslužili, jeste posljedica njihove neposlušnosti i stalnog odbijanja da se pokore Allahu, dž.š. Pa, zaista, ko ne vjeruje u Džibrila ili u bilo kojeg drugog meleka, on ne vjeruje u Allaha, dž.š. Ili ko je neprijatelj Džibrilu ili nekom od meleka, pa on je i Allahu, dž.š., neprijatelj, a ko je neprijatelj Allahu, dž.š., on će, Njegovom voljom, propasti.

Sad ćemo spomenuti njihovo neprijateljstvo prema Džibrilu, a.s., i Allahov, dž.š., odgovor njima zbog njihovog nevjerovanja riječima: „...**pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.**“[46]

Jedan od povoda objave ovih ajeta jeste ono što Ibn Džerir kaže: „Neki drugi kažu da je povod objave ovog ajeta debata koja se zbila između Jevreja i Omera ibn el-Hataba, r.a., oko Poslanika, a.s.

Prenosi se od Eš-Ša'bija da je rekao: „Došao je Omer, r.a., u Revhu i vidio ljude kako skupljaju kamenje i tu klanjaju na njemu, pa je upitao: 'Šta je s ovima?', pa mu prisutni rekoše: 'Oni tvrde da je Poslanik, a.s., klanjao ovdje.'“

46 El-Bekara, 98.

Zatim je rekao Eš-Ša'bi: „Negirao je Omer njihov postupak i rekao da je Poslanika, a.s., na tom mjestu zatekao namaz, pa ga je klanjao i, napustivši ga, otišao, a onda im se obratio riječima:

'Bio sam prisutan među Jevrejima kad su se okupljali radi učenja i proučavanja Tevrata, pa me je oduševljavalo to kako se Tevrat slaže s Kur'anom i potvrđuje ga, i kako Kur'an potvrđuje Tevrat i slaže se s njim.

I dok sam jednog dana bio s njima rekli su: 'O sine Hatabov, niko od tvojih drugova nam nije draži od tebe.'

Ja sam upitao: 'Zašto ja?'

Rekli su: 'Zato što nas ti posjećuješ i dolaziš nam.'

Rekoh: 'Dolazim vam jer sam oduševljen kako Kur'an potvrđuje Tevrat, i kako Tevrat potvrđuje Kur'an."

Utom je Poslanik prošao pored njih, pa su rekli: 'O sine Hatabov, ono je tvoj prijatelj, pa mu se pridruži', pa im je Omer, r.a., tad rekao: 'Zaklinjem vas Allahom, dž.š., osim Koga nema drugog boga, onim što vam je On od istine povjerio da čuvate i knjigom koju vam je dao, da li znate da je on poslanik?'

Omer reče: 'Zašutjeli su.'

Zatim je rekao njihov uglednik i učenjak: 'On vas je teško zakleo, odgovorite mu.'

Rekli su mu: 'Ti si naš uglednik i učenjak, ti mu odgovori.'

On je odgovorio: 'S obzirom da si nas zakleo onako kako si nas zakleo, mi znamo da je on poslanik.'

Onda im je Omer rekao: 'Znači propali ste.'

Rekli su: 'Nismo.'

Omer reče: 'Kako niste, znate da je on poslanik, ali ga ne slijedite i ne vjerujete u njega.'

Rekli su: 'Mi imamo prijatelja i neprijatelja među melekima, a on svoje poslanstvo veže za našeg neprijatelja.'

Omer upita: 'Ko vam je prijatelj, a ko neprijatelj?'

Rekli su: 'Neprijatelj nam je Džibril, a prijatelj Mikail. Džibril je melek strave, grubosti, tegobe, žestine i kazne, a Mikail je melek milosti, blagosti, olakšanja i slično tome.'

Omer upita: 'A kakav im je položaj kod Gospodara?'

Rekli su: 'Jedan je s Njegove desne, a drugi s Njegove lijeve strane.'

Na to im Omer, r.a., reče: 'Tako mi Onog osim Koga nema drugog boga, njih dvojica i Onaj Koji je između njih neprijatelji su onom ko je njima neprijatelj, a prijatelji onom ko je njima prijatelj. Nije potrebno Džibrilu da se prijatelji s neprijateljem Mikailovim, niti je Mikailu potrebno da bude prijatelj neprijatelju Džibrilovom.'

Zatim Omer dodade: 'Ustao sam, krenuo za Poslanikom, a.s., i sustigao ga dok je on izlazio iz Havhe, a on mi je rekao:

'O sine Hatabov, zar ti nisam proučio ajete objavljene prije?'

Zatim mu je Poslanik, a.s., proučio: '**Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu, i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.''**[47]

Zatim je Omer rekao: 'O ti koji si mi poput oca i majke, Božiji Poslaniče, tako mi Onoga Koji te je poslao s istinom, došao sam da te obavijestim, ali vidim da me pretekao s vijestima Blagi i Obavješteni.''[48]

U drugom predanju stoji da je Omer, r.a., otišao kod Jevreja i rekao:

---

47 El-Bekara, 97-98.

48 *Tefsir*, Ibn Kesir.

„Zaklinjem vas Onim koji je objavio Tevrat Musau, jeste li našli Muhammeda, a.s., opisanog u vašim knjigama?"

Rekli su: „Da."

Uptao je: „A šta vas sprečava da ga slijedite?"

Odgovorili su: „Allah nije poslao nijednog poslanika a da mu nije odredio meleka koji će se o njemu starati, a Džibril se brine o Muhammedu, a.s., i on je taj koji mu dolazi, a on nam je neprijatelj među melekima, dok nam je Mikail prijatelj; i da mu on dolazi, slijedili bismo ga."

Upitao sam ponovo: „Zaklinjem vas Onim Koji je objavio Tevrat Musau, kakav je njihov položaj kod Uzvišenog Allaha?"

Odgovorili su: „Džibril mu je s desne strane, a Mikail s lijeve."

Omer, r.a., potom reče: „Doista, ja svjedočim da njih dvojica dolaze samo Božijom voljom, i Mikail neće za prijatelja uzeti onog ko je neprijatelj Džibrilov, niti će Džibril prijateljevati s neprijateljem Mikailovim."

I dok je bio s njima, prošao je Poslanik, a.s., pa su mu rekli: "Evo tvog prijatelja, o Ibn Hatabe."

Požurio je prema njemu Omer, r.a., i sustigao ga, a Allah, dž.š., je već objavio: „**Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu, i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.**"[49]

En-Nejsaburi u svom djelu *Povodi objave* prenosi da je Ibn Abbas rekao:

49 Ibn Kesir kaže da oba predanja Ša'bi pripovijeda od Omera, r.a., a postoji prekid u lancu prenosilaca jer on nije živio u Omerovo vrijeme, Allah najbolje zna. Pogledaj knjige *Derogirani i dergirajući ajeti* i *Povodi Objave* od En-Nejsaburija.

„Došao je jedan od rabina iz Fedeka, Abdullah ibn Surija, kod Poslanika, a.s., i pitao o nekim stvarima, pa kad je bio shrvan dokazima, upitao je:

'Koji ti melek dolazi s neba?'

Odgovorio je Poslanik, a.s.:

'Džibril, i nijednog poslanika Allah nije poslao a da mu on nije bio zaštitnik.'

Rabin reče: 'To je naš neprijatelj među melekima. Da si rekao Mikail, povjerovali bismo u tebe. Džibril nam je donosio kaznu, borbu i teškoću i mnogo puta bio nam je neprijatelj, a najteže nam je bilo kad je objavljeno jednom vjerovjesniku da će Bejtul-makdis biti razoren od čovjeka pod imenom Nabukodonosor. Bili smo obaviješteni o vremenu kad će se to zbiti, i kad se približilo, poslali smo jednog našeg jakog čovjeka da ga nađe i ubije. Tražio ga je i našao u Babilonu kao siromašnog i nejakog dječaka i htio ga je ubiti, ali ga odbrani Džibril i reče našem čovjeku: 'Ako je vaš Gospodar odredio da propadnete, pa niko to ne može promijeniti, a ako nije, zašto bi ga ubio?', pa mu je povjerovao naš čovjek i vratio nam se.

Poslije je Nabukodonosor odrastao i ojačao. Borio se protiv nas i razorio Bejtul-makdis, i zbog toga smatramo Džibrila neprijateljem, pa je Uzvišeni objavio: '**Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu, i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.**'"

Ibn Ebu Hatim s lancem prenosilaca od Abdurahmana ibn Ebu Lejle prenosi da je neki Jevrej sreo Omera, r.a., pa mu reče:

„Doista, Džibril, koji dolazi vašem poslaniku, naš je neprijatelj."

Na to mu je Omer, r.a., rekao: „Ko je neprijatelj Allahu, i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu, pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju."

Zatim je rekao: „Ovaj je ajet objavljen na jeziku Omera, r.a."[50]

Ibn Kesir tumačeći ovaj ajet: „**Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an...'**" kaže da svako onaj ko je neprijatelj Džibrilu treba znati da je on silazio Poslaniku, a.s., s Kur'anom, voljom Božijom, i on je Njegov poslanik od meleka, a ko je neprijatelj jednom, on je neprijatelj svim poslanicima, isto kao što je i onaj ko vjeruje u jednog obavezan vjerovati u sve poslanike; ili onaj ko ne vjeruje u jednog kao da ne vjeruje u sve poslanike, kako se kaže u Kur'anu:

„Oni koji u Allaha i poslanike Njegove ne vjeruju i žele da između Allaha i poslanika Njegovih u vjerovanju naprave razliku, i govore: 'U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo', i žele da između toga nekakav stav zauzmu – oni su zbilja pravi nevjernici; a Mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju."[51]

Allah naziva one koji vjeruju u neke, a ne vjeruju u sve, poslanike kafirima, razumijevajući navedene ajete.

Pod isti propis ulaze svi oni koji su neprijatelji Džibrilu, jer ko je neprijatelj Džibrilu, on je neprijatelj i Allahu, dž.š. , s obzirom da Džibril ne dolazi po svojoj volji već po naredbi svog Gospodara, kao što stoji u Kur'anu:

„I mi ne silazimo, osim s naredbom Gospodara tvoga."

U drugim ajetima također stoji:

50 *Tefsir*, Ibn Kesir.

51 En-Nisa, 150-151.

„I Kur'an je sigurno objava Gospodara svjetova; donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ na jasnom arapskom jeziku.“[52]

Buhari prenosi od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

„Ko je neprijatelj mom prijatelju, taj mi je objavio rat.“[53]

Zbog toga se Uzvišeni razljutio na one koji su neprijatelji Džibrilu, a.s., pa je rekao:

„Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.'“[54]

Pod riječju *putokaz* u ajetu misli se na uputu vjernicima, a pod sintagmom *radosna vijest* podrazumijeva se najava ulaska u Dežennet, i to je samo za one koji vjeruju.

Zatim riječi Uzvišenog: „**Ko je neprijatelj Allahu, i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu – pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju**“, drugim riječima rečeno, mogu se tumačiti da svako onaj ko je neprijatelj Allahu, melekima Njegovim, poslanicima Njegovim, a pod poslanicima se misli na poslanike od ljudi i meleka, Džibrilu, Mikailu, pa Allah je njemu neprijatelj također.

Iako Džibril i Mikail potpadaju pod izraz ***melekima Njegovim*** i pod izraz ***poslanicima Njegovim,*** u navedenom ajetu spominju se poimenice, jer je cijeli kontekst ajeta postavljen da potpomogne Džibrila, koji je posrednik između Allaha, dž.š., i poslanika Njegovih, a s njm se spominje Mikail, s obzirom na tvrdnju njihovu da im je Džibril neprijatelj, a Mikail prijatelj, kako bi im Allah dao do znanja da svako ko bude

---

52 Eš-Šuara, 192-195.

53 *Sahihul-Buhari.*

54 El-Bekara, 97.

neprijatelj jednom od njih automatski je neprijatelj drugom, a također je neprijatelj Allahu, dž.š. A spominje Mikaila i zbog toga što je on ponekad dolazio Poslaniku, a.s., u početku Objave, mada je to bila zadaća Džibrila i mada je to on češće činio, a glavna zadaća Mikaila bila je spuštanje kiše. Jedan za uputu, a drugi za kišu, odredbom Božijom.

Spomenimo da je npr. Israfil zadužen za sur, u koji će puhnuti kad nastupi Sudnji dan.

Poslanik, a.s., izgovarao bi na početku noćnog namaza:

„*O Gospodaru Džibrila, Mikaila, Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Poznavaocu vidljivog i nevidljivog, Ti sudiš među Tvojim robovima u onom zbog čega su se razišli od istine Tvojom voljom, doista, samo Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put.*“

Allah, dž.š., spominje Džibrila, a.s., po imenu da bi potvrdio i ukazao na značenje ajeta, te da bi dao do znanja onom ko gaji neprijateljstvo prema nekom od Allahovih prijatelja da je to isto kao da gaji neprijateljstvo prema Allahu, dž.š. A ko gaji neprijateljstvo prema Allahu, dž.š., On će gajiti neprijateljstvo prema njemu, a kome On bude neprijatelj, taj je gubitnik, kao što, u tom smislu, nalazimo hadise koji kažu:

„*Onome ko bude neprijatelj mom prijatelju, najavljujem rat.*“

Ovo se spominje i u hadisu:

„*Ja se svetim za svoje prijatelje kao što se sveti ratoborni lav*“,

a u trećem hadisu stoji:

„*Kome god sam protivnik bio, porazio sam ga.*“[55]

55 Pogledaj *Tefsir* od Ibn Kesira.

FUNKCIJE DŽIBRILA, A.S., I IMENA I FUNKCIJE NEKIH DRUGIH MELEKA

1. *Džibril, a.s.*
2. *Israfil, a.s.*
3. *Mikail, a.s.*
4. *Malik, a.s.*
5. *Ridvan, a.s.*
6. *Azrail, a.s.*
7. *Čuvari Dženneta*
8. *Čuvari Džehennema*
9. *Harut i Marut*
10. *Munkir i Nekir*
11. *Meleki čuvari i Meleki pisari*
12. *Meleki pratioci*
13. *Meleki saputnici i meleki koji prisustvuju zikru*
14. *Meleki koji stalno čine zikr Allahu, dž.š.*
15. *Dova meleka i traženje oprosta za vjernike otkrivanjem nevidljivog*

FUNKCIJE DŽIBRILA, A.S.

Časni meleki su Allahovi,dž.š., izaslanici i Njegove vojske, koje su mM poslušne i čine ono što im On naredi.

Džibrilu, a.s., ukazana je posebna čast da zauzme poziciju vođe i predsjednika meleka, a njegova pozicija kod Allaha, dž.š., jeste velika čim ga spominje nakon Sebe u ajetu:

„Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa, vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete. A ako se protiv njega udružite, pa, Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici; najposlije, i svi meleki će mu na pomoći biti.“[56]

A spominje ga prije ostalih meleka u ovim kur'anskim ajetima:

„Reci: 'Ko je neprijatelj Džibrilu, a on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur'an – koji potvrđuje da su i prijašnje objave istinite – kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.' Ko je neprijatelj Allahu, i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu, pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.“[57]

Džibril, a.s., zadužen je za dostavljanje Objave svim poslanicima i vjerovjesnicima, a među njima i Muhammedu, a.s., što se spominje u narednom ajetu:

„I Kur'an je sigurno objava Gospodara svjetova; donosi ga povjerljivi Džibril, na srce tvoje, da opominješ.“[58]

56 Et-Tahrim, 4.

57 El-Bekara, 97-98.

58 Eš-Šuara, 192-194.

Ovaj nam ajet kazuje da je Džibril, a.s., povjerenik Božije objave i znanja, baš kao što je Mikail, a.s., povjerenik za ishranu i nafaku.

Međutim, znanje, za koje je zadužen Džibril, a.s., jeste duhovna hrana, i ono je časnije i preče od fizičke ishrane koja je povjerena Mikailu, a.s.

Allah, dž.š., u Kur'anu spominje Džibrila, a.s., pod još dva imena, a to su Er-Ruhul-Emin i Ruhul-Kudus, a spominje ga u slijedećim ajetima:

„Kad Allah rekne: 'O Isa, sine Merjemin, sjeti se blagodati Moje prema tebi i majci tvojoj: kada sam te Džibrilom pomogao, pa si s ljudima, u bešici i kao zreo muž, razgovarao...'"[59];

„I Mi smo Musau Knjigu dali i poslije njega smo jednog za drugim poslanike slali, a Isau, sinu Merjeminu, očigledne dokaze dali i Džibrilom ga pomogli..."[60];

„Reci: 'Od Gospodara tvoga objavljuje ga melek Džibril kao istinu, da još više učvrsti vjernike u vjerovanju, i da bude putokaz i radosna vijest svim muslimanima"[61];

„I Kur'an je sigurno objava Gospodara svjetova; donosi ga povjerljivi Džibril, na srce tvoje, da opominješ"[62];

„K Njemu se penju meleki i Džibril u danu koji pedeset hiljada godina traje"[63];

„Meleki i Džibril, uz dozvolu Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake"[64];

Allah, dž.š., opisuje Džibrila pohvalnim svojstvima i u slijedećem ajetu:

59 El-Maida, 110.

60 El-Bekara, 87.

61 En-Nahl, 102.

62 Eš-Šuara, 192-194.

63 El-Me'ridž, 4.

64 El-Kadr, 4.

„Kur'an je, zaista, kazivanje Izaslanika plemenitog, moćnog, od Gospodara svemira cijenjenog, kome se drugi potčinjavaju, tamo pouzdanog."[65]

Svi navedeni pohvalni atributi i lijepi opisi Džibrila, a.s., daju mu prednost nad ostalim časnim melekima. Njegova snaga doseže do te mjere da je on samo krajem jednog krila, od mnogobrojnih krila koje ima, podigao gradove Lutovog, a.s., naroda i uništio ih, što ćemo kasnije izložiti, uz Allahovu, dž.š., pomoć.

65 Et-Tekvir, 19-21.

MELEK SMRTI AZRAIL, A.S.

Ime Azrail[66] , a.s., ne spominje se u Kur'anu, već se samo spominje *Melek smrti,* kako ga Kur'an opisuje u narednom ajetu:

„Reci: 'Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti.'" [67]

Međutim, postoji više meleka koji uzimaju duše, kako nam to Kur'an spominje u ovom ajetu:

„On vlada robovima Svojim i šalje vam čuvare; a kad nekome od vas smrt dođe, izaslanici Naši mu, bez oklijevanja, dušu uzmu."[68]

I ti isti meleki koji su zaduženi za uzimanje duša čupaju duše nevjernika i grešnika na vrlo težak način i bez ikakve milosti, što razumijemo iz slijedećih ajeta:

„A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali: 'Iskusite patnju u ognju.'"[69];

„...a da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: 'Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdrživom kaznom biti kažnjeni...'"[70];

„A kako će tek biti kada im meleki budu duše uzimali udarajući ih po obrazima i po leđima njihovim!"[71]

A kada dolaze da vjernicima uzmu duše i da ih usmrte, donose im radosne vijesti, kao što kaže Allah, dž.š., u Kur'anu:

66 Ime Azrail ne spominje se u Kur'anu i hadisu, već u nekim predanjima.

67 Es-Sedža, 11.

68 El-En'am, 61.

69 El-Enfel, 50.

70 El-En'am, 93.

71 Muhammed, 27.

„Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah', pa poslije ostanu pri tome – dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu, koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na onom; u njemu ćete imati sve ono što duše vaše zažele, i što god zatražite – imat ćete."[72]

72 Fussilet, 30-31.

ISRAFIL, A. S.

Israfil, a.s., jeste melek koji je zadužen da puhne u sur, tj. u rog koji se spominje u ovom ajetu:

„**I u rog će se puhnuti, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao; poslije će se u rog po drugi put puhnuti, i oni će, odjednom, ustati i čekati.**“[73]

Allahov Poslanik, a.s., rekao je: „Kako da uživam, a Vlasnik roga već drži rog, napeo je svoj sluh i čeka kada će mu biti naređeno.“

Na to su ashabi pitali: „O Allahov Poslaniče, šta ćemo reći kada ga čujemo?“

Rekao je: „Recite: ‘Dovoljan nam je Allah i divan je On zaštitnik, na Allaha se oslanjamo.’“

U ovm hadisu Israfil[74] se spominje kao *Vlasnik roga*, a spominje ga i Poslanik, a.s., pod imenom Israfil u dovi koju je učio na početku noćnog namaza, gdje kaže:

„O Gospodaru Džibrila, Mikaila, Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Poznavaoče vidljivog i nevidljivog, Ti sudiš među Svojim robovima u onom zbog čega su se razišli od istine Tvojom voljom, doista, samo Ti upućuješ koga hoćeš na Pravi put.“[75]

---

73 Ez-Zumer, 68.

74 Ibn Kesir u svom djelu *Bidaja ven nihaja* spominje predanje od imama Ahmeda s lancem prenosilaca od Ebu Seida el-Hudrija koji kaže: „Spomenuo je Allahov Poslanik Israfila, pa je rekao: ‘S njegove desne strane je Džibril a s lijeve Mikail.’“
Također spominje predanje od Ibn Abbasa, koji kaže: „Bili smo s Božijim Poslanikom, kad je Džibril bio pored njega, kad se obzorje neba rascijepilo i kad se Israfil ljuljajući primicao ka Zemlji, pa se pojavi melek ispred Poslanika, te mu reče: ‘Allah ti naređuje da izabereš jednu od dvije stvari: da budeš rob poslanik ili da budeš kralj poslanik.’
Poslanik reče: ‘Džibril mi je dao znak da budem ponizan i znao sam da me savjetuje, pa sam izabrao da budem rob poslanik.’
Taj se melek uzdiže na nebesa, a Poslanik reče: ‘O Džibrile, htio sam te pitati o ovome ali si bio u takvoj situaciji da mi je to odvratilo pažnju, pa ko je bio ovo Džibrile?’
On reče: ‘Ovo je bio Israfil, a.s., Allah, dž.š., stvorio ga je bosonogog...’“

75 *Sahihul-Muslim.*
Ibn Kesir također spominje da je Israfil, a.s., jedan od meleka koji drže Allahov, dž.š.,

MALIK, A.S.

Malik, a.s., jeste melek koji je zadužen za Džehennem, i on je njegov čuvar, a spominje se u Kur'anu u ovom ajetu:

„**Oni će dozivati: 'O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!', a On će reći: 'Vi ćete tu vječno ostati.'**"[76]

RIDVAN, A.S.

Ridvan, a.s., jeste melek koji je zadužen za Džennet ali ga Ibn Kesir spominje u svom djelu *Bidaja ven nihaja*, pa kaže:

„Čuvar je Dženneta Ridvan, a.s., i spominje se pod istim imenom u nekim hadisima."

MIKAIL, A.S.

On je jedan od najodabranijih meleka i spominje se u Kur'anu odmah nakon Džibrila, a.s., u ajetu:

„**Ko je neprijatelj Allahu, i melekima Njegovim, i poslanicima Njegovim, i Džibrilu i Mikailu, pa Allah je, doista, neprijatelj onima koji neće da vjeruju.**"

A njegova funkcija i obaveza jeste spuštanje kiše i opskrbe.

---

prijesto i da je on taj koji će puhnuti u sur naredbom Gospodara svoga tri puta; prvi put će puhnuti, i sve će se živo prestrašiti; drugi put će puhnuti, i sve će pomrijeti; a treći put će puhnuti, i sve će ponovo oživjeti. Sur je rog u koji će puhnuti, a svaki njegov spiralni krug velik je kao prostor između neba i Zemlje. U njemu će biti smještene sve duše, pa kad Allah, dž.š., naredi da puhne u rog radi proživljenja, puhnut će, i sve će duše izaći i usplamtjeti se, pa će Allah, dž.š., reći: „Tako Mi moje moći i veličine, svaka od vas nek se vrati u svoje tijelo u kojem je živjela na dunjaluku", pa će se svaka vratiti u svoje tijelo žureći ka Mahšeru, mjestu okupljanja radi suđenja... Pogledaj knjigu *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira.

76 Ez-Zuhruf, 77.

Zanimljiva situacija kad je riječ o Mikailu, a.s., jeste to što ga Božiji Poslanik, a.s., nikad nije vidio nasmijana. Prenosi Enes ibn Malik, r.a., da je Poslanik, a.s., upitao Džibrila:

„Zašto nikad nisam vidio Mikaila da je nasmijan?"

On mu je odgovorio: *„Mikail se nije nasmijao od dana kad je stvoren Džehennem."*

Mikail, a.s., ima svoje pomoćnike meleke koji čine ono što im on naredi naredbom Gospodara svoga: usmjeravaju vjetrove i oblake onako kako to želi Uzvišeni Allah, dž.š., i nema nijedna kap kiše a da je ne spušta po jedan melek na njeno određeno mjesto na Zemlji.[77]

ČUVARI DŽENNETA

To su meleki zaduženi za Džennet pod vođstvom Ridvana, a.s., a spominju se u ovom ajetu:

„Edenski vrtovi, u koje će ući oni, i roditelji njihovi, i žene njihove, i porod njihov – oni koji su bili čestiti – i meleki će im ulaziti na svaka vrata: 'Mir neka je vama, zato što ste trpjeli, a divno li je najljepše prebivalište!'"

ČUVARI DŽEHENNEMA

Postoje i meleki koji vode brigu o Džehennemu i oni su njegovi čuvari, da nas Allah sačuva od njega, a spominju se u ajetu:

„Mi smo čuvarima Vatre meleke postavili."[78]

---

77 *El-Bidaja ven nihaja*, Ibn Kesir. Također se spominje melek pod imenom „Ra'd" u hadisu: *„Ra'd je jedan od meleka koji je zadužen za oblake, koji ima sablje od vatre pomoću kojih okreće oblake onako kako Allah, dž.š., hoće."* Prenosi ga Tirmizi u svom *Sunenu*.

78 El-Muddessir, 31.

Njihov broj zna samo Allah, dž.š., iako se spominju devetnesterica u ovim ajetima:

„A znaš li ti šta je Sekar? Ništa on neće poštedjeti, kože će crnim učiniti, nad njim su devetnaesterica – Mi smo čuvarima Vatre meleke postavili i odredili broj njihov kao iskušenje onima koji ne vjeruju...“[79]

Vođa čuvara Džehennema je Malik, a.s., a spomenuta devetnesterica jesu predvodnici njemu podređeni.[80]

HARUT I MARUT

Većina klasične islamske uleme ubraja ih u meleke, a spomenuti su u Kur'anu, gdje kaže Uzvišeni:

„...a Sulejman nije bio nevjernik – šejtani su nevjernici učeći ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu...“[81]

Sve što se prenosi o njima u raznim tefsirima jesu samo israilijati kako kaže Ibn Kesir i svom tefsiru, i u svom djelu *Bidaja ven nihaja*.

Neki učenjaci, a među njima i Ibn Hazm, smatraju da su Harut i Marut dva džinska plemena, a neki drugi smatraju

79 El-Muddessir, 27-31.

80 Spominju se također u 49. ajetu sure *Gafir*, gdje kaže Uzvišeni Allah: „**I oni koji će u vatri biti govorit će stražarima džehennemskim: 'Zamolite Gospodara svoga da nam bar jedan dan svoju patnju ublaži!'**, a devetnaesterica spomenutih jesu vođe s Malikom, a.s., na čelu, a čuvara Džehennema ima mnogo, i niko ne zna njihov broj osim Allah, dž.š., a njihov broj je samo iskušenje kako kaže Allah, dž.š., u Kur'anu: „ **Mi smo čuvarima Vatre meleke postavili i odredili broj njihov kao iskušenje onima koji ne vjeruju...**" Opis meleka čuvara kao strogih, snažnih i poslušnih nalazimo u 6. ajetu sure Et-Tahrim: „**O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti.**" A, općenito, bilo koje vrste bili meleki, niko ne zna njihov broj osim Gospodar njihov, što potvrđuje 31. ajet sure El-Muddessir: „**...a vojske Gospodara tvoga samo On zna...**"

81 El-Bekara, 102.

da su to bila dva kralja perzijskog porijekla; među njima je i Dihak.

MUNKIR I NEKIR, A.S.

To su dva meleka koja su zadužena za ispitivanje umrlog u kaburu o njegovom Stvoritelju, vjeri, knjizi i poslaniku. Munkir i Nekir će ispitivati i vjernika i nevjernika, ali Allah će učvrstiti vjernika postojanom riječju, pa će znati odgovor, kako kaže u Kur'anu:

„Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi šta hoće."[82]

Bera ibn Azib prenosi da je Allahov Poslanik, a.s., rekao:

„Kada musliman bude pitan u kaburu, pa posvjedoči da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, na to se misli u riječima Uzvišenog: '**Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi šta hoće.**'"[83]

Također od Beraa ibn Aziba prenosi se da je rekao: „Išli smo s Božijim Poslanikom, a.s., na dženazu jednom ensariji, i kada smo stigli do kabura i ukopali ga, Božiji Poslanik, a.s., sjeo je, a sjeli smo i mi oko njega mirno kao da su na našim glavama ptice. U svojoj ruci je držao štap stružući po zemlji s njim, pa je podigao glavu i rekao dva ili tri puta:

'*Utječite se Allahu, dž.š., od kaburske patnje*',

a zatim je nastavio: 'Doista, kada rob vjernik bude pri kraju dunjaluka, a na prijelazu na ahiret, dolaze mu meleki s neba bijelih lica kao da su im lica poput sunca. Sa sobom nose kefi-

82 Ibrahim, 27.

83 *Sahihul-Muslim.*

ne i balzame iz Dženneta i sjednu oko njega dokle dopire pogled. Zatim dolazi Melek smrti i sjeda pored njegove glave pa kaže: 'O ti dobra dušo, izađi uz Allahov oprost i zadovoljstvo."

Rekao je zatim: 'I ona izađe, kao što kap vode izađe iz čaše kad je neko pije, i meleci je ne zadrže u svojim rukama ni koliko iznosi treptaj oka, a da je ne stave u te kefine i balzame, pa iz nje izađe najljepši miris miska koji se može naći na dunjaluku, i onda se zapute ka nebu.'

'I ne prođu ni pored jedne skupine meleka, a da meleci ne upitaju: 'Ko je ova dobra duša?'

Pa odgovore: 'Taj i taj', nazivajući ga najljepšim imenima kojima su ga nazivali na dunjaluku, i tako sve dok ne stignu do sedmog neba, pa im Allah, dž.š., kaže: 'Upišite ovog mog roba u Ilijun[84] i vratite ga u zemlju, Ja sam ih stvorio od zemlje, u nju ću ih vratiti i iz nje ću ih drugi put oživiti."

Poslanik nastavi: 'Zatim se njegova duša vrati u njegovo tijelo i dolaze mu dva meleka koja sjednu pored njega, pa ga pitaju: 'Ko je tvoj Gospodar?'

On će odgovoriti: 'Allah, dž.š.'

Zatim će ga upitati: 'Koja je tvoja vjera?'

On će reći: 'Moja je vjera islam.'

Zatim će ga pitati: 'Ko je onaj čovjek što vam je poslan?'

Reći će: 'To je Allahov Poslanik, a.s.'

Ponovo će ga upitati: 'Kako znaš?'

Reći će: 'Učio sam Kur'an, pa sam čvrsto u njega vjerovao.'

Zatim će čuti glas s neba koji će ih zovnuti i reći: 'Moj je rob čvrsto vjerovao, opremite ga iz Dženneta, obucite ga odjećom iz Dženneta i otvorite mu vrata u Džennet."

Rekao je zatim Poslanik: 'Pa mu dolaze prelijepi mirisi iz Dženneta, kabur mu se proširi dokle pogled dopire, i dođe mu čovjek lijepog lica, lijepe odjeće i lijepog mirisa, pa mu kaže: 'Raduj se onom što ćete razveseliti, ovo je dan koj ti je obećan.'

---

84 Knjiga dobrih.

On će reći: 'Ko si ti? Tvoje je lice lice koje dolazi s dobrim.'

On će mu odgovoriti: 'Ja sam tvoja dobra djela.'

Čovjek će reći: 'O Gospodaru, učini da bude Sudnji dan, učini da bude Sudnji dan, učini da bude Sudnji dan, da se vratim svojoj porodici i svom imetku.'

Poslanik zatim nastavlja: 'A kada bude nevjernik pri kraju dunjaluka a blizu ahireta, dolaze mu meleki s neba crnih lica noseći sa sobom najgrublje platno i sjednu oko njega dokle pogled dopire, a potom dolazi Melek smrti i sjedne pored njegove glave, pa kaže: 'O ti zla dušo, izađi u Allahovu srdžbu i gnjev.'

Zatim mu čupaju dušu kao što se čupaju grebeni kroz mokru vunu, i kada je izvade, ne zadrže je kod sebe ni treptaj oka, a da je ne stave u grubo platno, pa izlazi iz nje najgori miris lešine koji se može naći na Zemlji. Zatim se zapute ka nebu, i ne prođu ni pored jedne skupine meleka a da ih ne upita: 'Ko je ova zla duša?'

Oni im kažu: 'Taj i taj', nazivajući ga najgorim imenima kojima su ga nazivali na dunjaluku, i tako sve dok ne dođu do zemaljskog neba, pa zatraže da im se otvori i ne bude im otvoreno.'

Zatim nam je Poslanik, a.s., proučio ovaj ajet: '**Onima koji dokaze Naše budu poricali i prema njima se budu oholo odnosili – kapije nebeske neće se otvoriti, i prije će debelo uže kroz iglene uši proći nego što će oni u Džennet ući. Eto tako ćemo Mi grešnike kazniti**.'[85]

Potom će Allah reći: 'Upišite ga u Sidždžin[86] na zemlji, i njegova će duša biti odbačena."

Tada je Poslanik, a.s., proučio ovaj ajet: '**...a onaj ko bude smatrao da Allahu ima iko ravan – bit će kao onaj koji je s**

85 El-E'raf, 40.

86 Knjiga loših djela.

neba pao i koga su ptice razgrabile, ili kao onaj koga je vjetar u daleki predio odnio.'[87]

Potom njegova duša bude vraćena u tijelo, pa mu dolaze dva meleka i posade ga da sjedi, te ga pitaju: 'Ko je tvoj gospodar?'

On će reći: 'Ah, ah, ne znam.'

Zatim će ga upitati: 'Koja je tvoja vjera?'

Reći će: 'Ah, ah, ne znam.'

Tada će čuti glas koji će ih pozvati i reći: 'Moj rob je poricao, opremite ga iz Džehennema i otvorite mu vrata u Džehennem.'Tada će do njega dopirati njegova vrelina i žestina, a kabur će mu se stijesniti tako da će mu jedna rebra kroz druga prolaziti. Doći će mu čovjek ružnog lica, ružne odjeće i užasnog mirisa, pa će mu reći: 'Raduj se onom što će te ožalostiti, ovo je tvoj dan koji ti je obećan.'

On će upitati: 'Ko si ti, pa mi dolaziš sa zlom?'

Ovaj će odgovoriti: 'Ja sam tvoja loša djela.'

Zli čovjek će reći: 'O Gospodar, ne učini da bude Sudnji dan.'"“[88]

Ovaj dugi, ali jako bitan hadis otkriva nam neke stvari s onog svijeta i otkriva nam ulogu meleka, kad je riječ o čovjeku, od trenutka izlaska duše iz tijela pa do njenog ispitivanja od dvojice meleka u kaburu. A kabur je prvo boravište čovjeka na onom svijetu, i u njemu će čovjek znati svoje krajnje boravište: ili Džennet ili Džehennem.

Božiji Poslanik, a.s., kaže u hadisu:

„Doista će ovaj ummet biti iskušan u kaburu, pa ako vjernik uđe u kabur, preuzmu ga njegovi čuvari i dođe mu melek pun prijekora, pa ga pita: 'Šta si govorio za ovog čovjeka?' Vjernik će odgovoriti: 'On je Allahov poslanik i rob.'

87 El-Hadždž, 31.

88 Prenose ga: Ahmed, Ebu Davud, En-Nesai i Ibn Madža.

Melek će reći: 'Pogledaj u svoje mjesto koje ti je bilo pripremljeno u Vatri, pa te Allah izbavio iz njega, a mjesto koje vidiš u Vatri nadomjestio ti je mjestom koje vidiš u Džennetu.' Vjernik će vidjeti oba mjesta i povikat će: 'Pustite me da obradujem porodicu.'

Bit će mu rečeno: 'Smiri se.'

A licemjer će sjediti kad ga prihvate njegovi čuvari, i bit će mu rečeno: 'Šta si ti govorio o ovom čovjeku?'

Reći će: 'Ne znam, govorio sam kao što govore ostali ljudi.'

Reći će mu se: 'Nisi znao, ovo je mjesto koje je bilo tvoje u Džennetu, pa ga je Allah zamijenio mjestom u Vatri.'"[89]

A u drugom hadisu Allahov Poslanik, a.s., veli: „Svaki će rob biti proživljen u kaburu onako kako je umro: ako je bio vjernik, bit će proživljen kao takav, a ako je bio licemjer, bit će proživljen u licemjerstvu."[90]

---

89 Prenose ga Ahmed u *Musnedu* i Muslim u svom *Sahihu*.

90 Prenosi ga Ahmed, a lanac je prenosilaca sahih, po uvjetima koje je postavio Muslim.

MELEKI ČUVARI I MELEKI PISARI

Meleki čuvari jesu oni koji su zaduženi za čuvanje ljudi tokom njihovog života, a Allah, dž.š., kaže u Kur'anu:

„**Za Njega je jednak onaj među vama koji tiho govori i onaj koji to glasno čini: onaj koji se noću skriva i onaj koji po danu hodi. Uz svakog od vas su meleki, ispred njega i iza njega, po Allahovu naređenju nad njim bdiju. Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni. A kad Allah hoće da jedan narod kazni, niko to ne može spriječiti; osim Njega nema mu zaštitnika.**"[91]

Ikrima prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da je za riječi Uzvišenog: "**...po Allahovu naređenju nad njim bdiju...**" rekao da su to meleki koji čuvaju čovjeka od svega do trena kad dođe neka Allahova odredba da mu se nešto desi, a onda ga napuštaju.

Mudžahid je rekao:

„Nema nijednog Allahovog roba, a da za njega nije zadužen neki od meleka koji ga čuva dok spava i kad je budan od ljudi, džina i različitih briga, i ništa mu se ne može desiti osim onoga što mu je Allah odredio, pa ga to zadesi."

Također postoje meleci koji su zaduženi za ljudska djela, a to su pisari, oni koji pišu i dobra i loša djela. Onaj koji piše dobra djela nalazi se na desnoj strani, a onaj koji bilježi loša djela nalazi se na lijevoj strani svakog čovjeka.

Uzvišeni Allah kaže:

„**Mi stvaramo čovjeka i znamo šta mu sve duša njegova haje, jer Mi smo njemu bliži od vratne žile kucavice. Kad se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve stra-**

91 Er-Ra'd, 10-11.

ne, on ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije.“[92]

A u drugim ajetima stoji:

„**A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite.**“[93]

A Božiji Poslanik, a.s., rekao je o njima slijedeće:

„*Počastite časne čuvare koji se od vas ne razdvajaju osim u dva slučaja, kada ste džunupi i kad vršite nuždu, a kada se neko od vas kupa, neka se zakloni iza zidova, ili iza svoje deve, ili neka ga zakloni njegov brat musliman.*“[94]

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je Poslanik, a.s., rekao:

„*Allah vam doista zabranjuje razgolićavanje, zato se stidite Allaha i onih što su uz vas, Časnih pisara, koji vas ne napuštaju osim u tri slučaja, dok vršite nuždu, tokom džunupluka i kada se kupate. Pa kad se neko od vas bude kupao, neka se zakloni svojom odjećom, ili neka se zakloni iza zidova ili iza svoje deve.*“[95]

Ibn Kesir kaže: „Značenje riječi *počastite* u gore navedenom hadisu jeste da se treba njih stidjeti i ne činiti loša djela, i na taj način prisiljavati ih da ih pišu, a Allah, dž.š., stvorio je njih časnim i moralnim, i tjelesno i duhovno, i ta njihova čast im ne dozvoljava da čine djela Allahu, dž.š., mrska“, što potvrđuju i naredni hadisi.

U sahihima, musnedima i sunenima skupina ashaba prenosi od Poslanika da je rekao:

„*Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalaze slika, pas i džunup.*“[96]

U drugom rivajetu, Allahov Poslanik, a.s., kaže:

---

92 Kaf, 16-18.

93 El-Infitar, 10-12.

94 Ibn Kesir ga spominje u svom djelu *Bidaja ven nihaja* i kaže da je hadis mursel u ovom predanju, ali ga pojačava drugo predanje koje prenosi Bizar u svom *Musnedu* od Džafera ibn Sulejmana i koje se veže za Poslanika, a.s., u slijedećem hadisu.

95 Ibn Kesir, *Bidaja ven nihaja*, u hadisu se spominju zaklanjanje iza zidova ili iza jahalica, jer tadašnje kuće nisu u sebi sadržavale kupatila kao današnje...

96 Ibn Kesir, *Bidaja ven nihaja*.

„Meleki ne ulaze u kuću u kojoj je slika ili kip.“

Slično tome kaže i u ovom hadisu:

„Meleki ne pristupaju u društvo u kojem se nalazi pas ili zvono.“[97]

Način na koji trebamo počastiti Meleke pisare jeste udaljavanje od svih loših i pokuđenih djela, tako da onaj što je na lijevoj strani, koji je zadužen za loša djela, ne piše ono čime nije zadovoljan naš Gospodar.

Muhamed ibn Sirin prenosi od Ebu Hurejre, r.a., da je rekao:

„Allahov Poslanik veli: 'Allahovi meleki dobro znaju ljude', mislim da je rekao, 'i dobro znaju njihova djela. Pa kada vide roba koji čini Allahu drago djelo, spomenu ga među sobom i spomenu njegovo ime, pa kažu: 'Uspio je ove noći, spasio se taj i taj ove noći.' A kada vide roba koji čini neposlušnost prema Allahu, spomenu ga među sobom i spomenu njegovo ime, pa kažu: 'Propao je taj i taj ove noći.'“[98]

Buhari prenosi od Ebu Hurejre, r.a., da je rekao:

„Rekao je Allahov Poslanik: 'Meleki se smjenjuju međusobno, jedni su uz vas noću, a jedni danju, a okupljaju se na sabahu i ikindiji, zatim oni koji su prenoćili uz vas uspinju se Njemu, pa ih On ispituje, a On najbolje zna, pa kaže: 'U kakvom ste stanju ostavili Moje robove', a oni govore: 'Ostavili smo ih, a oni klanjaju, a i kada smo im došli, oni su klanjali.'“[99]

A od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao:

„Nijedan od dva meleka pisara koji se uzdižu Allahu ne dođe s onim što su zapisali u jednom danu, pa kad Allah vidi na prvoj i posljednjoj stranici da su tražili oprosta, kaže: 'Oprostio sam svom robu ono što je između ove dvije korice.'“[100]

---

97 Ibn Kesir, *Bidaja ven nihaja*.

98 Ibn Kesir, *Bidaja ven nihaja*, hadis ima slabost zbog Selama el-Medainija, jednog od prenosilaca, ali ga pojačavaju hadisi spomenuti prije njega, pa je stoga valjan.

99 Mutefekun alejhi.

100 Prenosi ga Bizar u svojoj zbirci, a navodi ga i Ibn Kesir u svom djelu *Bidaja ven nihaja*

Melek koji je s desne strane i piše dobra djela nadređen je meleku s lijeve strane, koji piše loša djela. To spominje Ibn Kesir tumačeći ovaj ajet:

„Kad se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane...“[101]

---

i kaže da je lanac prenosilaca valjan.

101 Kaf, 17.

MELEK PRATILAC

Melek pratilac je stalni čovjekov drug, i za svakog čovjeka zadužena su dva pratioca, jedan je od meleka a drugi od džina. Svaki od njih ima svoj zadatak i funkciju, pa je zadatak pratioca od džina, koji spada u šejtansku vrstu, podsticanje na zlo i poricanje istine. On podstiče čovjeka da čini zlo, a da se odmakne od dobra, i on je srodnik zlu koji se kreće i teče ljudskim venama, kao što se krv kreće, što nam Poslanik, a.s., govori u valjanom hadisu:

„Doista, šejtan kruži u čovjeku kao što krv kruži.“[102]

To je šejtan napasnik.

Što se tiče meleka pratioca, on čovjeka nagovara na činjenje dobrih djela i na udaljavanje od loših i pokuđenih djela i on je živa i budna savjest svakog vjernika.

Melek pratilac i šejtan pratilac spominju se u nekim ajetima, što ćemo spomenuti.

„A drug će njegov reći: ‘Ovaj, pored mene, spreman je.’ ‘Bacite vas dvojica u Džehennem svakog nezahvalnika, inadžiju, koji je branio da se čine dobra djela i koji je nasilnik i podozriv bio, koji je, pored Allaha, u drugog boga vjerovao – zato ga bacite vas dvojica u patnju najtežu.’“[103]

Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, tumačeći ove ajete kaže: „Allah Uzvišeni kaže obavještavajući nas o meleku koji je zadužen za djela čovjeka da će on svjedočiti protiv njega na Sudnjem danu o onom što je činio, pa će reći kao što stoji u ajetu: ‘**Ovaj, pored mene, spreman je**’, tj. pripremljen onakvim kakav jeste bez manjka ili viška. Mudžahid kaže da se ovdje misli na meleka koji je zadužen za ljudska djela koji će reći: ‘Ovo je čovjek za koga si me Ti zadužio, doveo sam ga.’ A Ibn Džerir kaže da se misli i na meleka pratioca i na meleka

102 Mutefekun alejhi.

103 Kaf, 23-26, ovo je prerađeni prijevod ajeta.

koji će pravedno svjedočiti protiv njega na Sudnjem danu, jer se spominju dvojica u ovom ajetu: **'Bacite vas dvojica u Džehennem svakog nezahvalnika, inadžiju.'**"

A u vezi s ajetom: **„A drug njegov će reći: 'Gospodaru naš, ja ga nisam silom zaveo, sam je u velikoj zabludi bio'"**[104], Ibn Abbas, r.a., kaže da je riječ o pratiocu ili drugu od šejtana koji je zadužen za njega. A dio ajeta: **„...Gospodaru naš, ja ga nisam silom zaveo..."** znači: nisam ga ja odveo s Pravog puta, reći će pratilac šejtan, već je on sam bio sklon ka zabludi i prkosio je istini. Ovo je mišljenje i Katade, Mudžahida i nekih drugih.

Riječi Uzvišenog: **„'Ne prepirite se preda Mnom!', reći će On, 'još davno sam vam zaprijetio'"**[105] Ibn Kesir tumači tako da će im Gospodar to reći kad se budu raspravljali pred Njim, pa će čovjek reći: „O Gospodaru, ovaj me je odveo od upute nakon što mi je došla, a šejtan će reći tad: **„...Gospodaru naš, ja ga nisam silom zaveo, sam je u velikoj zabludi bio"**, u zabludi, tj. daleko od Pravog puta. Zatim će Allah, dž.š., reći: **„'Ne prepirite se preda Mnom!', reći će On, 'još davno sam vam zaprijetio. Moja se riječ ne mijenja i Ja nisam prema robovima Svojim nepravičan.'"**[106]

Šejtan pratilac spominje se u suri En-Nas kao *šejtan napasnik, a* ona glasi:

„Reci: 'Tražim zaštitu Gospodara ljudi, Vladara ljudi, Boga ljudi od zla šejtananapasnika, koji zle misli unosi u srca ljudi – od džinova i od ljudi!'"

Zbog opasnosti od njegovog došaptavanja i osjetljivosti ove teme trebalo bi posebnu knjigu napisati, ali mi ćemo završiti hadisom Alahovog, dž.š., Poslanika, a.s., koji kaže obraćajući se ashabima:

---

104 Kaf, 27.

105 Kaf, 28.

106 Qaf, ajet br. 28-29.

„Niko od vas nema, a da za njega nisu zaduženi jedan džin i jedan melek.“

Oni rekoše: *„A da li i za tebe, Božiji Poslaniče?“*

Rekao je: *„Da, ali me Allah pomogao protiv njega, pa me ne navraća osim na dobro.“*

Ibn Kesir dajući komentar na ovaj hadis kaže:

„Vjerovatno je da pratilac od meleka nije melek čuvar koji je zadužen da ga čuva, već se radi o drugom meleku čiji su zadatak i funkcija upućivanje i izvođenje na put dobra i put istine, uz Allahovu, dž.š., pomoć, kao što je za njega zadužen šejtan koji ga okreće neredu i uvodi u zabludu.“[107]

107 Jedan od hadisa koji govori o meleku pratiocu i šejtanu pratiocu jeste hadis koji spominje hafiz Ebu Musa, a koji prenosi Ebu Zubejr od Džabira ibn Abdullaha da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik: 'Kada čovjek legne u svoju postelju, oko njega se natječu melek i šejtan. Melek kaže: 'Zaspi s dobrim', a šejtan kaže: 'Zaspi sa zlom, pa ako spomene Allaha prije nego što zaspi, melek otjera šejtana i prenoći čuvajući ga. A kada se probudi, ponovo se natječu oko njega, pa melek kaže: 'Započni s dobrim', a šejtan kaže: 'Započni sa zlim.'
Pa ako kaže: 'Hvala Allahu, Koji me je oživio, nakon što sam mrtav bio, i Koji me nije usmrtio dok sam spavao. Neka je hvala Onom Koji dušu uzima Sebi, nakon što je smrt zadesi, i Koji šalje drugu do određenog roka. Neka je hvala Allahu, Koji drži nebesa i Zemlju da ne padnu, a da padnu, niko ih ne bi mogao vratiti osim Njega. Hvala Allahu, Koji drži nebo da ne padne na Zemlju osim kada to On bude htio', melek otjera šejtana i čuva čovjeka taj dan."
Ovaj hadis spomnje Ibn Kajjim u svom djelu *El-Vabil es-sajjib*, a Ibn Hiban i Hakim prenose hadis sa istim značenjem i kažu da je sahih. Isto mišljenje ima i Ez-Zehebi, koji kaže da su prenosioci povjerljivi, a spominje ga i El-Hejsemi u svom *Medžmeuz-zevaidu*. Tirmizi, Nesai i Ibn Hiban prenose hadis: „Šejtan je saputnik čovjeku, a i melek je saputnik. Što se tiče šejtana, on vas podstiče na zlo i da poričete istinu, a što se tiče meleka, on vas podstiče na dobro i da potvrdujete istinu, i ako neko to od vas nađe kod sebe, neka zna da je od Allaha i neka zahvaljuje Allahu, a ko nađe suprotno neka se utječe Allahu od šejtana prokletog, pa je proučio: '**Šejtan vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, a Allah vam obećava oprost i nagradu Svoju; Allah je neizmjerno dobar i zna sve.**'" (El-Bekara, 268)

MELEKI SAPUTNICI I MELEKI KOJI PRISUSTVUJU ZIKRU

To su meleki koji se kreću po različitim putanjama tražeći one koji čine zikr, prisustvuju takvim skupovima, ulaze u džamije, prisustvuju različitim skupinama i skupovima, a okupljaju se na sabahu i ikindiji, kako nas o tom obavještava Allahov, dž.š., Poslanik, a.s., u hadisu u kojem kaže:

„Meleki se smjenjuju međusobno, jedni su uz vas noću, a jedni danju; a okupljaju se na sabahu i ikindiji, zatim se oni koji su prenoćili uz vas uspinju Njemu, pa ih On ispituje, a On najbolje zna, pa kaže: 'Kako ste ostavili Moje robove', a oni govore: 'Ostavili smo ih, a oni klanjaju, a i kada smo im došli, oni su klanjali.'"[108]

I oni su ti koji dolaze muslimanima dok uče Kur'an i dok čine zikr Uzvišenom Allahu.

I to je ono što se desilo s poznatim ashabom Usejdom ibn Hudajrom kada je učio Kur'an po noći u sušari gdje je sušio hurme, kada je njegov konj koji je bio pored njega poskočio, a on je nastavio dalje učiti, zatim je opet poskočio, pa je opet on nastavio učiti. Konj je još jednom poskočio, a pored njega je bio njegov sin Jahja, koji je bio dojenče, te se Usejd uplašio za njega da mu se šta loše ne dogodi i prestao je s učenjem. A kada je ustao s mjesta gdje je učio Kur'an, vidio je iznad svoje glave nešto poput oblaka u kojem se nalaze svjetiljke kako se uspinje ka nebu.

A sada poslušajmo ashaba dok on priča ovu pripovijest i ono što mu se desilo kad je otišao kod Poslanika, a.s., da mu to saopći. On pripovijeda:

108 Mutefekun alejhi.

„Otišao sam kod Božijeg Poslanika, a.s., pa mu rekao: 'O Božiji Poslaniče, dok sam ja jučer učio Kur'an po noći u mojoj sušari, moj konj je poskakivao.' Allahov Poslanik, a.s., reče mi:

'Uči, o Ibn Hudajre.'

'Ja sam učio, pa je opet konj poskočio', a Allahov Poslanik, a.s., reče mi:

'Uči, o Ibn Hudajre.'

'Ja sam učio, i opet je konj poskočio', pa mi je Poslanik, a.s., opet rekao:

'Uči, o Ibn Hudajre.'

'Ja sam prestao jer je Jahja bio blizu njega. Bojao sam se da ga ne zgazi i vidio sam nešto slično oblaku u kojem su svjetiljke kako se uzdiže u zrak, sve dok ga nisam izgubio iz vida.'

Tada je Allahov Poslanik, a.s., rekao: 'To su meleki koji su te slušali, a da si nastavio učiti, ljudi bi ih vidjeli i ne bi se skrivali od njih."[109]

Meleki saputnici dostavljaju i prenose salavate Poslaniku, a.s., od njegovog ummeta, i kada bilo koji musliman donese salavat i selam na Poslanika, a.s., ti meleki ga prenose njemu, kako nas je o tom obavijestio Allahov Poslanik, a.s., u hadisu:

„Doista Allah, dž.š., ima meleke koji se kreću po Zemlji i prenose mi od mog ummeta selame."[110]

I oni su ti koji bilježe imena onih koji dolaze klanjati džumu prije nego što se imam popne na minber, kao što Poslanik, a.s., kaže:

„Kada nastupi petak, na svim džamijskim vratima nalaze se meleki koji pišu ko je prvi ko drugi... i tako sve dok imam ne sjedne, a kada sjedne, sklope svoje bilježnice i ulaze u džamije da slušaju zikr."[111]

109 Mutefekun alejhi, tekst hadisa koji je naveden ovdje je iz Muslimove zbirke. Jahja je sin Ibn Hudajrov koji je bio tad malo dijete.

110 Pogledaj *Miskatul-mesabih*, Albani kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan, a isto misli i Hakim.

111 *Sahihul-Buhari*.

A u drugom hadisu stoji: „*Prednost namaza u džematu nad namazom pojedinca jeste dvadeset pet puta, a meleki koji su uz vas noću i koji su uz vas danju okupljaju se na sabahu.*“[112] Ebu Hurejra, prenosilac ovog hadisa, veli: „Učite ako hoćete: ‘**Obavljaj propise molitve kad Sunce s polovine neba krene, pa do noćne tmine, i molitvu u zoru, jer molitvi u zoru mnogi prisustvuju**.’“[113]

Kaže Poslanik, a.s., u hadisu:

„Doista Allah, dž.š., ima meleke koji se kreću po Zemlji, osim Meleka pisara, pa kada nađu skupine koje zikr čine Allahu, dž.š., pozovu jedni druge: ‘Vratite se u svoje društvo.’

Kada dođu na nebo, Allah, dž.š., upita ih: ‘Kako ste ostavili Moje robove?’

Oni kažu: ‘Ostavili smo ih, a oni Te hvale, veličaju i zikr Ti čine.’

On im kaže: ‘A jesu li Me vidjeli?’

Oni kažu: ‘Ne.’

Allah, dž.š., veli: ‘A kako bi tek da su Me vidjeli.’

Oni kažu: ‘Da su Te vidjeli, još bi te više hvalili, veličali i zikr Ti činili.’

Allah kaže: ‘A šta oni traže?’

Oni kažu: ‘Traže Džennet.’

Allah, dž.š., upita: ‘A jesu li ga vidjeli?’

Meleci odgovore: ‘Nisu.’

On im kaže: ‘A kako bi tek da su ga vidjeli.’

Oni kažu: ‘Da su ga vidjeli, sigurno bi ga još više tražili i još više željeli.’

Allah, dž.š., upita: ‘Od čega utočište traže?’

Oni odgovore: ‘Od vatre.’

On im kaže: ‘A jesu li je vidjeli?’

---

112 *Sahihul-Buhari.*

113 El-Isra, 78.

Oni kažu: 'Ne'

Allah, dž.š., im kaže: 'A kako bi tek da su je vidjeli.'

Oni kažu: 'Da su je vidjeli, sigurno bi još više od nje bježali i još bi je se više bojali.'

Allah, dž.š., tada reče: 'Svjedočite da sam im Ja oprostio.'

Oni kažu: 'Među njima je jedan grešnik koji je došao zbog potrebe.'

On im kaže: 'Oni su skupina kojoj ne može nauditi jedan grešnik."[114]

Poslanik, a.s., također u hadisu kaže:

„*Ko odstrani od vjernika neku dunjalučku nevolju, Allah će od njega odstraniti jednu od nevolja Sudnjeg dana. A ko sakrije sramotu muslimana, Allah će sakriti njegovu na dunjaluku i ahiretu. Allah pomaže neprestano Svom robu sve dok taj rob pomaže svom bratu. Ko krene putem nastojeći da stekne nauku, Allah će mu njome olakšati put do Dženneta, i ne sakupi se nijedna skupina u nekoj od Allahovih kuća, učeći Kur'an i poučavajući druge njemu, a da ih ne obaspe smiraj, i prekrije milost, i da ih ne okruže meleki, i Allah ih spomene kod onih koji su kod Njega, a koga njegov posao zadrži, njegova nagrada neće biti brza.*"[115]

Isto potvrđuje i ovaj hadis: „*Ne sastane se nijedna skupina koja čini zikr Allahu, a da ih ne okruže meleki, i da ih ne prekrije milost, i da ih ne obaspe smiraj, i da ih Allah ne spomene kod onih koji su kod Njega.*"[116]

Meleki saputnici spuštaju svoja krila pred onima koji traže nauku, kako kaže Poslanik, a.s., u hadisu: „*Doista meleki spuštaju svoja krila pred onim koji traži nauku radujući se onom što čini.*"[117] To oni čine iz poniznsti prema onom ko traži nauku, baš onako kako se nama naređuje da budemo ponizni prema

114 Prenose ga Amed, Buhari i Muslim.

115 Prenose ga Muslim i Ahmed.

116 Prenose ga Muslim i Ahmed.

117 Prenosi ga Ahmed u *Musnedu*.

svojima roditeljima, pa kaže Allah u Kur'anu: „**Budi prema njima pažljiv i ponizan...**“[118]

Ovi hadisi i mnogi drugi jesu radosna vijest onima koji čine zikr, onima koji su pokorni Allahu, dž.š., i onima koji krenu putem nauke nastojeći da steknu Allahovo, dž.š., zadovoljstvo, a to je zbog njihove čiste i lijepe namjere, jer čovjekova namjera doseže puno dalje nego što dosežu njegova djela.

Naša je obaveza da nanijetimo činiti dobra djela, da se sjećamo Allaha, dž.š., u svakom trenu i u svakom času, kada se probudimo ujutro iz sna, a i kad krenemo spavati, a i da tražimo oprosta od Allaha, dž.š., tokom cijelog dana.

Allahov Poslanik, a.s., tražio je oprosta i činio pokajanje po sedamdeset puta na dan. Ukratko, naša je obaveza da se pridržavamo jutarnjeg i večernjeg zikra.

Kada musliman legne u svoju postelju i kada se sjeti Allaha, dž.š., prije nego što zaspi, taj njegov san je ibadet, i on za taj ibadet ima sevape, pišu mu se dobra djela Allahovom voljom i dobrotom, i on je u okrilju Allahove zaštite sve dok ne osvane, a isto tako ako to učini kad osvane, zaštićen je do noći.

118 El-Isra, 24.

MELEKI STALNO ČINE ZIKR ALLAHU, DŽ.Š.

Allah, dž.š., kaže u Kur'anu: „**Njegovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! A oni koji su kod njega ne zaziru da Mu se klanjaju, i ne zamaraju se. Hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju.**"[119]

Allah, dž.š., opisuje nam časne meleke kao one koji ne zaziru od pokoravanja Njemu, i da Mu oni stalno čine zikr, ne malaksavajući, i dok to čine, nije im dosadno niti se zamaraju. Neki od njih stalno su na rukuu, neki su stalno na kijamu, a neki stalno na sedždi. Neki od njih stalno u skupinama ulaze u kabu koja je na nebu, svaki dan po sedamdeset hiljada meleka uđe i ne vraća se iz nje.

Jednog dana Poslanik, a.s., reče ashabima: „Čujete li vi ono što ja čujem?"

Rekli su: „Mi ništa ne čujemo."

On im reče: „*Ja zaista čujem jecanje neba, a ne zaslužuje prijekor što jeca jer na njemu nema mjesta ni koliko je jedan pedalj a da melek na njemu ne čini sedždu ili nije na kijamu.*"[120]

119 El-Enbija, 19-20.

120 Prenosi ga Ibn Ebu Hatim s lancem prenosilaca od Hakima ibn Hizama, a ibn Kesir spominje ga u svom *Tefsiru* tumačeći dvadeseti ajet sure El-Enbija, i kaže da je hadis nepoznat ne navodeći njegov izvor, a zatim ga prenosi Ibn Ebu Hatim od Seida, a on od Katade vežući ga za Poslanika, a.s.

DOVA MELEKA I TRAŽENJE OPROSTA ZA VJERNIKE U NJIHOVOJ ODSUTNOSTI

Jedan od poslova koje obavljaju Džibril, Mikail i ostali časni meleki jeste traženje oprosta za vjernike, kao što kaže Allah u Kur'anu:

„Meleki koji drže prijesto i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Nj i mole se da budu oprošteni grijesi vjernicima: 'Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprosti onima koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u Vatri! Gospodaru naš, uvedi ih u edenske vrtove, koje si im obećao, i pretke njihove i žene njihove i potomstvo njihovo, one koji su bili dobri; Ti si, uistinu, silan i mudar. I poštedi ih kazne zbog ružnih djela, jer koga Ti toga dana poštediš kazne zbog ružnih djela – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti!'"[121]

Meleki koji su najbliži nosačima Arša jesu Džibril i Mikail i oni koji su oko njega hvale Ga onako kako to Njemu doliči i traže oprosta onima koji su bili vjernici na dunjaluku pa im je zato Allah i dao one meleke koji će biti uz njih da mole za njih u njihovoj odsutnosti.

Također, oni izgovaraju: „Amin" kad vjernici uče dove[122], pa kada čovjek musliman uči dovu i moli za brata muslimana

121 Gafir, 7-9.

122 Prenose Buhari i Muslim Poslanikov, a.s., hadis: *„Kada imam kaže: 'Amin', pa vi izgovorite: 'Amin', pa zaista onome čije se izgovaranje poklopi s izgovaranjem meleka oprošteni su svi raniji grijesi."*
Buhari prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: *„Ako neko od vas kaže: 'Amin', a meleki na nebu kažu: 'Amin', pa se poklopi jedno s drugim, bit će mu oprošteni raniji grijesi."*

u njegovoj odsutnosti, melek kaže: „Amin, i tebi isto." Dova brata muslimana za drugog brata u njegovoj odsutnosti jeste jedna od dova koje se uslišavaju, i ona je praćena izgovaranjem riječi amin od meleka. Božiji Poslanik a.s., kaže:

„Kada jedan rob moli za brata u odsutnosti, melek kaže: 'Amin, i tebi isto.'"[123]

To je dio prirode časnih meleka.

Nalazimo još jednu vrstu meleka čija je funkcija upućivanje i pozivanje vjernika da čine dobra djela svakog dana. To je ono što je Poslanik, a.s., objasnio kada je rekao:

„Nema ni jednog dana u kojem robovi osvanu, a da im ne dođu dva meleka, pa jedan kaže: 'O Gospodaru, daj onom koji daje dobro', a kaže drugi: 'O Gospodaru, onom koji se stisnuo daj štetu.'"[124]

Meleki prisustvuju dženazama šehida i dobrih ljudi. Navodi se u Poslanikovoj, a.s., siri da su meleki nosili ashaba Sa'da ibn Muaza, pa je rekao: *„On je taj zbog koga se Arš pomaknuo, njemu su otvorena vrata neba, njegovoj dženazi prisustvovalo je sedamdeset hiljada meleka, i bio je jako stiješnjen u kaburu, a zatim je oslobođen."*[125]

Isto tako, dok prisustvuju dženazama šehida i dobrih ljudi, meleki ih prekrivaju svojim krilima, kao što se desilo s ashabom Abdullahom ibn Hiramom, ocem Džabira ibn Abdullaha, na dan Uhuda.

Prenosi se od Džabira da je rekao: „Donijeli su mog oca Poslaniku, a.s., koji je već bio izmasakriran, pa sam otišao da

---

A također prenosi: *„Kada imam izgovori: 'Semi-Allahu limen hamideh', vi recite: 'Rabena ve lekel-hamd', pa će onome čiji se izgovor poklopi s izgovaranjem meleka biti oprošteni raniji grijesi."*

Božiji Poslanik, a.s., zabranio je da musliman sebi priziva zlo i moli da mu se ono dogodi, kako ne bi meleki izgovorili: „Amin" na njegovu dovu, pa je rekao: *„Kada dovu učite, ne molite sebi ništa drugo osim dobro, jer doista meleki izgovaraju: 'Amin' na sve ono što kažete."*

123 *Sahihul-Muslim.*

124 Mutefekun alejhi.

125 Prenosi ga Nesai.

otkrijem njegovo lice, ali me je spriječio moj narod, zatim sam čuo plač, pa je rečeno da je to kći Amra, a zatim je Poslanik, a.s., rekao: '*Plakala ili ne plakala, zaista ga još meleki prekrivaju svojim krilima.*'"[126]

Također se navodi u ispravnim hadisima da meleki pružaju svoja krila iznad Šama.

Od Zejida ibn Sabita prenosi se da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, a.s., da kaže: '*Blago se Šamu, blago se Šamu*', pa su rekli: 'O Allahov Poslaniče, a zašto?'

Odgovorio je: '*To je zato što Allahovi meleki pružaju svoja krila iznad Šama.*'"[127]

Meleki donose salavate na one koji noć provode u ibadetu uz ramazan i na one koji donose salavate na Poslanika, a.s.

Salavat meleka na nekog znači njihovo traženje oprosta i traženje milosti onom kome ih donose, a Poslanik, a.s., kaže: „*Doista, Allah i meleki donose salavate na one koji noć bdiju u ibadetu.*"[128]

Također kaže: „*Nijedan rob ne donosi salavat na mene, a da meleki ne donose salavat na njega sve dok on donosi salavat na mene, pa neka malo to čini ili neka puno to čini.*"[129]

Meleki, također, traže oprosta za one koji posjećuju i obilaze bolesnog, kako nam to kazuje hadis koji prenosi Alija, r.a., od Poslanika, a.s., da je rekao:

„*Nijedan čovjek ne posjeti umrlog uvečer a da s njim ne izađe sedamdeset hiljada meleka tražeći oprost za njega sve dok ne osvane, i njemu pripada put u Džennet. A ko ga posjeti ujutro, s njim izađe sedamdeset hiljada meleka tražeći oprost za njega dok ne omrkne, i njemu pripada put u Džennet.*"[130]

---

126 *Sahihul-Buhari.*

127 Prenose ga Tirmizi, Hakim i Ahmed. Hakim kaže: „Hadis je sahih po uvjetima Buharija i Muslima." Zehebi se slaže s njim, a i Albani kaže da je hadis sahih.

128 Prenosi ga Ahmed.

129 Prenosi ga Ebu Davud.

130 Prenosi ga Ebu Davud.

Učenjaci kažu da salavat koji Allah, dž.š., donosi na Svog roba znači pohvalu tog vjernika kod meleka, i taj salavat jeste milost također.

A salavat koji donose meleki na nekog roba znači njihovo traženje oprosta i milosti za onog kome to čine.

Prenosi se da meleki donose salavate na one koji klanjaju u prvom safu i u prvim safovima, Poslanik, a.s., kaže: „*Doista Allah i meleki donose salavate na prve safove.*“[131]

Također kaže: „*Doista Allah i meleki donose salavate na prvi saf.*“[132]

Prenosi Ibn Madža da Allah, dž.š., i meleki donose salavate na one koji popunjavaju safove, i ko popuni slobodno mjesto, Allah, dž.š., uzdigne ga za jedan stepen. Džibril i meleki vole onog koga zavoli Allah, dž.š., kao što prenosi Ebu Hurejre od Poslanika, a.s., da je rekao:

„*Kada Allah zavoli nekog roba, pozove Džibrila i kaže: 'Doista Allah voli tog i tog, pa ga i ti voli', pa ga zavoli Džibril, i pozove stanovnike neba: 'Doista, Allah voli tog i tog, pa ga i vi volite', pa ga zavole stanovnici neba, a zatim bude učinjeno da ga prihvate oni koji su na Zemlji.*“[133]

Meleki učvršćuju stope vjernika i okreću ih ka činjenju dobra, pa je zato Poslanik, a.s., uputio dovu za Hasana ibn Sabita rekavši:

„*O Gospodaru, pojačaj ga Džibrilom.*“[134]

131 Prenosi ga Ebu Davud.

132 Prenosi ga Ibn Madža.

133 Mutefekun alejhi.

134 Prenosi ga Buhari.

ADEM, A.S., I MELEKI

1. *Stvaranje Adema, a.s., i Have i njihov boravak u Džennetu*
2. *Kušanje plodova zabranjenog drveta i progon iz Dženneta*
3. *Meleki... i smrt Adema, a.s.*

ADEM, A.S., I MELEKI

Prije nego što je Allah stvorio Adema, a.s., obavijestio je meleke o tome, i taj dijalog između Uzvišenog i meleka nalazi se u Kur'anu u suri El-Bekara, gdje Allah, dž.š., kaže: **„A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti!', oni rekoše: 'Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati? A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, štujemo.' On reče: 'Ja znam ono što vi ne znate.'"**[135]

Taberi, Allah mu se smilovao, kaže da se prenosi od Hasana i Katade da su rekli: „Allah je rekao melekima: 'Ja ću na Zemlji postaviti namjesnika', tj. rekao je: ja ću to učiniti i to znači da ih je obavijestio." A Es-Sudi kaže: „Posavjetovao se s njima glede stvaranja Adema, a.s., kako prenosi Ibn Ebu Hatim i kaže da se nešto slično izrazu *posavjetovao* prenosi i od Katade, i ako se ova konstrukcija ne odnosi na izvještavanje, onda je to pojednostavljeno, a mišljenje koje prenosi Taberi od Katade jače je, Allah najbolje zna.

Ibn Kesir prenosi od Es-Sudija, on od Ebu Malika, ovaj od Ebu Saliha, on od Ibn Abbasa, ovaj od Mure, on od Ibn Mesuda i od skupine ashaba da je Allah, dž.š., rekao melekima: **"Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti!"**, te da su meleki rekli: „O Gospodaru, kakav će biti taj namjesnik?"

Rekao je Allah: „Imat će porod koji će nered činiti na Zemlji, međusobno će jedni drugima zavidjeti i ubijat će jedni druge."

Ibn Džerir kaže: „Tumačenje ovog dijela ajeta: **'Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti!'**, jeste: postavit ću namjesnika

135 El-Bekara, 30.

koji će mene zastupati na Zemlji i koji će pravedno suditi među Mojim stvorenjima, a to su Adem, a.s., i onaj ko dođe poslije njega i bude ibadet činio i sudio pravedno među stvorenjima. A što se tiče čovjeka i prolijevanja krvi bespravno, to će činiti oni koji nisu Allahovi, dž.š., zastupnici. Značenje namjesništva koje je spomenuo jeste generacijsko smjenjivanje, i namjesnik je nasljednik čovjekov koji dolazi poslije njega i koji preuzima njegovo mjesto, kako kaže Allah, dž.š., u Kur'anu: „**Zatim smo vas poslije njih namjesnicima na Zemlji učinili, da bismo vidjeli kako ćete postupati.**"[136]

Kaže Ibn Abbas: „Prvi koji su naseljavali Zemlju bili su džini, pa su nered na njoj činili, krv prolijevali i ubijali jedni druge, pa im je Allah, dž.š., poslao Iblisa i još neke, pa su se borili protiv njih dok ih nisu protjerali na morske otoke i na vrhove planina, a zatim je stvorio Adema, a.s., i nastanio ga na njoj, i zbog toga kaže: "**Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti!**"

Ibn Omer, r.a., kaže: „Džini su naseljavali Zemlju dvije hiljade godina prije nego što je stvoren Adem, a.s., pa su nered na njoj činili i krv prolijevali, pa im je Allah, dž.š., poslao vojsku meleka koja ih je porazila, i onda su se povukli na morske otoke, pa je Allah, dž.š., rekao: „**A kada Gospodar tvoj reče melekima: 'Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti!', oni rekoše: 'Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati?' (...)On reče: 'Ja znam ono što vi ne znate.**"

Odgovor meleka: „**Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati?**", bio je na osnovu onog čemu ih je prethodno Allah, dž.š., poučio, i zato im, nakon što su rekli, kaže: "**Ja znam ono što vi ne znate.**"[137]

Nakon toga uslijedilo je Allahovo, dž.š., poučavanje Adema, a.s., svim imenima.

136 Junus, 14.

137 Ibn Kesir, *Tefsir.*

Ibn Abbas u vezi s ajetom: „**I pouči On Adema nazivima svih stvari, a onda ih predoči melekima i reče: 'Kažite Mi nazive njihove, ako istinu govorite!'**", kaže: „Poučio ga je imenima njegove djece: 'To je taj i taj' čovjek, imenima životinja, pa je rečeno: 'To je magarac, to je deva, ono je konj' itd., i to su imena po kojima se prepoznaju ljudi, životinje, nebo, Zemlja, planine, more i ostalo."

Ibn Džerir smatra da ga je Uzvišeni poučio imenima svih meleka i potomaka njegovih, jer Allah, dž.š., kaže: „**...a onda ih predoči melekima...**", što nam govori da im je predočio nešto što se može razumom poimati.

A Ibn Kesir kaže: „Tačno je da ga je poučio imenima svih stvari, njihovim česticama, svojstvima i učincima", a Ibn Abbas veli da je znao sve vrste radnji i stanja.

Zato Buhari, tumačeći ovaj ajet, u svom *Sahihu* prenosi hadis s lancem prenosilaca od Enesa ibn Malika u kojem Allahov Poslanik, a.s., kaže: „*Vjernici će se okupiti na Sudnjem danu i reći: 'Mogli smo zatražiti da se neko zalaže za nas kod našeg Gospodara', pa će otići Ademu i reći: 'Ti si otac čovječanstva, Allah te je stvorio Svojom rukom, učinio da ti meleki sedždu učine i poučio te imenima svih stvari, pa zalaži se za nas kod Gospodara svoga kako bi nas oslobodio s ovog našeg mjesta.' A on će im reći: 'Ne pripada meni', pa će spomenuti svoj grijeh, i postidjet će se, pa reći: 'Idite Nuhu, on je prvi poslanik koga je Allah poslao stanovnicima Zemlje...'*"

Ibn Kesir kaže: „Tačka gledišta ili ono što se želi reći ovim dijelom hadisa: '*...pa će otići Ademu i reći: 'Ti si otac čovječanstva, Allah te je stvorio Svojom rukom, učinio da ti meleki sedždu učine i poučio te imenima svih stvari...*'', upućuje nas na to da ga je Allah, dž.š., poučio imenima svih stvari i zato kaže: '**...a onda ih predoči melekima...**', tj. predočio im je stvari."

Kaže Allah, dž. š, u Kur'anu: „**I pouči On Adema nazivima svih stvari, a onda ih predoči melekima i reče: 'Kažite Mi nazive njihove, ako istinu govorite.' 'Hvaljen neka si', rekoše oni, 'mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio; Ti si Sveznajući i Mudri.' 'O Ademe', - reče On – 'kaži im ti nazive njihove!' I kad im on kaza nazive njihove, Allah reče: 'Zar vam nisam rekao da samo Ja znam tajne nebesa i Zemlje i da samo Ja znam ono što javno činite i ono što krijete!'**"[138]

Rekli su Hasan i Katada: „Poučio ga je imenu svake stvari i naučio ga je da imenuje svaku stvar koja mu je bila predočena, jednu po jednu."

A kada je Allah, dž.š., rekao melekima: **„...kažite Mi nazive njihove, ako istinu govorite"**, njihov odgovor je bio: **„'... hvaljen neka si', rekoše oni, 'mi znamo samo ono čemu si nas Ti poučio; Ti si Sveznajući i Mudri.'"** A Allah, dž.š., rekao je Ademu: **„...kaži im ti nazive njihove..."**

Mudžahid je rekao: „Adem, a.s., izgovorio je ime goluba, gavrana i sva druga imena, pa je spomenuo i imena meleka, tj.: ti si Džibril, ti si Mikail, ti si Israfil, i sve tako dok ih nije sve nabrojao."

Tada su meleki spoznali da je Allah, dž.š., odlikovao Adema, a.s., znanjem i čašću, pa im Allah, dž.š., kaže: „Isto kao što niste znali ova imena, vi ne znate da sam Ja htio da oni nered čine po Zemlji. To je nešto što sam Ja već znao i skrio sam od vas da ću ja na njoj stvoriti one koji će neposlušni biti i one koji će se Meni pokoravati."[139]

Nakon toga nastupa Allahova naredba melekima da Ademu, a.s., učine sedždu, i ovo je velika počast od Allaha, dž.š., Ademu, a.s., i njegovoj zajednici, a u Kur'anu Allah, dž.š., kaže: „**A kada rekosmo melekima: 'Poklonite se Ademu!',**

---

138 El-Bekara, 31-33.

139 *Tefsir*, Ibn Kesir.

oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i posta nevjernik.“[140]

Ibn Abbas, r.a., kaže: „Iblis, prije nego što je neposlušan postao, bio je jedan od meleka i zvao se Azazil, bio je nastanjen na Zemlji i bio je jedan od najučenijih mudžtehida među melekima, pa ga je to ponuklo na oholost, a potjecao je iz vrste koja se zove džini.“

Od Hasana el-Basrija prenosi se da je rekao: „Iblis nije bio jedan od meleka već je bio džinskog porijekla, baš kao što je Adem, a.s., bio ljudskog.“

A Šehr ibn Hašeb kaže: „Bio je jedan od džina koje su meleki protjerali, pa su ga neki meleki zarobili i odveden je na nebo.“

Ispravno je mišljenje da Iblis nije bio jedan od meleka, već je bio jedan od džina, razumijevajući jasan tekst ovog ajeta: **„A kad smo rekli melekima: ‘Poklonite se Ademu!’, svi su se poklonili osim Iblisa, on je bio jedan od džinova i zato se ogriješio o zapovijest Gospodara svoga...**“[141]

Međutim, i Iblis je oslovljen na početku ovog ajeta melekom, zajedno s drugim melekima, s obzirom da je bio prisutan u toj situaciji, ali je pozavidio Ademu, a.s., na počasti koju mu je ukazao Allah, dž.š., pa je rekao: „Ja sam od vatre stvoren, a on je od zemlje“, a razlog neposlušnosti bio je oholost, Allahov neprijatelj uzoholio se i odbio učiniti sedždu i pokloniti se Ademu, a.s.[142]

Cijelu situaciju oslikavaju nam ovi ajeti: **„I kad je melekima Gospodar tvoj rekao: ‘Stvorit ću čovjeka od ilovače, pa kad mu savršen oblik dam i život u nj udahnem, vi mu se poklonite!’, meleki su se, svi do posljednjeg, zajedno poklonili osim Iblisa; on se uzoholio i postao nevjernik. ‘O Iblise!’,**

140 El-Bekara, 34.

141 El-Kehf, 50.

142 *Tefsir*, Ibn Kesir.

rekao je On, 'šta te je navelo da se ne pokloniš onome koga sam sobom stvorio? Jesi li se uzoholio ili misliš da si uzvišen?' 'Bolji sam od njega', rekao je on, 'mene si stvorio od vatre, a njega od ilovače.' 'E izlazi onda iz Dženneta!', reče On, 'proklet da si! Moje prokletstvo će te do Sudnjeg dana pratiti!' 'Gospodaru moj!', reče on, 'daj mi vremena do dana kada će oni oživljeni biti!' 'Dajem ti', reče On, 'do dana već određenog'. 'E tako mi dostojanstva Tvoga', reče, 'sigurno ću ih sve na stranputicu navesti, osim Tvojih među njima robova iskrenih!' 'Istinom se kunem i istinu govorim', reče Allah, 'sigurno ću svima, tobom i onima koji se budu poveli za tobom, Džehennem napuniti!'"[143]

Mufesiri se razilaze u mišljenju da li je svim melekima naređeno da se poklone Ademu, a.s., kao što se razumije iz općenitosti ovih ajeta.

Većina njih smatra da se naredba odnosi na sve meleke, bez izuzetka, dok neki kažu da se odnosi samo na one meleke koji su na Zemlji, a tog je mišljenja Ibn Džerir, koje on prenosi od Ibn Abbasa, r.a., preko Dahaka.[144]

Nakon što se Iblis sustegnuo učiniti sedždu Ademu, a.s., izdata je Allahova, dž.š., naredba za progon iz Dženneta i čvrsto obećanje ulaska u Vatru, njega i svih onih koji ga budu slijedili do Sudnjeg dana, i od tog trena je ponižen, pokuđen, proklet i udaljen od Allahove, dž.š., milosti, a to nam potvrđuju ovi ajeti:

„'E izlazi onda iz Dženneta!', reče On, 'proklet da si! Moje će te prokletstvo do Sudnjeg dana pratiti!'"[145]

143 Sa'd, 71-85.

144 *Tefsir*, Ibn Kesir, a on kaže: „Lanac ovog predanja prekinut je, a kontekst je nepoznat. Neki savremeni učenjaci smatraju ga ispravnijim mišljenjem, dok Ibn Kesir smatra da je mišljenje većine jače.

145 S'ad, 77-78.

„'Izlazi iz njega, pokuđen i ponižen!', reče On. 'Tobom i svima onima koji se budu povodli za tobom doista ću Džehennem napuniti!'"[146]

Nakon progonstva Iblisa iz Dženneta Allah, dž.š., stvorio je Havu da bi se Adem, a.s., uz nju smirio. Mufesiri se razilaze o pitanju od čega je stvorena Hava: od zemlje kao i Adem, a.s., ili od njegovog rebra dok je on spavao.

Većina poznate islamske uleme smatra da je Hava stvorena od Ademovog, a.s., rebra dok je spavao, i ovo mišljenje prenosi Muhammed ibn Ishak od Ibn Abbasa, r.a.[147]

Es-Sudi spominje predanje od jednog broja ashaba da su rekli: „Iblis je protjeran iz Dženneta, a Adem, a.s., nastanjen je u nj, pa je po njemu hodao uznemiren i nije imao drugu svoju da se smiri uz nju. Potom je utonuo u san, i kada se probudio, pored njegove glave sjedila je žena koju je Allah, dž.š., stvorio od njegovog rebra, pa ju je Adem, a.s., upitao: „Šta si ti?"

Rekla je: „Žena."

Upitao je: „A zašto je stvorena."

Rekla je: „Da se smiriš uz nju."

Zatim su meleki vidjevši, dokle dopire njegovo znanje, rekli: „A kako se zove ona, o Ademe?"

Rekao je: „Hava."

Rekli su: „A zašto Hava (značenje imena jeste *ona koja je živa*)?"

Rekao je: „Zato što je stvorena od nečeg živog."[148]

Ovo mišljenje Ibn Kesir podržava, pa kaže: „A potvrda ovog mišljenja jesu ajeti: **'O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i dru-**

146 El-E'raf, 18.

147 *Pripovijesti o vjerovjesnicima*, Ibn Kesir.

148 *Pripovijesti o vjerovjesnicima*, Ibn Kesir.

gu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao...'[149];

'**On je Taj Koji vas od jednog čovjeka stvara – a od njega je drugu njegovu stvorio da se uz nju smiri. I kada je on nju obljubio, ona je zanijela lahko breme i nosila ga...**'"[150]

Također, ovo mišljenje pojačava hadis Allahovog, dž.š., Poslanika, a.s., koji prenose Buhari i Muslim, a koji glasi:

„*Tražite da se dobro čini prema ženama, žena je stvorena od rebra, a najkrivlji dio rebra jeste njegov gornji dio, pa ako ga pokušaš ispraviti, slomit ćeš ga, a ako ga ostaviš kakav jeste, ostat će kriv, pa tražite da se čini dobro prema ženama.*"[151]

Međutim, neki savremeni islamski učenjaci protive se ovom mišljenju i negiraju ovaj navedeni sahih-hadis, jer je on u sukobu s njihovim uskim poimanjem i razumijevanjem, njihovo smatranje da su israilijati ustvari sve ono što je navedeno o stvaranju Have – samo je njihovo puko mišljenje koje je u suprotnosti s ajetom: „**...Koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio...**"

Međutim, oni na taj način unose sumnju u hadise koje prenose Buhari i ostali i ruše jednu polovinu vjere islama koja se zasniva na Kur'anu i Hadisu. Takvi slijede jedan pogrešan pravac koji tvrdi da je bilo koji hadis koji je u suprotnosti s razumom lažan i slab, i po njemu se ne radi, makar mu lanac prenosilaca bio ispravan i makar ga i Buhari prenosio u svojoj zbirci koju je ummet u potpunosti prihvatio i koja je postala najispravnija knjiga nakon Allahove knjige Kur'ana. Ovakvi pokušaji rušenja hadisa bili su podsticani od zapadnjaka, masona, te onih koji su ih slijedili iz naših redova, pozivajući se na *prosvjećivanje*, a Allah, dž. š., najbolje zna njihove crne namjere.

149 En-Nisa, 1.

150 El-E'raf, 189.

151 Mutefekun alejhi.

Ponovo se vraćamo temi o Ademu, a.s., i Havi, r.a., koji su se nastanili u Džennetu, a Allah, dž.š., dozvolio im je da kušaju sve plodove osim plodova jednog drveta, pa kaže Uzvišeni: **„A ti, o Ademe, i žena tvoja u Džennetu stanujte i odakle god hoćete, jedite, samo se ovom drvetu ne približujte, da se prema sebi ne ogriješite!**“[152]

A i u ajetima: **„A kad smo melekima rekli: 'Poklonite se Ademu!', svi su se oni poklonili, samo Iblis nije htio. 'O Ademe', rekli smo, 'ovaj je doista neprijatelj tebi i tvojoj ženi, zato nikako ne dozvoli da on bude uzrok vašem izlasku iz Dženneta, pa da se onda mučiš. U njemu nećeš ni ogladnjeti, ni go biti, u njemu nećeš ni ožednjeti, ni žegu osjetiti.'**“[153]

Ibn Kesir, Allah, dž.š., mu se smilovao, kaže: „Kontekst ovih ajeta nam govori da je Hava, r.a., stvorena prije nego što je Adem, a.s., nastanjen u Džennet, zbog riječi Uzvišenog: '**A ti, o Ademe, i žena tvoja u Džennetu stanujte...**'“

Mufesiri se razilaze u mišljenju je li taj džennet u kojem su bili nastanjeni bio na Zemlji ili je to onaj obećani Džennet na nebu.

Ibn Kesir kaže: „Većina islamske uleme smatra da je to onaj Džennet na nebu, tj. džennetsko prebivalište, što se na prvi pogled razumije iz hadisa i ajeta, kao u riječima Allaha, dž.š., Koji kaže: **„I Mi rekosmo: 'O Ademe, živite, ti i žena tvoja, u Džennetu...**'“[154]

Drugo je mišljenje da je to bio džennet na Zemlji, a njegovi nosioci kažu: „Džennet u koji je Adem, a.s., nastanjen nije bio džennet vječnosti, jer je on bio zadužen u njemu da ne jede plodove s jednog stabla, u njemu je spavao i iz njega je izveden, i Iblis mu je u njemu dolazio, a sve ovo se kosi s dže-

152 El-E'raf, 19.

153 Ta-Ha, 116-119.

154 El-Bekara, 35.

nnetskim prebivalištem na nebu u koje nema pristupa Iblisu i u kojem nema zabrane."

Nakon što su se Adem, a.s., i Hava, r.a., nastanili u džennetu, zaboravio je Adem, a.s., upozorenje Gospodara svoga na šejtana, njegovo neprijateljstvo, pa im je on došaptavao sve dok ih nije uspio uvjeriti da probaju plodove zabranjenog drveta, što su potom i učinili.

A šejtan im je rekao, kako kaže Allah, dž.š. u Kur'anu: „**I šejtan im poče bajati da bi im otkrio stidna mjesta njihova, koja su im skrivena bila, i reče: 'Gospodar vaš zabranjuje vam ovo drvo samo zato da ne biste meleki postali ili da ne biste besmrtni bili', i zaklinjaše im se: 'Ja sam vam, zaista, savjetnik iskreni!' I na prevaru ih zavede...**"[155]

A u drugom ajetu kaže: „**Ali šejtan mu poče bajati i govoriti: 'O Ademe, hoćeš li da ti pokažem drvo besmrtnosti i carstvo koje neće nestati?'**"[156]

Greška koju su počinili Adem, a.s., i Hava, r.a., kušajući plodove zabranjenog drveta bila je uzrok njihovog izlaska iz dženneta i silaska na Zemlju.

O tome Allah, dž.š., kaže u Kur'anu: „**I šejtan ih navede da zbog drveta posrnu i izvede ih iz onoga u čemu su bili. 'Siđite!', rekosmo Mi, 'jedni drugima ćete neprijatelji biti, a na Zemlji ćete boraviti i do roka određenog živjeti!' Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti; On, doista prima pokajanje, On je milostiv. Mi rekosmo: 'Silazite iz njega svi! Od Mene će vam uputstvo dolaziti, i oni koji uputstvo Moje budu slijedili – ničega se neće bojati i ni za čim neće tugovati. A onima koji ne budu vjerovali i knjige Naše budu poricali – bit će stanovnici Džehennema; u njemu će vječno ostati.'**"[157]

155 El-E'raf, 20-22.

156 Ta-Ha, 120.

157 El-Bekara, 36-39.

Prenosi Hafiz ibn Asakir od Mudžahida da je rekao: „*Allah je naredio dvojici meleka da izvedu Adema i Havu iz Njegovog komšiluka, pa je Džibril skinuo krunu sa svoje glave, a Mikail je odvezao vijenac sa svog čela. Na njega su stavljene grane, pa je Adem pomislio da je s kaznom požureno, te je glavu oborio i rekao: 'Oprost, oprost.'*

Allah je rekao: 'Je li bježeći od Mene?'

Rekao je: 'Ne, već stideći se Tebe, o Gospodaru.'"

A Ebu Hurejra, r.a., prenosi od Allahovog, dž.š., Poslanika, a.s., da je rekao: „*Najbolji dan u kojem je sunce izašlo jeste petak. U njemu je stvoren Adem, u njemu je uveden u Džennet, u njemu je izveden iz njega i u njemu će nastupiti Sudnji dan.*"[158]

Adem, a.s., primio je riječi od Gospodara svoga koje je izgovarao kako bi mu Allah, dž.š., oprostio, i zaista mu je oprostio, kao što kaže Allah, dž.š., u Kur'anu:

„**Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti; On, doista prima pokajanje, On je milostiv.**"[159]

A te riječi koje su izgovarali bile su one koje nam Allah, dž.š., spominje u ovom ajetu:

„**'Gospodaru naš', rekoše oni, 'sami smo sebi krivi, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni.'**"[160]

Tako je Adem, a.s., spušten na Zemlju kako bi ona bila njemu i njegovom porodu prebivalište i užitak do određenog vremena.

---

158 Prenose ga Muslim i Ahmed, a u rivajetu muslimovom nalazi se i ovo: „*...a Sudnji dan neće nastupiti osim petkom.*"

159 El-Bekara, 37.

160 El-E'raf, 23.

MELEKI I SMRT ADEMA, A.S.

Ibn Ishak pripovijeda: „Kada se smrt približila Ademu, a.s., oporuku je ostavio sinu Šitu, poučio ga je vremenima u noći i danu i poučio ga je ibadetima u tim vremenima, upoznao ga je s dešavanjem sveopćeg potopa nakon toga, a svi se potomci Ademovi vežu za Šita, jer su ostali Ademovi sinovi izumrli i uništeni, a Allah, dž.š., najbolje zna."[161]

Ibn Kesir kaže: „Kada je umro Adem, a.s., bio je petak, meleki su mu donijeli mirise i kefine od Allaha, dž.š., iz Dženneta i izrazili su saučešće njegovom sinu i nasljedniku Šitu, a.s.

Ata el-Horasani kaže: „Kada je umro Adem, a.s., sva su stvorenja plakala sedam dana."[162]

U jednom predanju od Umejja ibn Ka'ba, r.a., prenosi se da je rekao: „Doista je Adem, kada mu se smrt približila, rekao svojim sinovima: 'Zaželio sam se plodova Dženneta.'

Otišli su da mu ih potraže, a meleki su ih presreli, a s njima su bili njegovi kefini i mirisi; nosili su sa sobom sjekire, platno i korpe, pa su im rekli: 'Šta želite i šta tražite?'

Rekli su: 'Naš je otac bolestan i zaželio se plodova iz Dženneta.'

Meleki su im rekli: 'Vratite se, vaš otac već je umro.'

Oni su se vratili, i kad ih je ugledala Hava, r.a., prepoznala ih je i pribila se uz Adema, a.s., pa je rekla: 'Ne ostavljaj me, od tebe sam stvorena, pa je Gospodar moj te melekima prepustio.'

Meleki su ga usmrtili, okupali, u kefine opremili, namirisali, kopali i iskopali mu mezar, klanjali mu dženazu, spustili ga

161 *Pripovijesti o vjerovjesnicima*, Ibn Kesir.

162 Prenosi ga Ibn Asakir, a spominje ga također i Ibn Kesir u *Pripovijestima o vjerovjesnicima.*

u kabur i stavili ga u nj, a zatim ga zakopali i rekli: 'O sinovi Ademovi, ovo će biti vaša praksa.'"[163]

Također u Hakimovom *Mustedreku* i Taberanijevom *Mu'džemu* s valjanim lancem prenosilaca prenosi se od Ebu Ibn Ka'ba, koji prenosi od Allahovog, dž.š., Poslanika, a.s., da je rekao:

„Kada je umro Adem, a.s., meleki su ga ogasulili vodom neparan broj puta, kabur su mu iskopali i rekli su: 'Ovo je praksa Ademova kod njegove djece.'"[164]

163 Prenosi ga Ahmed u *Musnedu*, a Ibn Kesir kaže da je lanac prenosilaca ispravan. Prenosi se da je Adem, a.s., živio oko hiljadu godina ili malo manje od tog, pogledaj *Pripovijesti o vjerovjesnicima*, od Ibn Kesira.

164 Pogledaj *Sahihu-l-džami*.

ALLAHOVI VJEROVJESNICI S DŽIBRILOM I MELEKIMA, A.S.

1. *Dan kada je Ibrahim, a.s., bačen u vatru, pa mu je bila hladna i spas Allahovm naredbom*
2. *Džibril, a.s., i otkrivanje vrela Zemzem*
3. *Radosne vijesti od Džibrila, Mikaila i Israfila, a.s., Ibrahimu, a.s., i njegovoj ženi o Ishaku, a.s.*
4. *Džibril, a.s., propast Lutovog, a.s., naroda*
5. *Džibril, a.s., i narod Jasin*
6. *Meleki i kovčeg smiraja*
7. *I meleki ga pozvaše dok je on klanjao u mihrabu*
8. *Allah, dž.š., te izabrao, očistio i odlikovao nad ženama svih svjetova*
9. *Davud, a.s., i dva meleka*

DAN KADA JE IBRAHIM, A.S., BAČEN U VATRU, PA MU JE BILA HLADNA I SPAS ALLAHOVOM NAREDBOM

Ibrahim, a.s., prijatelj je Milostivog, otac Allahovih poslanika, a.s., onaj koji je imao mnogobrojne susrete s Džibrilom, Mikailom i drugim melekima, a.s., tokom svog života.

Ovdje ćemo spomenuti situaciju kad je njegov narod odlučio da ga spali jer je odbio obožavati njihove kipove i pozvao ih je da obožavaju Allaha, dž.š., Jednog, Jedinog, pa su rekli, kako to Uzvišeni kaže:

„'Pripremite za njega lomaču', povikaše, 'pa ga u vatru bacite.' I htjedoše da ga na muke stave, ali Mi njih učinismo poniženim.“[165]

Pripovijesti o Ibrahimu, a.s., s njegovim narodom i njegov poziv njima da obožavaju Allaha, dž.š., Jednog, Jedinog nalaze se u nekoliko kur'anskih sura, i dijelovi tih pripovijesti obrađuju ono što je htio njegov narod s njim i što je učinio s njim, a navest ćemo najprije ono što se govori u suri El-Enbija. Kaže Uzvišeni:

„Mi smo još prije Ibrahimu razboritost dali i dobro smo ga poznavali. Kad on ocu svome i narodu svome reče: 'Kakvi su ovo kumiri kojima se i dan i noć klanjate?', oni odgovoriše: 'I naši preci su im se klanjali.' 'I vi ste, a i preci su vaši bili u očitoj zabludi', reče. 'Govoriš li ti to ozbiljno ili se samo šališ?', upitaše oni. 'Ne', reče, 'Gospodar vaš je

165 Es-Saffat, 97-98.

Gospodar nebesa i Zemlje, On je njih stvorio, i ja ću vam to dokazati. Tako mi Allaha, ja ću, čim se udaljite, vaše kumire udesiti!' I porazbija ih on u komade, osim onog najvećeg, da bi se njemu obratili. 'Ko uradi ovo s bogovima našim?', povikaše oni, 'zaista je nasilnik.' 'Čuli smo jednog momka kako ih huli', rekoše, 'ime mu je Ibrahim.' 'Dovedite ga da ga ljudi vide', rekoše, 'da posvjedoče.' 'Jesi li ti uradio ovo s bogovima našim, o Ibrahime?', upitaše. 'To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju govoriti', reče on. 'I oni se zamisliše, pa sami sebi rekoše: 'Vi ste, zaista, nepravedni!' Zatim glave oboriše i rekoše: 'Ta ti znaš da ovi ne govore!' 'Pa zašto se onda, umjesto Allahu, klanjate onima koji vam ne mogu ni korisititi niti od vas kakvu štetu otkloniti?' – upita on. 'Teško vama i onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate! Zašto se ne opametite?' 'Spalite ga i bogove vaše osvetite, ako hoćete išta da učinite!', povikaše. 'O vatro', rekosmo Mi, 'postani hladna, i spas Ibrahimu!' I oni htjedoše da mu postave zamku, ali ih Mi onemogućismo."[166]

Kaže Allah, dž.š., u suri Eš-Šuara:

„I kaži im vijest o Ibrahimu, kada je oca svoga i narod svoj upitao: 'Čemu se vi klanjate?', a oni su odgovorili: 'Klanjamo se kumirima i povazdan im se molimo.' On je rekao: 'Da li vas oni čuju kad se molite, ili, da li vam mogu koristiti ili naškoditi?' 'Ne', odgovoriše, 'ali mi smo upamtili pretke naše kako tako postupaju.' 'A da li ste razmišljali', upita on, 'da su oni kojima se klanjate vi i kojima su se klanjali davni preci vaši, doista, neprijatelji moji? Ali, to nije Gospodar svjetova, Koji me je stvorio i na Pravi put uputio, i Koji me hrani i poji, i Koji me, kad se razbolim, liječi, i Koji će mi život oduzeti, i Koji će me poslije oživiti, i Koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti! Gospo-

166 El-Enbija, 51-70.

daru moj, podari mi znanje i uvrsti me među one koji su dobri.'"[167]

A u suri El-En'am Allah, dž.š., kaže:

„I Mi pokazasmo Ibrahimu carstvo nebesa i Zemlje da bi čvrsto vjerovao. I kad nastupi noć, On ugleda zvijezdu i reče: 'Ovo je Gospodar moj!' A pošto zađe, reče: 'Ne volim one koji zalaze!' A kad ugleda Mjesec kako izlazi, reče: 'Ovo je Gospodar moj!' A pošto zađe, on reče: 'Ako me Gospodar moj na Pravi put ne uputi, bit ću sigurno jedan od onih koji su zalutali.' A kad ugleda Sunce kako se rađa, on uzviknu: 'Ovo je Gospodar moj, ovo je najveće!' A pošto zađe, on reče: 'Narode moj, ja nemam ništa s tim što vi Njemu druge ravnim smatrate! Ja okrećem lice svoje, kao pravi vjernik, prema Onome Koji je nebesa i Zemlju stvorio, ja nisam od onih koji Njemu druge ravnim smatraju!' I narod njegov s njim se raspravljao. 'Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?', reče on. 'Ja se ne bojim onih koje vi Njemu ravnim smatrate, bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem Svojim obuhvata sve. Zašto se ne urazumite? A kako bih se ja bojao onih koje s Njim izjednačujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge ravnim smatrate, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje s mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na Pravom putu.' To su dokazi naši koje dadosmo Ibrahimu za narod njegov. Mi više stepene dajemo onima kojima Mi hoćemo. Gospodar tvoj je, uistinu, Mudri i Sveznajući."[168]

Prihvatili su se skupljanja drveća sa svih mogućih mjesta, a već su bili iskopali veliku i duboku rupu. Zatim su u nju stavili to drveće i potpalili ga, pa se vatra razgorjela, rasplamsala, a

167 Eš-Šuara, 69-83.

168 El-En'am, 75-83.

njene iskre su se digle visoko. Zatim su Ibrahima, a.s., stavili u katapult svezanog užadima, a on je govorio i ponavljao: „*Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si Ti, Tebi pripada hvala, Tebi pripada carstvo i Ti nemaš sudruga.*"

A kada su ga htjeli ispaliti u tu vatru, Ibrahim, a.s., izgovorio je: „Dovoljan mi je Allah i divan je On zaštitnik."[169]

Ebu Ja'la kaže da im je pričao Ebu Hišam er-Rufai od Ishaka ibn Sulejmana, on od Ebu Džafera er-Razija, ovaj od Asima ibn Ebu En-Nudžuda, on od Ebu Saliha, ovaj od Ebu Hurejre da je rekao kako je Allahov Poslanik, a.s., kazao: „Kada je Ibrahim bačen u vatru, rekao je: *'O Gospodaru, doista si Ti Jedini na nebu, a ja sam jedini na Zemlji koji Te obožava.'*"

Također se od prvih generacija prenosi da se Džibril, a.s., pojavio Ibrahimu, a.s., u zraku i rekao:

„O Ibrahime, da li ti treba nešto?"

On mu je odgovorio: „Što se tebe tiče ništa."

Prenosi se od Ibn Abbasa i Seida ibn Džubejra da je rekao: „Melek kiše počeo je govoriti: 'Kada će mi biti naređeno, pa da spustim kišu?!' Ali, Allahova, dž.š., naredba bila je brža: „**'O vatro', rekosmo Mi, 'postani hladna, i spas Ibrahimu!'**"[170]

Es-Sudi kaže: „S njim je bio također melek hlada, a Ibrahim, a.s., bio je u rupi, oko njega je bila vatra, a on je bio na zelenoj livadi, ljudi su ga gledali nemoćni da mu priđu, niti je on mogao njima izaći."[171]

Od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se da je rekao: „Najljepše riječi jesu riječi koje je izgovorio otac Ibrahimov kada je

---

169 Ibn Kesir, *Pripovijesti o vjerovjesnicima*; Buhari također prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: „Dovoljan mi je Allah i divan je On zaštitnik", a ove je riječi rekao Ibrahim kad je bačen u vatru, a izgovorio ih je Muhammed, a.s., kada mu je rečeno: **„...onima kojima je, kad su ljudi rekli: 'Neprijatelji se okupljaju zbog vas, trebate ih se pričuvati!', to učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: 'Dovoljan je nama Allah i divan je On Gospodar!'" (Alu Imran, 173)**

170 El-Enbija, 60.

171 Ibn Kesir, *Pripovijesti o vjerovjesnicima.*

vidio svog sina u tom stanju: 'Divan li je tvoj Gospodar, O Ibrahime.'"[172]

Vatra nije ništa spržila na njemu osim konopce kojima je bio vezan, a Dahak kaže da se prenosi da je Džibril, a.s., bio s njim i brisao znoj s njegovog lica.

I toga dana niko od stanovnika Zemlje nije se okoristio vatrom, jer je svaka vatra mislila da je Allahova, dž.š., naredba njoj upućena.

172 Ibn Kesir, *Pripovijesti o vjerovjesnicima.*

DŽIBRIL, A.S., OTKRIVANJE VRELA ZEMZEM

„Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.“[173]

Ovako je Ibrahim, a.s., molio svog Gospodara dok je napuštao svetu zemlju nakon što je ostavio svoju ženu Hadžeru i mladog sina Ismaila, a.s., kod Svetog hrama u časnoj Meki, u dolini neplodnoj u kojoj se ništa ne sije, koju niko nije naseljavao od ljudi, a ostavio im je samo jednu torbu u kojoj su bile hurme i mješina puna vode.

Kada je krenuo, pitala ga je Hadžera: „O Ibrahime, gdje ideš i ostavljaš nas u ovoj dolini u kojoj nemamo ni prijatelja niti u njoj išta ima!“

I nije odgovarao Ibrahim, a.s., pa je to ponovila više puta, a on se nije obazirao, pa mu je rekla: „Je li ti Allah, dž.š., naredio ovo?“

Rekao je: „Da.“

Rekla je: „Eh, onda nećemo propasti.“

Potom se ona vratila svom sinu Ismailu, a on ju je ostavio i udaljio se, a potom proučio ovu dovu koju bilježi Kur'ani-kerim, a koja glasi:

„Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga časnog hrama, da bi, Gospodaru naš, molitvu obavljali; zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.“

173 Ibrahim, 37.

Vratila se Hadžera da podoji svog sina i da se napije vode, a kada je nestalo vode u mješini i kada su ona i njen malehni sin ožednjeli, posmatrala ga je kako se previja od žeđi. Nakon toga, zaputila se tražeći vodu i uspela se na brdo Saffa, stala na njemu i razgledala na bi li vidjela nekoga u dolini.

Zatim je sišla sa Saffe u dolinu, zagrnula je kraj svog ogrtača i trčala kao što trči vrijedan čovjek, sve dok nije došla do kraja doline, zatim se uspela na brdo Merva, stala na njega i gledala vidi li ikoga, ali nije vidjela nikog.

Tako je ponovila sedam puta.

Kada se uspela na Mervu, čula je glas i rekla: „Tišina", ušutkivajući samu sebe. Zatim je prisluškivala, pa je čula opet i rekla: „Čula si, ako imaš ikakve pomoći."

Iznenada, ona ugleda meleka pored Zemzema kako kopa svojom petom, a po nekima svojim krilima, sve dok se nije pojavila voda. Kaže se da je taj melek bio Džibril, a.s., pa se pojavilo vrelo Zemzem, i voda je jako šiknula. Hadžera je otišla do vrela i počela ga pijeskom pregrađivati da zadrži vodu i počela je rukom zahvatati vodu u svoju mješinu, a voda je i dalje tekla.

Ibn Abbas je rekao da je Allahov, dž.š., Poslanik, a.s., kazao: "*Allah se smilovao majki Ismailovoj da je ostavila Zemzem*", ili je rekao: "*Da nije rukom zahvatala vodu, doista bi bio Zemzem tekuće vrelo.*"[174]

Tako se Hadžera napila vode i podojila svog sina, a melek joj je rekao: „Ne boj se propasti, doista će ovdje biti Allahov hram kojeg će sagraditi ovo dijete i njegov otac, a Allah, dž.š., neće dozvoliti da propadnu njegovi stanovnici."

U to vrijeme bio je časni hram poput brežuljka, i oko njega su se dešavale poplave, i s desne i s lijeve strane. Allahovom, dž.š., voljom naišla je skupina iz jednog plemena koje je prepreka prisilila da promijene smjer putovanja. Sišli su bliže

174 Pogledaj *Sahihul-Buhari*.

Meki i vidjeli su pticu kako leteći kruži, pa su rekli: "Doista ova ptica kruži oko vode, a mi nikad nismo pokisli u ovoj dolini, niti u njoj ima vode."

Poslali su neke da izvide, pa su došli kod Hadžere i rekli: "Da li nam dozvoljavaš da se doselimo ovdje?"

Rekla je: "Da, ali nemate pravo posjeda vode kod nas."

Rekli su: "Uredu."

Tako je tekao život na toj goloj i neplodnoj zemlji, i to su bili časna Meka i Daleki hram.

RADOSNE VIJESTI DŽIBRILA, MIKAILA I ISRAFILA, A.S., IBRAHIMU, A .S., I NJEGOVOJ ŽENI O ISHAKU, A.S.

Vlasnici radosne vijesti i njeni nosioci bila su tri časna meleka: Džibril, Mikail i Israfil, a.s. Pojavili su se Ibrahimu, a.s., u ljudskom obliku, pa je on mislio da su neki gosti, i prema njima se ophodio onako kako se ophodi prema gostima. Ibrahim, a.s., ne bi jeo sve dok ga neko ne pozove da pristupi jelu i po tome su ga svi poznavali. Pohitio je Ibrahim, a.s., među svoju porodicu i donio je debelo pečeno tele, najbolje koje je imao. Kada im je postavio sofru i vidio da ne pružaju svoje ruke teletu niti pridaju bilo kakvu pažnju jelu, obuzeo ga je strah od njih, a oni rekoše:

„Ne boj se, mi smo poslani Lutovom narodu."

Potom su ga obradovali znanim dječakom, a to je Ishak, a.s., a najavili su mu također unuka Jakuba, a.s., sina Ishakovog, a.s., što je značilo da će Ibrahim, a.s., doživjeti i vidjeti svog unuka Jakuba, a.s.

Allah, dž.š., nas o ovome obavještava u slijedećim ajetima:

„I Ibrahimu smo izaslanike Naše poslali da mu donesu radosnu vijest. 'Mir!', rekoše. 'Mir!', odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele. A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neka zebnja od njih. 'Ti se ne boj!', rekoše oni, 'mi smo Lutovu narodu poslani.' A žena njegova stajaše tu, i Mi je obradovasmo Is-

hakom, a poslije Ishaka Jakubom, i ona se osmjehnu. 'Jadna ja!', reče, 'Zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star. Ovo je zaista nešto neobično!' 'Zar se čudiš Allahovoj moći?', rekoše oni. 'Allahova milost i Njegovi blagoslovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit!'"[175]

Obavještava nas također i u ovim ajetima:

„Da li je doprla do tebe vijest o uvaženim gostima Ibrahimovim, kada mu oni uđoše i rekoše: 'Mir vama!', i on reče: 'Mir vama, ljudi neznani!' I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele, i primače im ga: 'Zar nećete da jedete?', upita, osjetivši od njih u duši zebnju. 'Ne boj se!', rekoše, i obradovaše ga dječakom koji će učen biti. I pojavi se žena njegova uzvikujući i po licu se udarajući, i reče: 'Zar ja, stara, nerotkinja?!' 'Tako je odredio Gospodar tvoj', rekoše oni, 'On je mudar i Sveznajući.'"[176]

Ibrahim, a.s., oduševljen ovom radosnom viješću zapitao se u čudu, pa je rekao: „**'Zar mi donosite radosnu vijest sada kad me je starost ophrvala?', reče on, 'čime me radujete?' 'Donosimo ti radosnu vijest koja će se doista obistiniti', rekoše oni, 'zato nadu ne gubi.'"**[177]

Kur'an časni također bilježi da je Sara, žena Ibrahimova, a.s., kada je čula radosnu vijest o Ishaku, a.s., rekla: „**'Jadna ja!', reče, 'zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star. Ovo je zaista nešto neobično!' 'Zar se čudiš Allahovoj moći?', rekoše oni, 'Allahova milost i Njegovi blagoslovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit!'"**

175 Hud, 69-73.

176 Ed-Darijat, 24-30.

177 El-Hidžr, 54-55.

Prenosi se da je tad Ibrahim, a.s., imao stotinu godina, a njegova žena Sara bila je u devedesetoj godini svog života. Hvaljen neka je Moćni, Onaj Koji daruje.

DŽIBRIL, A.S., I PROPAST LUTOVOG, A.S., NARODA

Kada su došli Allahovi, dž.š., meleki izaslanici Džibril, Mikail i Israfil s radosnom viješću, kao što smo to prethodno naveli, spomenuli su mu da su poslani da kazne Lutov narod, a Allah, dž.š., kaže u Kur'anu: „**I upita: 'A šta vi hoćete, o izaslanici?' 'Mi smo poslani narodu nevjerničkom', rekoše, 'samo ćemo svu Lutovu čeljad spasiti, osim žene njegove, ona će, odlučili smo, s ostalima kaznu iskusiti.'**" [178]

Lutov, a.s., narod bio je nevjernički narod koji je presijecao puteve, iznevjeravao prisne prijatelje, pozivao da se čine loša djela, i njegovi pripadnici navraćali su jedni druge da govore ružne i prezrene riječi i nisu se stidjeli onih koji su s njima u društvu i činili su grijeh koji niko prije njih nije činio, a taj grijeh je spolno općenje muškaraca s muškarcima, pa im je Allah, dž.š., poslao Luta, a.s., ali se nisu odazvali njegovom pozivu.

A kada su došli meleki kod Luta, a.s., u ljudskom obliku kao najljepši mladići, Lut, a. s, ih je ugostio, i to pri zalasku sunca, i pobojao se za njih od svog naroda. Mufesiri prenose da su mu došli do rijeke Sodome i sreli Lutovu, a.s., kći kako toči vodu za svoju porodicu, a inače je Lut, a.s., imao dvije kćeri, starija se zvala Rita a mlađa Zagarta, pa su je upitali ima li igdje prenoćišta.

Ona im je rekla: „Pričekajte tu dok vam ne dođem", pa je otišla svom ocu i rekla mu: „O oče, neka dva mladića traže te na ulazu u grad, i nisam nikad prije vidjela nekog da ima ljep-

178 El-Hidžr, 57-60.

še lice od njih, idi prije nego što ih tvoj narod ne nađe, kako ih ne bi osramotili."

A njegov narod bio mu je zabranio da prima ikog u goste.

Njegova žena je izašla i obavijestila njegov narod rekavši im da u Lutovoj kući imaju ljudi tako lijepih lica kakva nikad nije vidjela, pa su došli Lutu, a.s., užurbano tražeći od njega da im preda svoje goste kako bi s njima počinili najgnusniji grijeh.

Kaže Allah, dž.š., u Kur'anu: „**I obavijesti ih o gostima Ibrahimovim, kada su mu ušli i rekli: 'Mir!'. On je rekao: 'Mi smo se vas uplašili.' 'Ne plaši se!', rekoše, 'donosimo ti radosnu vijest, učena sina ćeš imati.' 'Zar mi donosite radosnu vijest sada kad me je starost ophrvala?', reče on, 'čime me radujete?' 'Donosimo ti radosnu vijest koja će se doista obistiniti', rekoše oni, 'zato nadu ne gubi!' 'Nadu u milost Gospodara svoga mogu gubiti samo oni koji su zabludjeli', reče on i upita: 'A šta vi hoćete, o izaslanici?' 'Mi smo poslani narodu nevjerničkom', rekoše, 'samo ćemo svu Lutovu čeljad spasiti, osim žene njegove, ona će, odlučili smo, s ostalima kaznu iskusiti.' I kad izaslanici dođoše Lutu, on reče: 'Vi ste, doista, ljudi neznani!' 'Ne!', rekoše oni, 'Donosimo ti ono u što ovi stalno sumnjaju, donosimo ti ono što će se sigurno dogoditi, a mi, zaista, istinu govorimo. Izvedi čeljad svoju u gluho doba noći, a ti budi na začelju njihovu, i neka se niko od vas ne osvrće, već produžite u pravcu kuda vam se naređuje!' I Mi smo mu objavili ono što će se zbiti: da će oni, svi do posljednjeg, u svitanje uništeni biti. U to dođoše stanovnici grada, veseli. 'Ovo su gosti moji', reče on, 'pa me ne sramotite, i bojte se Allaha, i mene ne ponizujte!' 'A zar ti nismo zabranili da ikoga primaš?', povikaše oni. 'Ako već hoćete da nešto činite, eto kćeri mojih!',**

reče on. A života mi tvoga, oni su u pijanstvu svome lutali, i njih je zadesio strašan glas kad je sunce izlazilo, i Mi smo učinili da ono što je gore bude dolje, i na njih smo, kao kišu, grumenje od skamenjene gline srušili, to su, zaista, pouke za one koji posmatraju, on je pored puta, i sada postoji; to je doista pouka za one koji vjeruju.“[179]

„I Ibrahimu smo izaslanike Naše poslali da mu donesu radosnu vijest. 'Mir!', rekoše. 'Mir!', odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele. A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neka zebnja od njih. 'Ti se ne boj!', rekoše oni, 'mi smo Lutovu narodu poslani.' A žena njegova stajaše tu, i Mi je obradovasmo Ishakom, a poslije Ishaka Jakubom, i ona se osmjehnu. 'Jadna ja!', reče, 'Zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star. Ovo je zaista nešto neobično!' 'Zar se čudiš Allahovoj moći?', rekoše oni. 'Allahova milost i Njegovi blagoslovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit!' I pošto Ibrahima prođe strah i dođe mu radosna vijest, on se poče raspravljati s Našim izaslanicima o Narodu Lutovu; Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan. 'O Ibrahime, prođi se toga, naređenje od Gospodara tvoga je stiglo; njih će stići patnja sigurno!' I kad izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: 'Ovo je mučan dan!' I narod njegov pohrli njemu, a i prije su radili sramotna djela. 'O narode moj', reče on, 'eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka?' 'Ti znaš da nam nisu potrebne tvoje kćeri', rekoše oni, 'ti doista znaš šta hoćemo mi.' 'Ah, da ja samo imam moć', reče on, 'ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!' A meleki rekoše: 'O Lute, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi. Ti kreni

179El-Hidžr, 51-77.

s čeljadi svojom u gluho doba noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! Rok im je praskazorje, a zar praskazorje nije blizu?' I kada pade naredba Naša, Mi sve prevrnusmo, ono što je bilo gore – bi dolje, i na njih, kao kišu, grumenje od pečena blata spustismo, koje je neprekidno sipalo, obilježeno od Gospodara tvoga, a ono nije daleko ni od jednog nasilnika."[180]

„I Lutov je narod smatrao lažnim poslanike. Kad im njihov brat Lut reče: 'Kako to da se ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani, zato se bojte Allaha i budite poslušni meni! Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Gospodar svjetova nagraditi. Zašto vi, mimo sav svijet, s muškarcima spolno općite, a žene svoje, koje je za vas Gospodar vaš stvorio, ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelazite.' Oni rekoše: 'Ako se ne prođeš, o Lute, bit ćeš sigurno prognan.' 'Ja se gnušam toga što vi radite!', reče on. 'Gospodaru moj, sačuvaj mene i porodicu moju od kazne za ono što oni rade!' I Mi smo sačuvali njega i porodicu njegovu – sve, osim starice koja je ostala s onima koji su kaznu iskusili, a zatim smo ostale uništili spustivši na njih kišu, a strašne li kiše za one koji su opomenuti bili! To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, a Gospodar tvoj je, zaista, silan i milostiv."[181]

I tako je tekao dijalog između Luta, a.s., i njegovog naroda oko njegovih gostiju, a on nije znao da njegovi gosti nisu ljudi već meleki, pa im reče:

"To su moji gosti, nemojte me ocrniti pred njima, bojte se Allaha i ne sramotite me."

Rekli su: "Zar ti nismo zabranili da imaš goste?"

Rekao je: "Evo mojih kćeri, ako želite nešto činiti."

180 Hud, 69-83.

181 Eš-Šuara, 160-175.

Naime, on im je bio naredio da spolno opće sa svojim ženama koje su na istom položaju kao i njegove kćeri.

Rekli su: "Ti znaš da mi nemamo ništa s tvojim kćerkama, i ti dobro znaš šta mi želimo."

Tako su objasnili svoje niske i iskvarene težnje i želje i htjeli su spolno općiti s Lutovim, a.s., gostima koji su bili mladići prelijepog izgleda, pa je zato Lut, a.s., rekao: **„'Ah, da ja samo imam moć', reče on, 'ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!'"**, a prije toga je rekao: **„...zar među vama nema razumna čovjeka?"**

Situacija je bila jako teška za Allahovog, dž.š., vjerovjesnika Luta, a.s., koji je sprečavao svoj narod da uđe u kuću i koji ih je iza zatvorenih vrata savjetovao dok su mu oni govorili da će goste njegove uzeti, i u toj njihovoj upornosti meleki su se obratili Lutu, a.s., riječima: „O Lute, Mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni ti neće nauditi."

Nakon toga istupio je pred njih Džibril, a.s., i blago ih udario po licima njihovim krajem jednog krila, nakog čega su oslijepjeli, a kaže se da su im čak oči skroz poispadale i od njih nije bilo ni traga više.

Vratili su se svojim kućama pipajući zidove i prijeteći Lutu, a.s., riječima: „Kada nastupi sutrašnji dan obračunat ćemo se."[182]

Obećali su mu osvetiti se slijedeći dan nakon što ih je zadesilo sljepilo i nakon što ih je Allah njime kaznio, a Allah, dž.š., kaže:

„A on im je bio prijetio silom Našom, ali su oni u prijetnje sumnjali. Oni su od njega goste njegove tražili, pa smo ih im oslijepili: 'Iskusite kaznu Moju i prijetnje Moje!' A rano izjutra stići će ih kazna koju će neprestano osjećati. Iskusite kaznu Moju i prijetnje Moje! A Mi smo Kur'an

182 ____________

učinili dostupnim za učenje napamet i poukom, pa ima li ikoga ko bi pouku primio?!“

Nakon što je Lutu, a.s., postala jasna stvar i nakon što je saznao da su njegovi gosti meleki, oni su ga obavijestili da mu Allah, dž.š., naređuje da se prije svitanja iseli sa svojom porodicom, i dok bude odlazio, da se niko ne okreće kada čuje glas kazne koja će pogoditi njegov narod. Također su mu naredili da se on nađe na kraju kolone kao pozadina i da je rok kazne zora, a zar zora nije blizu, a Allah, dž.š., kaže u Kur'anu:

„'Ti znaš da nam nisu potrebne tvoje kćeri', rekoše oni, 'ti doista znaš šta hoćemo mi.' 'Ah, da ja samo imam moć', reče on, 'ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!' A meleki rekoše: 'O Lute, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi. Ti kreni s čeljadi svojom u gluho doba noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! – Rok im je praskazorje, a zar praskazorje nije blizu?' I kada pade naredba Naša, Mi sve prevrnusmo, ono što je bilo gore – bi dolje, i na njih, kao kišu, grumenje od pečena blata spustismo, koje je neprekidno sipalo, obilježeno od Gospodara tvoga, a ono nije daleko ni od jednog nasilnika.”[183]

Džibril, a.s., zahvatio je krajem jednog krila gradove u kojima su živjeli, a bilo ih je sedam ukupno. Neki kažu da ih je bilo četiri stotine, a neki da je bilo četiri hiljade duša i ono što se našlo uz njih od životinja, pa ih je uzdigao do neba tako da su i ostali meleki čuli lavež njihovih pasa i kukurikanje pijetlova i potom ih prevrnuo i učinio da ono što je gore bude dolje. Zatim je Allah, dž.š., na njih, kao kišu, grumenje od pečenog kamena spustio, koje je bilo čvrsto i padalo je na njih neprekidno, a svaki je kamen imao na sebi upisano ime čovjeka na kojeg treba pasti, a to je i značenje ajeta: **„...obi-**

183 Hud, 79-83.

lježeno od Gospodara tvoga, a ono nije daleko ni od jednog nasilnika.“

A to se tiče Lutove, a.s., žene, nju je zadesilo isto ono što je zadesilo njen narod, jer je ona odabrala da se priključi njegovom narodu od samog početka, a i kad je Allah, dž.š., naredio Lutu, a.s., da se iseli iz svog mjesta i da povede sa sobom svoje ukućane i da se niko od njih ne okreće kad kazna zadesi njegov narod, ona se nije pokorila ovoj naredbi, već se okrenula, i kad je vidjela šta se desilo njegovom narodu, rekla je: „Ah, narode njegov.“

Zatim je na nju pao kamen i usmrtio je, i tako se pridružila narodu neposlušnom, a bila je nevjernica u ono što je Allah, dž.š., objavio Lutu, a.s.

Lutova i Nuhova, a.s., žena bile su nevjernice, iako su bile supruge Allahovih, dž.š., poslanika.

Kaže Allah, dž.š., u Kur'anu: **„Allah navodi kao pouku onima koji ne vjeruju ženu Nuhovu i ženu Lutovu: bile su udate za dva čestita roba Naša, ali su prema njima licemjerne bile – i njih dvojica im neće ništa moći kod Allaha pomoći, i reći će se: ‘Ulazite vas dvije u Vatru, s onima koji ulaze!’“**[184]

Licemjerstvo spomenuto u ajetu odnosi se na licemjerstvo u vjeri, jer nisu htjele slijediti njihove naredbe koje su im dolazile od Allaha, dž.š., i ne odnosi se na bračnu prevaru i licemjerstvo, jer Allah, dž.š., ne dozvoljava da žena poslanika Njegovog poželi nekog drugog, u tom se slažu svi komentatori Kur'ana, a to je mišljenje i Ibn Abbasa, r.a.

Allah, dž.š., učinio je na mjestu tih gradova u kojima su živjeli mrtvo more čija je voda i okolica beskorisna, i to je dokaz Božije sile, veličine i moći kad je riječ o Njegovoj osveti onima koji neće da slijede Njegove naredbe, koji u laž ugone Njegove poslanike i slijede svoje strasti, kako stoji u ajetima:

184 Et-Tahrim, 10.

„To je pouka, ali većina ovih neće da vjeruje, a Gospodar tvoj je, zaista, silan i milostiv.“[185];

„I od njega smo ostavili vidljive ostatke ljudima koji budu pameti imali.“[186]

185 Eš-Šuara, 174-175.

186 El-Ankebut, 35.

DŽIBRIL, A.S., I NAROD JASIN

Spomenut ćemo još jedan primjer propasti prijašnjih zajednica koje su u laž ugonile Allahove, dž.š., poslanike, a.s., od Džibrila, a.s., a Allahovom, dž.š., naredbom. Džibril, a.s., silazio je, kao i još neki meleki, neposlušnim i nevjerničkim narodima, kao što su Lutov, a.s., Nuhov, a.s., Šuajbov, a.s., narod.

Ovdje ćemo spomenuti kaznu narodu Jasin, a ta kazna je bila jedan strašan krik od Džibrila, a.s.

Stanovnici ovog grada spomenuti su u suri Ja-Sin, i zbog tog su prozvani narodom Jasina. Od prvih generacija muslmana prenosi se da je to mjesto bila Antakija ili Antiohijaih[187], a to spominje Ibn Ishak od Ibn Abbasa, Ka'bul-Ahbara, Vehba ibn Munebiha, Ikrime, Katade i još nekh drugih.

Ibn Ishak prenosi od Ibn Abbasa i drugih da su rekli da je u tom mjestu bio kralj pod imenom Antabhas ibn Antabhas, koji je sa svojim narodom obožavao kipove. Allah, dž.š., poslao im je tri poslanika, a to su Sadik, Musadik i Saduk, a.s., pa su ih u laž utjerali, kako se spominje u suri Ja-Sin: „**Navedite im kao pouku stanovnike jednog grada kad su im došli poslanici; kad im Mi poslasmo dvojicu, ali im oni ne povjerovaše, i pojačasmo trećim, pa rekoše: 'Mi smo vama poslani!' 'Vi ste ljudi kao i mi', oni odgovoriše, 'Milostivi nije objavio ništa, vi neistinu govorite!' 'Gospodar naš zna da smo, doista, vama poslani', rekoše oni, 'i dužni smo samo da jasno obznanimo.' Oni rekoše: 'Mi slutimo da nam nesreću donosite; ako se ne prođete, kamenovat ćemo vas i stići će vas, zaista, bolna patnja od nas.' 'Uzrok vaše nesreće je u vama!', rekoše oni. 'Zar zato što ste opomenuti? Ta vi ste**

187 Jedno mjesto u današnjoj Siriji.

narod koji svaku granicu zla prelazi.' I s kraja grada žurno dođe jedan čovjek i reče: 'O narode moj, slijedi one koji su poslani, slijedite one koji od vas ne traže nikakvu nagradu, a na Pravom su putu! Zašto da se ne klanjam Onome Koji me je stvorio, a Njemu ćete se vratiti? Zašto da prihvatam druge bogove mimo Njega? Ako Milostivi hoće da me snađe neko zlo, njihovo posredovanje neće mi biti ni od kakve koristi, i oni me neće moći spasiti, a ja bih tada bio u pravoj zabludi; ja vjerujem u Gospodara vašeg, čujte mene!' I reći će se: 'Uđite u Džennet!', a oni će reći: 'Kamo sreće da narod moj zna zašto mi je Gospodar moj oprostio i lijep mi prijem priredio!' I protiv naroda njegova, poslije njega, Mi nismo vojsku s neba poslali, niti smo to ikada činili. Samo bi se čuo jedan užasan krik, i oni bi odjednom svi pomrli.“[188]

Ibn Kesir spominje da se ovo zbilo prije Isaa, a.s., jer su stanovnici Antakije, kad im je poslao Isa, a.s., svoje havarijune ili pomagače, bili prvi koji su povjerovali u tom vremenu i nisu bili uništeni, već se misli na prijašnju Antakiju koja je postojala prije Isaa, a.s., a poslanici koji su njima poslani bili su Allahovi izaslanici.

Ono što se da primijetiti iz sure Ja-Sin jeste to da Allah, dž.š., navodi primjer mušricima Kurejšijama o narodu Jasin, koji je bio uporan u obožavanju kipova i poricanju poslanika.

Odgovor stanovnika naroda Jasin bio je poricanje, kako dvojice, tako i trećeg kojim ih je Allah, dž.š., pojačao, baš kao i poricanje mnogih Kurejšija. Pa su rekli: „Šta ste vi drugo osim ljudi kao i mi, Allah nije ništa objavio, vi ste samo lašci.“

Tada su im njihova tri poslanika rekli: „Gospodar naš zna da smo mi vama poslani i naše je samo da vam dostavimo.“

Odgovor njihovog naroda, ostavljajući savjete, koje su čuli, koji se odnose na vjerovanje u Jednog Boga od poslanika svojih i napuštanje vjerovanja u kipove bio je to da su rekli: „Mi

188 Ja-Sin, 13-29.

slutimo da nam nesreću donosite", tj. pesimisti smo kad je riječ o vama i vašem pozivu, pa su im zaprijetili da će ih ubiti ili kamenovati ako ne prestanu s onim što govore, pa su im rekli: „**...ako se ne prođete, kamenovat ćemo vas, i stići će vas, zaista, bolna patnja od nas.**"

Allahovi, dž.š., izaslanici rekoše im: „**'Uzrok vaše nesreće je u vama!', rekoše oni. 'Zar zato što ste opomenuti? Ta vi ste narod koji svaku granicu zla prelazi'**", tj. vaš pesimizam će vas koštati, vi ste nepravedni i ne prihvatate istinu u koju vas pozivamo.

Kada je stvar dosegla svoj vrhunac, između tri Allahova, dž.š., poslanika i zalutalog naroda koji je ustrajao u nevjerovanju i imao loše namjere naspram poslanika svojih, umiješao se jedan dobri čovjek koji je povjerovao u poziv poslanika da nema drugog boga osim Allaha, pa je posavjetovao svoj narod riječima: „**I s kraja grada žurno dođe jedan čovjek i reče: 'O narode moj, slijedi one koji su poslani, slijedite one koji od vas ne traže nikakvu nagradu, a na Pravom su putu! Zašto da se ne klanjam Onome Koji me je stvorio, a Njemu ćete se vratiti? Zašto da prihvatam druge bogove mimo Njega? Ako Milostivi hoće da me snađe neko zlo, njihovo posredovanje neće mi biti ni od kakve koristi i oni me neće moći spasiti, a ja bih tada bio u pravj zabludi.'**"

Zatim je jasno i glasno objelodanio svoje vjerovanje, pa je rekao: „**Ja vjerujem u Gospodara vašeg, čujte mene!**"

Želio je posavjetovati svoj narod, želio im je Pravi put i uspjeh, pa je rekao: „Čujte mene." Posavjetovao ih je iskreno i nije ih nimalo zakinuo i dao im je do znanja da vjeruje u Allaha, dž.š., Jednog, Jedinog. Ali su uzvraćanje i odgovor njegovog naroda bili brzi, pa su ga ubili, i to tako što su ga svezali pa ga gazili nogama dok nije izdahnuo.

A Allahov odgovor njima bio je još brži pa ga je uveo u Džennet, a on je jedan od onih kojima je rečeno: „**Uđite u Užennet!**"

Kada vidi što mu je priređeno u njemu od užitaka i sreće, bit će mu žao svog naroda zbog njihovog nevjerovanja, pa će reći dok bude boravio u Džennetu: „**...kamo sreće da narod moj zna zašto mi je Gospodar moj oprostio i lijep mi prijem priredio!**"

Posavjetovao je svoj narod u svom životu riječima: „**...o narode moj, slijedi one koji su poslani**", i nakon života riječima: „**...kamo sreće da narod moj zna zašto mi je Gospodar moj oprostio i lijep mi prijem priredio!**" Zaista je ovaj bio divan Allahov, dž.š., rob!

Ibn Abbas spominje da se zvao Habib en-Nedžar, da je bolovao od gube i da je mnogo sadaku dijelio.

Katada kaže: „Tako mi Allaha, Allah ih nije na muke stavio nakon što su ga ubili, jer kaže: '**Samo bi se čuo jedan užasan krik, i oni bi odjednom svi pomrli.**'"

A slijedeće riječi: „**I protiv naroda njegova, poslije njega, Mi nismo vojsku s neba poslali, niti smo to ikada činili**" znače da Allahu, dž.š., nije potrebno da šalje vojsku da bi ih kaznio, već je dovoljan bio jedan krik koji ih je usmrtio.

Mufesiri kažu da je Allah, dž.š., poslao Džibrila, a.s., koji se uhvatio za štokove vrata i kroz njih je kriknuo jedanput i svi su pomrli.

Tako su skončili i tako ih je Allahov rob Džibril, a.s., kaznio, zaista je Allah, dž.š., silan.

MELEKI I KOVČEG SMIRENJA

Prenosi Suddi od Ibn Abbasa, Ibn Mesuda, Es-Sa'lebija i još nekih ashaba u vrijeme kada su Amalici zavladali Gazom i Askalanom i kada su mnoge Israelićane pobili i mnogo njihove muške djece ubili i kada se sinovstvo iz loze Lavijove prekinulo, a kada je samo jedna žena ostala noseća, počela je moliti Uzvišenog Allaha da joj podari muško dijete, pa je rodila sina i dala mu ime *Šemvil*, što ima isto značenje kao ime Ismail, tj. Allah mi uslišao dovu.

Kada je poodrastao, njegova ga je majka poslala u jedan hram i dala ga jednom dobrom učenjaku da boravi s njme kako bi njen sin od njega stekao znanje i kako bi ga učenjak poučio pobožnosti i predanosti. Jedne noći dok je spavao, a već je postao punoljetan, čuo je glas iz jednog ugla hrama kako ga doziva, a i učenjak je čuo isti, pa je pomislio da ga mladić zove i pitao je: „Jesi li me ti zvao?"

Nije želio da ga preplaši pa mu reče: „Da, jesam."

Potom je utonuo u san, a glas ga je pozvao po drugi put, potom i treći put kad ono Džibril, a.s., ga doziva, pa mu je prišao i rekao: „Doista te tvoj Gospodar poslao tvom narodu." I slučaj njega i njegovog naroda jasno nam prenosi Allah, dž.š., u Kur'anu u suri El-Bekara. Mufesiri se slažu da je vjerovjesnik koji je spomenut u ovom pripovijedanju o glavešinama iz reda sinova Israilovih nakon Musaa, a.s., Šemvil ili, po nekima, Šimun, a.s., mada i jedno i drugo ime nosi isto značenje.[189]

„Zar nisi čuo da su prvaci sinova Israilovih poslije Musaa svom vjerovjesniku rekli: 'Postavi nam vladara da bismo se na Allahovu putu borili!' 'Možda se vi nećete boriti, ako vam borba bude propisana?', reče on. 'Zašto da se ne bori-

189 *Pripovijesti o vjerovjesnicima*, Ibn Kesir.

mo na Allahovom putu', rekoše, 'mi koji smo iz zemlje naše prognani i od sinova naših odvojeni?' A kada im borba bi propisana, oni, osim malo njih, zatajiše. A Allah dobro zna one koji su sami prema sebi nepravedni."

„'Allah vam je odredio Taluta za vladara', reče im vjerovjesnik njihov. 'Odakle da nam još on bude vladar kada smo mi preči od njega da vladamo? Njemu ni veliko bogatstvo nije dato', rekoše oni. 'Allah je njega, da vlada vama, izabrao', reče on, 'i velikim znanjem i snagom tjelesnom ga obdario, a Allah daje vlast onome kome On hoće. Allah je neizmjerno dobar i On zna sve.

'Znak njegove vlasti', reče im vjerovjesnik njihov, 'bit će kovčeg koji će vam stići i koji će meleki nositi, u kojem će biti smirenje za vas od Gospodara vašeg i ostatak onoga što su Musa i Harun ostavili. To vam je, zaista, dokaz, ako ste vjernici!'

I kad Talut vojsku izvede, reče: 'Allah će vas staviti na iskušenje kraj jedne rijeke; onaj ko se napije iz nje nije moj, a onaj ko se ne napije, jedino ako šakom zahvati, moj je.' I oni se, osim malo njih, napiše iz nje. I kada je pređoše, on i oni koji su s njim vjerovali – povikaše: 'Mi danas ne možemo izići na kraj s Džalutom i vojskom njegovom!' Ali oni koji su tvrdo vjerovali da će pred Allaha izići rekoše: 'Koliko su puta malobrojne čete nadjačale mnogobrojne čete!' – A Allah je na strani izdržljivih.

I kad nastupiše prema Džalutu i vojsci njegovoj, oni zamoliše: 'Gospodaru naš, nadahni nas izdržljivošću i učvrsti korake naše i pomozi nas protiv naroda koji ne vjeruje!'

I oni ih, Allahovom voljom, poraziše, i Davud ubi Džaluta, i Allah mu dade i vlast i vjerovjesništvo, i nauči ga onome čemu je On htio. A da Allah ne suzbija ljude, jedne

drugima, na Zemlji bi, doista, nered nastao, ali Allah je dobar svim svjetovima.“[190]

Rezimirajući ovo kazivanje navest ćemo to da su sinovi Israilovi došli svom poslaniku nakon što su ih Amalici porazili i zatražili od njega da im izabere vladara pod čijim će se vođstvom boriti protiv neprijatelja.

Pa kada im je Allah, dž.š., izabrao Taluta za vladara, koji je bio među najsiromašnijim među njima, a sinovstvo je bilo iz loze Lavijeve, kraljevstvo iz loze Judine, a Talut je bio iz loze Benjaminove, pa su se zbog toga pobunili i raspravljali zbog toga kako će on biti vladar, riječima: **„...odakle da nam još on bude vladar kada smo mi preči od njega da vladamo? Njemu ni veliko bogatstvo nije dato...“**

Zatim ih je njihov vjerovjesnik obavijestio da im je Allah, dž.š., izabrao Taluta za vođu i da im je dao obilje znanja i tjelesne snage, i da Allah, dž.š., daje vlast kome On hoće. Potom im je rekao da će znak njegove vlasti i blagoslov od Allaha njima u njihovom vođi biti kovčeg koji će im Allah, dž.š., vratiti, a koji su im Amalici uzeli, i pomoću kojeg su sinovi Israilovi pobjeđivali svoje neprijatelje. Rekao im je da će meleki donijeti taj kovčeg, da će ih oni vidjeti, kako bi to bio nepobitan dokaz od Allaha, dž.š., istinitosti kazivanja njihovog vjerovjesnika, a također i dokaz valjanosti izbora Taluta na mjesto vladara, pa se kaže u kazivanju: **„To vam je, zaista, dokaz, ako ste vjernici!”**

Ibn Kesir kaže: „Rečeno je da su Amalici kada su nadvladali sinove Israilove i kada su prisvojili kovčeg, u kojem su bili smirenje i blagoslovljeni ostaci, a rečeno je da je bio i Tevrat u njemu, stavili su ga ispod kipa koji su oni obožavali u svojoj zemlji, i kada su slijedeće jutro ustali, našli su ga na glavi kipa, pa su ga skinuli i stavili ponovo ispod njega, a kada je nastupio slijedeći dan opet je kovčeg bio na glavi kipa. Pa kada se

190 El-Bekara, 246-251.

ovo ponovilo, spoznali su da je ovo stvar od Allaha, dž.š., pa su ga odnijeli u jedno njihovo selo. Potom su se oni u čijem je nadzoru bio kovčeg razboljeli, pa su ga stavili u kola u koja su upregli dvije krave i tako ih poslali. Rečeno je da su meleki vodili krave sve dok ih nisu doveli do sinova Israilovih koji su ih posmatrali baš onako kako ih je obavijestio njihov vjerovjesnik, a Allah, dž.š., najbolje zna na koji su način meleki donijeli kovčeg sinovima Israilovim."

Jasno je iz ovog kazivanja da su ga meleki lično donijeli sinovima Israilovim.

Važno je da su ga oni donijeli dok su ih posmatrali sinovi Israilovi svojim očima, kako bi se upotpunio dokaz njima od Uzvišenog Allaha.

I MELEKI GA POZVAŠE DOK JE ON KLANJAO U MIHRABU

To je Allahov vjerovjesnik Zekerija, a.s., jedan od mnogobrojnih vjerovjesnika iz reda sinova Israilovih koji je vodio brigu o hazreti Merjemi, kćerki Imranovoj, u Kudsu. On je svojim očima gledao Allahovo, dž.š., obilje i dar Merjemi kad bi kod nje usred zime nalazio sezonsko voće iz ljetnog perioda, a usred ljeta sezonsko voće i opskrbu iz zimskog perioda, naglašavajući usto da je on bio njen staratelj i da niko osim njega nije ulazio kod nje, pa ju je tad upitao govoreći: „Odakle ti ovo?“

Ona je odgovorila: „To je od Allaha, zaista Allah daje kome on hoće bez muke. To nam svjedoči ovaj dio ajeta: „**...kad god bi joj Zekerija u hram ušao, kod nje bi hrane našao. 'Odakle ti ovo, o Merjema?', on bi upitao, a ona bi odgovorila: 'Od Allaha, Allah onoga koga hoće opskrbljuje bez muke.**'“[191]

U tom tenu je Zekerija, a.s., skrušeno zamolio svog Gospodara da mu podari sina iako je već bio zašao u duboku starost, a njegova žena bila nerotkinja, ali Gospodar uzroka moćan je da mu podari ono što želi.

Ibn Katada, r.a., veli: „Doista Allah zna čisto srce i uslišava skrušeni glas.“

Neke od prvih generacija prenose nam da je Zekerija obavio noćnu molitvu i prikrivajući od prisutnih pozvao Gospodara svoga riječima: „O Gospodaru, o Gospodaru.“

Tada mu je Allah, dž.š., rekao: „Odazivam ti se, odazivam ti se.“

191 Alu Imran, 37.

Zekerija reče: „O Gospodaru moj, kosti moje oronule su i glava osijedjela, a nikad nisam, kad sam Ti, Gospodaru moj, molbu uputio, nesretan ostao.“

Znao je Zekerija, a.s., da je Allah, dž.š., Darivalac u svako vrijeme i na svakom mjestu, pa je rekao: „Gospodaru, podari mi od Sebe dobra potomka, doista Ti uslišavaš molbe.“

Kur'an nam to na slijedeći način prenosi:

„Kaf-Ha-Ja-Ajn-Sad!

Kazivanje o milosti Gospodara tvoga prema robu Njegovu Zekerijau,

kad je on Gospodara svoga tiho zovnuo,

i rekao: 'Gospodaru moj, kosti su mi oronule i glava osijedjela, a nikada nisam, kad sam Ti, Gospodaru moj, molbu uputio, nesretan ostao.

Bojim se rođaka svojih po krvi poslije mene, a žena mi je nerotkinja, zato mi pokloni od Sebe sina

da naslijedi mene i porodicu Jakubovu, i učini, Gospodaru moj, da budeš njime zadovoljan.'

'O Zekerija, javljamo ti radosnu vijest da će ti se dječak roditi, ime će mu Jahja biti, nikome prije njega to ime nismo htjeli dati.'

'Gospodaru moj', reče on, 'kako ću imati sina kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost doživio?'

'Eto tako!', reče. 'Gospodar tvoj je rekao: 'To je Meni lahko, i tebe sam ranije stvorio, a nisi ništa bio.''

'Gospodaru moj', reče, 'daj mi neki znak!' 'Znak će ti biti što tri noći nećeš s ljudima razgovarati, a zdrav ćeš biti.'

I on iziđe iz hrama u narod svoj i znakom im dade na znanje: 'Hvalite Ga ujutro i navečer!'

'O Jahja, prihvati Knjigu odlučno!', a dadosmo mu mudrost još dok je dječak bio,

i nježnost i čednost, i čestit je bio,

i roditeljima svojima bio je dobar, i nije bio drzak i nepristojan.

I neka je mir njemu na dan kada se rodio i na dan kada je umro i na dan kad bude iz mrtvih ustao!"[192]

A u suri Alu Iman stoji:

„**I Gospodar njezin primi je lijepo i učini da uzraste lijepo, i da se o njoj brine Zekerija. Kad god bi joj Zekerija u hram ušao, kod nje bi hrane našao. 'Odakle ti ovo, o Merjema?' – on bi upitao, a ona bi odgovorila: 'Od Allaha, Allah onoga koga hoće opskrbljuje bez muke.'**

Tu Zekerija zamoli Gospodara svoga: 'Gospodaru moj', reče, 'podari mi od Sebe čestita potomka, jer se Ti, uistinu, molbi odazivaš!'

I dok se on u hramu stojeći molio, meleki ga zovnuše: 'Allah ti javlja radosnu vijest: rodit će ti se Jahja, koji će u Allahovu knjigu vjerovati, i koji će prvak biti, i čedan, i vjerovjesnik, potomak onih dobrih.'

'Gospodaru moj', reče, 'kako će imati sina kada me starost ophrvala, a i žena mi je nerotkinja?' 'Eto tako', reče On, 'Allah čini što On hoće.'

'Gospodaru moj', zamoli on, 'daj mi neki znak!' 'Znak će biti', reče, 'što tri dana s ljudima nećeš moći govoriti, osim znakovima. I često spominji Gospodara svoga i hvali Ga krajem dana i izjutra!'"[193]

Želio je Zekerija, a.s., potomka koji će ga naslijediti u poslanstvu, a ne u imetku, jer Allahovi vjerovjesnici ne nasljeđuju dinare i dirheme, već nasljeđuju znanje. A kao da se on pobojao od sinova Israilovih da bi mogli nakon njega učiniti nešto što bi bilo u suprotnosti s Allahovim zakonom, pa je rekao: „**...da naslijedi mene i porodicu Jakubovu, i učini, Gos-**

192 Merjem, 1-15.

193 Alu Imran, 37-41.

podaru moj, da budeš njime zadovoljan", tj. učini da bude kao njegovi pradjedovi iz loze Jakubove, a.s., vjerovjesnici, pa učini, Gospodaru, da bude kao oni u poslanstvu, čestitosti i objavi.

To je originalno i prirodno naslijeđe Allahovih vjerovjesnika, a.s.

Tada mu se Allah, dž. š., odazvao dok je on klanjao u mihrabu, i meleki su ga pozvali donoseći mu radosnu vijest o sinu koji će se Jahja zvati, a to nam potvrđuje ovaj ajet:

„I dok se on u hramu stojeći molio, meleki ga zovnuše: 'Allah ti javlja radosnu vijest: rodit će ti se Jahja, koji će u Allahovu knjigu vjerovati, i koji će prvak biti, i čedan, i vjerovjesnik, potomak onih dobrih.'"[194]

Nakon što je bio obradovan, na njegovom su se licu pojavili znaci čuđenja, pa je povikao, kako Kur'an bilježi:

„Gospodaru moj', reče on, 'kako ću imati sina kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost doživio?'"[195]

A melek koji mu je dostavio objavu, po naredbi Gospodara, odgovori:

„'Eto tako!', reče. 'Gospodar tvoj je rekao: 'To je Meni lahko, i tebe sam ranije stvorio, a nisi ništa bio.''"[196]

A ajet: **„'Gospodaru moj', reče, 'daj mi neki znak...'"** znači da je on tražio od Allaha, dž.š., neki znak o vremenu kada će doći do začeća djeteta pa mu je Allah, dž.š., putem meleka objavio da će znak za to biti to što tri dana neće pričati ni s kim osim putem znakova i išareta, a naredio mu je također da u ovom stanju pojača zikr srcem. Pa kad je čuo ovu radosnu vijest izašao je sretan pred svoj narod iz mihraba i naredio im išaretom da veličaju Allaha izjutra i uvečer, kao u ovom ajetu:

194 Alu Imran, 39.

195 Merjem, 8.

196 Merjem, 9.

„I on iziđe iz hrama u narod svoj i znakom im dade na znanje: 'Hvalite Ga ujutro i navečer!'"

Mudžahid, Ikrima, Suddi i Katada kažu: „On je zatvorio svoj jezik, a nije bio bolestan."

A Ibn Zejd veli: „Učio je i činio tesbih Allahu, ali ni s kim nije mogao govoriti."

Tako se Allah, dž.š., odazvao svome vjerovjesniku i robu Zekerijau, a.s., i podario mu Jahju, a.s., kako prenose ovi ajeti:

„I Zekerijau se, kada zamoli Gospdara svoga: 'Gospodaru moj, ne ostavljaj me sama, a Ti si jedini vječan!', odazvasmo i, izliječivši mu ženu, Jahjaa mu poklonismo. Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni."[197]

Ovo je poruka svakom onome ko je uskraćen od poroda a priželjkuje da mu Allah, dž š., pokloni dobrog nasljednika, da se treba ustrajno moliti jer su djeca Allahov dar Njegovim robovima, i On ih može nama podariti kad god to hoće.

197 El-Enbija, 89-90.

ALLAH, DŽ.Š., IZABRAO TE, OČISTIO I ODLIKOVAO NAD ŽENAMA SVIH SVJETOVA

Žena Imranova je svoju kćerku jedinicu Merjemu dala u sveti hram u Kuds i to iz razloga što se zarekla već prije njenog rađanja da će ono što je u njenoj utrobi dati na službu u sveti hram, a to Allah, dž.š., u Kur'anu prenosi na slijedeći način:

„Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom –

sve porod jedan do drugog , a Allah sve čuje i sve zna.

Kada Imranova žena reče: 'Gospodaru moj, ovo što je u trbuhu mome je zavjetujem samo na službu Tebi, pa primi od mene, jer Ti, zaista, sve čuješ i znaš!',

poslije ona, kada je rodila, reče: 'Gospodaru moj, rodila sam žensko', a Allah dobro zna šta je rodila, 'a žensko nije kao muško; nadjela sam joj ime Merjema, i ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana.'

I Gospodar njezin primi je lijepo i učini da uzraste lijepo, i da se o njoj brine Zekerijja. Kad god bi joj Zekerija u hram ušao, kod nje bi hrane našao. 'Odakle ti ovo, o Merjema?', on bi upitao, a ona bi odgovorila: 'Od Allaha, Allah onoga koga hoće opskrbljuje bez muke.'"[198]

Odrasla je Merjema, a.s., u svetom hramu u Jerusalemu uz brigu svog tetka Zekerijaa, a.s., i postala je jedna od onih koje su mnogo obožavale Allaha, dž.š., u svom vremenu. Jedne noći, dok je obožavala Allaha, dž.š., došli su joj meleki i

198 Alu Imran, 33-37.

obradovali je da ju je Allah, dž.š., izabrao nad ostalim ženama njenog doba, a također su je obradovali time da će roditi dijete bez oca koje će biti poslanik i vjerovjesnik s mudžizama kao novorođenče u kolijevci, tj. progovorit će kao beba u bešici i pozivat će ljude da obožavaju Allaha, dž.š., a bit će cijenjen i u mladosti i kad poraste. O tome Kur'an govori:

„I kada meleki rekoše: 'O Merjema, tebe je Allah odabrao i čistom stvorio, i boljom od svih žena na svijetu učinio.

O Merjema, budi poslušna svome Gospodaru i licem na tle padaj i s onima koji molitvu obavljaju i ti obavljaj!'

To su nepoznate vijesti koje ti objavljujemo. Ti nisi bio među njima kada su pera svoja od trske pobacali da bi vidjeli koji će se od njih o Merjemi brinuti, i ti nisi bio među njima kad su se prepirali.

A kada meleki rekoše: 'O Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ: ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin, bit će viđen i na ovom i na onom svijetu i jedan od Allahu bliskih;

on će govoriti ljudima još u kolijevci, a i kao odrastao, i bit će čestit',

ona reče: 'Gospodaru moj, kako ću imati dijete kada me nijedan muškarac nije dodirnuo?' 'Eto tako', reče, 'Allah stvara što On hoće. Kada nešto odluči, On samo za to rekne: 'Budi!', i ono bude.'

I poučit će ga pismu i mudrosti, i Tevratu i Indžilu,

i poslati kao poslanika sinovima Israilovim: 'Donosim vam dokaz od Gospodara vašeg: napraviću vam od ilovače nešto poput ptice i puhnut ću u nju, i bit će, voljom Allahovom, prava ptica. I iscijelit ću slijepa od rođenja, i gubava, i oživljavat ću mrtve, voljom Allahovom, i kazivat ću vam šta jedete i šta u domovima gomilate; to će, uistinu, biti dokaz za vas, ako pravi vjernici budete;

i da potvrdim istinitost Tevrata, objavljenog prije mene, i da vam dopustim nešto što vam je bilo zabranjeno. I donosim vam dokaz od Gospodara vašeg, zato se Allaha bojte i mene slušajte,

Allah je doista i moj i vaš Gospodar, pa se Njemu klanjajte; to je Pravi put!'"[199]

Spomenuta je hazreti Merjema kao jedna od najboljih žena svih svjetova, ona, Asja, žena faraonova, i Hatidža bint Huvejlid u hadisu Allahovog Poslanika, a.s., kada kaže: „*Mnogo je muškaraca bilo potpunih vrlina, ali od žena nije ih bilo osim tri: Merjema kći Imranova, Asija, žena faraonova, i Hatidža bint Huvejlid, a prednost Aiše nad ostalim ženama jeste kao prednost popare nad drugim jelima.*"[200]

Mufesiri kažu da je Zekerija, a.s., izdvojio posebno mjesto za Merjemu u hramu, u koje je samo ona ulazila, u kojem je i ibadetila i obavljala ono što je bilo njoj povjereno vezano za službu hrama kada bi bio njen red, a ibadet je činila i danju i noću, tako da je postala primjer pobožnosti i skrušenosti među sinovima Israilovim, te je brzo postala poznata svima po svojoj čestitosti i prelijepim atributima i svojstvima. Čak je i sam Zekerija, a.s., kad god bi ušao kod nje nalazio plodove izvan njihove sezone.

Merjema je izlazila iz hrama samo u slučaju hajza ili neke neophodne potrebe, i tako, kada je jednog dana izašla iz hrama i udaljila se istočno od Mesdžidul-aksaa, hrama u Jerusalemu, tad je Allah, dž.š., poslao Džibrila, a.s., koji joj se pojavio u obliku savršenog čovjeka, pa kada ga je ugledala, povikala je, kako Kur'an bilježi:

199 Alu Imran, 42-51.

200 Prenosi ga Ibn Mardevi od Šu'be, a Ibn Kesir kaže u djelu *Pripovijesti o vjerovjesnicima* da ovaj hadis bilježe poznati sakupljači hadiskih zbirki, samo što je kod Ebu Davuda zabilježen u nešto drugačijem obliku, a to je: „Mnogo je muškaraca bilo potpunih vrlina, ali od žena su bile samo Merjema, kći Imranova, Asija, žena Faraonova, i Hatidža bint Huvejlid, a prednost Aiše nad drugim ženama jeste kao prednost popare nad drugim jelima." Hadis je mutefekun alejhi.

„'Utječem se Milostivom od tebe, ako se Njega bojiš!', uzviknu ona."[201]

A on je odgovorio: **„'A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga', reče on, 'da ti poklonim dječaka čista!'**"[202]

Merjema je bila začuđena: kako da dobije dječaka, a nije se još udala niti je nju ikad muško dotaklo, pa je rekla: **„'Kako ću imati dječaka', reče ona, 'kad me nijedan muškarac dodirnuo nije, a ja nisam nevaljalica!'**"[203]

Odgovorio joj je: **„'To je tako!', reče on. 'Gospodar tvoj je rekao: 'To je Meni lahko', i zato da ga učinimo znamenjem ljudima i znakom milosti Naše. Tako je unaprijed određeno!'**"[204]

Džibril, a.s., spomenuo je Merjemi mudrost stvaranja Isaa, a.s., od nje kao majke, i to bez oca, pa joj je rekao: **„...i zato da ga učinimo znamenjem ljudima...**". To nije nikakvo čudo jer je Uzvišeni Allah stvorio Adema, a.s., bez oca i majke, stvorio je Havu, r.a., bez majke, te je tako i Isaa, a.s., stvorio bez oca, to je Svemoćnome lahko.

Mnogi od prvih generacija muslimana spominju da je Džibril, a.s., puhnuo u okovratnik njene haljine, i to se spustilo do njenog stidnog mjesta, nakon čega je zanijela kao što zanese žena nakon spolnog općenja sa svojim mužem.

O Merjemi se govori u suri koja nosi njeno ime, pa kaže Allah Uzvišeni: **„I spomeni u Knjizi Merjemu: kada se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla i jedan zastor, da se od njih zakloni, uzela, Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali i on joj se prikazao u liku savršeno stvorena muškarca. 'Utječem se Milostivom od tebe, ako se Njega bojiš!', uzviknu ona. 'A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga',**

201 Merjem, 18.

202 Merjem, 19.

203 Merjem, 20.

204 Merjem, 21.

reče on, 'da ti poklonim dječaka čista!' 'Kako ću imati dječaka', reče ona, 'kad me nijedan muškarac dodirnuo nije, a ja nisam nevaljalica!' 'To je tako!', reče on. 'Gospodar tvoj je rekao: 'To je Meni lahko', i zato da ga učinimo znamenjem ljudima i znakom milosti Naše. Tako je unaprijed određeno!' I ona zanese i bremenita se skloni daleko negdje. I porođajni bolovi prisiliše je da dođe da stabla jedne palme. 'Kamo sreće da sam ranije umrla i da sam potpuno u zaborav pala!', uzviknu ona. I melek je, koji je bio niže nje, zovnu: 'Ne žalosti se, Gospodar tvoj je dao da niže tebe potok poteče. Zatresi palmino stablo, posut će po tebi datule svježe, pa jedi i pij i budi vesela! A ako vidiš čovjeka kakva, ti reci: 'Ja sam se zavjetovala Milostivom da ću šutjeti, i danas ni s kim neću govoriti." I dođe ona s njim porodici svojoj, noseći ga. 'O Merjema', rekoše oni, 'učinila si nešto nečuveno! Hej ti koja u čednosti ličiš Harunu, otac ti nije bio nevaljao, a ni mati tvoja nije bila nevaljalica.' A ona im na njega pokaza. 'Kako da govorimo djetetu u bešici?', rekoše. 'Ja sam Allahov rob', ono reče, 'meni će On Knjigu dati i vjerovjesnikom me učiniti i učinit će me, gdje god budem, blagoslovljenim, i naredit će mi da, dok god sam živ, molitvu obavljam i milostinju udjeljujem, i da majci svojoj budem dobar, a neće mi dopustiti da budem drzak i nepristojan. I neka je mir nada mnom na dan kada sam se rodio i na dan kada budem umro i na dan kada budem iz mrtvih ustajao!' To je Isa, sin Merjemin, to je prava istina o njemu, onaj u koga oni sumnjaju. Nezamislivo je da Allah ima dijete, hvaljen neka je On! kad nešto odluči, On za to rekne samo: 'Budi!', i ono bude. Allah je, uisitnu, i moj i vaš Gospodar, zato se klanjajte samo Njemu! To je Pravi put. I sljedbenici Knjige su se o njemu u mišljenju podvojili, pa teško onima koji ne vjeruju kada budu na Danu velikom prisutni!"[205]

---

205 Merjem, 16-37.

Ibn Kesir kaže: „Prenosi se od nekih, a među njima je i Vehb ibn Munebih, da kada su se na Merjemi pojavili znakovi trudnoće, prvi je to primijetio jedan pobožnjak koji se zvao Jusuf ibn Jakub En-Nedžar, a on je bio njen daidžić, pa se čudom čudio kako to da je vidi trudnu, a neudata je, mada je prethodno znao jačinu njene vjere, njenu čistoću i pobožnost, pa je jednom prilikom otovorio dijalog s njom riječima:

'O Merjema, da li može doći plod bez sjetve?'

Odgovorila je: 'Može, pa ko je prve plodove stvorio?'

On je nastavio: 'A može li dijete bez oca?'

Rekla je: 'Može, kako je Allah, dž.š., stvorio Adema, a.s., i bez oca i bez majke.'

On je rekao: 'Pa obavijesti me o svom slučaju.'

Rekla je: 'Doista me Allah, dž.š., obradovao Svojom riječju, zvat će se Isa, sin Merjemin, bit će ugledan i na ovom svijetu i na onom, govorit će ljudima u kolijevci, a i kad poodraste bit će od dobrih.'"

Sličan primjer prenosi se u vezi sa Zekerijaom, a.s., a to je da je on bio taj koji joj je postavljao navedena pitanja, Allah, dž.š., najbolje zna.

Kada su joj pritužili porođajni bolovi, sklonila se ispod jedne palme i povikala: **„...kamo sreće da sam ranije umrla i da sam potpuno u zaborav pala!"**, a u dijelu ajeta: **„I melek je, koji je bio niže nje, zovnu..."** misli se na meleka Džibrila, a.s., u čemu se slaže poznata ulema, koji joj je rekao: **„Ne žalosti se, Gospodar tvoj dao je da niže tebe potok poteče. Zatresi palmino stablo, posut će po tebi datule svježe, pa jedi i pij i budi vesela! A ako vidiš čovjeka kakva, ti reci: 'Ja sam se zavjetovala Milostivom da ću šutjeti, i danas ni s kim neću govoriti.'"**

Pa kada se porodila, vratila se među svoj narod noseći svoje novorođenče, Isaa, a.s., pa su joj rekli: „'**...O Merjema', rekoše oni, 'učinila si nešto nečuveno! Hej ti koja u čednosti ličiš**

Harunu, otac ti nije bio nevaljao, a ni mati tvoja nije bila nevaljalica." Ovdje se pod riječima *nešto nečuveno* misli na nešto što njoj ne priliči, jer je njen otac Imran bio pobožnjak koji je mnogo molitvu obavljao, a i majka joj je bila od dobrih i bogobojaznih žena.

A to što su je poistovjetili s Harunom, a.s., bratom Musaa, a.s., dio je njihovog običaja da ukažu na vrijednost neke osobe i na njen ibadet, a možda se misli na nekog drugog Haruna koji je živio u njenom vremenu i koji je bio pobožnjak, a Allah, dž.š., najbolje zna.[206]

Tako su je potvorili za razvrat i blud, pa kad je stvar otežala, Merjema se odlučno držala i oslonila se na Allaha,dž.š., i pokazala na svoje dijete, a ni riječi ona nije rekla, na što su joj rekli: „**Kako da govorimo djetetu u bešici?**", pa je tada progovorio Isa, a.s., iako je bio dijete u kolijevci: „**'Ja sam Allahov rob', ono reče, 'meni će On Knjigu dati i vjerovjesnikom me učiniti i učinit će me, gdje god budem, blagoslovljenim, i naredit će mi da, dok god sam živ, molitvu obavljam i milostinju udjeljujem, i da majci svojoj budem dobar, a neće mi dopustiti da budem drzak i nepristojan. I neka je mir nada mnom na dan kada sam se rodio i na dan kada budem umro i na dan kada budem iz mrtvih ustajao!'**"

Ovo su bile prve riječi Isaa, a.s., koje nam jasno i razborito daju do znanja da je on Allahov rob, a nije Njegov sin ili bog, kako to tvrde i govore kršćani, neka je uzvišen Allah, dž.š., iznad onog što govore, pa dalje kaže u Kur'anu: „**To je Isa, sin Merjemin, to je prava istina o njemu, onaj u koga oni sumnjaju. Nezamislivo je da Allah ima dijete, hvaljen neka**

206 Prenosi Ahmed u svom *Musnedu* da je Allahov Poslanik, a.s., poslao Mugiru ibn Šu'bu u Nedžran, pa su rekli njegovi stanovnici: „Jesi li vidio šta učite? Učite: 'O ti koja u čednosti ličiš Harunu...' a Musa je prije Isaa toliko i toliko živio!"
Zatim je rekao Mugira: „Otišao sam i obavijestio o tome Allahovog Poslanika, a.s., pa mi je on rekao: 'Zašto ih nisi obavijestio o tome da su oni nazivali jedni druge po imenima vjerovjesnika i dobrih ljudi prije njih.'" Prenose ga Muslim, Nesai i Tirmizi.

je On! kad nešto odluči, On za to rekne samo: 'Budi!', i ono bude."

Allah, dž.š., pomogao je Isaa, a.s., Džibrilom, a.s., tokom njegovog života na Zemlji, pa kaže: **„Kad Allah rekne: 'O Isa, sine Merjemin, sjeti se blagodati Moje prema tebi i majci tvojoj: kada sam te Džibrilom pomogao...'"**[207]

Pored ove blagodati Allah, dž.š., dao je Isau, a.s., još nekoliko mudžiza i blagodati, kao što je i to da će progovoriti u kolijevci; podučio ga je Knjizi, mudrošću, podučio ga je Tevratu i Indžilu, oživljavanju mrtvih, uz Allahovu pomoć, omogućio mu stvaranje ptice od blata uz Allahovu pomoć, liječenje slijepaca i gubavih uz Allahovu pomoć, kao i mnogim drugim stvarima.

„Kad Allah rekne: 'O Isa, sine Merjemin, sjeti se blagodati Moje prema tebi i majci tvojoj: kada sam te Džibrilom pomogao, pa si s ljudima, u bešici i kao zreo muž, razgovarao; i kada sam te pismenosti i mudrosti, i Tevratu i Indžilu naučio: i kada si, voljom Mojom, od blata nešto poput ptice napravio i u nju udahnuo i kada je ona, voljom Mojom, postala ptica; i kada si, voljom Mojom, od rođenja slijepa i gubavca iscijelio; i kada si, voljom Mojom, mrtve dizao; i kada sam od tebe sinove Israilove odbio, kad si im ti jasne dokaze donio, pa su oni među njima koji nisu vjerovali – povikali: 'Ovo nije ništa drugo do prava vradžbina!' I kada sam učenicima naredio: 'Vjerujte u Mene i Poslanika Moga!', oni su odgovorili: 'Vjerujemo, a Ti budi svjedok da smo mi muslimani.'"[208]

207 El-Maida, 110.

208 El-Maida, 110-111.

DAVUD, A.S., I DVA MELEKA

Kaže Allah, dž.š., u Kur'anu: „**A da li je do tebe doprla vijest o parničarima kada su preko zida Hrama prešli, kad su Davudu upali, pa se on njih uplašio. 'Ne boj se', rekli su, 'mi smo dvojica parničara, jedan drugom smo nažao učinili, pa nam po pravdi presudi; ne budi pristrasan, i na Pravi put nas uputi. Ovaj prijatelj moj ima devedeset i devet ovaca, a ja samo jednu, i on mi reče: 'Daj ti nju meni!', i u prepirci me pobijedi.' 'Učinio ti je, doista, krivo!', reče Davud, 'time što je tražio da tvoju ovcu doda ovcama svojim; mnogi ortaci čine nepravdu jedni drugima, ne čine jedino oni koji vjeruju i rade dobra djela; a takvih je malo.' I Davud se uvjeri da smo Mi baš njega na kušnju stavili, pa oprost od Gospodara svoga zamoli, pade licem na tle i pokaja se. Mi smo mu to oprostili, i on je, doista, blizak Nama i divno prebivalište ga čeka. O Davude, Mi smo te namjesnikom na Zemlji učinili, zato sudi ljudima po pravdi i ne povodi se za strašću da te ne odvede s Allahova puta; one koji skreću s Allahova puta čeka teška patnja na onom svijetu zato što su zaboravljali na Dan u kojem će se račun polagati.**"[209]

Mnogi komentatori Kur'ana spominju različite pripovijesti o kazivanju o Davudu, a.s., ali se one uglavnom razilaze kad je riječ o parničarima koji su došli kod njega: jesu li bili ljudi ili meleki?

Ukratko rečeno, ono što se može naći u različitim tefsirima jeste to da je Davud, a.s., odredio dan sebi u kojem će činiti ibadet, dan u kojem će suditi i svoditi račune među ljudima, a bio je vjerovjesnik i kralj, dan za opominjanje svog naroda i dan za svoje potrebe. Meleki u ljudskom obliku pojavili su mu se baš u danu koji je odvojio za sebe, u kojem se osamljivao i

209 Sa'd, 21-26.

izdvajao u svoje odaje, i niko mu nije mogao ući jer je ispred bila njegova straža.

Kada ih je ugledao, prestrašio se, ali su mu dvojica meleka rekoše: „Ne boj se, nas dvojica smo se prepirala i prešli smo granice jedan prema drugom, pa nam samo ti presudi po pravdi i istini i ne budi pristrasan i nepravedan i dovedi nas do pravde." Tada mu je slučaj iznesen, a to je da jedan od njih ima devedeset i devet ovaca, a onaj drugi koji je pričao ima samo jednu ovcu koju je ovaj tražio da uzme sebi i pobio ga u prepirci.

Tada mu je Davud, a.s., rekao: „**'Učinio ti je, doista, krivo!', reče Davud, 'time što je tražio da tvoju ovcu doda ovcama svojim; mnogi ortaci čine nepravdu jedni prema drugima, ne čine jedino oni koji vjeruju i rade dobra djela; a takvih je malo.'"**

Tu je Davud, a.s., primijetio da je stavljen na kušnju, pa je učinio odmah istigfar Allahu, dž.š., pao na sedždu i pokajao se Uzvišenom. Vjerovatno je Davud, a.s., primijetio da je ubrzao s donošenjem suda jer je saslušao samo onog koji se tuži, a nije saslušao drugu stranu, i tu je pogriješio.

Kaže Bejdavi u svom *Tefsiru*: „Najviše što se može razumjeti iz ovog kazivanja jeste to da je Davud, a.s., želio da bude njegovo ono što je kod drugih, a imao je već isto, pa ga je Allah, dž.š., upozorio na ovaj način ovim slučajem, nakon čega je istigfar učinio i pokajao se. A ono što se navodi o njemu, a to je da je njegov pogled pao na neku udatu ženu u koju se nakon toga zaljubio i dao se u potragu za njom sve dok se nije oženio njome i dobio s njom sina Sulejmana, iako je tačno, pa možda ju je prethodno njen muž pustio kako bi se on mogao oženiti njome, jer je to bio običaj koji su čak ponudili ensarije u Medini muhadžirima iz Meke.[210]

210 Misli se na ono što se desilo između Abdurahmana ibn Avfa, muhadžira, i ensarije Sa'da ibn Rebie, kada ih je Poslanik, a.s., pobratimio tako da se muhadžir razveo s jednom od svojih žena, da je ovaj drugi oženi i dao mu učešće u svom imetku također.

I ono sto se govori da je on njenog čovjeka poslao u rat i naredio da ide u juriš dok nije poginuo kako bi je oženio je izmišljotina i ismijavanje.

Zbog toga je hazreti Alija, r.a., rekao da će onoga ko bude pričao nešto od onoga što prenose neki o Davudu, a.s., izbičovat sa stotinu šesdeset udaraca bičem. Poznato je da je kazna za potvoru stotinu udaraca bičem, međutim možda je hazreti Alija, r.a., pojačao kaznu s još šesdeset udaraca zbog toga što je onaj ko bi se potvorio u ovom slučaju poslanik, a ne običan čovjek.

Može se reći da je Davud, a.s., viđao neke stvari kod drugih koje je smatrao lijepim i priželjkivao ih je za sebe, a ne mora to biti žena ili nešto slično. A ako je i poželio nešto, zasigurno je poželio da to stekne na halal-način i Allah, dž.š., htio mu je skrenuti pažnju na ono što je kod njega i poslao mu dvojicu meleka u ljudskom obliku koji su se naizgled prepirali, pa im je on sudio, i kada se ispostavilo da su meleki, pomislio je da ga je Allah, dž.š., iskušao, a da su njih dvojica došli da ga kazne, pa se pokajao.

Kad je riječ o Jevrejima, oni su o Davudu, a.s., sročili mnoge priče i laži koje govore o tome da je on vidio golu ženu kako se kupa, pa se silno zaljubio u nju i počinio blud s njom, nakon čega je ona zanijela, a bila je udata za jednog od vođa po imenu Orija, koga se on riješio u jednoj bici. Nakon toga oženio se njome i dobio s njom sina Sulejmana, a.s. Sve ovo su samo izmišljotine na jednog Allahovog poslanika jer ovo nije ispravno niti takvo nešto doliči jednom Allahovom robu.

MUHAMMED, A.S., DŽIBRIL, A.S., I POČETAK OBJAVE

- *„O Muhammede, ja sam Džibril, a ti si Allahov poslanik.“*
- *Način dostavljanja objave Muhammedu, a.s., od Džibrila, a.s.,*
- *Doista je ovo melek, a nije šejtan*
- *Kratki prekid Objave i ponovni povratak nakon nekoliko dana*

POČETAK OBJAVE

Prenosi se od hazreti Aiše, r.a., da je rekla: „Prvo što je Poslaniku počelo dolaziti od Objave jesu istiniti snovi, i nijedan od tih snova nije usnio, a da nije došao poput svitanja zore. Nakon toga, omiljeno mu je bilo osamljivanje, pa se povlačio u pećinu Hira čineći ibadete nekoliko noći prije nego što bi se vratio među svoju porodicu, a zatim, kad bi se vratio, pripremao bi se da ponovo ide nekoliko noći, i tako dok ga nije istina presrela i došla mu, pa mu je rekao: 'O Muhammede, ti si Allahov poslanik.'"

Allahov Poslanik, a.s., veli: „Potom sam pokleknuo na koljena, mada sam još stajao uspravno, zatim sam puzao dolinom dršćući, a onda sam došao kod Hatidže i rekao njoj: 'Zamotajte me, zamotajte me', sve dok od mene nije otišla uznemirenost, pa mi je došao i rekao:

'O Muhammede, ti si Allahov poslanik'.

Ja sam htio da se bacim s ivice brda, a on mi se opet pojavi i reče:

'O Muhammede, ja sam Džibril a ti si Allahov poslanik.'

I onda je dodao: '**Čitaj, u ime Gospodara tvoga, Koji stvara...**'[211]

Pa sam to izgovorio, potom došao Hatidži i rekao: 'Zabrinut sam za sebe', a zatim sam joj ispričao sve što mi se desilo, a ona mi je rekla: 'Raduj se, tako mi Boga, gospodar tvoj nikad te neće osramotiti. Ti obilaziš rodbinu, istinu govoriš, obaveze povjerene izvršavaš, do svih držiš i goste dočekuješ i poštuješ tuđa prava.'

Zatim se sa mnom zaputila kod Vereke ibn Nevfela ibn Eseda i rekla mu šta se desilo.

211 El-Alek, 1.

On me je pitao, a ja sam mu ispričao svoj slučaj, a on je rekao: 'To je isti melek koji je dolazio Musau, a.s., da sam, bogdo, jak i da mi je biti živ kada te tvoj narod bude protjerao.

Rekao sam: 'A protjerat će me oni?'

Rekao je: 'Da, doista nije došao nijedan poslanik s tim s čime ti dolaziš, a da mu se to nije desilo. Da mi je biti živ kad nastupi taj dan, da ti svestranu pomoć ukažem.'"[212]

Rekao je Allahov Poslanik: „Zatim prvo što mi je objavljeno nakon riječi: 'Čitaj' bili su ovi ajeti:

'Nun. Tako Mi kalema i onoga što oni pišu, ti nisi, milošću Gospodara svoga, lud.'[213];

'O ti pokriveni! Ustani i opominji!'[214];

'Tako mi jutra i noći kada se utiša, Gospodar tvoj nije te ni napustio ni omrznuo!'"[215]

Od Abdullaha ibn Šedada prenosi se da je rekao: „Došao je Džibril Muhammedu, a.s., i rekao: 'O Muhammede, uči.'

On je rekao: 'Šta da učim?'

Zatim ga je Džibril stisnuo i rekao: 'O Muhammede, uči.'

Rekao je: 'Šta da učim?'

On ga je ponovo stisnuo i rekao: 'O Muhammede, uči.'

Rekao je: 'Šta da učim?'

Rekao je: '**Čitaj, u ime Gospodara tvoga, Koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna.**'[216]

Poslanik, a.s., dođe kod supruge Hatidže i reče: 'Ono što mi je pokazao nije ništa osim što mi se prikazalo.'

---

212 *Tarihul-umemi ve muluk*, svezak 1.

213 El-Kalem, 1-2.

214 El-Muddessir, 1-2.

215 Ed-Duha, 1-3.

216 El-Alek, 1-5.

A ona mu je rekla: 'Ne, tako mi Boga, tvoj Gospodar to neće tebi učiniti, ti nikad loše nešto nisi načinio.'

Potom je Hatidža otišla kod Vereke ibn Nevfela[217] i obavijestila ga o tome, a on joj reče: 'Ako istinu govoriš doista je tvoj muž Poslanik, doista će naići na otpor od svog naroda, i kada bih ja dočekao to vrijeme, zaista bih povjerovao u njega.'

Zatim se Džibril, a.s., neko vrijeme prestao javljati, pa je Hatidža rekla: 'Ne mislim da te je tvoj Gospodar omrznuo.'

Odmah nakon toga Uzvišeni Allah, dž.š., objavio je: **'Tako mi jutra i noći kada se utiša, Gospodar tvoj nije te ni napustio ni omrznuo!'**"[218]

Allahov Poslanik, a.s., provodio bi u pećini Hira po jedan mjesec u godini, a taj mjesec bio je ramazan i u njemu se Džibril javio Poslaniku, a.s., donoseći prve Kur'anske ajete u istoj pećini. Poslanik, a.s., u tom bi mjesecu hranio bilo kojeg siromaha koji bi mu došao, a kada bi završio taj mjesec, izlazio bi iz pećine i odlazio ka Kabi gdje bi učinio tavaf sedam puta oko nje i onda odlazio kući.

Prvi put je Poslanik, a.s., vidio Džibrila, a.s., u njegovom pravom obliku nakon što je dobio prve ajete u pećini Hira, kad je stao na brdu u trenutku kada ga je stah spopao, pa je rekao: „Uspet ću se na ivicu brda i baciti se s njega."

Tako, kad je bio na polovini brda, čuo je glas s neba kako ga poziva: „O Muhammede, ja sam Džibril, a ti si Allahov poslanik."

On podiže glavu prema nebu, kad ono Džibril u obliku čovjeka koji je naporedo stavio noge na obzorju neba govori: „O Muhammede, ja sam Džibril, a ti si Allahov poslanik."

---

217 Tarihul-umemi ve muluk, Vereka ibn Nevfel je amidžić Hatidžin, pridržavao se Tevrata i Indžila i bio je kršćanin. Napustio je ono što je njegov narod obožavao od kipova, a u početku Objave bio je jako star, i umro je, najvjerovatnije, prije nego što je Poslanik pristupio pozivanju u islam, ali je ipak već bio povjerovao u njega.

218 Ed-Duha, 1-3.

Poslanik, a.s., veli: „Ja sam stao i gledao u njega, i to me je smelo u onom što sam htio, pa niti sam se kretao naprijed niti nazad. Pokušavao sam okrenuti svoje lice na neku drugu stranu na obzorju neba, ali kud god bih se okrenuo, vidio bih ga, i tako sam stajao ne idući naprijed niti se vraćajući nazad. Hatidža je poslala svoje izaslanike da me potraže, i oni su došli do Meke, a zatim se vratili njoj, a ja sam još stajao na svom mjestu. Zatim je Džibril otišao, a ja sam se zaputio kući i došao kod Hatidže. Sjeo sam kod nje, a ona je rekla: 'O Ebu Kasime, gdje si bio? Tako mi Allaha, ja sam bila poslala svoje izaslanike da te potraže, i do Meke su stigli i vratili se.'

Ja sam rekao: 'Doista je najvjerovatnije da sam pjesnik ili lud.'

Ona je rekla: 'To neće s tobom tvoj Gospodar učiniti; usto dobro znam tvoju istinitost, veličinu tvog povjerenja, ljepotu tvog stvorenja i znam da obilaziš rodbinu, a možda si nešto vidio?'

Rekao sam joj: 'Da', zatim sam joj ispričao ono što sam vidio.

Rekla je: 'Raduj se i smiri se, tako mi Onog u Čijoj je ruci Hatidžina duša, zaista priželjkujem da budeš poslanik ovog ummeta.'

Zatim je ustala i obukla svoju odjeću, pa se zaputila kod svog amidžića Vereke ibn Nevfela, koji je tad bio kršćanin i koji se pridržavao Tevrata i Indžila, i obavijestila ga o onom što sam joj ja ispričao, a on joj je rekao: 'Tako mi Onog u Čijoj je ruci Verekina duša, ako istinu govoriš, o Hatidža, došao mu je melek Džibril, koji je dolazio i Musau, a.s., i doista je on poslanik ovog ummeta, prenesi mu to, i neka se smiri.'"[219]

Također se prenosi u dva *Sahiha* da je nakon početka Objave Allahov Poslanik, a.s., malaksao, pao u potpuni očaj i od-

219 Tarihul-Taberi; u lancu prenosilaca ovog predanja nalazi se Ubejd ibn Umejer ibn Katada el-Lejsi. Vereka je tad bio jako star i oslijepio je bio, i zato je i rekao: „Da mi je, bogdo, biti jak kada te protjera tvoj narod", a nakon toga je uskoro umro.

lazio nekoliko puta do strmina nekih planina kako bi se strovalio s njih ili do vrhova nekih brda kako bi se bacio s njih, pa bi mu se tad pokazivao Džibril, a.s., i rekao: „O Muhammede, doista si ti Allahov poslanik", nakon čega bi se smirio.[220]

Pomislio je Allahov Poslanik, a.s., da ono što mu se desilo u pećini Hira nije ništa drugo već napad ludila koji najčešće spopada pjesnike ili neke druge ljude, pa mu je to dodatno otežalo stvar, jer Taberi prenosi u svom *Taribu* Poslanikove, a.s., riječi: „*Od Allahovih stvorenja nije mi mržeg bilo od pjesnika ili luđaka, nisam u njih mogao gledati.*"

Od Džabira ibn Abdullaha prenosi se da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, a.s., kada je govorio o periodu Objave, kako kaže u svom govoru:

'Kada sam išao, začuo sam glas s neba, podigao sam glavu i vidio meleka koji mi je došao u pećini Hira kako sjedi na stolici između neba i Zemlje, pa sam se preplašio od njega, vratio kući, pa sam rekao: 'Zamotajte me', pa su me pokrili, a

220 Pogledaj Buharijevu zbirku, knjiga o početku Objave; Muslimovu zbirku, knjiga o imanu; i djelo od Ibn Kesira *Bidaja ven nihaja*.
Prenosi Buhari od Aiše, r.a., da je rekla: „Prvo što je počelo dolaziti Allahovom Poslaniku od Objave bili su istiniti snovi, i ne bi nijedan san usnio, a da ne bi došao poput svitanja zore. Zatim mu je bilo omiljeno osamljivanje pa bi odlazio u pećinu Hira i ibadetio po nekoliko noći prije povratka kući, a ranije bi se za to pripremao. Vraćao bi se nakon toga Hatidži i pripremao ponovo za nekoliko narednih noći, i sve tako dok mu nije došla istina u pećini Hira.
Tad mu je melek došao i rekao: 'Uči!' A on mu je rekao: 'Ne znam učiti.' Potom ga je stegnuo tako jako, da je Poslanik, a.s., postao iscrpljen, zatim ga je pustio i rekao: 'Uči!' Poslanik, a.s., reče mu: 'Ne znam učiti.'
On ga je drugi put stegnuo tako, da je Poslanik, a.s., opet postao iscrpljen, pa ga je pustio i rekao: 'Uči!'
Poslanik, a.s., reče: 'Ne znam učiti.'
Tada ga je i treći put stegnuo, tako da je Poslanik, a.s., osjetio umor, a zatim ga pusti i reče: **'Čitaj, u ime Gospodara tvoga, Koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna.'** (El-Alek, 1-5)
Zatim se Allahov Poslanik vratio s tim Hatidži, dok mu je srce podrhtavalo. Ušao je kod nje i rekao: 'Zamotajte me, zamotajte me.'
Oni su ga zamotali, sve dok od njega strah nije otišao, a onda je Hatidži ispričao i obavijestio je o tome..." (Hadis)

nakon toga je Allah, dž.š., objavio: '**O ti pokriveni! Ustani i opominji!**'"[221] [222]

221 El-Muddessir, 1-2.

222 Mutefekun alejhi.

NAČIN DOSTAVLJANJA OBJAVE MUHAMMEDU, A.S., OD DŽIBRILA, A.S.

O načinu dostavljanja Objave Allahovom Poslaniku, a.s., Aiša, r.a., kaže: „Upitao je Haris ibn Hišam Allahovog Poslanika, a.s., pa mu je rekao: 'Kako ti dolazi objava?'

Allahov Poslanik, a.s., rekao je: '*Ponekad mi dolazi poput zvuka zvona, i to mi je najteži način, pa kada se prekine, ja bih zapamtio ono što mi je rečeno, a ponekad mi se melek pojavi u obliku čovjeka i govori mi, a ja pamtim ono što kaže.*'"

Hazreti Aiša, r.a., rekla je: „*Vidjela sam ga dok mu je u jednom jako bladnom danu dolazila objava, pa kada je prestala, njegovo čelo je oblivao znoj.*"[223]

Od Ja'le ibn Umejta prenosi se da je govorio Omeru: „Da mi je vidjeti Vjerovjesnika, a.s., kad mu objava bude dolazila."

Kada je bio Vjerovjesnik, a.s., u Dža'rani nakon osvajanja Meke, došao mu je neki čovjek, pitao ga o nečemu, pa mu je došla objava. Omer je dao znak Ja'li da dođe, pa je došao Ja'la i uvukao svoju glavu unutra, kad on crven u licu i stisnut. Tako je proveo sat vremena, pa se onda smirio.[224]

Od Zejda ibn Sabita prenosi se da je rekao: „Doista sam sjedio pored Vjerovjesnika, a.s., jednog dana kada mu je objava spuštana i kada se smirio, pa je njegova noga bila oslonjena na moju kad se smirio. Tako mi Allaha, rekao je Zejd, nisam osjetio ništa teže od buta Allahovog Poslanika, a.s., a nakon toga je prestalo.

223 Mutefekun alejhi.

224 Mutefekun alejhi.

On mi je rekao: 'Piši, o Zejde.'"[225]

A Zejd je bio jedan od pisara Objave kod Allahovog Poslanika, a.s.

Ubada ibn Samit veli: „Allahov bi Poslanik, a.s., kada bi mu objava dolazila bivao preopeterećen, a lice bi mu bilo namršteno."

Ebu Erva ed-Devsi kaže: „Vidio sam objavu kako silazi Allahovom Poslaniku, a.s., dok je on bio na svojoj jahalici, pa bi ona zapjenila, a njene bi se noge usukale, tako da sam pomislio da će se slomiti. Možda je blagoslovljena, a možda bi stajala povijenih nogu dok se ne bi završilo, sve od težine objave, a niz njega bi lile suze poput bisera."[226]

Allahov Poslanik, a.s., imao je četrdeset godina kada mu je Objava počela dolaziti.[227]

225 Mutefekun alejhi.

226 Sifetul-safveti, od Ibn Dževzija.

227 Ahmed prenosi ovo u svom *Musnedu*, a i Ibn Kesir u djelu *Bidaja ven nihaja* od Ebu Hinda, a on od Amira eš-Ša'bija da je Objava počela dolaziti Allahovom Poslaniku, a.s., kada je imao četrdeset godina. Prve tri godine dolazio mu je melek Israfil, a.s., i poučavao ga riječima i još čemu, a nije mu dostavljao Kur'an. Pa kada su prošle tri godine, počeo mu je dolaziti Džibril, a.s., i počeo mu je dostavljati Kur'an deset godina u Meki i deset godina u Medini, a nakon toga je preselio Allahov Poslanik, a.s., a imao je šezdeset i tri godine.
Iz ovog se razumije da mu je Israfil, a.s., dolazio tri godine prije dolaska Džibrila, a.s., u pećini Hira, a Allah, dž.š., najbolje zna.

DOISTA JE OVO MELEK, A NIJE ŠEJTAN

Džibril, a.s., i Hatidža, r.a., prva Poslanikova, a.s., žena

Željela je hazreti Hatidža, r.a., da ispita šta je to što dolazi njenom mužu Allahovom Poslaniku, a.s. Da li je to objava od Allaha, dž.š., ili je to šejtan, pa je rekla Allahovom Poslaniku: „Možeš li me obajviјestiti o tom tvom drugu koji ti se pojavljuje kada ti dođe?"

Rekao je: „Da."

Rekla je: „Kada ti dođe, reci mi."

Džibril, a.s., došao mu je baš kao i prije što je dolazio, a Allahov Poslanik, a.s., reče Hatidži: „O Hatidža, došao mi je, evo Džibrila."

Ona reče: „Da, hajde ustani i sjedni na moju lijevu nogu."

Allahov Poslanik, a.s., ustao je i sjeo na njenu lijevu nogu, a ona je rekla: „Vidiš li ga?"

Rekao je: „Da."

Rekla je: „Ustani i prebaci se na moju desnu nogu."

Zatim se Allahov Poslanik, a.s., prebacio na njenu desnu nogu, a ona je rekla: „Vidiš li ga sada?"

Rekao je: „Da."

Rekla je: „Prebaci se i sjedi u moje krilo."

Tada se Allahov Poslanik, a.s., prebacio i sjeo u njeno krilo, a ona je rekla: „Vidiš li ga sada?"

Rekao je: „Da."

Ona se tada otkrila skinuvši svoj veo s glave, nakon čega su se ukazali njena kosa i njen vrat, dok je Poslanik, a.s., sjedio u njenom krilu, pa je upitala: „Vidiš li ga sada?"

On je odgovorio: „Ne vidim."

Tada mu je rekla: „Smiri se i obraduj se, tako mi Allaha, doista je to melek, a nije šejtan."[228]

Ovaj nam slučaj najbolje pokazuje koliko je bila oštroumna majka pravovjernih, Hatidža, r.a., i koliki su bili njena prirodna inteligencija i razmišljanje da je uspjela, Allahovom voljom, da shvati da se radi o objavi.

Ibn Kesir u djelu *Bidaja ven nihaja* s lancem prenosilaca od Seida ibn Musejjeba prenosi da je rekao: 'Prvo što nam je saopćeno jeste to da je sanjao, tj. Allahov Poslanik a.s.; Allah mu je dao da vidi istinite snove pa mu je to otežalo i spomenuo je to Hatidži, r.a., koju je Allah, dž.š., zaštitio od poricanja vjere, i otvorio njeno srce ka potvrđivanju i vjerovanju, a ona mu je rekla: 'Raduj se, doista Allah, dž.š., neće ništa s tobom učiniti osim dobro.'

Zatim, izašao je od nje i vratio se, pa ju je obavijestio da je vidio kako mu stomak biva rasječen, opran, očišćen i ponovo vraćen u prethodno stanje, na šta mu je ona rekla: 'Tako mi Allaha, to je neko dobro, raduj se.'

Zatim, kada mu se Džibril, a.s., otkrio u Meki pa ga posadio na časno mjesto da sjedi, za koje Poslanik, a.s., oduševljen kaže: 'Posadio me je na jedan ćilim koji je bio poput čupavog platna u kojem su bili safiri i biseri.' Tu ga je Džibril, a.s., obradovao objavom od Allaha, dž.š., tako da se Allahov Poslanik, a.s., smirio, a Džibril, a.s., mu je rekao: 'Uči.' On je upitao: 'Kako da učim?' Džibril, a.s., rekao mu je: **'Čitaj, u ime Gospodara tvoga, Koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna.'"**[229]

Hafiz ibn Asakir spominje u biografiji Vereke ibn Nevfela, s lancem prenosilaca do Sulejmana ibn Tarehana, da je rekao: „Obavješteni smo da je Allah, dž.š., poslao Muhammeda, a.s.,

228 Prethodni izvor, a prenosi ga i Ibn Kesir od Bejhekija u djelu *Bidaja ven nihaja.*

229 El-Alek, 1-5.

poslanika, pedeset godina nakon obnavljanja Kabe, i prvo što mu je dato od poslanstva jesu istiniti snovi koje je sanjao. To je ispričao svojoj ženi Hatidži, pa mu je rekla: 'Raduj se, tako mi Allaha, Allah neće s tobom ništa učiniti osim dobro.'

I dok je on boravio jednog dana u pećini Hira, gdje se sklanjao od svog naroda, došao mu je Džibril, a.s., primaknuo mu se, a Poslank, a.s., silno se prestrašio, pa mu je Džibril, a. s, stavio svoju ruku na njegova pleća, sa zadnje strane između ramena, pa je rekao: 'O Gospodaru, smanji njegov teret, učini prostranim njegove grudi i očisti negovo srce. O Muhammede, raduj se, ti si, doista, vjerovjesnik ovog ummeta.'

Tada je, onako prestrašen, tresući se, Poslanik, a.s., rekao: 'Nikad nisam knjigu pročitao niti je poznajem, ne znam pisati niti čitati.'

Potom ga je Džibril, a.s., pritisnuo čvrsto, pa pustio i rekao: 'Uči!'

Opet mu je slično odgovorio kao prvi put, pa ga je Džibril, a.s., posadio da sjedi na jednom ćilimu koji je bio poput jako čupavog tepiha u kojem je vidio njegove ukrase i ljepote poput bisera i safira, pa mu je rekao: '**Čitaj, u ime Gospodara tvoga, Koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna.**'[230]

Zatim je dodao: 'Ne boj se, Muhammede, ti si, doista, Allahov poslanik.'

Nakon toga se Džibril, a.s., udaljio, a Poslanika, a.s., spopala je briga, pa je rekao: 'Šta da činim i kako da se među svojim narodom pojavim? Zatim je ustao i krenuo, a još je bio uplašen, a Džibril mu je ponovo došao ispred njega, i to u svom prirodnom obliku, onako kako ga je Allah, dž.š., stvorio, i tu je Poslanik, a.s., vidio veliku stvar koja je ispunila njegove grudi, a Džibril, a.s., reče mu: 'Ne boj se, o Muhammede,

230 El-Alek, 1-5.

ja sam Džibril, Allahov poslanik Njegovim vjerovjesnicima i poslanicima od ljudi.'"[231]

U početku Objave Allahov Poslanik, a.s., imao je jako veliku želju da što prije preuzme objavu koju mu dostavlja Džibril, a.s., te je uporedo s njim učio objavljene ajete, pa mu je Allah, dž.š., naredio da pomno sluša dok Džibril, a.s., ne završi s dostavljanjem objave, a zadužio ga je da mu usadi objavu u grudi njegove, da mu pojednostavi i olakša njegovo učenje i dostavljanje i da mu pojasni i protumači ono što mu objavljuje, pa kaže Allah, dž.š., u Kur'anu: „**...i ne žuri s čitanjem Kur'ana prije nego što ti se objavljivanje njegovo ne završi, i reci: 'Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi!'**"[232]

I u drugom ajetu također stoji: „**Ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bi ga što prije zapamtio, Mi smo dužni da ga saberemo da bi ga ti čitao. A kada ga čitamo, ti prati čitanje njegovo, a poslije, Mi smo dužni da ga objasnimo.**"[233]

Ibn Hadžer kaže da mu je ispričao Bejheki da je period istinitog snoviđenja trajao šest mjeseci, i da se na osnovu ovoga može zaključiti da se početak poslanstva putem istinitih snova počeo odvijati u mjesecu rođenja Allahovog Poslanika, a.s.,

rebiul-evvelu, i to kada je napunio četrdeset godina, a početak Objave na javi desio se u mjesecu ramazanu, kada mu je došao Džibril, a.s., u pećini Hira.[234]

---

231 Pogledaj u djelu *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira, a spominje isto što i hafiz ibn Asakir u biografiji od Vereke ibn Nevfela.

232 Ta-Ha, 114.

233 El-Kijama, 16-19.

234 *Fethul-bari li šerhi Sahihul-Buhari*, Ibn Hadžer Askalani.

PREKID OBJAVE I PONOVNI POVRATAK

Nakon silaska Džibrila, a.s., s prvim ajetima iz Kur'ana, kao što smo to prethodno naveli, došlo je do kratkog prekida Objave, koji je trajao nekoliko dana. Ibn Hadžer, Allah mu se smilovao, kaže za to: „To je bilo, tj. prekid Objave, iz razloga da prođe uznemirenost Poslanika, a.s., koja ga je bila pogodila i da bi se u njemu probudila želja za ponovnim povratkom Objave. Pa kada su sve konfuzije i tame nestale i kada se utvrdila realnost, spoznao je Allahov Poslanik, a.s., čvrstom spoznajom da je žrtvovan da bude vjerovjesnik Allaha, Velikog i Uzvišenog, te da je onaj koji mu se pojavio samo Allahov izaslanik i povjerenik Njegove objave koji mu prenosi vijesti s neba, pa su njegova želja i iščekivanje bili uzrok njegovog smirenja, čvrstoće i spremnosti da prihvati Objavu, kada se ona ponovo vrati."

Buhari prenosi od Džabira ibn Abdullaha, r.a., da je čuo Allahovog Poslanika, a.s., kada je govorio o periodu Objave, kako kaže: „*Dok sam išao, čuo sam glas s neba, pa sam usmjerio svoj pogled prema nebu, kad ono melek, onaj koji mi je došao u pećini Hira, sjedi na stolici između neba i Zemlje. Ja sam ga se prepao i srušio sam se na zemlju. Došao sam među svoju porodicu i rekao: 'Zamotajte me, zamotajte me.' Oni su me zamotali, a Allah je objavio*: '**O ti pokriveni! Ustani i opominji! I Gospodara svoga veličaj! I haljine svoje očisti! I kumira se kloni!**'"[235]

Nakon toga Objava se nastavlja i njeno objavljivanje se intenzivira, a prekid se tačno dogodio nakon silaska prvih ajeta

235 Muddessir, 1-5.

sure El-Alek i potrajao je nekoliko dana, pa se objavljivanje nastavilo, i to se sve u mjesecu ramazanu odigralo.

POMOĆ OD DŽIBRILA, A.S., ALLAHOVOM POSLANIKU, A.S., U RAZLIČITIM SITUACIJAMA

- *Džibril, a.s., i melek brda na dan Taifa*
- *Noć hidžre i Džibril, a.s.*
- *Silazak meleka pod vodstvom Džibrila, a.s., na dan Bitke na Bedru radi pomaganja muslimanima*
- *Džibril, a.s., i osujećivanje Jevrejskog pokušaja ubistva Allahovog Poslanika, a.s.*
- *Ispunio je Svoje obećanje, pomogao Svoga roba i porazio ortake sam*
- *Da nisi odložio oružje, Allahov Poslaniče?*
- *Zatim je spustio smirenje na svog Poslanika, a.s., na vjernike i spustio je vojsku koju vi niste vidjeli*

DŽIBRIL, A.S., I MELEK BRDA NA DAN TAIFA

U desetoj godini poslanstva u mjesecu ševvalu Allahov Poslanik, a.s., zaputio se u Taif, koji je udaljen od Meke oko šezdeset milja, i to nakon što su Kurejšije u toj deceniji pozivanja odbili povjerovati u njegov poziv, osim malo njih, i nakon što su učestale provokacije naspram Poslanika, a.s., poslije preseljenja njegovog amidže Ebu Taliba, koji ga je štitio tokom svog života.

Allahov Poslanik, a.s., želio je otvoriti nova vrata pozivanja u islam i smatrao je da bi Taif mogao biti pogodno mjesto u kojem će biti velikodušno prihvaćen njegov poziv, pa će se dalje proširiti na druga plemena. Zaputio se Allahov Poslanik, a.s., a s njim je bio Zejd ibn Haris, r.a., pješačeći ka Taifu.

Na svom putu Allahov Poslanik, a.s., naišao je na mnoga plemena koja je pozivao u islam, ali nijedno se od njih nije odazvalo na njegov poziv, pa je na kraju stigao u Taif. Ciljao je na trojicu braće, vođe plemena Sekif, a to su Abdul-Jalil, Mesud i Habib, pa je sjeo kod njih i otvoreno ih pozvao u islam i potpomaganje da've.

Reče jedan od njih, dok je gužvao svojom rukom komad platna od Kabe:

„Ako te je Allah poslao?!"

Drugi doda: „A zar Allah nekog drugog nije našao osim tebe?"

A treći dovrši riječima: „Tako mi Boga, neću nikad pričati s tobom. Ako si poslanik, onda si doista ti najveća opasnost da bih ti ja uzvratio govor, a ako lažeš na Boga, ne trebam pričati s tobom."

Allahov Poslanik, a.s., ustao je s namjerom da krene dalje i rekao: „S obzirom da ste postupili tako kako ste postupili, ne govorite o tome nikome."

Proveo je Allahov Poslanik, a.s., u Taifu deset dana pozivajući u vjeru, i niko mu se nije odazvao od njih, naprotiv, kome god bi se obratio od njihovih uglednih ljudi, odgovor bi bio jednostavan: „Idi iz našeg mjesta."

Da bi stvar još bila teža, kada je Poslanik, a.s., htio napustiti njihovo mjesto obmanuli su svoje robove i plitkoumne stanovnike njihovog mjesta da ga psuju i da povikuju za njim. Okupili su se i stali u dva reda i počeli ga kamenicama gađati i dobacivati mu ružne i neprikladne riječi, nakon čega su neke kamenice pogodile tetive na njegovim nogama i njegova stopala bila su obojena krvlju.

Nije uspio ni pokušaj Zejda ibn Harisa, r.a., da zakloni Poslanika, a.s., tako da je i on zadobio rane i modrice na glavi, a kamenovali su ga sve dok nije pribjegao u vrt Utbe i Šejbe, sinova Rebiinih, koji je bio udaljen tri milje od Taifa.

Sjeo je u hlad jednog drveta kako bi se odmorio u vrtu, i kada se pribrao, obratio se dovom Allahu, Gospodaru svjetova, riječima:

„O Gospodaru, Tebi se obraćam zbog slabosti moje snage, kratkoće mog lukavstva i nevažnosti kod ljudi. O Najmilostiviji od milostivih, Ti si Gospodar slabih, Ti si moj Gospodar, pa kome me prepuštaš? Daljinama koje su se smrkle na mene ili si neprijatelju prepustio moju stvar?

Ako se nisi na mene rasrdio, onda ne brinem, ali Tvoj oprost mi je draži. Utječem ti se svjetlošću Tvoga lica kojom su obasjane tmine, koja je ispravila sve na ovom i onom svijetu, da ne spustiš Svoju srdžbu na mene, ili da me ne spopadne Tvoj gnjev, Tebi naklonost pripada sve dok zadovoljan ne budeš, nema snage ni moći niko osim Tebe."

Kada su ga vidjeli u tom stanju, sinovi Rebiini smilovali su se i naredili dječaku po imenu Adas, koji je bio kršćanin, da mu odnese jednu porciju grožđa.

Kada je donio grožđe i stavio ispred njega, Allahov Poslanik a.s., pružio je svoju ruku izgovarajući bismillu. Potom je počeo jesti, a Adas je rekao: „Doista su ovo riječi koje izgovaraju stanovnici ovog mjesta."

Tada ga je upitao Allahov Poslanik, a.s.: „Iz kojeg si ti mjesta?"

Rekao je: „Ja sam kršćanin iz Ninive."

Zatim je Poslanik, a.s., rekao: „Iz mjesta dobrog čovjeka Junusa ibn Metijja."

Rekao mu je Adas: „Otkud ti znaš kakav je bio Junus ibn Metijj."

Odgovorio mu je: „To je moj brat, bio je poslanik i ja sam poslanik."

Zatim Adas stade ljubiti Poslanika, a.s., po glavi, rukama i nogama, a sinovi Rebiini bili su u blizini, pa jedan reče drugome: „Što se tiče tvog dječaka, ovaj ti ga je pokvario."

Kad im je Adas došao, upitali su ga: „Šta ti je?"

Rekao je: „O moj gospodaru, nema ništa na ovom svijetu bolje od ovog čovjeka, obavijestio me je o nekim stvarima koje niko ne zna osim Poslanika."

Tada su mu rekli: „Šta ti je, o Adase, nemoj da te odvrati od tvoje vjere, doista je tvoja vjera bolja od njegove."

Na putu ka Meki, nakon što je izašao iz vrta sinova Rebiinih, dok je bio tužnog srca, Allah, dž.š., poslao mu je Džibrila, a.s., u društvu s melekom brda, pa ga je Džibril, a.s., pozvao i rekao:

„Allah je, zaista, čuo šta ti je tvoj narod rekao i šta ti je odgovorio, a poslao ti je meleka brda da mu narediš šta da s njima učini."

Rekao je Allahov Poslanik: „*Tada me je pozvao melek brda, nazvao mi selam, a zatim rekao: 'O Muhammede, to je to, pa šta želiš? Ako želiš da na njih sručim Ahšebejn*[236]*, učinit ću.*"

Allahov Poslanik, a.s., odgovorio mu je: „*Ne, nego želim da Svevišnji i Uzvišeni Allah iz njihovih kičmi izvede one koji će Ga obožavati i koji Mu nikog ravnim neće smatrati.*"[237]

Prenose Buhari i Muslim s lancem prenosilaca od Urve ibn Zubejra da je Aiša, r.a., rekla Allahovom Poslaniku, a.s.: „Da li ti je ijedan dan bio teži od dana Bitke na Uhudu?"

Allahov Poslanik, a.s., reče: „*Ono što sam doživio od tvog naroda bilo mi je teže od dana Bitke na Uhudu, kada sam se predstavio Ibn Abdul-Jalilu ibn Kelalu, pa mi se nije odazvao u onome što sam ja želio. Ja sam se udaljio, i bio sam zabrinut, dok nisam stigao do mjesta Karnul-sealib. Tada sam podignuo svoju glavu i vidio oblak kako mi hlad pravi, a na njemu Džibril, a.s. On me je pozvao i rekao:*

'Allah je doista čuo šta ti je tvoj narod rekao i kako ti je odgovorio i poslao ti je meleka brda da mu narediš šta da s njima učini.'

Potom me je pozvao melek brda, nazvao i selam i rekao:

'O Muhammede, Allah me poslao i čuo je govor tvog naroda tebi, a ja sam melek brda i On me poslao tebi da mi narediš šta želiš, ako želiš da na njh sručim Ahšebejn?'"

Allahov Poslanik, a.s., reče: „*Želim da Svevišnji i Uzvišeni Allah iz njihovih kičmi izvede one koji će Ga obožavati i koji Mu nikog ravnim neće smatrati.*"

Nakon ovako milostivog odgovora od Poslanika, a.s., i nakon Allahove, dž.š., podrške njemu nastavio je svoj put po-

236 Ahšebejn, to je zajedničko ime za dva brda kod Meke, jedno se zove Ebu Kabis ili Kubejs a drugo Kuajkaan.

237 Pogledaj: *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira; *Poslanikovu siru* od Ibn Hišama, koja se prenosi od Ibn Ishaka, a također to prenose Buhari i Muslim.

vratka u Meku prolazeći pored doline palmi u kojoj je proveo nekoliko dana. U tom periodu, dok je boravio u dolini palmi, Allah, dž.š., poslao mu je skupinu džina koji su slušali od njega Kur'an, povjerovali u njegovo poslanstvo i prihvatili islam, a Allah, dž.š., bilježi taj slučaj u dvije sure, pa kaže u suri El-Ahkaf:

„Kada ti poslasmo nekoliko džinova da Kur'an slušaju, kada dođoše da ga čuju, oni rekoše: 'Pst!' A kad se završi, vratiše se narodu svome da opominju. 'O narode naš', govorili su, 'mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje, i koja ka istini i na Pravi put upućuje. O narode naš, odazovite se Allahovu glasniku i vjerujte u Allaha, On će vam neke grijehe vaše oprostiti i vas od patnje neizdržive zaštititi!"[238]

Slično se spominje i u suri El-Džinn, gdje se kaže:

„Reci: 'Meni je objavljeno da je nekoliko džinova prisluškivalo i reklo: 'Mi smo, doista Kur'an, koji izaziva divljenje, slušali, koji na Pravi put upućuje – i mi smo u nj povjerovali i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati, a On nije, neka uzvišeno bude dostojanstvo Gospodara našeg, uzeo sebi ni druge ni djeteta; jedan naš bezumnik je o Allahu laži govorio, a mi smo mislili da ni ljudi ni džinovi o Allahu laži ne govore.'"[239]

Na ovaj je način Uzvišeni Allah upotpunio Svoju blagodat naspram Svog Poslanika, a.s., kada su u njega povjerovali meleki i džini koji spadaju u nevidljivi svijet, nakon što su Poslanika ljudi u laž ugonili.

Zatim je Allahov poslanik, a.s., nastavio put ka Meki i kada se primakao, reče mu njegov saputnik Zejd ibn Haris: „Kako da uđeš u Meku, a već su te iz nje istjerali?"

---

238 El-Ahkaf, 29-31.

239 El-Džinn, 1-5.

On mu je odgovorio: „O Zejde, Allah će učiniti izlaz u onom što ti vidiš bezizlaznim. Doista Allah pomaže Svoju vjeru i Svog poslanika."

Došao je Poslanik, a.s., do pećine Hira, gdje je odsjeo malo i poslao jednog čovjeka iz plemena Huzaa Ahnesu ibn Šeriku da ga uzme pod svoju zaštitu u Meki, a on je to odbio riječima: „Ja sam Saveznik, a Saveznik nikoga ne uzima u zaštitu."

Potom ga je poslao Suhejlu ibn Umejru, a on je odgovorio da Benu Amir ne može pružiti zaštitu i utočište Benu Ka'bu. Zatim ga je poslao Mut'imu ibn Adiju, koji mu se odazvao na njegov zahtjev i pružio utočište. Ušao je Poslanik, a.s., s Mut'imom u Meku, a on je bio mušrik, a Poslanik, a.s., zapamtio je ovu uslugu Mut'imu, pa je rekao u vezi sa zarobljenicima, tj. mušricima, na Bedru: „Da je Mut'im ibn Adij živ i da se zauzme za ove zarobljenike, prepustio bih ih njemu."

Mnoga djela iz sire Allahovog Poslanika, a.s., bilježe ovaj slučaj kada je Mut'im pružio utočište Poslaniku, a.s., pa je rekao kada mu je Poslanik, a.s., poslao čovjeka svojim sinovima i svom narodu: „Uzmite oružje i budite kod Kabe, ja sam pružio zaštitu i utočište Muhammedu."

Zatim je poslao čovjeka i rekao Allahovom Poslaniku, a.s., da uđe.

Tada je ušao Poslanik, a.s., a s njim je bio i Zejd ibn Haris i došao do Kabe, a Mut'im je, jašući na svojoj jahalici pozvao: „O Kurejšije, ja sam pružio utočište Muhammedu, pa neka ga niko od vas ne progoni."

Poslanik je obavio tavaf oko Kabe, klanjao dva rekata i otišao u svoju kuću, a Ebu Džehl je pitao Mut'ima: „Jesi li mu pružio utočište ili si ga počeo slijediti?"

Odgovorio mu je: „Ne, samo sam mu utočište dao."

Rekao je Ebu Džehl: „I mi dajemo utočište onome kome si ti dao."[240]

---

240 Pogledaj *Poslanikovu siru* od Ibn Hišama, a i Buhari bilježi ovaj slučaj.

NOĆ HIDŽRE I DŽIBRIL, A.S.

Nakon što su Kurejšije donijele odluku da ubiju Allahovog Poslanika, a.s., na osnovu prijedloga koji je predložio Ebu Džehl, a to je da uzmu iz svakog plemena po jednog mladića, da pričekaju Allahovog Poslanika, a.s., dok bude izlazio da klanja sabah ujutro i da ga svi skupa posijeku svojim sabljama kako bi se ubistvo pripisalo svima podjednako, i da se na taj način onemogući Poslanikovo pleme Benu Hašim da se bori protiv njih, jer su zajedno mnogo nadmoćniji, te da kada to vidi, pristane da naplati krvarinu.

Ovdje dolazi ponovo do izražaja uloga Džibrila, a.s., koji dolazi s objavom od Gospodara svoga pa ga obavještava o zavjeri Kurejšija i obavještava ga o tome da mu je Allah, dž.š., dozvolio da učini hidžru u Medinu koja se u to vrijeme zvala *Jesrib* i odredio mu je vrijeme hidžre riječima: „Ne provodi ovu noć u svojoj postelji u kojoj si prije bio spavao."

Otišao je Poslanik, a.s., u sred podnevne žege kod svog prijatelja Ebu Bekra, r.a., da s njim organizira svoju hidžru u Medinu.

Aiša, r.a., koja je bila svjedok ovog važnog događaja, kaže:

„Dok smo sjedili kod Ebu Bekra u kući, usred podneva, neko reče Ebu Bekru: 'Evo Poslanika, a.s., pokrivenog u vrijeme kada nam obično ne dolazi', pa Ebu Bekr reče: 'Spas neka je njemu, mom ocu i mojoj majci. Tako mi Allaha, nije došao u ovo vrijeme osim radi važne stvari.'

Zatim je došao Poslanik, a.s., i zatražio dozvolu da uđe, pa mu je dozvoljeno. Ušao je i rekao Allahov Poslanik, a.s., Ebu Bekru: 'Krenut ću od tebe.'

Ebu Bekr reče: 'Doista su oni tvoja porodica, ti si mi kao otac, o Allahov Poslaniče.'[241]

Allahov Poslanik reče: 'Doista mi je Allah dozvolio da izađem i učinim hidžru.'

Ebu Bekr upita: 'U društvu, o Allahov Poslaniče?'

Rekao je: 'U društvu.'"

Zatim je Aiša rekla: „Tako mi Allaha, nisam vidjela nikog prije da plače od sreće kao što je Ebu Bekr plakao toga dana."

Zatim je Ebu Bekr rekao: „O Allahov Vjerovjesniče, ove dvije jahalice pripremao sam za ovo." Pa su unajmili Abdullaha ibn Erkata.[242]

Niko nije znao za Poslanikovu hidžru osim Alije ibn Taliba, Ebu Bekra es-Sidika, Aiše i Esme, kćeri Ebu Bekrovih, neka je njima svima Allah zadovoljan.

Naredio je Allahov Poslanik, a.s., Aliji da ostane kako bi vratio sve stvari koje su Poslaniku bile povjerene na čuvanje, a niko nije bio u Meki a da nije ostavio na čuvanje nešto što vrijedi kod Allahovog Poslanika, a.s., znajući kolika je njegova iskrenost i povjerenje. Alija, r.a., zanoćio je u postelji Allahovog Poslanika, a.s., u noći Hidžre a Poslanik, a.s., zaputio se s Ebu Bekrom dok nisu stigli do pećine Sevr, a mušrici su noć proveli nadgledajući Aliju, r.a., misleći da je Allahov Poslanik, a.s. Pred zoru su ljuti ušli u kuću, shvativši da im je Allah uzvratio na njihovo spletkarenje i da ih je omeo, pa su upitali: „Gdje je tvoj drug?"

Odgovorio je: „Ne znam."

---

241 U kući Ebu Bekra, r.a., u to vrijeme bile su Aiša, r.a., kći Ebu Bekra, a Poslanik, a.s., već je bio potpisao bračni ugovor s njom, ali je nije preveo u svoju kuću zbog njene mladosti; i Esma, r.a., sestra Aišina, i zbog toga mu je rekao Ebu Bekr: „Doista su oni tvoja porodica..."

242 Abdullah ibn Erkat bio je mušrik, bio im je vodič na putu ka Medini, njemu bi ostavljali jahalice na čuvanje do trenutka polaska
Pogledaj *Poslanikovu, a.s., siru* od Ibn Hišama, djela *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira, *Zadul-mead* od Ibn Kajima i *Sahihul-Buhari.*

Zatim su krenuli tragovima, i kada su došli do brda u kojem je bila pećina tragovi su se izgubili. Popeli su se na brdo i prošli pored pećine Sevr u kojoj su bili Poslanik, a.s., i njegov vjerni drug Ebu Bekr. Primijetili su mrežu od pauka na ulazu u pećinu i rekli: „Da je bilo ko ušao u pećinu, ne bi bila paukova mreža na ulazu."

Allahov Poslanik, a.s., stajao je u tom trenu klanjajući, a Ebu Bekr, r.a., osmatrao je okolinu i rekao Poslaniku: „Ono je tvoj narod, traže te, a što se mene tiče, ne bojim se za sebe, već me je strah da te ne zadesi nešto što prezirem."

Allahov Poslanik, a.s., reče mu: „Ne boj se, doista, Allah je s nama."[243]

Allah, dž.š., o tome u Kur'anu kaže: **„Ako ga vi ne pomognete, pa pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prislili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bila u Pećini i kada je on rekao drugu svome: 'Ne brini se, Allah je s nama!', pa je Allah spustio pouzdanje Svoje na njega, i pomogao ga vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je – gornja. Allah je silan i mudar.**"[244]

A također kad je riječ o hidžri i o onome što su oni bili smislili, a to je kako da smaknu Allahovog Poslanika, a.s., kaže: **„I kad su ti nevjernici zamke razapinjali da bi te u tamnicu bacili ili da bi te ubili ili da bi te prognali; oni su zamke pleli a Allah ih je ometao, jer Allah to najbolje umije.**"[245]

Tako je Allah, dž.š., pomogao Svog roba i Poslanika, a.s., spasio ga mušrika i njihovih zamki, pa se njegova jahalica probila do Medine, gdje je osnovana prva islamska država i odakle se proširilo Allahovo svjetlo na ostale dijelove planete.

243 Pogledaj: *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira.

244 Et-Tevba, 40.

245 El-Enfel, 30.

SILAZAK MELEKA POD VOĐSTVOM DŽIBRILA, A.S., NA DAN BITKE NA BEDRU RADI POMAGANJA MUSLIMANIMA

Druge godine po Hidžri, nakon što su se stvari stabilizirale u Medini i kada se formirala vojska, iako malobrojna, stige su vijesti do Allahovog Poslanika, a.s., o mušričkom karavanu koji je izmakao muslimanima na svom putu u Šam u bici koja se naziva *Ašire*, da uskoro treba da se vrati, pa je Poslanik, a.s., poslao Talhu ibn Ubejdullaha i Seida ibn Zeida sjeverno od Medine u izviđanje i prikupljanje vijesti.

Stigli su do mjesta Revha i tu su ostali sve dok mušrički karavan na čelu s Ebu Sufjanom nije prošao, nakon čega su se brzo vratili Allahovom Poslaniku, a.s., i obavijestili ga o njemu. To je bio trgovački karavan od oko hiljadu deva koji je prenosio različite vrste robe, a uz njega se nalazilo samo oko četrdeset ljudi koji su ga čuvali. Kurejšije su već prethodno zaposjele imetak i zemlju muslimana koji su se iselili u Medinu.

Allahov Poslanik, a.s., želio je da zaposjedne taj karavan kao nadoknadu za ono što su Kurejšije oduzele od muslimana muhadžira pa se zaputio s preko tri stotine boraca, muhadžira i ensarija, da prepriječi put karavanu. Glavni cilj je bio karavan, a muslimani su imali samo dva konja. Jedan je pripadao Zubejru ibn Avamu, a drugi Mikdadu ibn el-Esvedu. Imali su i sedamdeset deva. Na svakoj devi smjenjivala bi se dvojica ili trojica, jedan nakon drugog naizmjenice bi jahali. U Medini je

ostao Abdullah ibn Ummu Mektum nakon dozvole Poslanikove, a.s., a kada su stigli do Revhe, vratio je Ebu Lebaba ibn Munzura i naredio mu da ostane u Medini.

Muslimanska vojska pod vođstvom Allahovog Poslanika, a.s., kretala se glavnim putem ka Meki sve dok nije došla do bunara na Revhi, gdje su skrenuli ka Bedru.

Međutim, Ebu Sufjan je saznao za kretanje muslimanske vojske i znao je da je glavni put ka Meki opkoljen i ispunjen opasnostima jer je prethodno uhodio kretanje muslimana i pratio zbivanja i tako saznao namjere Allahovog Poslanika, a.s., i njegove vojske. Poslao je Ebu Sufjan Damdamu ibn Amra el-Gafarija u Meku da skupi Kurejšije i da ih pozove u pomoć kako bi spasili svoj karavan i dobra koja je on prenosio, a u međuvremenu je Ebu Sufjan krenuo sporednim putem i uspio je izigrati zamku, te spasiti karavan.

Ebu Sufjanov kurir Damdama stigao je u Meku i zatražio od mušrika da krenu u zaštitu svog karavana, a Ebu Džehl je vidio da je to jedinstvena prilika da presudi Vjerovjesniku, a.s., i muslimanima, pa je uprkos pozitivnim vijestima koje su stigle i govorile da je karavan izmakao sporednim putem, on ipak izašao i zaputio se u borbu protiv muslimana s oko hiljadu i tristo boraca. Njihova vojska kretala se munjevitom brzinom ka Bedru i tokom putovanja stigla im je poruka da je Ebu Sufjan došao u Meku sigurno, ali su ustrajali u kretanju ka Bedru osim tristo boraca iz plemena Benu Zehra koji su se povukli i vratili nakon što su saznali da je karavan sretno stigao do Meke, i tako je mušrička vojska iznosila samo oko hiljadu boraca.

Susreli su se muslimanska vojska i vojska mušrika, tri stotine i četrnaest muslimana naspram oko hiljadu mušrika.

Prva žrtva koja je pala bio je mušrik po imenu Esved ibn Esed Mahzumi jer je htio piti vode iz bunara koji su muslimani zaposjeli kao jedan vid strategije da odsijeku neprijatelja

od njegove logistike i da ga maksimalno iscrpe. Nakon toga, dolazi do tri dvoboja između vitezova s obje strane. Iz redova mušrika istupili su Utba, Šejba, dva sina Rebiina i Velid ibn Utba i suočili se s tri vješta muslimanska viteza, a to su Hamza ibn Abdulmutalib, Alija ibn Ebu Talib i Ubejda ibn Haris. U ovom dvoboju mušrici su pretrpjeli potpuni poraz, i tri njihova viteza smrtno su stradala.

Uprkos ovako velikoj pobjedi muslimanskih vitezova, situacija je i dalje bila vrlo ozbiljna budući da je mušrička vojska bila tri puta brojnija od muslimanske.

Allahov Poslanik, a.s., tražio je pomoć od Allaha, dž.š., dove upućivao svom Gospodaru, skrušeno molio i rekao, između ostalog: „*O Gospodaru, izvrši mi ono što si mi obećao. O Gospodaru, zaklinjem te Tvojim zavjetom i Tvojim obećanjem.*“

Zatim, kada je nastupila ratna vreva između dvije sukobljene strane, Poslanik, a.s., je rekao: „*O Gospodaru, ako ova skupina bude uništena danas, neće Te imati ko obožavati. O Gospodaru, ako Ti želiš, nećeš biti obožavan nakon ovog dana nikad.*“

Allahov Poslanik, a.s., toliko je oduljio u dovi da mu je njegov ogrtač spao s njegovih ramena, pa ga je podignuo i ponovo stavio Ebu Bekr i rekao mu: „Dosta je, o Allahov Poslaniče, dosadio si svom Gospodaru.“

Zatim je Allahov Poslanik, a.s., pognuo svoju glavu i nakratko sklopio oči, pa je podigao glavu i rekao: „Raduj se, o Ebu Bekre, ovo je Džibril unutar uzdignute prašine“, a u drugom rivajetu stoji: „Raduj se, o Ebu Bekre, došla ti je Allahova pomoć, ovo je Džibril, vodi svoga konja držeći ga za uzdu unutar uzdignute prašine.“

Izašao je Allahov Poslanik, a.s., iz kolibe u kojoj je bio i u kojoj je pripremao bitku govoreći: „**Skup će sigurno poražen biti, a oni će se u bijeg dati**“[246], a zatim je uzeo šaku pijeska, okrenuo se prema mušricima i rekao: „Lica vam se izobličila.“

246 El-Kamer, 45.

Bacio je pijesak prema njihovim licima, i nije ostao nijedan mušrik a da nije pijesak koji je bacio Allahov Poslanik, a.s., pogodio njegove oči, nos i usta, a Allahov Poslanik, a.s., podstakao je muslimane na borbu govoreći:

„Tako mi Onog u Čijoj je ruci Muhammedova duša, svakoga od vas ko se bude borio, bude ustrajan i bude vjerovao, pogine u borbi ne bježeći, Allah, dž.š., uvest će u Džennet."

Zatim reče: „Krenite ka Džennetu, čije je prostranstvo kolika su nebesa i Zemlja."

Umejr ibn Hamam na to reče: „Uh, uh."

Allahov Poslanik, a.s., reče mu: „A šta te je navelo da kažeš: 'Uh uh'?"

On je odgovorio: „O Allahov Poslaniče, ništa drugo osim želje da budem jedan od njegovih stanovnika."

Allahov Poslanik, a.s., reče mu: „Ti si, doista, jedan od njih."

Izvadio je Umejr hurme iz svog roga, u kojem ih je držao, počeo ih jesti i rekao je: „Kada bih ja živio dok pojedem ove hurme zaista bi to bio dug život."

Bacio je hurme na zemlju pa se borio dok nije bio ubijen.[247]

Mnogo je predanja koja govore o tome kako su meleki pomagali muslimane u borbi protiv mušrika na Bedru; tako možemo naći predanja koja se prenose u siri Allahovog Poslanika, a.s., a jedno od njih je od Ikrime, koji kaže: „Toga su dana padale glave ljudi, a da se ne zna ko ih je udario, i ruke bi bile odsijecane, a da ljudi ne bi znali ko ih je odsjekao."

Ibn Abbas, r.a., veli: „Kada bi neki čovjek musliman išao iza mušrika, najednom bi čuo udarac bičem iznad sebe i glas viteza iznad sebe koji bi govorio: 'Naprijed, Hajzume.'

Zatim bi pogledao u mušrika ispred sebe i vidio da mu je već glava pala, pa bi otišao i ispričao to Poslaniku, a.s., a on mu je rekao: 'Istinu si rekao, to je podrška s trećeg neba.'"

---

247 Penosi Muslim u svojoj zbirci.

A Ebu Sejjid El-Mazuni kaže: „Doista sam išao iza jednog mušrika da ga ubijem, ali je njegova glava pala prije nego što ga je moja sablja dohvatila, pa sam znao da ga je ubio neko drugi.“

A kada je jedan od ensarija priveo Poslaniku, a.s., Abbasa, koji je tada bio na strani mušrika, pa je pao u ropstvo i rekao: „Tako mi Boga, ovaj me nije zarobio, već me je zarobio ćelav čovjek, jedan od najboljih ljudi, na šarenom konju, a ja ga ne vidim među narodom.“

Jedan od ensarija reče: „Ja sam ga zarobio, Allahov Posla- niče, a.s.“

A Allahov Poslanik, a.s., reče: „Šuti, Allah te je pomogao časnim melekom.“

Bitka se okončala strahovitim porazom mušrika i sjajnom i blistavom pobjedom Allahovog Poslanika, a.s., i muslimana.

Ibn Abbas, r.a., rekao je: „Meleki se nisu borili nikad osim na dan Bedra, u drugim situacijama samo bi prisustvovali radi broja i podrške, ali se ne bi borili.“

Suhejl ibn Amr veli: „Vidio sam na dan Bedra bijele ljude na šarenim konjima između neba i Zemlje, hrabre i obilježene, kako ubijaju i zarobljavaju.“

A Ebu Esjed bi govorio nakon što je izgubio vid: „Da sam bio s vama sad na Bedru i da mi je moj vid uredu, zasigurno bih vam pokazao narod zbog kojeg su se meleki spustili.“

Hakim benu Hizam, koji je bio tad na stani mušrika, prije primanja islama, rekao je: „Bio sam prisutan u Bici na Bedru kada se na nebu pojavilo nešto poput crnog ogrtača i popunilo je sve horizonte, pa je preplavilo cijelu dolinu pa mi je na um palo da je to nešto čime je potpomognut Muhammed, a.s., i, zaista, nije bilo ništa drugo osim poraz i susret s melekima.“

A Džubejr ibn Mut'im, koji je bio tad na strani mušrika, veli: „Vidio sam prije poraza na Bedru nešto poput crnog ogrtača kako se spušta s neba poput crnih mrava, pa nisam ni posumnjao da su to meleki, i nije se ništa drugo zbilo do naš poraz."

Ibn Kesir u svom djelu *Bidaja ven nihaja* spominje da je između Allahovog Poslanika, a.s., i ashaba koji su bili uz njega i između vode bila pustinja, čiji je pijesak jako vreo i suh, pa su muslimani malaksali zbog otežanog kretanja, i šejtan je to iskoristio da unese nemir u srca vjernika došaptavajući im: „Eto vi tvrdite da ste Allahovi štićenici i da je među vama njegov Poslanik, a.s., a mušrici su vam vodu uzeli."

Tada je Allah, dž.š., spustio obilnu kišu, čime je osvježio vjernike; njome su se očistili, njome je odstranio šejtansko uznemiravanje. Kiša je, naime, ohladila i učvrstila pustinjski pijesak što je olakšalo kretanje muslimanima, a u isto vrijeme je, Allahovom voljom, uzokovala blato nevjernicima, pa su se otežano kretali. Allahov Poslanik, a.s., stigao je sa svojim sljedbenicima do mušrika, a Allah, dž.š., ojačao je Poslanika, a.s., i vjernike s jednom hiljadom meleka koji su bili u dva krila podijeljeni, u jednom krilu pet stotina meleka pod vođstvom Džibrila, a.s., a u drugom pet stotina meleka pod vođstvom Mikaila, a.s. Iblis prokleti došao je sa svojim porodom i svojom vojskom u liku ljudi iz plemena Benu Muddeledž, Iblis je bio u liku Surake ibn Malika ibn Džu'šema, pa je rekao mušricima: „Niko vas danas neće pobijediti, doista sam ja vaš saveznik."

Međutim, Iblis prokleti pobjegao je iz Bitke kada je ugledao Džibrila, a.s., i meleke kako silaze, a Džibril, a.s., uputio se ka Iblisu prokletom, pa kada je Iblis vidio da ide prema njemu, istrgnuo je svoju ruku, koja mu je bila u ruci jednog mušrika, i dao se u bijeg zajedno sa svojom vojskom, a mušrik

koji ga je držao za ruku reče mu: „O Suraka, zar nisi tvrdio da si nam saveznik!"

A Iblis je rekao: „Doista se ja bojim Allaha, a Allah žestoko kažnjava."[248]

Zaista je slagao Allahov neprijatelj: da se on istinski prepao Allaha, dž.š., pokajao bi se zbog svog grijeha i neposlušnosti.

A Allah, dž.š., govoreći o Iblisu kada je prisustovao Bici pa pobjegao kada je vidio meleke, kaže:

„I kada im je šejtan kao lijepe njihove postupke predstavio i rekao: 'Niko vas danas ne može pobijediti, i ja sam vaš zaštitnik!', onda je on, kada su se dva protivnička tabora sukobila, natrag uzmaknuo, i rekao: 'Ja nemam ništa s vama, ja vidim ono što vi ne vidite, i ja se bojim Allaha, jer Allah strašno kažnjava.'"[249]

A o Bici na Bedru govori se u Kur'anu:

„I kada vam je Allah obećao da će vaša biti jedna od dvije skupine, a vi ste više voljeli da vam padne šaka ona koja nije naoružana – Allah je htio da riječima Svojim istinu utvrdi i nevjernike u korijenu istrijebi, da istinu utvrdi i neistinu uništi, makar to ne bilo mnogobošcima po volji. I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili; On vam se odazvao: 'Poslat ću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugim dolaziti.' Allah je to zato učinio da bi vas obradovao i da bi se time srca vaša umirila; a pobjeda je samo od Allaha – Allah je zaista silan i mudar; kad je On učinio da se radi sigurnosti svoje u san zavedete i s neba vam kišu spustio da bi vas njome očistio i da bi od vas šejtanovo uznemiravanje odstranio i da bi srca vaša jakim učinio i njome korake učvrstio. Kada je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: 'Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju!' U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih vi po šijama udarite, i udarite ih po prsti-

---

248 *Bidaja ven nihaja*, Ibn Kesir.

249 El-Enfel, 48.

ma. Zato što se suprotstavljaju Allahu i Poslaniku Njegovu; a onoga ko se suprotstavlja Allahu i Poslaniku Njegovu, Allah će zaista strašno kazniti.“[250];

i u ajetima:

„Vi njih niste ubijali nego Allah; i ti nisi bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio, da bi vjernike lijepom kušnjom iskušao, Allah zaista sve čuje i sve zna. Tako vam je to bilo, i da bi Allah lukavstva nevjernika oslabio. Ako ste se molili da pobijedite, pa, došla vam je, eto, *pobjeda*! A da se prođete, bolje bi vam bilo! I ako se ponovo vratite, Mi ćemo se ponovo vratiti, i nimalo vam neće koristiti tabor vaš, ma koliko brojan bio, jer je Allah na strani vjernika.“[251]

Tako je Allah, dž.š., Svemoćni pomogao Svog Poslanika, a.s., i vjernike velikom pobjedom šaljući svoju vojsku i Džibrila, a.s., kao što se to ponovilo u mnogim situacijama i na mnogim mjestima u vrijeme Poslanika, a.s.

250 El-Enfel, 7-13.

251 El-Enfel, 17-19.

DŽIBRIL, A.S., I OSUJEĆIVANJE JEVREJSKOG POKUŠAJA UBISTVA ALLAHOVOG POSLANIKA, A.S.

Nakon Bitke na Uhudu Jevreji, koji su bili stanovnici medinskog područja, usudili su se krenuti protiv muslimana, pa su počeli ostvarivati kontakte s munaficima i mušricima iz Meke potajno pripremajući rat protiv Poslanika, a.s., ali Poslanik, a.s., je sve to podnosio jer je imao ratificiran ugovor s njima od dana kad je stigao u Medinu.

Zaputio se Allahov Poslanik, a.s., sa skupinom svojih ashaba Jevrejima iz plemena Benu Nadir da se nagodi s njima o pitanju da ga pomognu pri plaćanju krvarine zbog dva ubijena čovjeka iz plemena Benu Kelb koje je ubio Amr ibn Umejja ed-Dameri greškom, a tačke ugovora su to nalagale od njih, pa kada je to zatražio, rekli su: „Učinit ćemo, o Ebu Kasime, sjedi ovdje dok to završimo."

Allahov Poslanik, a.s., sjeo je uz jedan zid pored jedne od njihovih kuća čekajući da ispune ono što su mu obećali, a s njim su bili Ebu Bekr, Omer, Alija i još nekoliko ashaba, r.a.

Ali nakon što su se odvojili od njega, šejtan je Jevrejima došapnuo i navratio ih, pa su rekli jedni drugima: „Ko će od vas uzeti ovaj kamen pa se popeti i baciti ga na njegovu glavu razbivši je njime?!"

Javi se Amr ibn Džehaš i reče: „Ja ću to učiniti."

Ali, njihov vođa Selam ibn Mušekim reče: „Ne činite, tako mi Allaha, on će doista biti obaviješten o onom što vi kujete."

Ipak su nakon tog upozorenja ustrajali u svojim hrđavim i podlim namjerama jer su oni inače skloni spletkama i prevarama i još uvijek su takvi, pa je ustao onaj koji je prihvatio taj zadatak s namjerom da ga izvrši, ali Uzvišeni Allah, dž.š., poslao je Džibrila, a.s., da upozori i upozna Poslanika, a.s., o onom što oni pripremaju, nakon čega je Poslanik, a.s., užurbano ustao i uputio se ka Medini, a da njegovi ashabi nisu primijetili kada je otišao, pa su pohitili za njim i sustigli ga kod Medine i rekli mu: „Otišao si, a da te nismo primijetili."

Onda ih je obavijestio o onom što su mu bili pripremili.

Zatim je Allahov Poslanik, a.s., poslao Jevrejima iz plemena Benu Nadir ashaba Muhammeda ibn Musejllemu, r.a., da im kaže da napuste Medinu i da ne žive s njim u njoj, te da im daje rok od deset dana, a nakon toga koga nađu, bit će pogubljen.

Ali vođa munafika Abdullah ibn Ebu Selul poslao im je izaslanika i dao garanciju da će im, ako ostanu, pružiti pomoć od dvije hiljade svojih boraca, a Allah, dž.š., kaže u Kur'anu:

„Zar ne vidiš kako licemjeri govore svojim prijateljima, sljedbenicima Knjige koji ne vjeruju: 'Ako budete protjerani, mi ćemo sigurno s vama poći i kad se bude ticalo vas, nikada se nikome nećemo pokoriti; a ako budete napadnuti, sigurno ćemo vam u pomoć priteći', a Allah je svjedok da su oni, zaista, lašci: ako bi bili protjerani, oni ne bi s njima pošli; ako bi bili napadnuti, oni im ne bi u pomoć pritekli; a ako bi im u pomoć pritekli, sigurno bi pobjegli, i oni bi bez pomoći ostali. Oni se više boje vas nego Allaha, zato što su oni ljudi nerazumni. Samo u utvrđenim gradovima ili iza zidina oni se protiv vas smiju skupno boriti. Oni su junaci u međusobnim borbama. Ti misliš da su oni složni, međutim srca su njihova razjedinjena, zato što su oni ljudi koji nemaju pameti."[252]

252 El-Hašr, 11-14.

Jevreji su odbili izaći iz svojih domova i odgovorili su: „Mi nećemo izaći, pa ti čini što hoćeš."

Poslaniku, a.s., nije preostalo ništa drugo osim da donese tekbir, a i ashabi su donijeli tekbir zatim ustali i zaputili se ka plemenu Benu Nadir i opkolili ga, a Poslanik, a.s., ostavio je kao namjesnika u svom odsustvu u Medini Ibn Ummu Mektuma.

Jevreji su se zavukli u svoje tvrđave i iz njih se branili bacajući kamenje i ispaljujući strijele, a munafici su ih izdali i nisu im se priključili, već su ih prepustili da se sami suoče sa svojom sudbinom, a najljepši primjer je dao Kur'an o tome kako slabići *ispunjavaju* svoja obećanja:

„Slični su šejtanu kad kažu čovjeku: 'Budi nevjernik!', pa kad on postane nevjernik, on onda rekne: 'Ti se mene više ne tičeš, ja se, zaista, Allaha, Gospodara svjetova, bojim!'"[253]

Opsada oko Benu Nadira nije potrajala dugo, predali su se, odložili oružje nakon šest noći, a po nekima nakon petnaest noći, jer im je Uzvišeni Allah, dž.š., ulio strah u njihova srca, kako se govori u Kur'anu:

„Allaha hvali sve što je na nebesima i što je na Zemlji. On je Silni i Mudri! On je prilikom prvog progonstva iz domova njihovih protjerao one sljedbenike Knjige koji nisu vjerovali. Vi niste mislili da će otići, a oni su mislili da će ih utvrde njihove od Allahove kazne odbraniti, ali im je Allahova kazna došla odakle se nisu nadali i On je u srca njihova strah ulio; vlastitim rukama i rukama vjernika svoje domove su rušili. Zato uzmite iz toga pouku, o vi koji ste obdareni! Da nije bio već odredio da će biti protjerani, Allah bi ih još na ovom svijetu kaznio; ali, njih na onom svijetu čeka patnja u ognju zato što su se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljali; a onoga ko se Allahu suprotstavi, Allah će, zaista, strahovito kazniti. To što ste neke palme

253 El-Hašr, 16.

posjekli ili ih, da uspravno stoje, ostavili – Allahovom voljom ste učinili, i zato da On nevjernike ponizi.“[254]

Poslali su kurira da obavijesti Poslanika, a.s., da oni žele napustiti Medinu.

Allahov Poslanik, a.s., složio se da napuste Medinu iz svojih tvrđava i da sa sobom uzmu svoju imovinu i da njima pripada ono što deve mogu nositi osim oružja.

Jevreji su se složili s time i počeli su sami skidati i izvlačiti vrata, prozore, pragove i štokove svojih kuća, stabla svojih palmi, a nakon toga su evakuisali svoju djecu i žene, a sve su to izvukli na šest stotina deva. Neki od njih otišli su u Hajber, gdje su već bili Jevreji, neki od njih su se zaputili u Šam, a dvojica od njih primila su islam. To su Jamin i Ebu Sa'd ibn Vehb. Poslaniku, a.s., pripali su njihova zemlja i imetak kao plijen s tim da on ima pravo raspolaganja njime kako želi, a nije taj plijen dijelio na pet dijelova, kako se inače dijeli ratni plijen u islamu, jer mu ga je Allah, dž.š., darovao bez borbe. Poslanik, a.s., podijelio je plijen između muhadžira, i nije ništa dao ensarijama osim dvojici zbog njihovog lošeg materijalnog stanja i siromaštva, a to su Ebu Dudžana i Sehl ibn Hanef. Iz ovog je plijena Allahov Poslanik, a.s., izdržavao svoju porodicu godinu dana, a ono što je preostalo dao je za oružje kao pripremu za borbu na Allahovom putu, a o ovom daru koji je dobio od Uzvišenog kaže se u Kur'anu:

„**A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen, darovao Polaniku Svome, nego Allah prepušta vlast poslanicima Svojim nad onima nad kojima On hoće; Allah sve može. Plijen od stanovnika sela i gradova koji Allah Poslaniku Svome daruje pripada: Allahu i Poslaniku njegovu, i bližnjim njegovim, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima – da ne bi prelazilo iz ruku u ruke bogataša vaših; ono što vam Poslanik kao na-**

254 El-Hašr, 1-5.

gradu da, to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite; i bojte se Allaha jer Allah, zaista, strahovito kažnjava.“[255]

255 El-Hašr, 6-7.

ISPUNIO JE SVOJE OBEĆANJE, POMOGAO SVOGA ROBA I PORAZIO ORTAKE SAM

Kaže Allah, dž.š., u Kur'anu:

„O vjernici, sjetite se Allahove milosti prema vama kada su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, a i vojske koje vi niste vidjeli – a Allah dobro vidi šta vi radite kad su vam došle i odozgo i odozdo, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali, tada su vjernici bili u iskušenje stvaljeni i ne mogu biti gore uznemireni.“[256]

Ovi su ajeti objavljeni u vezi s događanjima u Bici na hendeku protiv Saveznika, kada su Kurejšije opkolile svojim saveznicima iz različitih plemena Medinu, a muslimani iskopali poznati hendek oko Medine i onemogućili im ulazak.

Allah, dž.š., učinio je svojom voljom ono čime je ponizio Svog neprijatelja, porazio sve saveznike i ortake, razjedinio ih, a to je djelo ili dosjetka Neima ibn el-Ešdžeija koji je predložio da se iskopa hendek oko Medine nakon njegovog prelaska na islam. Zatim je nastupila noć u kojoj je Allah, dž.š., poslao vjetar i meleke nakon jednomjesečnog žestokog opsjedanja, pa je vjetar razarao njihove šatore i nije ostavljao nijedan lonac a da ga ne prevrne. Meleke je poslao Allah, dž.š., da ih potresaju i da u njihova srca strah uliju te da u brige zapadnu i da požure s povlačenjem poraženi u svoje domove.

Ibn Ishak spominje detalje te noći u kojoj je Allah, dž.š., porazio ortake. Huzejfa ibn el-Jeman veli: „Posmatrao sam nas dok smo bili s Allahovim Poslanikom, a.s., na hendeku, a Poslanik, a.s., klanjao je jedan dio noći, duži, zatim se okrenuo

256 El-Ahzab, 9-11.

nama i rekao: 'Ko će biti čovjek koji će ustati i vidjeti šta čine ovi oko nas, pa se vratiti? Molim Allaha, dž.š., da bude moj drug u Džennetu.'"

Huzejfa, dalje, pripovijeda: „Nije niko ustao zbog straha, studeni i hladnoće, a pošto niko nije ustao, pozvao me je, i nije mi ništa preostalo osim da ustanem jer me je zovnuo.

Tada mi je rekao: 'O Huzejfa, idi i uvuci se među njih, pa vidi šta čine i ne poduzimaj ništa dok nam ne dođeš.'"

Rekao je Huzejfa: „Ja sam otišao i uvukao se među njih, a Allahova vojska i vjetar čine s njima ono što čine, ne može im se skrasiti ni lonac, niti vatra, niti građevina, a Ebu Sufjan ustade i reče: 'O skupino Kurejšija, neka svako od vas provjeri onog do sebe.'

Ja sam uzeo za ruku onog do sebe i preduhitrivši ga upitao: 'Ko si ti?'

Rekao mi je: 'Taj i taj.'

Zatim je Ebu Sufjan rekao: 'O skupino Kurejšija, tako mi Boga, doista niste osvanuli u sigurnoj kući, naši konji i deve su uništeni, a izdali su nas Jevreji iz plemena Benu Kurejza i o njima smo saznali ono što su prikrivali. Primijetili smo, zbog žestine vjetra, kao što vidite, da nam se ni lonac zadržati ne može, niti vatra upaliti, niti građevina potrajati, pa idite jer i ja idem.'

Zatim se popeo na svoju devu koja je svezana, pa je sjeo na nju, udario je pa je poskočila na tri noge i nije je odvezao sve dok nije ustala potpuno, a da mi Poslanik nije rekao da ništa ne činim dok mu ne dođem, ubio bih ga strijelom."

Rekao je Huzejfa: „Ja sam se vratio Allahovom Poslaniku, a.s., a on je klanjao u svom vunenom ogrtaču, i kada me je vidio uvukao me je do svojih nogu i prebacio preko mene dio svog ogrtača, zatim je učinio ruku i pao na sedždu a ja sam,

doista, bio u njemu. Kada je predao selam, ja sam mu prenio vijest."

U drugom predanju Huzejfa kaže: „Kada sam se zaputio Poslaniku, a.s., i kada sam bio na pola puta, ili tako otprilike, kad ispred mene oko dvadeset konjanika, pa mi rekoše: 'Obavijesti svog druga da mu je Allah, dž.š., dovoljan.'"

Rekao je dalje Huzejfa: „Vratio sam se Allahovom Poslaniku, a.s., a on je ogrnut plaštom klanjao. Tako mi Allaha, dž.š., ništa me drugo nije vratilo osim hladnoće, i počeo sam se tresti, pa mi je Allahov, Poslanik, a.s., dao znak, a ja sam mu prenio vijest, prenio sam mu da sam ih ostavio kako odlaze."[257]

Tako je Allah, dž.š., vjernike poštedio borbe, a ti ljudi koje je vidio Huzejfa bili su meleki koje je Allah, dž.š., poslao da skinu opsadu i da presude mušricima.

257 Pogledaj: *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira.

DA NISI ODLOŽIO ORUŽJE, ALLAHOV POSLANIČE?

Ibn Ishak, Allah mu se smilovao, veli: „Kada je osvanuo, Allahov Poslanik, a.s., nakon prestanka opsade napustio je hendek vraćajući se u Medinu, a muslimani su odložili svoje oružje i kada je nastupilo podne, došao je Džibril, a.s., kod Allahovog Poslanika, a.s., kako mi je ispričao Ez-Zehri, s turbanom na glavi od brokata[258] na mazgi koja je bila osedlana ogrtačem od svile, pa je Poslaniku, a.s., rekao: 'Da nisi odložio oružje, Allahov Poslaniče???'

Zatim je nastavio Džibril: 'Meleki nisu odložili još oružje niti su se vratili, već traže neprijatelja. Allah ti naređuje da kreneš ka Benu Kurejzi, a doista i ja idem njima pa ću ih potresti.'

Allahov Poslanik, a s., naredio je svom glasniku da obznani slijedeće: 'Ko god sluša i pokorava se neka ne klanja ikindiju dok ne stigne do plemena Benu Kurejza.'"

Buhari, Allah mu se smilovao, rekao je: „Kada se Poslanik, a.s., vratio s hendeka, odložio svoje oružje i okupao se, došao mu je Džibril, a.s., i rekao: 'Ti si odložio oružje, a, tako mi Allaha, mi ga nismo odložili, pa idi njima.'

Poslanik, a.s., upitao je: 'Kome?'

Džibril je rekao: 'Ovdje', a dao je znak prema plemenu Ben Kurejza.

Zatim je Allahov Poslanik, a.s., izašao."

A Buhari prenosi od Ibn Omera, r.a., da je rekao: „Rekao nam je Allahov Poslanik, a.s., na dan borbe protiv Saveznika: 'Neka niko od vas ne klanja ikindiju dok ne stigne do plemena Benu Kurejza.'

258 Brokat je vrsta teže svile.

Tako je neke zatekla ikindija na putu, pa su jedni rekli: 'Nećemo klanjati ikindiju dok ne dođemo.' Drugi su rekli: 'Klanjat ćemo, neće biti odbijeno od nas.' Kasnije je to bilo spomenuto Poslaniku, a.s., i nije nikog prekorio zbog toga.[259]

Zatim je Poslanik, a.s., izašao i prošao pored jedne skupine koja se nalazila između njega i plemena Benu Kurejza, te im je rekao: 'Je li iko prošao pored vas?'

Oni su rekli: 'Prošao je ored nas Dihja el-Kelebi na crnobijeloj mazgi, a ispod njega je bio ogrtač od svile.

Poslanik, a.s., reče: 'To je Džibril, a.s., poslan je Benu Kurejzi da ih potrese i da ulije u njiova srca strah.'

Potom ih je Allahov Poslanik, a.s., opkolio i naredio je svojim ashabima da ga prikriju tako da samo čuje ono što oni govore, a zatim ih je pozvao: 'O vi majmuni i svinje.'

Oni su rekli: 'O Ebu Kasime, ti nikad nisi bio loš.'

Zatim ih je opsjedao Allahov Poslanik, a.s., sve dok nisu potpali pod sud Sa'da ibn Muaza, a bili su njegovi saveznici. Presudio im je da se pogube njihovi ratnici, a protjeraju njihove žene i djeca."

Tako su skonačili Jevreji iz plemena Benu Kurejza nakon njihove izdaje sporazuma koji su prekršili u toku Bitke na hendeku, a Allah, dž.š., kaže:

„Allah je nevjernike pune srdžbe odbio – nisu nimalo uspjeli – i vjernike je Allah borbe poštedio, Allah je, uistinu, moćan i silan.“[260]

---

259 Mutefekun alejhi.

260 El-Ahzab, 25.

ZATIM JE SPUSTIO SMIRENJE NA SVOG POSLANIKA, A.S., NA VJERNIKE I SPUSTIO JE VOJSKU KOJU VI NISTE VIDJELI

Dan Bitke na Hunejnu jeste jedan od prepoznatljivih dana u povijesti islama i u Poslanikovoj, a.s., siri. Bitka se odigrala nakon oslobađanja Meke, osme godine po Hidžri.

Muslimanska vojska pod vođstvom Allahovog Poslanika, a.s., sastojala se od dvanest hiljada vojnika: deset hiljada onih koji su s Poslanikom, a.s., izašli da oslobode Meku i dvije hiljade stanovnika Meke koji su primili islam nakon njenog oslobađanja.

U knjigama sire bilježi se da je muslimanska vojska na svom putu ka Hunejnu u namjeri da se bori protiv ujedinjenih plemena koja su se suprotstavila muslimanima nakon pada Meke, dva plemena, to su Havazin i Sekif, vidjela ogromni zeleni lotos, koji su nazivali medaljonom, na koji su Arapi vješali i ostavljali svoje oružje, klali i prinosili svoje žrtve, te kružili oko njega vršeći svoje obrede.

Vidjevši to, neki iz redova muslimanske vojske rekoše: „Načini i nama isto ono što oni imaju."

A Allahov Poslanik, a.s., odgovorio im je: „Allah je najveći, rekli ste, tako mi Onog u Čijoj je ruci duša Muhammedova, baš kao što je rekao Musaov narod: 'Učini nama božanstvo kao što i oni imaju božanstvo.'"

Zatim je dodao: „Vi ste narod neuk, to je samo praksa, a zaista ćete slijediti praksu onih koji su bili prije vas."

Uzimajući u obzir brojnost muslimanske vojske, neki su rekli: „Ne možemo biti pobijeđeni od malobroje skupine danas."

Pa kada je stigla muslimanska vojska do Hunejna, mušrička je vojska bila pod vođstvom Malika ibn Avfa, koji je preduhitrio muslimane i uveo svoju vojsku u dolinu po noći u klance i tjesnace i izdao im naredbu da, kad muslimanska vojska bude u prolazu, ispale mnoštvo strijela na nju, a zatim da svi kao jedan navale na njih svom snagom.

Allahov Poslanik, a.s., pripremio je vojsku ujutro, rasporedio one koji će nositi zastave, a mušrici su ih napali i snažno stisli sa svih strana, svi u isto vrijeme, nakon čega je nastupio raskol u redovima muslimana i mnogi su se dali u bijeg ne čekajući i ne osvrćući se na druge, i na taj su način bili na rubu poraza. Allahov Poslanik, a.s., priključio se desnom krilu svoje vojske govoreći: „O ljudi, priključite se meni, ja sam Allahov Poslanik, ja sam Muhammed sin Abdullahov."

Niko nije ostao s njim u ovoj teškoj poziciji osim malog broja muhadžira i nekoliko članova njegove porodice.

A Allah, dž.š., poslao je u pomoć meleke da se bore zajedno s Njegovim Poslanikom, a.s., i onima koji su se držali i opirali zajedno s njim, pa je usmjerio svoju mazgu, koju je jahao, prema nevjernicima govoreći:

„Ja sam vjerovjesnik, a ne laž."

„Ja sam sin Abdulmutalibov."

Ebu Sufjan ibn Haris držao je za uzde mazgu, a Poslanikov, a.s., amidža držao ju je za sedlo, te su je tako njih dvojica zadržala je da ne ide dalje, a Poslanik, a.s., sišao je s nje i zatražio pomoć od svog Gospodara govoreći: „O Gospodaru, spusti nam Svoju pomoć."

Zatim je naredio Abbasu, koji je imao prodoran i jak glas, da pozove ashabe pa je povikao: „Gdje su to svjedoci Semure[261]?!“

Oni odgovoriše: „Odazivamo ti se, odazivamo ti se.“

A Abbas je za ovo rekao: „Tako mi Allaha, doista, kao da sam u njima probudio naklonost i suosjećanje, kada su čuli moj glas poput naklonosti i suosjećanja koje budi krava svojim rikanjem kod svojih potomaka.“

Tako se oko Poslanika, a.s., okupila stotina ljudi. Oni se okrenuše prema neprijatelju i dotle su se s njime borili, a pridruživale su im se i druge muslimanske jedinice i čete, jedna iza druge.

Bitka se rasplamsala, a bjegunci iz muslimanskih redova vratili su se i priključili u borbu.

Allahov poslanik, a.s., zahvatio je svojom rukom jednu šaku pijeska i bacio je prema mušricima govoreći: „Lica vam se izobličila.“

Nije prošlo više od nekoliko sahata do poraza mušrika, nakon što je Allahov Poslanik, a.s., bacio šaku pijeska. Pretrpjeli su veliki poraz Allahovi neprijatelji i to Allahovom voljom i određenjem.

O pomoći i silasku meleka u Bici na Hunejnu prenosi nam Džubejr ibn Mut'im, r.a., riječima: „Doista sam bio s Allahovim Poslanikom, a.s., na dan Bitke na Hunejnu, i dok su se ljudi borili, ugledao sam nešto poput crnog ogrtača kako se spušta s neba, i tako je palo između nas i mušrika, kad najednom mravi rasuti svuda ispuniše dolinu, i nije to moglo biti ništa drugo osim poraz nevjernika, a nismo ni sumnjali da su to meleki.“[262]

261 Drvo pod kojim su dali prisegu ashabi Poslaniku, a.s., na dan Bitke na Hudejbiji.

262 Prenosi ga Bejheki, a spominje ga Ibn Kesir u svom djelu *Bidaja ven nihaja*.

Također u Kur'anu se spominju meleki koji su prisustovali Bitki na Hunejnu:

„Allah vas je na mnogim bojištima pomogao, a i onog dana na Hunejnu, kada vas je mnoštvo vaše zanijelo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali. Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike milost Svoju spustio, i vojske, koje vi niste vidjeli, poslao i one koji nisu vjerovali na muke stavio; i to je bila kazna za nevjernike. Allah je poslije toga onome kome je htio oprostio, a Allah prašta i samilostan je.“[263]

263 Et-Tevba, 25-27.

SUSRETI ASHABA, R.A., S DŽIBRILOM, A.S., I ČASNIM MELEKIMA

- *Prisustvo meleka dženazi Sa'da ibn Muaza, r. a., i Džibrilov izvještaj o njegovoj smrti*
- *Ashabi, r.a., gledaju Džibrila, a.s., s Vjerovjesnikom, a.s.*
- *Džibril, a.s., donosi radosne vijesti o Džennetu hazreti Hatidži, r.a., majki pravovjernih*
- *Doista plačem zbog prekida vijesti s neba*
- *Meleki i silazak Isaa, a.s., sina Merjeminog pred Sudnji dan*
- *Meleki sprečavaju Dedžala od ulaska u Meku i Medinu*
- *Džibril, a.s., noćno putovanje i Miradž*

PRISUSTVO MELEKA DŽENAZI SA'DA IBN MUAZA, R.A., I DŽIBRILOV IZVJEŠTAJ O NJEGOVOJ SMRTI

Pogodila je strijela Sa'da ibn Muaza koju je ispalio Hiban ibn el-Urka i zabila se u venu na njegovoj ruci, i to se dogodilo u periodu opsade Medine, kada se odvijala Bitka na Hendeku. Liječen je kauterizacijom, i njegova je rana bila prilično sanirana. Sa'd je molio dragog Allaha, dž.š., da ga ne usmrti dok se njegove oči ne smire zbog Jevreja iz plemena Benu Kurejza koji su prekinuli sporazum koji je bio ratificiran između njih i Allahovog Poslanika, a.s., i koji su se priključili združenim saveznim snagama na Hendeku protiv muslimana.

Pa kada je Allah, dž.š., porazio saveznike i kada su se povukli iz opsade oko Medine, a Jevreji pogazili svoju riječ i ukaljali svoju čast, te kada je došla Allahova naredba Njegovom Poslaniku, a.s., da krene u borbu protiv njih i kada su im došli Allahov Poslanik, a.s., i muslimani i opsjedali ih sve dok nisu potpali pod njegovu vlast i sud, pa da im presudi onako kako Allah, dž.š., želi – prepustio je sud nad njima poglavaru plemena Evs, inače njihovom savezniku iz perioda džahilijeta, Sa'du ibn Muazu, r.a., pa su se složili s tim i bili zadovoljni.

U to vrijeme je Sa'd ibn Muaz bolovao od rane koja je bila zatvorena, ali nije bila zarasla. On se nalazio u šatoru koji je bio postavljen u Poslanikovoj, a.s., džamiji. Doveli su Sa'da na magarcu, i kada se primakao Poslanikovom, a.s., šatoru Poslanik, a.s., naredio je prisutnim ashabima da ustanu iz poštova-

nja prema njemu i njegovoj bolesti, dok ne presudi Jevrejima iz plemena Benu Kurejza.

A njegova presuda bila je da se pogube njihovi ljudi, protjeraju žene i djeca, a njihov imetak da bude ratni plijen muslimanima.

Na to mu je Allahov Poslanik, a.s., rekao: „*Presudio si im po Allahovom zakonu i zakonu Njegovog Poslanika.*“[264]

Zatim je Sa'd uputio dovu Allahu, dž.š., riječima: „O Gospodaru, ako si Svom Poslaniku ostavio još nešto od rata s Kurejšijama, ostavi i mene da ratujem, a ako si prekinuo rat između njega i njih, pa uzmi me Sebi.“

Njegova se rana ponovo otvorila, vratio se u svoj šator u kojem je inače liječen, a zatim je preselio kao šehid.

Ibn Ishak, Allah mu se smilovao, prenosi: „Džibril, a.s., došao je Allahovom Poslaniku, a.s., kada je uzeta duša Sa'du ibn Muazu oko polovine noći s turbanom od svile na glavi, pa mu je rekao: „O Muhammede, ko je ovaj umrli kome su otvorena vrata neba, zbog čega se potresao Arš.“

Allahov Poslanik, a.s., ustade oblačeći svoju odjeću i uputi se Sa'du, r.a., pa ga zateče mrtvog.

A Bejheki u *Delailu* kaže: „Došao je Džibril, a.s., Allahovom Poslaniku, a.s., pa mu reče: 'Ko je ovaj dobri rob koji je umro? Otvorila su mu se vrata neba, i Arš se zbog njega pokrenuo.'

Zatim je izašao Allahov Poslanik, a.s., i vidio kako upravo ukopavaju Sa'da ibn Muaza, r.a., pa je sjeo pored njegovog kabura. I dok je sjedio, izgovorio je dva puta: 'Subhanallah', pa su i ostali izgovorili isto za njim.

Zatim je izgovorio dva puta: 'Allahu ekber', pa su opet za njim to ponovili prisutni.

---

264 Pogledaj: *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira.

Allahov Poslanik, a.s., reče: 'Začudio sam se zbog ovog dobrog roba, pritisnut je bio u kaburu do ovog trena, pa je oslobođen.'"[265]

U rivajetu od Ahmeda i Nesaija, prenosi se od Džabira ibn Abdullaha da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, a.s., o Sa'du na dan kada je umro dok je bio ukopavan: 'Neka je hvaljen Allah zbog ovog dobrog zbog koga se Arš Milostivog pomakao i kome su se otvorila vrata neba; bio je pritisnut pa ga je Allah oslobodio.'"

Također je rekao Allahov Poslanik u vezi sa Sa'dom ibn Muazom: „Spustilo se zbog smrti Sa'da ibn Muaza sedamdeset hiljada meleka koji nikad prije nisu kročili na Zemlju."

A Ibn Omer, r.a., veli: „Potreslo se Allahovo prijestolje iz ljubavi Allaha, dž.š., zbog susreta sa Sa'dom ibn Muazom."

Od Enesa, r.a., prenosi se sljedeće: „Kada je pronesena dženaza Sa'da ibn Muaza, rekli su licemjeri: 'Kako je samo mala njegova dženaza', a to je zbog njegove presude plemenu Benu Kurejza. O tome su pitali Allahovog Poslanika, a.s., pa je odgovorio: 'Ne, već su njega meleki nosili.'"[266]

---

265 Prenosi ga Bejheki od Džabira ibn Abdullaha, r.a., a spominje ga i Ibn Kesir u djelu *Bidaja ven nihaja*.

266 Prenosi ga Bizar, pogledaj djelo: *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira.

ASHABI, R.A., GLEDAJU DŽIBRILA, A.S., S VJEROVJESNIKOM, A.S.

Postigla je hazreti Hatidža, kći Huvejlidova, majka pravovjernih, prva žena Allahovog Poslanika, a.s., visok položaj kod Allaha, dž.š. Allah, dž.š., je njoj poslao selam i radosne vijesti o ulasku u Džennet.

Došao je Džibril, a.s., kod Allahovog Poslanika, a.s., pa mu rekao: „Prenesi Hatidži selam od Allaha, i od mene selam, i obraduj je kućom u Džennetu od bisera u kojoj neće biti buke niti poteškoće."

Odgovorila je: „Doista je Allah Mir, i nek je mir s Džibrilom, i nek je s tobom Allahov mir, Njegova milost i Njegov blagoslov."[267]

To je bila njena nagrada zbog njenih dobrih djela. Naime, ona je pomagala Allahovog Poslanika, a.s., i u svemu mu vjerovala, i bila je među prvim muslimanima i muslimankama. Potpomagala ga je svojim imetkom, priuštila mu je rahatluk u kući, pa ju je Allah, dž.š., nagradio boljom kućom gore spomenutom u Džennetu.

A Allahov Poslanik, a.s., spomenuo je nju kao jednu od najboljih žena, stanovnica Dženneta, pa kaže:

„Najbolje žene, stanovnice Dženneta su: Hatidža bint Huvejlid, Fatima bint Muhammed, Merjema bint Imran i Asja bint Muzahim, žena faraonova."[268]

---

267 *Sahihul-Buhari*

268 Prenose ga Ahmed u *Musnedu*, i Hakim, koji kaže da je vjerodostojan, a odobrava ga i Zehebi.

HARIS IBN NU'MAN SUSREĆE DŽIBRILA, A.S., DVA PUTA

On je bio jedan od vrlih ashaba koji su vidjeli Džibrila, a.s., u ljudskom obliku. Ime mu je Haris ibn Nu'man, ensarija, koji nam prenosi taj slučaj, pa kaže:

„U svom životu vidio sam Džibrila, a.s., dva puta; jedanput kod Surejna[269], kada je Allahov Poslanik, a.s., krenuo prema Benu Kurejzi. Prošao je pored nas u liku Dihje, jednog od ashaba, naredio nam je da uzmemo oružje; a drugi put na mjestu gdje su obavljane dženaze kada smo se vratili s Hunejna. Prošao sam, a on je razgovarao s Vjerovjesnikom, a.s., pa nisam zato nazvao selam.

Džibril upita: 'Ko je ovo, o Muhammede?'

Odgovorio mu je: 'Haris ibn Nu'man.'

Zatim je rekao: 'Doista je on jedan od one stotine strpljivih na dan Hunejna za koje je Allah preuzeo na Sebe da će ih opskrbiti u Džennetu, i da je nazvao selam zasigurno bismo mu odgovorili.'"

A Ahmed prenosi u *Musnedu* da Haris kaže:

„Prošao sam pored Allahovog Poslanika, a.s., a s njim je sjedio Džibril, a.s., pa sam mu nazvao selam a zatim mi je uzvraćeno na njega, pa kada sam se vratio, Vjerovjesnik, a.s., okrenuo se i rekao: 'Jesi li vidio onog što je bio sa mnom?'

Rekao sam: 'Da.'

On je rekao: 'To je bio Džibril i uzvratio ti je selam.'"

269 Mjesto kod Medine.

DOISTA PLAČEM ZBOG PREKIDA VIJESTI S NEBA

Ummu Ejmen, r.a., dadilja Poslanikova, a.s., žena Zejda ibn Harisa, r.a., i majka ashaba Usame ibn Zejda, r.a., uživala je veliki ugled kod Vjerovjesnika, a.s., i njegovih vrijednih drugova. Jedan od pravednih halifa Ebu Bekr es-Siddik, r.a., posjećivao ju je nakon preseljenja Allahovog Poslanika, a.s., u većem društvu.

Muslim prenosi u svom *Sahihu* da je Ebu Bekr, r.a., rekao Omeru, r.a.: „Navedeni smo pored Ummu Ejmen, hajdemo je posjetiti kao što je nju Poslanik, a.s., posjećivao."

Kada ih je ugledala, zaplakala je.

On joj je rekao: „Zašto plačeš?"

Odgovori: „Ne plačem ja zato što ne znam da je Allahov Poslanik, a.s., otišao u bolje od onog u čemu je bio, već plačem zbog vijesti s neba koje su nam prestale dolaziti."

Tim svojim riječima ona ih je duboko dirnula, te su počeli plakati zajedno s njom.

U drugom predanju stoji: „Ja doista plačem zbog vijesti s neba koje su nam dolazile nanovo svakog dana i noći, pa su prestale i uzdigle se, pa zbog toga plačem", pa su i ljudi bili oduševljeni njenim riječima.[270]

Ovo nam dovoljno govori koliko je duboko bilo razumijevanje ove velike žene muslimanke i koliko je poimala i cijenila Objavu, da je zbog njenog prekida puštala suze, a kako i ne bi kad je ona bila dadilja Allahovog Miljenika, a.s.

---

270 Pogledaj: *Bidaja ven nihaja* od Ibn Kesira.

MUHAMMED IBN MESLEMA I NJEGOV SUSRET S DŽIBRILOM, A.S.

Spominje imam Ez-Zehebi, Allah mu se smilovao, u svom djelu *Sijeru e'lamil-nubelai* od Muhammeda ibn Mesleme, r.a., da je rekao: „Prolazio sam, kad ono Poslanik, a.s., na Saffi, drži svoju ruku na ruci nekog čovjeka, pa sam otišao do njega, a on mi reče: 'Šta te je spriječilo da nazoveš selam?'

Rekao sam: 'O Allahov Poslaniče, činio si s ovim čovjekom nešto što nisi činio ni s kim prije, pa mi je bilo mrsko prekinuti tvoj razgovor, a ko je to bio, o Allahov Poslaniče?'

Allahov Poslanik, a.s., reče: 'Džibril, i on mi je rekao: 'Ovo je Muhammed ibn Meslema, nije nas poselamio, a da je nazvao selam, sigurno bismo mu uzvratili selamom."

Rekao sam: 'A o čemu ti je govorio, o Allahov Poslaniče?'

Rekao je: 'Neprestano mi je oporučivao da čuvam komšiju, tako da sam pomislio da mi naređuje da ga učinim nasljednikom."“

Ovo je bila prilika u kojoj je ovaj vrijedni i iskreni ashab vidio Džibrila u ljudskom obliku.

UMMU SELEMA, R.A., I NJEN SUSRET S DŽIBRILOM, A.S.

Od onih koji su vidjeli Džibrila, a.s., u ljudskom obliku, a u liku ashaba Dihje el-Kelebija jeste i hazreti Ummu Selema, r.a., majka pravovjernih i jedna od žena Poslanika, a.s.

Od Usame ibn Harisa, r.a., prenosi se da je Džibril, a.s., došao kod Vjerovjesnika, a.s., a kod njega je bila Ummu Selema, pa mu je počeo govoriti, a zatim je ustao.

Tada je Vjerovjesnik, a.s., upitao Ummu Selemu: „Ko je ovo?"

Rekla je: „Ovo je Dihja."

Također je rekla Ummu Selema: „Tako mi Allaha, nisam ni pomislila ništa drugo osim da je to on (Dihja) sve dok nisam čula pripovijedanje Allahovog Vjerovjesnika, a.s., koje mu je saopćio Džibril, a.s."[271]

271 Mutefekun alejhi.

DŽIBRIL, A.S., OBNAVLJA KUR'AN S ALLAHOVIM POSLANIKOM, A.S., SVAKE GODINE

Od hazreti Aiše, r.a., prenosi se da je rekla:

„Bile smo, doista, mi, Poslanikove, a.s., žene, kod njega zajedno, i nijedna nije otišla iz našeg društva, kad se ispred nas pojavi Fatima, r.a., idući. Tako mi Allaha, njen hod se nije ništa razlikovao od hoda Poslanikovog, a.s. Kad je nju ugledao, poželio joj je dobrodošlicu i rekao: 'Dobro došla, o kćeri moja.'

Zatim je nju postavio da sjedi s njegove desne ili lijeve strane, a potom joj je neku tajnu povjerio, govoreći joj tihim glasom, pa se žestoko rasplakala. Kada je vidio njenu tugu, ponovo joj je neku tajnu otkrio, a ona se poče smijati.

Ja sam joj rekla: 'Izdvojio te Poslanik, a.s., između svih njegovih žena povjerivši ti tajnu, a ti zatim plačeš.'

A kada je Poslanik, a.s., otišao, pitala sam je šta joj je povjerio.

Rekla je: 'Ne bih, zasigurno, nikad otkrila tajnu Allahovog Poslanika, a.s.'

A kada je umro, rekla sam joj: 'Odlučila sam da ti od svog imetka dam jedan dio ako me obavijestiš.'

Rekla je: 'Što se tiče sada, pa može.'

Ona me je obavijestila rekavši: 'Kada mi je prvi put povjerio tajnu, doista me je obavijestio da je Džibril, a.s., s njim učio Kur'an svake godine jedanput, a da je ove godine to učinio dva puta, te da ne vidi ništa drugo osim da mu se smrtni

čas primakao, rekavši: 'Boj se Allaha i budi strpljiva, pa doista sam ja tebi divan predak.'

Ja sam plakala onako kako si me vidjela, a kada je on vidio moju žalost, ponovo mi se povjerio i rekaoo: 'O Fatima, zar nisi zadovoljna da budeš gospođa nad ženama svih vjernika ili gospođa ovog ummeta?'"[272]

Hazreti Fatima preselila je na ahiret oko šest mjeseci nakon što je preselio njen otac Allahov Poslanik, a.s., i ona je bila prvi član njegove porodice koji mu se pridružio na istinskom svijetu, i to je bio razlog njenog smijeha i sreće kada joj je to nagovijestio.

Neka je Allah, dž.š., zadovoljan njima i neka oni budu zadovoljni Njime.

---

272 *Sahihul-Buhari.*

MELEKI I SILAZAK ISAA, A.S., SINA MERJEMINOG, PRED SUDNJI DAN

Nakon pojave lažnog mesije Dedžala, koji tvrdi da je on očekivani mesija koga čekaju Jevreji i koji će sijati nered na Zemlji četrdeset dana, kada će smutnja u tom periodu biti velika, Allah, dž.š., dozvolit će silazak Isau, a.s., sinu Merjeminom, na Zemlju kako bi ubio Dedžala koji se izdaje i predstavlja Njegovim atributom i ličnošću.

Ibn Kesir veli: „Ovo je najpoznatije mjesto kada je riječ o mjestu silaska Isaa, a.s., a to je bijela istočna munara kod Damaska, a u nekim knjigama sam vidio da će sići na bijelu munaru istočno od Damaške džamije, pa možda je ovo ispravno."

Dodajem: nema u Damasku munare koja je poznata pod nazivom *istočna,* osim one pored Emevijske džamije u Damasku s njene istočne strane, i ovo drugo je ispravnije jer će on sići, a namaz će biti uspostavljen i ikamet proučen pa će mu reći imam tadašnjih muslimana: „O Isa, predvodi nas."

On će reći: „Predvodi nas ti, tebi je ikamet proučen."

A u drugom rivajetu stoji: „Vi jedni druge, između sebe, predvodite, to je počast od Allaha, dž.š., ovom ummetu."

Silazak Isaa, a.s., desit će se tako što će on sići držeći se za krila dva meleka, a iz toga naziremo da su meleki glavni akteri kada je riječ o sponi između neba i Zemlje; dokaz za to jeste predanje koje nam predočava Muslim u svojoj zbirci:

„Dok on bude tako radio Allah će poslati Mesiha, sina Merjemina, a.s., pa će sići na bijelu munaru, na istočnoj strani Damaska, između dvije žuto-bijele munare, a ruke će držati na krilima dva meleka. Kada pogne svoju glavu, kapi vode će mu kapati, a kad je digne, onda će mu teći kao zrna bisera. Koji god kafir osjeti njegov dah, neće ostati živ. Njegov će dah dosezati dokle doseže njegov pogled. Tada će tražiti Dedžala dok ga ne nađe na vratima Ludda, gdje će ga ubiti. Poslije toga doći će Isa, a.s., ljudima koje je Allah sačuvao od Dedžala, pa će im potrati njihova lica i saopćit će im njihove deredže u Džennetu."

Hadisa o Dedžalu, Mehdiju i Isau, a.s., sinu Merjeminom, ima mnogo iako ih neki novotari poriču. Oni su mnoge hadise iz Buharijeve i Muslimove zbirke porekli, također, pozivajući se na to da su u sukobu s razumom i na to da se hadisi s pojedinačnim predanjem (ahad)[273] ne mogu koristiti kao dokaz. Njima ćemo navesti i citirati ovaj hadis koji se ubraja u dokaze poslanstva, a u kojem Allahov Poslanik, a.s., veli: „Doista će se nakon vas pojaviti narod koji će poricati kamenovanje, Dedžala, šefaat, kaznu u kaburu i izlazak iz Vatre nekih ljudi nakon što u njoj budu gorjeli."[274]

Takvi su se već pojavili i zanijekali ono što je došlo u hadisu Allahovog Poslanika, a.s., i kažu da kamenovanje nije spomenuto u Kur'anu, i ne vjeruju u hadise koji govore o kamenovanju. Ne vjeruju u Dedžala, i kažu da i on nije spomenut u Kur'anu i niječu hadise koji nagovještavaju njegov dolazak. Niječu Poslanikov, a.s., šefaat jer nije spomenut u Kur'anu, a hadise u kojima je spomenut ostavljaju iza svojih leđa i niječu kaznu u kaburu. Pojavili su se takvi i ispunile su se gore navedene riječi Allahovog Poslanika, a.s., a mi koji vjerujemo i u

273 Mu'tezile su oni koji tvrde da se ahad predanje ne može koristiti kao dokaz, a za njima su se poveli Muhammed Abduhu i Muhammed Šiltut, te neki njihovi učenjaci.

274 Prenosi ga Ahmed u svom *Musnedu*, a Ahmed ibn Šakir, Allah mu se smilovao, kaže za ovaj hadis da mu je lanac prenosilaca ispravan.

Kur'an i u sunnet kao dva osnovna izvora kažemo: „Istinu si rekao, o Allahov Poslaniče, neka je na tebe Allahov blagoslov i mir."

MELEKI SPREČAVAJU DEDŽALA OD ULASKA U MEKU I MEDINU

Dedžal spada u najgora Allahova stvorenja, i njegova je smutnja najjača smutnja koja će se zbiti na licu Zemlje. On će obići cijelu Zemlju i neće nijedno mjesto poštedjeti a da ga ne posjeti u periodu od četrdeset dana, ali će biti spriječen da uđe u časnu Meku i Medinu, a po nekim predanjima, i u Sveti hram u Jerusalemu.

Događaju koji je doživio Temim ed-Dari i prenio Allahovom Poslaniku, a.s., a koji je poznat kao hadis o Džesasi, prenosi Muslim u svojoj zbirci, pa kaže u jednom dijelu: „Neću ostaviti nijedno mjesto, a da ga ne posjetim u četrdeset dana."

Međutim, Dedžal ne može ući u Meku i Medinu, a to se spominje u hadisu koji bilježi Muslim od Fatime bint Kajs, r.a., gdje stoji da je Dedžal rekao: „Ja ću izaći i kretati se Zemljom i neću nijedno naseljeno mjesto ostaviti, a da u njeg ne uđem u periodu od četrdeset noći osim Meke i Medine, ta su mi dva grada zabranjena i kad god poželim da uđem u jedan od njih, dočeka me melek ispred mene u čijoj je ruci spremna i isukana sablja goneći me od njega, a na svim njihovim prilazima nalaze se meleki koji ih čuvaju."[275]

U drugom predanju od Džunade ibn Umejje el-Ezdija prenosi se da je rekao: „Otišao sam s jednim od ensarija kod jednog od Poslanikovih, a.s., drugova, pa smo mu rekli: 'Pričaj nam nešto od onog što si čuo da Allahov Poslanik, a.s., spo-

275 *Sahihul-Muslim.*

minje o Dedžalu', pa je, između ostalog što nam je pričao, o Dedžalu rekao: 'Provest će na Zemlji četrdeset jutara i dospjet će na sve strane, a neće prilaziti nijednom od četiri hrama: Časnom hramu u Meki, Poslanikovoj, a.s., džamiji u Medini, Hramu Tur i Mesdžidul-Aksau.'"

A Poslanik, a.s., u hadisu koji bilježi Buhari kaže: „Nema nijednog grada, a da u nj neće kročiti Dedžal, osim Meke i Medine. Nema nijednog od njihovih prilaza, a da ga na njemu meleki u safovima ne čuvaju, Medina će se tri puta toliko snažno zatresti, da će Allah iz nje protjerati svakog nevjernika i munafika."

JA SAM DŽIBRIL, OVO JE MIKAIL, PA PODIGNI GLAVU SVOJU

Buhari prenosi u svom *Sahihu* od Semure ibn Džunduba, r.a., da je rekao: „Kada bi Allahov Poslanik, a.s., završio namaz, okrenuo bi se prema nama i upitao: 'Ko je od vas nešto sanjao ove noći? Ako je neko od vas nešto sanjao, neka nam to ispriča i neka kaže: 'Mašallah."

Jednog dana upita nas: 'Je li iko od vas išta sanjao?'

Rekao sam: 'Ne'

Rekao je: 'Ali ja sam sanjao ove noći dva čovjeka koja su mi došla, pa su me uzela za ruku i odvela me u svetu zemlju, kad ono čovjek sjedi, a drugi stoji u čijoj su ruci čengele od željeza koje gura u unutrašnjost njegovih usta sa strane sve dok ne izbiju na zatiok njegove glave, zatim isto čini s druge strane njegovih usta, a ono prvo zaraste, pa se opet vrati i on čini isto s njim.

Ja sam pitao: 'Ah, šta li je ovo?'

Rekli su mi: 'Nastavi dalje', pa smo krenuli sve dok nismo stigli do čovjeka koji je ispružen na zatiok, a drugi stoji iznad njegove glave s kamenom, pa mu njime glavu razbije, i kada ga udari njime, kamen se otkotrlja, pa on ode za njim da ga uzme i ne vrati se ovome dok njegova glava ponove ne zamladi. Zatim se njegova glava ponovo vrati u pređašnje stanje, a on mu opet dođe pa ga udari.

Ja sam rekao: 'Šta je ovo?'

Tada su mi rekli: 'Nastavi dalje', pa smo došli do neke rupače koja je bila poput sjaja, njen gornji dio je bio uzak a donji

dio širok, a ispod njega se vatra potpaljivala, kad u njemu ljudi i žene razgolićeni, plamen te vatre dohvatao bi ih, a oni bi krenuli gore, tako da bi skoro izašli iz nje, pa kada bi se ugasila, oni bi se u nju ponovo vratili.

Ja sam rekao: 'Šta je ovo?'

Rekli su mi: 'Nastavi dalje', pa smo krenuli sve dok nismo stigli do rijeke od krvi u kojoj je stajao čovjek. U sredini rijeke je stajao čovjek koji je držao kamen, pa bi stao ispred ovoga što stoji u rijeci, i kada bi ovaj pokušao izaći, pogodio bi ga kamenom u njegova usta i vratio bi ga na mjesto gdje je bio. I sve tako, dok je ovaj pokušavao izaći, gađao bi ga kamenom u njegova usta i vraćao bi se gdje je bio.

Ja sam rekao: 'Šta je ovo?'

Rekli su mi: 'Kreni dalje', pa smo krenuli sve dok nismo stigli do zelenog vrta u kojem je bilo ogromno stablo ispod kojeg je bio čovjek, a okolo njega djeca. Čovek je bio blizu stabla. Tada su me uzdigli na drvo i doveli me do neke kuće od koje nisam ljepše vidio nikad. U njoj su bili i stari i mladi, a zatim su me još uzdigli i uveli me u kuću koja je još ljepša i bolja.

Ja sam im rekao: 'Cijelu noć družili ste se sa mnom, obavijestite me o onom što sam vdio.'

Rekli su: 'Hoćemo.

Onaj koga si vidio a čengelama koje mu stavljaju u njegova usta jeste lažov koji je pričao laži, pa bi ustrajao na njima, sve dok ne bi stigle na sve strane. S njim će biti tako postupano do Sudnjeg dana.

A onaj što si ga vidio da mu se glava razbija jeste čovjek koga je Allah poučio Kur'anu. Noću ga nije učio, a danju nije po njemu radio.

A oni što si ih vidio u rupači bili su bludnici.

Onaj koga si vidio u rijeci jeste čovjek koji je uzimao kamatu.

Onaj čovjek koga si vidio pored stabla je Ibrahim, a.s., a s njim su djeca nekih ljudi.

Onaj što potpaljuje vatru je Malik, čuvar Džehennema.

Prva kuća koju si vidio jeste kuća običnih vjernika.

Što se tiče ove kuće, ovo je kuća šehida.

Ja sam Džibril, ovo je Mikail, pa podigni glavu svoju.' Ja sam podigao glavu, kad ugledah dvorac poput oblaka.

Rekli su mi: 'To je tvoja kuća.'

Rekao sam: 'Pustite me da uđem u nju.'

Rekli su mi: 'Ostalo ti je još od tvog života koji nisi proživio, da si ga proživio, bila bi ti data.'"

ASHAB KOGA SE I MELEKI STIDE

Prenosi se da je Aiša, r.a., majka pravovjernih, rekla: „Allahov Poslanik bio se ispružio u svojoj kući, njegove noge su bile otkrivene, pa je Ebu Bekr zatražio dozvolu da uđe, te mu je bilo dopušteno i ušao je, a on (Allahov Poslanik) je i dalje bio u tom stanju. Porazgovarao je s njim, a nakon toga je Omer zatražio dozvolu, i bilo mu je dopušteno, ali on (Poslanik) je i dalje ostao nepomaknut, pa je razgovarao s njime, a zatim je Osman zatražio dozvolu da uđe, a Poslanik, a.s., je ustao, sjeo i svoju odjeću popravio."

Zatim je Aiša, r.a., rekla: „O Allahov Poslaniče, ušao je Ebu Bekr, a ti mu se nisi ni nasmiješio niti mu posebnu pažnju posvetio. Zatim je ušao Omer. Ni njemu se nisi nasmiješio niti mu pažnju posvetio, a zatim je ušao Osman, a ti si ustao, sjeo i svoju odjeću popravio!"

Allahov Poslanik, a.s., reče: „Kako da se ne postidim čovjeka koga se i meleki stide?"[276]

To je vrli ashab Osman ibn Affan, zvani Zun-Nurejn, što u prijevodu na naš jezik znači vlasnik dvije svjetlosti, a to su ustvari dvije kćeri Allahovog Poslanika, a.s., kojima se on oženio. Naravno, nakon smrti prve oženio se drugom, jer islam zabranjuje ženidbu dvjema sestrama u isto vrijeme. On je također i treći pravovjerni halifa, neka mu se Allah, dž.š., smiluje.

---

276 *Sahihul-Muslim*.

OVO JE DŽIBRIL DOŠAO DA POUČI LJUDE NJIHOVOJ VJERI

Od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se da je rekao: „Bio je Allahov Poslanik, a.s., među ljudima, kada mu dođe neki čovjek pa mu reče:

'Šta je to iman?'

On mu je odgovorio: 'Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, u susret s Njim, u Njegove poslanike, i da vjeruješ u proživljenje.'

On ponovo upita: 'A šta je islam?'

Odgovorio mu je: 'Islam je da obožavaš Allaha i da nikog ravnim Njemu ne smatraš, da propisani namaz obavljaš, da određeni zekat daješ, i da postiš mjesec ramazan.'

On je ponovo upitao: 'A šta je to ihsan?'

Odgovorio mu je: 'Ihsan je da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, pa, doista, On tebe vidi.'

On je pitao dalje: 'Kada će biti Smak svijeta?'

Odgovorio je: 'Upitani ne zna ništa više od onog koji pita, ali reći ću ti neke njegove predznake: kada robinja rodi svog gospodara, i kada se budu pastiri natjecali u gradnji visokih tornjeva.'

Zatim je Allahov Poslanik, a.s., citirao ovaj ajet: '**Doista, samo je kod Allaha znanje o Smaku svijeta**...'

Zatim se okrenuo i rekao: 'Vratite ga.'

Pa kada su nešto vidjeli, Poslanik je rekao: 'Ovo je Džibril, došao je da pouči ljude njihovoj vjeri.'"[277]

---

277 *Sahihul-Buhari*, poglavlje o imanu.

Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: „Džibril je došao u obliku koji nije bio poznat Allahovom Poslaniku, a.s., pa je zato rekao: 'Vratite ga', zatim je primijetio da to bio Džibril, i to je onda saopćio svojim ashabima."

Imam Ahmed u svom *Musnedu*, u vezi s ovim događajem, prenosi riječi Poslanikove, a.s., gdje stoji: „*Nije mi došao ni u jednom obliku, a da ga nisam prepoznao, osim u ovom obliku.*"

U drugom predanju stoji: „Nikad nisam bio u dvojbi osim ovoga puta."

A u rivajetu od Omera ibn Hattaba stoji: „Zatim mi je Poslanik rekao: 'O Omere, da li znaš ko je ovaj što pita?'"

A na početku tog Omerovog rivajeta stoji: „Kada smo jednog dana bili s Allahovim Poslanikom, pred nama se pojavio neki čovjek jako bijele odjeće i jako crne kose."

U rivajetu koji prenosi Ibn Hiban stoji: „...crne brade, na njemu se nisu vidjeli tragovi putovanja, i niko ga od nas nije poznavao. On je sjeo kod Allahovog Poslanika, a.s., spustivši se na koljena i stavio je na njih svoje ruke."

U predanju od Sulejmana et-Tejmija stoji: „Na sebi nije imao nikakve tragove putovanja, nije bio jedan od stanovnika ovog grada, pa je prošao između nas, sve dok nije došao pred Allahovog Poslanika i sjeo, kao što sjedi neko od nas u namazu.[278]

On je rekao: 'O Muhammede, obavijesti me o islamu.'

Allahov Poslanik reče: 'To je da svjedočiš da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, da obavljaš namaz, da daješ zekat, da postiš ramazan, i da obaviš hadž ako budeš u mogućnosti.'

Rekao je: 'Istinu si rekao.'

Tada je rekao Sulejman Et-Tejmi: 'Mi smo se tome začudili, pita ga, a onda potvrđuje.'

On, zatim, reče: 'Obavijesti me o imanu.'

278 *Fethul-bari*, Ibn Hadžer.

Poslanik, a.s., odgovori: 'Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, u Sudnji dan, i da vjeruješ da je sve što se događa i zbiva Božijom voljom i određenjem.'

Rekao je: 'Istinu si rekao.'

Zatim ga je pitao: 'Obavijesti me o ihsanu.'

Rekao mu je Poslanik: 'Da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, On, doista, tebe vidi.'

Zatim ovaj uoita: 'Kaži mi kad će biti Smak svijeta.'

Allahov Poslanik odgovori: 'Upitani ne zna ništa više od onog koji pita.'

On je rekao: 'Kaži mi neke njegove znakove.'

Odgovorio je: 'Robinja će sebi roditi gospodara, i kad vidiš gole i bosonoge pastire kako se natječu u gradnji.'"

Zatim je Omer, prenoseći ovo predanje, nastavio: „Zatim se udaljio, a ja sam zamišljen ostao jedno vrijeme, a potom mi Poslanik, a.s., reče: 'O Omere, da li znaš ko je ovaj što je pitao?'

Rekao sam: 'Allah i Njegov Poslanik nabolje znaju.'

Rekao mi je: 'Doista je ovo Džibril, došao vam je da vas pouči vašoj vjeri.'[279]

279 *Sahihul-Muslim*, poglavlje o imanu.

DŽIBRIL, A.S., NOĆNO PUTOVANJE I MIRADŽ

Allah, dž.š., kaže: „**Hvaljen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u Hram daleki, čiju smo okolicu blagoslovili kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali. On, uisitinu, sve čuje i sve vidi.**“[280]

Ibn Ishak, Allah mu se smilovao, spominje da su se noćno putovanje i Miradž zbili deset godina nakon početka Objave, prije hidžre, i on navodi da je Poslanik, a.s., preveden iz Hrama časnog u Meki u Hram daleki u vremenu kada se islam već proširio u Meki i okolnim plemenima.

Od Abdullaha ibn Mesuda prenosi se da je rekao: „Dat je burak Allahovom Poslaniku, a.s., a to je životinja na kojoj su jahali samo vjerovjesnici prije njega, koja svoja kopita baca dokle doseže njen pogled. Podignut je na nju, a zatim je s njim njegov drug (Džibril) krenuo gledajući Allahove znakove između neba i Zemlje, sve dok nisu stigli do Hrama dalekog u Kudsu, pa je u njemu zatekao Ibrahima, Musaa i Isaa u skupini vjerovjesnika koji su se okupili radi njega, pa ih je on predvodio u namazu. Zatim su donesene tri posude: jedna s mlijekom, druga s vinom i treća s vodom. Spomenuo je da je on izabrao i pio iz one s mlijekom, pa mu je Džibril rekao: ‘Na Pravom si putu, a i tvoj ummet će biti na njemu.’“[281]

Ibn Ishak također navodi da kada je Allahov Poslanik, a.s., htio uzjahati na buraka, on se uzjogunio i uzvrtio, pa je Džibril na njega stavio svoju ruku i rekao mu: ‘Zar se ne stidiš,

280 Isra, 1.

281 *Bidaja ven nihaja*, Ibn Kesir.

o burače, zbog ovog što radiš? Tako mi Allaha, nije te prije njega nijedan Allahov rob pojahao časniji od njega.'

Pa se postidio do te mjere da ga je znoj oblio, a potom se smirio, te ga je Poslanik, a.s., uzjahao.

Zatim je išao Poslanik, a.s., a i Džibril s njime, sve dok nisu stigli u Hram u Kudsu, u kojem je zatekao Ibrahima, Musaa i Isaa u jednoj skupini vjerovjesnika, pa ih je predvodio i klanjao s njima, a zatim je spomenuo da je izabrao posudu s mlijekom nad posudom s vinom, kao i to da mu je Džibril rekao da je na Pravom putu, da će njegov ummet biti također na Pravom putu i da je muslimanima zabranjeno vino."

Imam Buhari spominje u svom *Sahihu*, u poglavlju o noćnom putovanju, s lancem prenosilaca od Džabira ibn Abdullaha, da je čuo Allahovog Poslanika, a.s., kako kaže: „Kada me je pleme Kurejš u laž ugonilo, bio sam u Hidžru, Ismailovom Hidžru, Allah mi je otkrio Bjetul-makdis, pa sam im počeo govoriti o njegovim obilježjima, a ja gledam u njega."[282]

Zatim Buhari navodi u poglavlju o Miradžu, od Malika ibn Sa'saa da im je Allahov Poslanik, a.s., pričao o noći kada se zbilo noćno putovanje i da je rekao: „Dok sam bio u Hatimi[283]", a možda je rekao: ...u Hidžru, „kada mi je neko došao, pa je rekao i čuo sam ga kako kaže da mu je rasječeno između ovog pa do ovoga."

„Zatim mi je data životinja manja od mazge a veća od magarca, bijela, koja baca svoj korak dokle doseže njen pogled. Ja sam je uzjahao, i Džibril se sa mnom zaputio, sve dok nismo stigli do zemaljskog neba, pa je Džibril zatražio da mu se otvori, te mu bi rečeno: 'Ko si ti?'

'Džibril', odgovorio je.

'A ko je s tobom?', opet bi upitan.

'Muhammed', odgovorio je.

282 Također ga prenose Muslim, Nesai i Tirmizi.

283 Dio zida u Kabi.

Rečeno je: 'Je li mu upućeno poslanstvo?'

'Da', odgovorio je.

Rečeno je: 'Dobrodošlica nek je na njega, divan li nam je posjetilac stigao.'

Pa je otvoreno, i mi uđosmo, kad tamo Adem.

Zatim je rekao Džibril: 'Ovo je tvoj otac Adem, pa nazovi mu selam.'

Ja sam mu nazvao selam, on mi je uzvratio, a potom je rekao: 'Dobrodošlica dobrom sinu i dobrom vjerovjesniku.'

Zatim se uspeo na treće nebo i zatražio da mu se otvori, pa mu bi rečeno: 'Ko je to?'

'Džibril', odgovorio je.

Bi mu rečeno: 'Ko je s tobom?'

'Muhammed', odgovorio je.

Ponovo bijaše upitan: 'Je li mu upućeno poslanstvo?'

'Da', odgovorio je.

Pa je otvoreno, a kada smo ušli, kad tamo Jahja i Isa, a oni su tetići.

Rekao mi je: 'Ovo su Jahja i Isa, pa im nazovi selam.'

Ja sam im nazvao selam, i oni su mi uzvratili, pa su rekli: 'Dobrodošlica dobrom bratu i dobrom vjerovjesniku.'

Zatim se sa mnom uspe na treće nebo, i Džibril zatraži da se otvori, pa mu bi rečeno: 'Ko je to?'

'Džibril', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Ko je s tobom?'

'Muhammed', odgovori.

Bijaše upitan: 'Je li mu upućeno poslanstvo?'

'Da', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Dobrodošlica nek je na njega, divan li nam je posjetilac stigao.'

Zatim je otvoreno, mi uđosmo, kad tamo Jusuf, a Džibril mi reče: 'Ovo je Jusuf, nazovi mu selam.' Ja sam mu nazvao

selam, a on je uzvratio i rekao: 'Dobrodošlica dobrom bratu i dobrom vjerovjesniku.'

Zatim se uspeo sa mnom do četvrtog neba, pa je zatražio da mu se otvori, i bi mu rečeno: 'Ko je to?'

'Džibril', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Ko je s tobom?'

'Muhammed', odgovori.

Bijaše upitan: 'Je li mu upućeno poslanstvo?'

'Da', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Dobrodošlica nek je na njega, divan li nam je posjetilac stigao.'

Ja uđoh, kad tamo Idris, a Džibril mi reče: 'Ovo je Idris, nazovi mu selam.' Ja sam mu nazvao selam, a on mi je uzvratio i rekao: 'Dobrodošlica dobrom bratu i dobrom vjerovjesniku.'

Zatim se sa mnom zaputio, sve dok nije stigao do petog neba, pa je zatražio da mu se otvori, i bi mu rečeno: 'Ko je to?'

'Džibril', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Ko je s tobom?'

'Muhammed', odgovori.

Bijaše upitan: 'Je li mu upućeno poslanstvo?'

'Da', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Dobrodošlica nek je na njega, divan li nam je posjetilac stigao.'

Ja uđoh, kad tamo Musa, a Džibril mi reče: 'Ovo je Musa, nazovi mu selam.' Ja sam mu nazvao selam, pa mi je on uzvratio, a zatim mi reče: 'Dobrodošlica dobrom bratu i dobrom vjerovjesniku.'

A kada sam krenuo dalje, zaplakao je, a bi mu rečeno: 'Šta te je nagnalo na plač?'

'Plačem zbog dječaka koji je poslan nakon mene, ući će u Džennet iz njegovog ummeta više nego što će ući iz moje zajednice.'

Nakon toga je spomenuo šesto nebo, sve dok nije stigao do sedmog neba.

Zatim me uzdiže na sedmo nebo, pa Džibril zatraži da mu se otvori, i bi mu rečeno: 'Ko je to?'

'Džibril', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Ko je s tobom?'

'Muhammed', odgovori.

Bijaše upitan: 'Je li mu upućeno poslanstvo?'

'Da', odgovorio je.

Bi rečeno: 'Dobrodošlica nek je na njega, divan li nam je posjetilac stigao.'

Ja sam ušao, kad tamo Ibrahim, a Džibril mi reče: 'Ovo je tvoj otac, pa nazovi mu selam.' Ja sam mu nazvao selam, on mi je uzvratio, a zatim rekao: 'Dobrodošlica dobrom sinu i dobrom vjerovjesniku.'

Potom sam uzdignut do Sidre, kad tamo četiri rijeke: dvije vidljive i dvije nevidljive, pa sam rekao: 'Šta je ovo, o Džibrile?'

'Što se tiče ovih nevidljivih, to su dvije rijeke u Džennetu, a ove dvije vidljive, to su Nil i Eufrat', odgovorio je.

Zatim sam uzdignut do nebeske kabe, u koju svakodevno ulazi sedamdeset hiljada meleka. Zatim mi je ponuđena posuda s vinom i posuda s mlijekom, ali sam uzeo posudu s mlijekom, a Džibril mi reče: 'Odabrao si Pravi put, na kojem si ti, i na kojem će tvoj ummet biti.'

Zatim mi je namaz propisan, svaki dan po pedeset namaza, pa sam se vratio i prošao pored Musaa, a on mi reče: 'Šta ti je naređeno?'

'Naređeno mi je pedeset namaza svakodnevno', odgovorio sam.

A on mi reče: 'Tvoj ummet, doista, neće moći podnijeti pedeset namaza svakodnevno. Ja sam već prije tebe isprobao ljude i ophodio sam se prema sinovima Israilovim najbolje što

sam mogao, pa se vrati svom Gospodaru i moli za olakšicu svom ummetu.'

Ja sam se vratio, pa mi je umanjio za deset namaza. Vratio sam se Musau, pa mi je opet rekao kao i prvi put, pa se vratih opet, pa mi smanji za deset namaza. Vratih se opet Musau, i opet mi reče slično, pa se vratih, pa mi smanji još za deset namaza. Zatim se vratih ponovo Musau, a on mi reče isto, pa se vratih, i bi mi naređeno deset namaza svaki dan. Pa kada se vratih Musau, opet reče isto, i ja se vratih, pa mi bi naređeno pet namaza svaki dan. I kada se vratih Musau, on mi reče: 'Šta ti je naređeno?'

'Pet namaza svakodnevno', odgovorih.

Rekao mi je: 'Tvoj ummet neće moći to podnijeti, ja sam prije tebe isprobao ljude i ophodio sam se prema sinovima Israilovim najbolje što sam mogao, pa se vrati svome Gospodaru i moli Ga da da olakšicu tvom ummetu.'

'Molio sam svog Gospodara sve dok se nisam postidio, ali ja sam zadovoljan i pokoravam se', odgovorih.

Kada sam krenuo, začuo sam glas koji me zovnu: 'Ja sam svoju obavezu zaključio i olakšao sam svojim robovima.'"[284]

Međutim, ulema se razilazi o pitanju kako su se odvijali Isra i Miradž, da li je to bilo duhovno uzdizanje ili duhovno i fizičko. Jače je mišljenje da je to bilo i duhovno i tjelesno ili fizičko iz razloga što se u dijelu ajeta spominje: **„Hvaljen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba...“** gdje se spominje riječ *rob*, koja u sebe uključuje i dušu i tijelo, a to je isto tvrdio i Ibn Abbas, r.a., a neki kažu da je to bilo samo snoviđenje koje je Poslanik, a.s., vidio.

284 Prenose ga Buhari, Muslim, Tirmizi i Nesai, a ovaj tekst hadisa je od Buharija.

DŽIBRIL POUČAVA POSLANIKA, A.S., NAČINU OBAVLJANJA NAMAZA

Nakon što je propisano pet namaza, kada je Poslanik, a.s., bio na Miradžu, došao je Džibril, a.s., i objasnio Poslaniku, a.s., način i vrijeme njihovog obavljanja. Tada je Allahov Poslanik, a.s., naredio ashabima, i okupili su se, a Džibril je predvodio namaz u tome danu sve do drugog dana, a muslimani su se povodili za Poslanikom, a.s., dok se on povodio za Džibrilom, kako stoji u hadisu koji prenose Ibn Abbas i Džabir, r.a., gdje se kaže: „Predvodio me je Džibril kod Kabe dva puta."

Nakon Miradža Poslanik, a.s., osvanuo je je šutljiv i zamišljen, pribojavao se ako počne govoriti i obavještavati svoj narod o onom što je vidio, da će ga zanijekati i u laž početi ugoniti, pa im je polahko počeo saopćavati da je te noći bio u Bejtul-makdisu, i to tako jer ga je Ebu Džehl, Allah ga prokleo, vidio kako sjedi u Kabi zamišljen, pa mu je rekao: „Da li to ima neka vijest?"

„Da", odgovorio je.

On mu reče: „Kakva?"

„Noćas sam, doista, preveden u Bejtul-makdis", odgovorio je.

Rekao je: „U Bejtul-makdis?"

„Da", odgovorio je.

Rekao je: „Eh, vidiš, ako bih ja pozvao tvoj narod tebi, da li bi ti njih obavijestio o ovome o čemu si mene obavijestio?"

„Da", odgovorio je Poslanik, a.s.

Želio je Ebu Džehl da to čuju Kurejšije od njega, a želio je Allahov Poslanik, a.s., da ih obavijesti o tome i da im to dostavi.

Zatim je rekao Ebu Džehl: „Dođite ovamo, o skupino Kurejšija."

Kada su se okupili na njegov poziv, on reče: „Obavijesti svoj narod o onome o čemu si mene obavijestio."

Zatim im je Allahov Poslanik, a.s., ispričao i saopćio im tu vijest, i da je bio u Bejtul-makdisu te noci i da je klanjao u njemu, pa neki zapljeskaše rukama, a neki zazviždaše negirajući ga i smatrajući nevjerovatnom tu vijest. Vijest se proširila po Meki, a neki ljudi dođoše kod Ebu Bekra, r.a., i obavijestiše ga da Muhammed govori tako i tako, pa je izrekao svoju čuvenu rečenicu: „Ako je on to rekao, istinu je rekao."[285]

A prenosi se također da su mušrici bili ti koji su pitali o tome Allahovog Poslanika, a.s., pa on o tome kaže: „Počeo sam i govoriti o nekim njegovim obilježjima, pa su mi se neki detalji pomiješali. Zatim mi je Allah, dž.š., predočio Bejtul-makdis ispred Ukajlove kuće, pa sam ga promatrao i u potpunosti opisao."

Ulema se razilazi o tome da li su se Isra i Miradž dogodili jedanput ili više puta.

Prenosi Muhelib ibn Ebu Sufra, u komentaru na Buharijevu zbirku, od jedne skupine da se Isra dogodio dva puta. Jednom je to bilo duhovno putovanje u snu, a drugi put je to bilo i duhovno i tjelesno, na javi. Neki kažu da se to zbilo tri puta, prvi put iz Meke u Bejtul-makdis, drugi put iz Meke na nebo, što se razumije iz hadisa koji prenosi Huzejfa, i treći put iz Meke u Bejtul-makdis, a onda iz Bejtul-makdisa na nebo.[286]

285 *Bidaja ven nihaja*, Ibn Kesir.

286 *Bidaja ven nihaja*, Ibn Kesir.

A imam Buhari pravi razliku između Israa i Miradža, pa Isra obrađuje u jednom poglavlju, a Miradž u drugom posebnom poglavlju, a Allah, dž.š., najbolje zna.

SILAZAK DŽIBRILA U NOĆI KADR SVAKE GODINE U RAMAZANU

Allah, dž.š., kaže: „**Mi smo ga počeli objavljivati u noći Kadr, a šta ti misliš šta je noć Kadr? Noć Kadr bolja je od hiljadu mjeseci – meleki i Džibril, uz dozvolu Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake, sigurnost je u njoj, sve dok zora ne svane.**“[287]

Noć Kadr jeste blagoslovljena noć, u kojoj su objavljeni prvi ajeti Kur'ana časnog Božijem Poslaniku, a.s., i ona je jedna od noći mjeseca ramazana, razumijevajući slijedeće ajete:

„**U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima**...“[288]

Ibn Abbas, r.a., i neki drugi kažu: „Kur'an je spušten odjedanput iz Levhi-mahfuza (Pomno čuvane ploče) u bejtul-izeti (kuću časti) na zemaljskom nebu, zatim je postupno spuštan na Zemlju, shodno događajima u toku od dvadeset i tri godine, Allahovom Poslaniku, a.s.“

Allah, dž.š., je specifično izdvojio noć Kadr da se u njoj Kur'an spusti, jer je ona noć čija je vrijednost u nagradi i sevapu vrednija od hiljadu mjeseci.

Ibn Kesir prenosi od Mudžahida da je rekao: „Bio je neki čovjek među sinovima Israilovim koji je noću klanjao dok ne osvane, a danju se borio protiv neprijatelja dok ne omrkne, i to je činio hiljadu mjeseci, pa je Allah, dž.š., objavio: '**Noć Kadr bolja je od hiljadu mjeseci**'“, tj. ibadet u njoj bolji je od ibadeta tog čovjeka.

287 El-Kadr, 1-5.

288 El-Bekara, 185.

Od Alija ibn Urve prenosi se da je rekao: „Poslanik, a.s., spomenuo je jednog dana četvericu od sinova Israilovih koji su Allaha obožavali osamdeset godina i nisu Mu neposlušni bili ni koliko iznosi treptaj oka, pa je spomenuo: Ejuba, Zekerijaha, Huzekijela ibn Adžuza i Ibn Nuna. Zbog toga su se začudili ashabi Božijeg Poslanika, a.s., pa mu je došao Džibril i rekao: „O Muhammede, tvoj se ummet začudio ibadetu od osamdeset godina tih ljudi koji nisu bili neposlušni ni koliko iznosi treptaj oka, a Allah je objavio bolje od toga", pa mu je Džibril proučio: „'**Mi smo ga počeli objavljivati u noći Kadr – a šta ti misliš šta je noć Kadr? Noć Kadr bolja je od hiljadu mjeseci**', ovo je bolje od onog zbog čega ste se začudili ti i tvoj ummet."

Pa se obradovao Allahov Poslanik, a.s., i ljudi s njim.[289]

U dva *Sahiha* prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, a.s., rekao: „Ko provede noć Kadr u ibadetu vjerujući i nadajući se, bit će mu oprošteni svi raniji grijesi."

A u riječima Uzvišenog: „**Meleki i Džibril, uz dozvolu Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake**", tj. mnoštvo meleka silazi zbog mnoštva bereketa koji je u toj noći, jer meleki silaze sa silaskom milosti i blagoslova, a Džibril, iako je melek, spominje se posebno i poimenice, jer je on povjerenik Božije objave.

Od Ebu Seida El-Hudrija prenosi se da je rekao: „Allahov Poslanik, a.s., otišao je u itikaf u prvoj trećini ramazana, a i mi smo bili s njim, pa mu je došao Džibril i rekao: 'Ono što tražiš ispred tebe je, pa ostani i drugu trećinu.' On je ostao u itikafu, a i mi s njime, pa mu je došao Džibril i rekao: 'Ono što tražiš ispred tebe je.' Potom je ustao Allahov Poslanik, a.s., ujutro dvadeseti dan ramazana i rekao: 'Ko je bio sa mnom u itikafu neka se vrati, sanjao sam noć Kadr, ali doista sam zaboravio tačan dan, ali je ona zasigurno u posljednjoj desetini ramaza-

289 *Tefsir*, Ibn Kesir.

na u neparnim noćima, i vidio sam u snu kao da činim sedždu u blatu i vodi.'

A krov mesdžida bio je od palminog drveta, i ne vidimo na nebu ništa, pa su se pojavili neki oblaci, i kiša je padala po nama a Poslanik, a.s., predvodio nas je u namazu, tako da sam vidio na njegovom čelu trag blata i vode kao potvrdu istinitosti njegovog sna."

A u drugom predanju stoji: „...ujutro dvadeset i prvog dana ramzana...."[290]

Ima mnogo hadisa koji govore o Lejletul-kadru, ali je sigurno da je ona u posljednjoj trećini mjeseca ramazana u neparnim noćima, i to je noć u kojoj Džibril silazi u mjesecu ramazanu svake godine, a Allahu pripada hvala.

290 Mutefekun alejhi.

DŽIBRIL, A.S., I ALLAHOVI POSLANICI U TEVRATU I INDŽILU

- *Javljanje Džibrila i još nekih meleka u ljudskom obliku Ibrahimu, a.s.*
- *Javljanje meleka Lutu, a.s.*
- *Javljanje Džibrila vjerovjesniku Danijelu da ga pouči značenju njegovih snova*
- *Javljanje Džibrila Musau, a.s., u Medjenu*
- *Silazak Džibrila Merjemi, a.s.*
- *Silazak Džibrila Zekerijahu, a.s., s radosnim vijestima*

JAVLJANJE DŽIBRILA I JOŠ NEKIH MELEKA U LJUDSKOM OBLIKU IBRAHIMU, A.S.

Barnabino evanđelje jeste jedno od evanđelja koje crkva ne priznaje uprkos činjenici da je on jedan od Isaovih, a.s., ili Isusovih, učenika, a razlog tome jeste to što on u svom Evanđelju ne spominje da je Isa, a.s., ili Isus, kako ga kršćani nazivaju, bog ili sin Božiji, kako oni misle i vjeruju. Ali on spominje da je Isus Allahov poslanik sinovima Israilovim, i to je istina.

Također, on spominje u svom Evanđelju nagovještaj Isaa, a.s., o dolasku posljednjeg poslanika Muhammeda, a.s.

Barnaba kaže u dvadeset devetom poglavlju svog Evanđelja:

„Abraham je, doista, čuo glas kako ga doziva... okrenuo se oko sebe i nije našao nikoga, pa se zapitao: 'Ko me to zove?'

Tad začu glas koji mu reče: 'Ja sam anđeo Božiji Gabrijel!'

Prestrašio se Abraham, ali je Anđeo umirio njegovu uznemirenost rekavši mu:

'Ne boj se, o Abrahame, doista si ti Božiji prijatelj. Doista je tebe, kada si žestoko polomio bogove ljudima, izabrao Bog za anđela i izabranika, tako da si zabilježen u Knjigu života.'"

Dodaje Barnaba: „Doista se pitao Abraham šta da čini kako bi obožavao Boga.

Gabrijel mu reče: 'Idi do ovog izvora, okupaj se, a potom se uspni na ovo brdo da razgovaraš s Bogom.'

Učinio je Abraham kako mu je Gabrijel kazao i kleknuo je na koljena na brdu, pa ga je Bog pozvao: 'Ja sam tvoj Bog, o Abrahame.'

Pao je ničice na tlo uprašivši svoje lice i govoreći: 'Kako da te čuje Tvoj rob, o Gospodaru, a on je prašina i pijesak?'

Tada mu je Bog naredio da ustane, jer ga je On izabrao za Svog roba i blagoslovio njega i onoga ko ga bude slijedio."

U Knjizi postanka spominje se Abrahamov (Ibrahimov) susret s melekima u ljudskom obliku koji su mu donijeli radosne vijesti, pa se kaže: „Jahve mu se ukaza kod hrasta Mamre, dok je on sjedio na ulazu u šator za dnevne žege. Podigavši oči, opazi tri čovjeka kako stoje nedaleko od njega. Čim ih spazi, potrča s ulaza šatora njima u susret. Pade ničice na zemlju pa reče: 'Gospodine moj, ako sam stekao milost u Tvojim očima, nemoj mimoići Svoga sluge! Neka se donese malo vode: operite noge i pod stablom otpočinite. Donijet ću kruha da se okrijepite prije nego što pođete dalje. Svome ste sse slugi navratili.' Oni odgovoriše: 'Dobro, učini kako si rekao!' Abraham požuri u šator k Sari, pa joj reče: 'Brzo! Tri mjerice najboljeg brašna! Zamijesi i prevrtu ispeci!' Zatim Abraham otrča govedima, uhvati tele, mlado i debelo, i dade ga momku da ga brže zgotovi. Poslije uzme masla, mlijeka i zgotovljeno tele pa stavi pred njih, a sam stajaše pred njima, pod stablom, dok su blagovali. 'Gdje ti je žena Sara?', upitaše ga. 'Eno je pod šatorom', odgovori. Onda on reče: 'Vratit ću se k tebi kad istekne vrijeme trudnoće; a tvoja žena Sara imat će sina.' Iza njega, na ulazu u šator, Sara je prisluškivala. Abraham i Sara bijahu u odmakloj dobi, ostarjeli. U Sare bijaše prestalo ono što biva u žena. Zato se u sebi Sara smijala i govorila: 'Pošto sam uvehnula, zar sad da spoznam nasladu? A još mi je i gospodar star!' Onda Jahve upita Abrahama: 'A zašto se Sara smijala i govorila: 'Kako ću rod roditi ja starica?' Zar je Jahvi

išta nemoguće? Navratit ću se k tebi kad istekne vrijeme trudnoće: Sara će imati sina.' Sara se napravi nevještom govoreći: 'Nisam se smijala', jer se prestrašila. Ali on reče: 'Jesi, smijala si se!'"[291]

Naglašavam: ovdje su autori Evanđelja rekli za meleke da su oni jeli od onog što im je servirao Ibrahim, a.s., a to je u suprotnosti s prirodom meleka, koji ne jedu i ne piju.

Allah, dž.š., spominje susret meleka s Ibrahimom, a.s., i to u jednom jasnom i nedvosmislenom svjetlu, pa kaže:

„I Ibrahimu smo izaslanike Naše poslali da mu donesu radosnu vijest. 'Mir!', rekoše. 'Mir!', odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele. A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti, i obuze ga neka zebnja od njih. 'Ti se ne boj!', rekoše oni, 'mi smo Lutovu narodu poslani.' A žena njegova stajaše tu, i Mi je obradovasmo Ishakom, a poslije Ishaka Jakubom, i ona se osmjehnu. 'Jadna ja!', reče, 'zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star. Ovo je zaista nešto neobično!' 'Zar se čudiš Allahovoj moći?', rekoše oni, 'Allahova milost i Njegovi blagoslovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit!"[292]

Također se slično spominje i u riječima Uzvišenog:

„I obavijesti ih o gostima Ibrahimovim, kada su mu ušli i rekli: 'Mir!'. On je rekao: 'Mi smo se vas uplašili.' 'Ne plaši se!', rekoše, 'donosimo ti radosnu vijest, učena sina ćeš imati.' 'Zar mi donosite radosnu vijest sada kad me je starost ophrvala?', reče on, 'čime me radujete?' 'Donosimo ti radosnu vijest koja će se doista obistiniti', rekoše oni, 'zato nadu ne gubi!' 'Nadu u milost Gospodara svoga mogu gubiti samo oni koji su zabludjeli', reče on."[293]

---

291 Knjiga postanka.

292 Hud, 69-73.

293 El-Hidžr, 51-56.

„Da li je doprla do tebe vijest o uvaženim gostima Ibrahimovim, kada mu oni uđoše i rekoše: 'Mir vama!', i on reče: 'Mir vama, ljudi neznani!' I on neprimjetno ode ukućanima svojim i donese debelo tele, i primače im ga: 'Zar nećete da jedete?', upita, osjetivši od njih u duši zebnju. 'Ne boj se!', rekoše, i obradovaše ga dječakom koji će učen biti. I pojavi se žena njegova uzvikujući i po licu se udarajući, i reče: 'Zar ja, stara, nerotkinja?!' 'Tako je odredio Gospodar tvoj', rekoše oni, 'On je mudar i Sveznajući.'"[294]

294 Ed-Darijat, 24-30.

JAVLJANJE MELEKA LUTU, A.S.

Knjiga postanka nastavlja s pripovijestima o melekima, anđelima, koji su došli kod Abrahama (Ibrahima) u ljudskom obliku:

„Ljudi ustanu i krenu put Sodome. Abraham pođe s njima da ih isprati. Jahve pomisli: 'Zar da sakrivam od Abrahama što ću učiniti kad će od Abrahama nastati velik i brojan narod, te će se svi narodi Zemlje njim blagosiljati? Njega sam izlučio zato da pouči svoju djecu i svoju buduću obitelj kako će hoditi putem Jahvinim, radeći što je dobro i pravedno, tako da Jahve mogne ostvariti što je Abrahamu obećao.' Onda Jahve nastavi: 'Velika je vika na Sodomu i Gomoru da je njihov grijeh pretežak. Idem dolje da vidim rade li zaista kako veli tužba što je do mene stigla. Želim razvidjeti.' Odande ljudi krenu prema Sodomi, dok je Abraham još stajao pred Jahvom. Nato se Abraham primače bliže i reče: 'Hoćeš li iskorijeniti i nevinoga s krivim? Možda ima pedeset nevinih u gradu. Zar ćeš uništiti mjesto, radije nego ga poštedjeti zbog pedeset nevinih koji budu ondje? Daleko to bilo od tebe da ubijaš nevinoga kao i krivoga, tako da i nevini i krivi prođu jednako! Daleko bilo od tebe! Zar da ni Sudac svega svijeta ne radi pravo?' 'Ako nađem u gradu Sodomi pedeset nevinih', odvrati Jahve, 'zbog njih ću poštedjeti cijelo mjesto.' 'Ja se, evo, usuđujem govoriti Gospodinu', opet progovori Abraham. "Ja, prah i pepeo! Da slučajno bude nevinih pet manje od pedeset, bi li uništio sav grad zbog tih pet?' 'Neću ga uništiti ako ih ondje nađem četrdeset i pet', odgovori. 'Ako ih se ondje, možda nađe samo četrdeset?" - opet će Abraham. "Neću to učiniti zbog četrdesetetrice', odgovori. 'Neka se Gospodin ne ljuti ako nastavim. Ako ih se ondje nađe, možda, samo trideset?', opet će on. 'Neću to

učiniti', odgovori, 'ako ih ondje nađem samo trideset.' 'Evo se opet usuđujem govoriti Gospodinu', nastavi dalje. 'Ako ih se slučajno ondje nađe samo dvadeset?' 'Neću ga uništiti', odgovori, 'zbog dvadeseterice.' 'Neka se Gospodin ne ljuti', on će opet, 'ako kažem još samo jednom: ako ih slučajno ondje bude samo deset?' 'Neću ga uništiti zbog njih deset', odgovori. Kad je Jahve završio razgovor s Abrahamom ode, a Abraham se vrati u svoje mjesto."[295]

Pripovijedanje se nastavlja u slijedećem poglavlju u Knjizi postanka, kada meleki idu Lutovom narodu u ljudskom obliku, kao što su bili kod Ibrahima, a.s., i to radi kažnjavanja zbog njihovog nevjerovanja:

„Ona dva anđela stignu navečer u Sodomu, dok je Lot sjedio na vratima Sodome. Kad ih Lot ugleda, ustade i pođe im u susret. Nakloni se licem do zemlje, a onda im reče: 'Molim, gospodo, svrnite u kuću svoga sluge da noć provedete i noge operete; a onda možete na put rano.' A oni rekoše: 'Ne, noć ćemo provesti na trgu.' Ali ih on uporno navraćaše, i oni se uvratiše njemu i uđoše u njegovu kuću. On ih ugosti, ispeče pogaču te blagovaše. Još ne bijahu legli na počinak, kad građani Sodome, mladi i stari, sav narod do posljednjeg čovjeka, opkole kuću. Zovnu Lota pa mu reknu: 'Gdje su ljudi što su noćas došli k tebi? Izvedi nam ih da ih se namilujemo?' (Lot iziđe k njima na ulaz, a za sobom zatvori vrata.) 'Braćo moja', reče on, 'molim vas, ne činite toga zla! Imam, evo, dvije kćeri s kojima još čovjek nije imao dodira: njih ću vam izvesti pa činite s njima što želite; samo ovim ljudima nemojte ništa učiniti jer su došli pod sjenu moga krova.' 'Odstupi odatle!', rekoše. 'Došao kao dotepenac, a za suca se već postavlja. Sad ćemo mi s tobom gore nego s njima.' I nasrnuše na jadnika Lota i navališe na vrata da ih razbiju. Ali ona dvojica pruže ruke van, povukoše Lota k sebi u kuću i zatvore vrata; a ljude

295 Stari zavjet, Knjiga postanka.

pred vratima, mlade i stare, zaslijepe tako da nisu mogli naći vrata. Onda ona dvojica upitaju Lota: 'Koga još ovdje imaš: sinove i kćeri, sve koje imaš u gradu iz mjesta izvedi! Jer mi ćemo zatrti ovo mjesto: vika je na njih pred Jahvom postala tolika, te nas Jahve posla da ga uništimo.' Iziđe Lot da to kaže svojima budućim zetovima koji namjeravahu uzeti njegove kćeri te reče: 'Na noge! Odlazite iz ovog mjesta jer će Jahve uništiti grad!' Ali je u očima svojih budućih zetova ispao kao da zbija šalu. Kako zora puče, anđeli navale na Lota govoreći: 'Na noge! Uzmi svoju ženu i svoje dvije kćeri koje su ovdje da ne budeš zatrt kaznom grada!' Ali on oklijevaše. Zato ga oni uzeše za ruku, a tako i njegovu ženu i njegove dvije kćeri i – po smilovanju Jahvinu nad njim – odvedoše ih i ostaviše izvan grada. Kad ih izvedoše u polje, jedan progovori: 'Bježi da život spasiš! Ne obaziri se niti se igdje u ravnici zaustavljaj! Bježi u brdo da ne budeš zatrt!' Ali Lot odvrati: 'Nemoj, gospodine! Nego ako je tvoj sluga našao milost u tvojim očima – a toliko milosrđe već si mi iskazao spasivši mi život – ja ne mogu pobjeći u brdo, a da me nesreća ne snađe i ne poginem. Eno onamo grada; dosta je blizu da u nj pobjegnem, a mjesto je tako malo. Daj da onamo bježim – mjesto je zbilja maleno – daj da život spasim!' Odgovori mu: 'Uslišat ću ti i tu molbu i neću zatrti grada o kojemu govoriš. Brzo! Bježi onamo, jer ne mogu ništa činiti dok ti onamo ne stigneš.' Zato se onaj grad zove Soar. Kako je sunce na zemlju izlazilo i Lot ulazio u Soar, Jahve zapljušti s neba na Sodomu i Gomoru sumpornim ognjem i uništi one gradove i svu onu ravnicu, sve žitelje gradske i sve raslinstvo na zemlji. A Lotova se žena obazre i pretvori se u stup soli. Sutradan u rano jutro Abraham se požuri na mjesto gdje je stajao pred Jahvom, upravi pogled prema Sodomi i Gomori i svoj ravnici u daljini: i vidje kako

se diže dim nad zemljom kao dim kakve klačine. Tako se Bog, dok je zatirao gradove u ravnici u kojima je Lot boravio, sjetio Abrahama i uklonio Lota ispred propasti.“[296]

Potvorili su Luta, a.s., (Lota) oni koji su ovo napisali rekavši da su ga, nakon što je njegov narod uništen i nakon što se popeo na brdo, njegove dvije kćeri opile vinom sve dok nije prisebnost izgubio, pa su onda s njim legle u postelju i zanijele, a on to nije poimao zbog opijenosti i nakon toga kao posljedica tih bludnih radnji rodile su dva dječaka, a mi se ograđujemo od tih izmišljotina i laži na vjerovjesnika Luta, a.s., pa se kaže u Starom zavjetu:

„Lot se bojao boraviti u Soaru, pa sa svoje dvije kćeri ode gore iz Soara i nastani se u brdu. On i njegove dvije kćeri živjeli su u pećini. Starija reče mlađoj: ‘Otac nam ostarje, a muža na zemlji nema da bude s nama, kako je običaj po svem svijetu. Hajdemo oca opiti vinom, pa s njime leći: tako ćemo s ocem sačuvati potomstvo.’ One noći opiju oca vinom, i starija ode te legne sa svojim ocem, a on nije znao kad je legla ni kad je ustala. Sutradan starija reče mlađoj: “Sinoć sam, eto, ležala ja s našim ocem; napojimo ga vinom i noćas, pa idi ti i s njim lezi: tako ćemo ocu sačuvati potomstvo.’ Opiju oca vinom i ove noći, te mlađa ode i s njim legne, a on nije znao kad je legla ni kad je ustala. Tako obje Lotove kćeri zanesu s ocem. Starija rodi sina i nadjenu mu ime Moab. On je praotac današnjih Moabaca. I mlađa rodi sina i nadjene mu ime Ben-Ami. On je praotac današnjih Amonaca.“

296 Stari zavjet, Knjiga postanka.

JAVLJANJE DŽIBRILA VJEROVJESNIKU DANIJELU DA GA POUČI ZNAČENJU NJEGOVIH SNOVA

U Knjizi o Danijelu stoji: „No, dok ja Daniel, gledah to viđenje i nastojah razumjeti ga, kad evo stade pred mene nešto kao prikaza ljudska, i ja začuh glas ljudski u sred Ulaja koji vikaše i govoriše: 'Gabrijele, objasni ovo viđenje!' On dođe do mjesta gdje ja stajah; i dok on dolaziše, ja bih užasnut i padoh na lice. On mi reče: 'Razumij, sine čovjekov, jer viđenje je za vrijeme svršetka.' Dok mi on govoraše, ja padoh u obamrlost, licem prema zemlji. On me dotaknu i uspravi ponovo na mjestu gdje ja bijah. Potom on reče: 'Ja ću ti obznaniti ono što će se dogoditi u vrijeme gnjeva, jer svršetak je za jedan određeni datum.'"[297]

Na drugom mjestu vjerovjesnik Danijel gleda Džibrila, a.s., pa se kaže: „Ja još govorih, moleći i ispovjedajući svoj grijeh i grijeh svojeg naroda Izraela, podnoseći svoju ustrdnu molbu GOSPODU, svojem Bogu, glede svete planine mojeg Boga; ja još izgovarah molitvu, kad Gabriel, taj čovjek kojeg ja prethodno vidjeh u viđenju, primaknu se k meni jednim brzim lijetom u času prinošenja večernje žrtve. On me pouči i reče: 'Daniele, sada sam ja izišao da ti podijelim pamet.'"[298]

Tako se Džibril pojavljivao, kako opisuju knjige u Starom zavjetu, Danijelu, jednom od vjerovjesnika sinovima Israilovim, kako bi ga poučio značenju njegovih snova ili viđenja

297 Stari zavjet, Knjiga o Danijelu.

298 Stari zavjet, Knjiga o Danijelu.

koja su mu bila nejasna, i sve to javljanje i pojavljivanje Džibrilovo bilo je u ljudskom obliku.

JAVLJANJE DŽIBRILA MUSAU, A.S., U MEDJENU

U Knjizi izlaska stoji: „Mojsije pasao ovce svoga tasta Jitra, midjanskoga svećenika. Goneći tako stado po pustari, dođe do Horeba, brda Božijega. Anđeo mu se Jahvin ukaže u rasplamtjeloj vatri iz jednog grma. On se zagleda: grm sav u plamenu, a ipak ne izgara. 'Hajde da priđem', reče Mojsije, 'i promotrim ovaj čudni prizor.'"

SILAZAK DŽIBRILA MERJEMI, A.S.

U Evanđelju po Luki govori se o javljanju anđela (meleka) Djevici Mariji (Merjemi), pa se kaže:

„U šestome mjesecu posla Bog anđela Gabriela u galilejski grad imenom Nazaret k djevici zaručenoj s mužem koji se zvao Josip iz doma Davidova; a djevica se zvala Marija. Anđeo uđe k njoj i reče: 'Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom!' Na tu se riječ ona smete i stade razmišljati kakav bi to bio pozdrav. No, anđeo joj reče: 'Ne boj se, Marija! Ta našla si milost u Boga. Evo, začet ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijeke, i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.' Na to će Marija anđelu: 'Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?' Anđeo joj odgovori: 'Duh Sveti sići će na

te, i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božiji. A evo tvoje rođakinje Elizabete: i ona u starosti svojoj zače sina. I njoj, nerotkinjom prozvanoj, ovo je već šesti mjesec. Ta Bogu ništa nije nemoguće!' Na to Marija reče: 'Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!' I anđeo otiđe od nje."

SILAZAK DŽIBRILA ZEKERIJAU, A.S., S RADOSNIM VIJESTIMA

U Evanđelju po Luki spominje se susret Džibrila (Gabrijela) s Allahovim vjerovjesnikom Zekerijaom, a.s., (Zaharijom) kako bi mu donio radosne vijesti o dobivanju sina Jahje, a.s., (Ivana), pa se kaže:

„Ugledavši ga, Zaharija se prepade, i strah ga spopade. No, anđeo mu reče: 'Ne boj se, Zaharija! Uslišana ti je molitva: žena će ti Elizabeta roditi sina. Nadjenut ćeš mu ime Ivan. Bit će ti radost i veselje, i rođenje će njegovo mnoge obradovati. Bit će doista velik pred Gospodinom. Ni vina ni drugoga opojnog pića neće piti. Duha Svetoga bit će pun već od majčine utrobe. Mnoge će sinove Izraelove obratiti Gospodinu, Bogu njihovu. Ići će pred njim u duhu i sili Ilijinoj da obrati srce otaca k sinovima i nepokorne k razumnosti pravednih te spremi Gospodinu narod pripravan.' Na to Zaharija reče anđelu: 'Po čemu ću ja to razaznati? Ta star sam i žena mi poodmakle dobi.' Anđeo mu odgovori: 'Ja sam Gabriel, koji stojim pred Bogom. Poslan sam da govorim s tobom i da ti donesem ovu radosnu poruku. I evo, budući da nisi povjerovao mojim riječima, koje će se ispuniti u svoje vrijeme, zanijemjet ćeš i

nećeš moći govoriti do dana dok se to ne zbude.' Narod je iščekivao Zahariju i čudio se što se toliko zadržao u Svetištu. Kad je napokon izašao, nije im mogao ništa reći pa zaključiše da je u Svetištu imao viđenje. Nastojao im se doduše izraziti znakovima, ali osta nijem. Kad se navršiše dani njegove službe, otiđe kući. Nakon tih dana zatrudnje Elizabeta, njegova žena. Krila se pet mjeseci govoreći: 'Evo, to mi je učinio Gospodin u dane kad mu se svidje skinuti s mene sramotu među ljudima.'"[299]

299 Evanđelje po Luki.

SMRT DŽIBRILA, A.S., I MELEKA ČASNIH

- *Način na koji će umrijeti Džibril, a.s., i meleki časni*

- **„I u rog će se puhnuti, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao...“** *(Ez-Zumer, 68)*

NAČIN NA KOJI ĆE UMRIJETI DŽIBRIL, A.S., I MELEKI ČASNI

Uzvišeni Allah, dž.š., propisao je smrt svim stvorenjima, bez obzira bili oni pripadnici ljudske, džinske ili životinjske vrste, i sve što je On stvorio ima svojstvo prolaznosti i smrti, i ništa neće ostati osim Njega, Allaha, dž.š., Jednog, Jedinog, Uzvišenog i Svemogućeg. Sve će nestati i pomrijeti, i to nakon što se puhne u rog, a Allah, dž.š., o tome kaže:

„I u rog će se puhnuti, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao; poslije će se u rog po drugi put puhnuti, i oni će, odjednom, ustati i čekati.“[300]

Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, tumačeći ovaj ajet, kaže: „Kaže Uzvišeni i Blagoslovljeni, obavještavajući nas o strahotama Sudnjeg dana i o velikim znakovima koji će biti u njemu i o gigantskim potresima koji će se zbiti toga dana, a spomenuto puhanje jeste *puhanje smrti*, i to je drugo po redu (prvo je ono *puhanje strave*, od kojeg će se svi prestrašiti) od kojeg će sve živo što je na nebesima i na Zemlji pomrijeti osim onog koga Allah hoće da ostavi, kao što je izričito rečeno i objašnjeno u poznatom hadisu o puhanju u rog. Zatim će biti usmrćeni oni što su bili ostavljeni i posljednji koji će umrijeti bit će Melek smrti, Azrail, a.s., a izdvojit će se Živi i Vječni, Koji je bio Prvi, i On ostaje Posljednji u svojoj vječnosti, i tri puta će reći: 'Kome danas vlast i carstvo pripadaju?' Zatim će Njegovo Časno Biće odgovoriti samo Sebi, i reći će: 'Vlast i carstvo pripadaju Allahu, Jednom, Koji je sve nadvladao.'

300 Ez-Zumer, 68.

'Ja sam bio sam i sve sam nadvladao i osudio sam sve na prolaznost.' Zatim će proživiti prvog koga će proživiti, a to je Israfil, a.s., i naredit će mu da puhne u rog opet, a to je treći put, i naziva se *puhanje proživljenja*, a Allah o tome kaže: '... **poslije će se u rog po drugi put puhnuti, i oni će, odjednom, ustati i čekati**'[301], tj. oživjet će, nakon što su bili kosti i posmrtni ostaci, i tako živi čekajući gledat će jezovite scene Sudnjeg dana, a o tom trećem puhanju u rog i proživljenju govori nam ovaj ajet: '**A bit će to samo povik jedan, i evo njih – na Zemlji.**'"[302]

Abdurahman ibn Dževzi spominje u svom djelu *Bustanul vaizin ve rijadus-samiin* način na koji će umrijeti meleki, a i Džibril, a.s., pa kaže: „Nakon što puhne Israfil, a.s., u rog, Zemlja će se poravnati zbog žestine potresa, i pomrijet će svi njeni stanovnici i pomrijet će meleki stanovnici sedam nebesa, oni koji su bili u zastorima, u uzdignutim dimovima, oni koji su kružili oko Arša, oni koji su tesbih činili, oni koji su Arš držali, Kerubini[303], a ostat će Džibril, Mikail, Israfil i Azrail, a.s.

Zatim će Silni i Uzvišeni reći: 'Ko je ostao, o Azraile?' A On najbolje zna.

'Moj Gospodaru i moj Zaštitniče, Ti najbolje znaš, ostao je Israfil, ostao je Mikail, ostao je Džibril, ostao je Tvoj slabi, skrušeni i ponizni rob Azrail, a već se prestravio zbog veličine onog što je vidio od jezovitih scena', odgovorio je.

Tada će mu Silni, Blagoslovljeni i Uzvišeni reći: 'Idi Džibrilu i uzmi mu dušu.'

On će otići Džibrilu, a.s., i naći će ga kako čini sedždu i ruku, pa će mu reći: 'O siromašni, šta te je u nehaj odvelo od onog što se od tebe hoće? Već su svi sinovi Ademovi pomrli, stanovnici Zemlje, oni koji drže Arš, oni koji su u uzdignutim

301 Ez-Zumer, 68.

302 En-Naziat, 13-14.

303 Vrsta meleka.

dimovima i stanovnici Sidre, a Allah mi je naredio da ti dušu uzmem.'

Tada će Džibril, a.s., zaplakati i skrušeno će zamoliti Allaha, dž.š., riječima: 'O Allahu, ublaži mi smrtne muke.'"

Ibn Dževzi na ovo kaže: „O Allahu, časni melek skrušeno moli i traži od Allaha, dž.š., ublaženje smrtnih muka, a nije nikad nepuslušan bio svom Gospodaru, a gdje smo u svemu tome mi ljudi, mi smo zaboravni i ne sjećamo se smrti osim nakratko."

„I stisnut će ga jako, a Džibril će se strovaliti mrtav.

Zatim će Silni i Uzvišeni reći: 'O Azraile, ko je ostao?' A On najbolje zna.

'O moj Gospodaru i moj Zaštitniče, ostali su Mikail, Israfil i Tvoj slabašni rob Azrail', odgovorit će.

Zatim će mu Silni i Uzvišeni reći: 'Idi Mikailu i uzmi mu dušu.'

On će otići Mikailu i naći će ga kako čeka kišu da je rasporedi po oblaku, pa će mu reći: 'O siromašni, šta te je u nehaj odvelo od onog što se od tebe hoće, nije preostalo ništa od opskrbe sinovima Ademovim, niti za stoku, niti za životinje. Već su pomrli stanovnici nebesa i Zemlje, meleki stanovnici zastora, meleki koji su u uzdignutim dimovima, oni koji drže Arš, meleki slave, Kerubini, oni koji kruže oko Arša, oni koji tesbih čine, a Allah, dž.š., naredio mi je da ti dušu uzmem.'

Tada će Mikail zaplakati i skrušeno će zatražiti od Allaha, dž.š., da mu ublaži smrtne muke.

Azrail će ga zagrliti i jako će ga stisnuti uzevši njegovu dušu, pa će se strovaliti mrtav, i u njemu neće biti njegove duše.

Zatim će Silni i Uzvišeni reći: 'Ko je ostao, o Azraile?' A On najbolje zna.

'Moj Gospodaru i moj Zaštitniče, Ti najbolje znaš, ostali su Israfil i Tvoj slabašni rob Azrail', odgovorit će.

Tada će mu Silni i Blagoslovljeni reći: 'Idi Israfilu i uzmi njegovu dušu.'

On će otići Israfilu, kao što mu je naredio Silni, pa će mu reći: 'Šta te je u nehaj odvelo od onog što se hoće od tebe? Pomrla su sva stvorenja, i niko nije ostao, a Allah, dž.š., naredio mi je da ti uzmem dušu.'

On će reći: 'O Gospodaru, ublaži mi smrtne muke.'

Azrail će ga jako stisnuti, i uzet će mu dušu, pa će se strovaliti mrtav.

A kada bi stanovnici nebesa i Zemlje bili tad živi, svi bi pomrli od žestine njegovog pada.

Potom će Allah, dž.š., pitati Azraila: 'O Azraile, ko je ostao?' A on najbolje zna.

'Moj Gospodaru i moj Zaštitniče, Ti najbolje znaš, ostao je Tvoj slabašni rob Azrail', odgovorit će.

Zatim će Silni, Uzvišeni i Veliki reći: 'Tako mi Moje veličine i Moje moći, zasigurno ćeš iskusiti patnju jer si patio Moje robove. Idi između Dženneta i Džehennema i umri.'

On će otići između Dženneta i Džehennema i ispustit će krik koji bi, da Allah, dž.š., nije već usmrtio sva stvorenja, zasigurno usmrtio sve do posljednjeg zbog njegove žestine, pa će umrijeti nakon toga.

Zatim će se Allah, dž.š., okrenti ka dunjaluku i reći će: 'O dunjaluče! Gdje su tvoje rijeke? Gdje je tvoje drveće? Gdje su tvoje građevine? Gdje su kraljevi i sinovi kraljeva? Gdje su silnici i sinovi silnika? Gdje su oni što su jeli iz Mojih riznica i što su uživali u Mojim blagodatima, i oni što su obožavali druge osim Mene? Kome danas pripada vlast i carstvo?'

I niko Mu neće odgovoriti.

Zatim će Allah, dž.š., odgovoriti Sebi Svojim Časnim Bićem, pa će reći: 'Vlast pripada Allahu, Jednom Koji je sve nadvladao.'

Tako će skončati dunjaluk i sva stvorenja, a ostat će samo Allah, dž.š., Vladar svih vladara, Hvaljeni i Uzvišeni.

Zatim će Allah, dž.š., sklopiti nebesa i Zemlju, kao što se sklopi bilježnica za pisanje, zatim će ih uvaljati, a potom će ih tri puta okrenuti, te će reći: 'Ja sam Silni', tri puta, zatim će reći: 'Kome pripada vlast i carstvo danas?', tri puta će ponoviti, i niko mu neće odgovarati, i onda će sam Sebi odgovoriti: 'Allahu pripada vlast i carstvo, Jednom, Koji je sve nadvladao.'

Zatim će dozvoliti Allah, dž.š., da se povrati duša Israfilu, a.s., vlasniku roga, da puhne u njega po treći put kako bi sve mrtvo ponovo oživjelo radi suđenja i da bi započeo novi vječni život: ili u Džennetu, Allah, dž.š., neka nam ga podari, ili u Džehennemu, neka nas Allah, dž.š., sačuva od njega. Molimo Allaha, dž.š., da nas nastani u Džennetu i učini od njegovih stanovnika, i da nas udalji od Džehennema svojom milošću i dobrotom koja sve obuhvata. Amin!"

POSLJEDNJA RIJEČ

Ovako završava svijetlo putovanje sa svijetom svjetlosti i s povjerenikom Allahove objave, Džibrilom, a.s., i vrlo brzo se primaklo kraju, mada nismo stigli do kraja tog svijetlog putovanja koje želimo da traje. Svijet meleka jeste svijet koji slavi i hvali Allaha, dž.š., danonoćno, kako stoji u ovom ajetu: „**Hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju.**“[304] Ovaj ajet koristi imam Sujuti u svom djelu *Habaik fi ahbaril-melaik*, a također je isto učinio i imam Fahru Razi, kao dokaz da meleki ne spavaju. Oni su svijet koji ne jede, ne pije, ne opisuju se kao muško ili kao žensko, a, shodno tome, onda se i ne žene i ne udaju, i oni nikad ne malaksavaju čineći ibadet Allahu, dž.š., i nikad ih dosada ne obuzima, a Allah, dž.š., kaže o njima: „**A ako oni neće da te poslušaju, pa, oni koji su kod Gospodara tvoga hvale Ga i noću i danju i ne dosađuju se.**“[305]

Što se tiče njihovog broja, niko ga ne zna osim njihovog Stvoritelja, Stvoritelja svega i Vladara svega, a to je Allah, dž.š., Koji to kaže u ovom ajetu: „**...a vojske Gospodara tvoga samo On zna...**“[306] Njihov broj ne može zamisliti nijedan ljudski um, pa čak ni jedan kompjuter, bez obzira koliko bile jake njegove performance.

Oni su svijet pokornosti Allahu, dž.š., apsolutne pokornosti, kako stoji u ovom ajetu: „**Boje se gospodara svoga, Koji vlada njima, i čine ono što im se naredi.**“[307] Također, slično se spominje i u ovom: „**...a oni su i sami, iz stahopoštovanja prema Njemu, brižni.**“[308] Tako Allah, dž.š., opisuje njihovu pokornost Njemu, pa ko se od sinova Ademovih poistovjeti s

304 El-Enbija, 20.

305 Fussilet, 38.

306 El-Muddessir, 31.

307 En-Nahl, 50.

308 El-Enbija, 28.

njima ne samo da postaje kao oni, već i bolji od njih, kako to kaže naša ulema, jer je u čovjeka usađena ljubav prema pokornosti i ljubav prema griješenju i dato mu je da odabere jedno od toga dvoga, tj. dato mu je pravo slobodnog izbora, a meleki su stvoreni da budu pokorni; oni ne govore dok im se ne odobri, ne krše i ne protive se Njegovim naredbama ili zabranama, kako Allah, dž.š., kaže u ovom ajetu: **„Oni ne govore dok On ne odobri, i postupaju onako kako On naredi.“**[309] Oni također ne čine bilo šta osim ono što im naredi Istiniti, Hvaljeni i Uzvišeni.

Allahov Poslanik, a.s., pitao je Džibrila, a.s., riječima:

„Zar nas ne posjećuješ više nego što nas posjećuješ?“, pa je objavljen ovaj ajet: **„'Mi ne silazimo osim s naredbom Gospodara tvoga, On je vladar svega, On zna budućnost našu i prošlost našu i ono što je između toga', govorit će. Gospodar tvoj ne zaboravlja.“**[310]

Jedan od primjera pobožnosti meleka Allahu, dž.š., jeste obavljanje hadža oko nebeskog hrama ili bejtul-ma'mura. To je hram koji je na zemaljskom nebu tačno iznad ove Kabe na Zemlji, a spominje se nebeski hram u suri Et-Tur, gdje se Allah, dž.š., kune njime: **„...i hrama poklonika punog.“**[311] Meleki oko svog hrama tavafe baš kao što stanovnici Zemlje kruže oko svoje Kabe. Allahov Poslanik, a.s., našao je Ibrahima, a.s., naslonjenog leđima na ovaj hram u toku svog Miradža na nebo. Ibn Kesir je naveo da se ovaj hram nalazi tačno iznad Kabe, i da je Allah, dž.š., odredio da padne, zasigurno bi pao na nju. I navodi da na svakom nebu ima hram u kojem se vrše obredi ibadeta od stanovnika meleka tog neba, koji klanjaju okrećući se prema njemu, a onaj hram što se nalazi na zemaljskom nebu zove se kuća časti ili bejtul-izeti.

309 El-Enbija, 27.

310 Merjem, 64. (Izvršena korekcija na prijevod Besima Korkuta.)

311 Et-Tur, 4.

Upitao je neki čovjek Aliju, r.a., slijedeće: „Šta je to hram poklonika pun?"

„To je hram na nebu iznad Kabe, njegova je čast na nebu kao čast ovoga na Zemlji, svaki dan u njeg uđe sedamdeset hiljada meleka koji se iz njega ne vraćaju."[312]

Strah meleka od Allaha, dž.š., najbolje se vidi u ovom hadisu: „Prošao sam u noći u kojoj sam preveden pored visokog društva, a Džibril poput pokrovca prostrtog na zemlji iz straha od Allaha Uzvišenog."[313]

A u drugom hadisu Allahov Poslanik, a.s., kaže: „Kada Allah nešto odredi na nebu, meleki, pokoravajući se Njegovim riječima, zalupe svojim krilima poput lanca od hridine."[314]

Jedna od aktivnosti meleka jeste i to da vode evidenciju ljudskih djela: i dobrih i loših, a to nam je najbolje predočeno u ovom hadisi-kudsijju: „Rekao je Svevišnji i Uzvišeni Allah: 'Ako Moj rob naumi loše, ne upisujte ga njemu, a ako ga učini, upišite ga kao loše djelo. A ako naumi dobro djelo, pišite ga kao dobro djelo, a ako ga i uradi, onda mu to upišite kao da je učinio deset dobrih djela.'"[315]

Također, oni mole za čovjeka koji čini dobro, a osuđuju one koji su neposlušni, a Allahov Poslanik, a.s., kaže: *„Nema nijednog dana u kojem robovi osvanu, a da im ne dođu dva meleka, pa jedan kaže: 'O Gospodaru, daj onom koji daje opskrbu', a kaže drugi: 'O Gospodaru, onom koji se stisnuo daj štetu.'"*[316]

I tako smo nabrojali raznolike i raznovrsne funkcije koje obavljaju časni meleki.

---

312 Ovo spominje Ibn Kesir u svome djelu, a prenosi ga od Taberija i Ibn Ishaka, a Albani ga ocjenjuje vjerodostojnim.

313 *Mu'džemu Taberani fil evset.*

314 *Sahihul-Buhari*, hadis prenosi Ebu Hurejra.

315 *Sahihul-Muslim.*

316 Mutefekun alejhi.

To je bilo o svijetu meleka i o Džibrilu, a.s., povjereniku Božije objave, pa možda nama bude dato ili u nama bude usađeno nešto od onoga što je njima dato.

Molimo Allaha, dž.š., da prihvati od nas ovo djelo i ostala naša dobra djela, i neka je salavat i selam na posljednjeg Božijeg miljenika Muhammeda, a.s.

A hvala pripada samo Allahu, dž.š.